

Παρασκευή 19 Μαΐου - Πέμπτη 25 Μαΐου 1989

αντί

Περίοδος Β'
Τεύχος 403
Δρχ. 150

- Ο ΛΟΥΒΑΡΗΣ ΞΑΝΑ ΣΤΗ ΦΥΛΑΚΗ;
- Ο ΜΕΝΙΟΣ - ΚΟΜΕΝΙΟΣ
- ΚΟΣΚΩΤΑΣ Ο ΑΤΕΛΕΙΩΤΟΣ
- ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΚΑΙ ΟΙ ΕΥΡΩΕΚΛΟΓΕΣ
- ΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΧΡΕΟΣ
- ΕΤΟΙΜΑΖΟΥΝ ΤΟΝ ΜΕΤΑ-ΑΝΔΡΕΑ

29 και σήμερα...

ΑΠ. ΛΑΖΑΡΗΣ:
ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΗ
ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Η εταιρία των πέντε ηπείρων

ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ
ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΚΑΙ ΨΕΥΤΙΚΑ ΔΙΛΗΜΜΑΤΑ

ΟΙ ΡΟΛΟΙ είναι θαυμάσια μοιρασμένοι: ο Α. Παπανδρέου και οι πρωτοκλασάτοι επιτελείς του δηλώνουν σε όλους τους τόνους και προς όλες τις κατευθύνσεις ότι το ΠΑΣΟΚ όχι μόνο θα είναι πρώτο κόμμα αλλά θα έχει και αυτοδύναμη κοινοβουλευτική πλειοψηφία. Από την άλλη μεριά, οι κομματάρχες του κυβερνώντος κόμματος διαδίδουν ψιθυριστά και ιδιαίτερα στην επαρχία πως ακόμη και δεύτερο κόμμα να αναδειχθεί το ΠΑΣΟΚ πάλι κυβέρνηση θα είναι —αφού η Αριστερά «θα στριμωχτεί» και θα εξαναγκαστεί να χαρίσει στον Α. Παπανδρέου την εξουσία. Έτσι μέσα από το θέαμα της τηλεόρασης και τον μεγαλόσχημο λόγο πείθονται οι αφελείς, ενώ με τα «λογικά» επιχειρήματα της άμεσης επικοινωνίας πείθονται οι ανησυχούντες.

ΜΕ ΑΥΤΗ τη διπλή γλώσσα και πρακτική το ΠΑΣΟΚ προσπαθεί να συγκρατήσει, αφ' ενός, αυτούς που είναι έτοιμοι να πιστέψουν πως η ΝΔ συγκεντρώνει περισσότερες πιθανότητες να διαχειρίζεται από της 19ης Ιουνίου τις τύχες του Έθνους, το δημόσιο χρήμα, τις προσλήψεις, τις μεταθέσεις. Αφ' ετέρου αυτούς που σκέπτονται να στραφούν προς το Συνασπισμό: αφού θα υπάρξει συνεργασία, γιατί να μην ψηφίσουν πιο αποτελεσματικά προτιμώντας το ΠΑΣΟΚ;

Ο ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ της Αριστεράς φαίνεται να κάνει ό,τι

μπορεί για να διευκολύνει τη διγλωσσία του ΠΑΣΟΚ. Ενώ ο Λ. Κύρκος δήλωνε στο Ηράκλειο πως η πολιτική σταδιοδρομία του Α. Παπανδρέου έχει τελειώσει και είναι αδιανόητη η συνεργασία με το ΠΑΣΟΚ όσο παραμένει αρχηγός του, ο Χαρ. Φλωράκης επιστρέφοντας από την Γερμανία δηλώνει πως αποτελούν «ψευτοδιλήμματα» τα ερωτήματα για το αν ο Συνασπισμός θα στηρίξει ή όχι το ΠΑΣΟΚ και τον Α. Παπανδρέου.

ΕΙΝΑΙ ΠΡΟΦΑΝΕΣ ότι η ασάφεια που επικρατεί στις θέσεις του Συνασπισμού ως προς τις μετεκλογικές εξελίξεις επιτρέπει στο ΠΑΣΟΚ να ψαρεύει σε θολά νερά και πλήττει εκλογικά το Συνασπισμό —γιατί όχι μόνο έτσι μπορεί το ΠΑΣΟΚ να συγκρατεί δύναμη ψηφοφόρους της Αριστεράς, αλλά επιπλέον στέλνει κατ' ευθείαν στη ΝΔ όσους πιστεύουν ότι πρώτη πολιτική ανάγκη της εποχής είναι να απομακρυνθεί από την εξουσία ο κοσκωτοποιός Α. Παπανδρέου. ΟΜΩΣ Η ΑΝΑΓΚΗ να διαχωρίσει ρητά τη θέση του ο Συνασπισμός από το ΠΑΣΟΚ της παρακμής και του Α. Παπανδρέου δεν σχετίζεται μόνο με το εκλογικό αποτέλεσμα. Τυχόν συνεργασία μαζί του θα επιβεβαιώσει την πολιτική και ιδεολογική ηγεμονία του ΠΑΣΟΚ, θα περιθωριοποιήσει για μια ακόμη φορά την Αριστερά, θα ανοίξει το δρόμο για την Προεδρία της Δημοκρατίας για τον πασίγνωστο «μπος» του Κοσκωτά, τον Α. Παπανδρέου. Είναι έτοιμη άραγε η Αριστερά να αυτοκτονήσει χάριν τη θεωρίας περί «συντηρητικών» και «προοδευτικών» στρατοπέδων; Ας ελπίσουμε ότι υπάρχουν στον Συνασπισμό ανακλαστικά τόλμης, ζωής και σωφροσύνης που θα τον αποτρέψουν.

αντί

ΠΕΡΙ
ΕΧΟ
ΜΕΝΑ

• Περίοδος Β'

• Χρόνος 16ος

• Τεύχος 403

Παρασκευή 19 Μαΐου 1989

δρχ. 150

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ
ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60
115 21 ΑΘΗΝΑ
Τηλ: 72.32.713 - 72.32.819

ΡΕΠΟΡΤΕΡ

Κοσκωτός ο ατελείωτος	12
ΣΤΕΛΙΟΣ ΚΟΥΛΟΓΛΟΥ	
Ο μεγάλος συμβιβασμός	14
ΠΑΝΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ	
Η επόμενη ημέρα των εκλογών	16
Δ. ΜΙΧΑΗΛ	
Ο Ανδρέας ετοιμάζει τον μετα-Ανδρέα	17
ΡΕΠΟΡΤΕΡ	
Λόγω οριστικής διάλυσης	18
ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΛΑΖΑΡΗΣ	
Συνέντευξη στο ANTI	20
ΤΕΤΑ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ	
Και αν δεν αποφασίσουν οι αναποφάσιστοι...	24
ΓΙΑΝΝΗΣ ΦΛΩΡΟΣ	
Ευρωεκλογές '89: και οι 24 ... θα είναι υπέροχοι	28

ΒΑΣΙΛΗΣ ΖΗΣΗΣ

Λαθρεμπόριο συναλλάγματος ο Γιώργος	32
ΠΕΤΡΟΣ ΜΑΡΚΑΡΗΣ	
Για το Νίκο Σκυλοδήμο	44
ΤΑΚΗΣ ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ	
Εγώ ο Τραμπάκουλας ή τα κλυννοσκεπάσματα του ελληνικού χώρου	50

ΜΟΝΙΜΕΣ ΣΤΗΛΕΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ	
ΑΝΤΗΝΩΡ	
Τώρα με την Αριστερά	4
ΗΜΕΡΟΔΗΚΤΗΣ	6
ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ	8
ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΕΣ	
Γ. ΙΩΑΝΝΟΥ	11
Δ. ΧΑΝΤΖΟΠΟΥΛΟΣ	19
ΑΝΤΙΛΑΛΟΙ	26
ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ	36
ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ	38
Εικαστικά: Αλ. Ξύδης, Αρχιτεκτονική: Δ. Φιλιππίδης, Μουσική: Νεκτάρης Μητρόπουλος, Κινηματογράφος: Ηλ. Κανέλλης	
ΒΙΒΛΙΟ	46
ΔΙΑΛΟΓΟΣ	53
ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ	58

ΕΞΩΦΥΛΛΟ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΧΑΝΤΖΟΠΟΥΛΟΣ

πολιτικό 15ήμερο

Τώρα με την Αριστερά

ΤΗ ΦΟΡΑ αυτή, η καταδίκη του ΠΑΣΟΚ προήλθε από 97 ανθρώπους των γραμμάτων και των τεχνών. Και το κοινό κείμενο υπέγραψαν διανοούμενοι όλων των πολιτικών κλίσεων —από τον Οδυσσέα Ελύτη, τον Μάνο Χατζιδάκι, τον Δημήτρη Χορν, τον Άγγελο Βλάχο ως τον Μανόλη Αναγνωστάκη, τον Τίτο Πατρίκιο, τον Δημήτρη Ραυτόπουλο... Το κείμενο απαξίωσε να δημοσιεύσει ο καλός κυβερνητικός Τύπος. Και ήταν κάτι το πολύ φυσικό, αφού η διακήρυξη προσδιόριζε, επакριβώς τον χώρο στον οποίο απευθυνόταν η καταγγελία. Ναι, αυτή η υπόλογη (σημερινή) εξουσία βαρύνεται με πλείστα όσα: Για την παραπληροφόρηση, για την ανεργία και διευθυντική χρήση της ιστορίας, για την μαζική διάδοση μιας διχαστικής ομιλίας, για τη ναρκοθέτηση της δημοκρατίας, για την παραβίαση των κανόνων του πλουραλισμού, για την έκπτωση της πολιτικής αρετής, για τον ταπεινωτικό εθισμό στον οποίο οδηγείται ο ελληνικός λαός...

ΗΤΑΝ ΕΝΑ κείμενο που άφησε άφωνους τους λογείς «αυριανιστές» —από τον αρχιερέα τους Ανδρέα Παπανδρέου ως τον Μαρούδα, τον Σκουλαρίκη και τους λοιπούς άλλους που σιωπούν ή καλύπτουν ή ταυτίζονται με τους «ενόχους του σκανδάλου».

Η ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ των «97» διανεμήθηκε στις εφημερίδες την Τρίτη. Και την ίδια μέρα, ο «πολυφωνικός» Δημ. Μαρούδας «εξηγούσε» στους εκπροσώπους των πολιτικών κομμάτων γιατί ο «υπηρεσιακός» υπουργός Τύπου και ραδιοτηλεόρασης δεν χρειάζεται να είναι πρόσωπο κοινής αποδοχής και γιατί δεν πρέπει να αντικατασταθούν στο διάστημα της προεκλογικής περιόδου, οι διευθυντές της ΕΡΤ... Αλλά και ο υπουργός Δικαιοσύνης Ι. Σκουλαρίκης δεν πήγε πίσω. Δεν μπορούσε ν' αντιληφθεί γιατί έπρεπε να τοποθετηθεί υπηρεσιακός υπουργός στο νευραλγικό αυτό υπουργείο. Μια τέτοια πρακτική ίσχυε βέβαια, στο παρελθόν. Αλλά τότε στην εξουσία βρισκόταν μια

κυβέρνηση της Δεξιάς, ενώ, σήμερα, βρίσκεται μια «σοσιαλιστική» κυβέρνηση που σέβεται την... ισηγορία!

ΚΑΙ Ο «αρχιαυριανιστής»; Παρά λίγο να τον ξεχάσουμε... Από τη Δευτέρα ως την Τετάρτη, τα «Νέα» δημοσιεύουν σε συνέχειες, τη συνέντευξη που παραχώρησε στον συνάδελφο Γιάννη Φάτση και που κάλυψε τα πάντα. Εκλογές, κόμματα, σκάνδαλα, Τόμπρα, Δημήτρα, Μητσotάκη, Φλωράκη, σκευωρία, σκευωρούς, Ελληνοαμερικανούς, κλπ. Είπατε, τίποτε περί Συνασπισμού της Αριστεράς και της Προόδου; Οι άνθρωποι αυτοί, λοιπόν —σας πληροφορώ εγώ ο υπεύθυνος πρωθυπουργός της χώρας— δεν έχουν προσφέρει τίποτε στον τόπο. Προσέτι, δεν έχουν... πρόγραμμα! Και εφόσον δεν έχουν πρόγραμμα —σε αντίθεση με μας που έχουμε τη διακήρυξη της 3 του Σεπτεμβρίου, μαζί με την πράσινη σημαία του Καντάφι!...— δεν δικαιούνται («δια») να προβλέπουν. Συνεπώς η πρόβλεψή τους ότι το ΠΑΣΟΚ δεν θα έχει αυτοδυναμία και ότι δεν θα στηρίξουν συμμαχική κυβέρνηση στην οποία θα μετέχει ο Ανδρέας Παπανδρέου, είναι εξωπραγματική. Και είναι εξωπραγματική, διότι το ΠΑΣΟΚ, στις εκλογές του Ιουνίου, θα διαθέτει μεγαλύτερη αυτοδυναμία από εκείνη του 1981!

ΟΡΙΣΜΕΝΟΙ αναλυτές διερωτώνται: Είναι δυνατόν ο άλλοτε «χαρισματικός αρχηγός» να μην έχει επίγνωση του σημερινού συσχετισμού δυνάμεων; Είναι δυνατόν να μην κατέχει ότι, στην καλύτερη περίπτωση, το ΠΑΣΟΚ θα συγκεντρώσει, στις εκλογές αυτές, το 35-36%; Ο αντίλογος υπάρχει: Ο Ανδρέας Παπανδρέου ξέρει... Αλλά δε νοείται να παραδεχθεί, δημοσίως, το τέλος της αυτοδυναμίας του, το τέλος των αυτοδυνάμων κυβερνήσεων... Φυσικά θα μπορούσε να ήταν ολιγότερο προκλητικός. Φυσικά, θα μπορούσε, αντί να υβρίζει όλα τα κόμματα, αντί να μεθοδεύει τον «ταπεινωτικό εθισμό» του λαού, να αρχίσει να μεθοδεύει την ήρεμη αποχώρησή του από την ενεργό πολιτική ζωή. Επιτέλους, σε κάποιες ώρες περισυλλογής, θα πρέπει να έχει αντιληφθεί ότι η όποια «συνεισφορά» του έχει τερματισθεί. Αλλά, αν συνέβαιναν όλα αυτά, τότε, δεν θα ήταν ο Ανδρέας Παπανδρέου. Και το ΠΑΣΟΚ θα ήταν ένα άλλο, διαφορετικό κόμμα.

Who is the boss?

ΑΛΛΑ στη συνέντευξη του στα «Νέα», ο Α. Παπανδρέου αποκάλυψε ότι ξέρει ή ότι —έστω— «οσφραίνεται» ποιος είναι ή ποιος μπορεί να είναι το αφεντικό του Κοσκωτά. Το αφεντικό, λοιπόν, ή, όπως λένε οι καλοί φίλοι μας οι Αμερικανοί, ο «Μπος», είναι ξένος ή ξένοι και έχει (ή έχουν) «ξένο διαβατήριο»... Ποιο συγκεκριμένα είναι Ελληνοαμερικανός ή Ελληνοαμερικανοί... Όσο για όλα τα άλλα —ποιος λ.χ. έδωσε εντολή να γίνουν οι

καταθέσεις των ΔΕΚΟ στην Τράπεζα Κρήτης, ποιος όρισε το τίμημα του «Κουτσονόμου», ποιος έδωσε εντολή για τους δήθεν διορισμούς στο Δημόσιο— ο Α. Παπανδρέου δεν ξέρει απολύτως τίποτε... Ξέρει μόνον ή υποψιάζεται μόνον έναν υψηλά ιστάμενο Ελληνοαμερικανό.

ΕΣΤΩ, ΟΜΩΣ, ότι ο Α. Παπανδρέου μόνο αυτό ξέρει. Γιατί δεν έσπευσε να καταθέσει το στοιχείο αυτό στην Εξεταστική Επιτροπή της Βουλής, όπως είχε υποχρέωση. Γιατί δεν παρέπεμψε τον Γ. Πέτσσο στο ...Πειθαρχικό του ΠΑΣΟΚ, με το ερώτημα της διαγραφής (μια και ήθελε να αποφύγει την παρέμβαση του εισαγγελέα), μόλις πληροφορήθηκε τα όσα κατέθεσε ο γενικός διευθυντής των ΕΛΤΑ Π. Βουρνάς στον ανακριτή; (Ο καημένος ο Π. Βουρνάς δεν είχε ιδέα ότι κάποιοι υψηλά ιστάμενοι είχαν καταθέσει, ερήμην του στην Τράπεζα Κρήτης, το ενεργητικό των ΕΛΤΑ... Και όταν το έμαθε και θέλησε να αντιδράσει, προσέκρουσε στην ρητή εντολή του Πέτσου: «Δεν θα αποσύρεις ούτε δραχμή!»). Αλλά και στην υπόθεση Κουτσόγιωργα, γιατί σιώπησε. Εν ριπή οφθαλμού διέγραψε —χωρίς να ερωτήσει κανέναν— τους Αντώνη Τρίτση, Γ.Α. Μαγκάκη, Ρούλα Κακλαμανάκη... Πώς και θυμήθηκε τις ...«δημοκρατικές διαδικασίες» στην περίπτωση του Μένιου Κουτσόγιωργα; Προς τι ο «προβληματισμός», η «ταλάντευση» και η παραπομπή του θέματος στην Κεντρική Επιτροπή; Στα ερωτήματα αυτά, ο Α. Παπανδρέου —φευ!— δεν απάντησε! Απάντησε όμως σε άλλα ερωτήματα: Ότι ο Τόμπρας μπορεί να έχει λ.χ. το δικό του στυλ (ακόμα και να φακελώνει Έλληνες πολίτες... αλλά είναι εντάξει άνθρωπος... Ότι η «μάχη» για την έκδοση του Κοσκωτά —όπως του λένε οι δικηγόροι του... «θα πάρει χρόνο», αλλά τελικά, θα κερδισθεί.

(Φυσικά, μετά τις εκλογές...). Ότι δεν υπάρχει «αυλή της Εκκλησίας» πέρα από «τη γυναίκα μου και μια παλιά της φίλη». (Για την κ. Τουρλουμούση που «υπεδέχθη», μεταξύ άλλων, τον πρόεδρο Ζίβκωφ, δεν γίνεται λόγος...). Ότι ο Λούβαρης —όπως και ο Τόμπρας— είναι και αυτός ένας πολύ εντάξει άνθρωπος και ότι όλα όσα του καταμαρτυρούν «προέρχονται από αναξιόπιστους μάρτυρες». (Αναφορά στα όσα δημοσίευσα, κατά καιρούς, το «ΑΝΤΙ» δεν έγινε...).

ΤΟ ΤΕΛΟΣ της συνέντευξης έκλεισε με νοουθεσίες προς την... Αριστερά! Η Αριστερά —είπε— «πρέπει να γίνει Αριστερά!» Και να «προσφέρει αριστερό πρόγραμμα», όπως λ.χ. το πρόγραμμα του... ΠΑΣΟΚ. (Ο άνθρωπος δεν έχει το θεό του!).

Το νέφος είναι εδώ...

ΣΤΟ δεκαπενθήμερο που επισκοπούμε, έμελλε να πραγματοποιηθεί, στην Αθήνα η μεγαλύτερη συγκέντρωση που έγινε ποτέ μέχρι σήμερα κατά του νέφους. Τη συγκέντρωση - πορεία είχε οργανώσει ο

Συνασπισμός. Αλλά ακριβώς, για τον λόγο αυτό, η ΕΡΤ έκρινε ότι έπρεπε να την δώσει σε... μικρογραφία! Αποτέλεσμα: Οι χιλιάδες Αθηναίοι και Αθηναίες, που κατέβηκαν στους δρόμους για να διαδηλώσουν ότι αρνούνται «να συμβιώνουν με το νέφος», να γίνουν, χάρις στις κάμερες στην σχολής Μπρισίμ, μερικές εκατοντάδες άψυχων διαδηλωτών!

ΤΟ ΘΕΜΑ —όπως έγινε και με τη διακήρυξη των διανοουμένων— θάφτηκε από τον καλό κυβερνητικό Τύπο, παρά το γεγονός ότι το πρόβλημα θα το έλυne το ΠΑΣΟΚ, από τις πρώτες μέρες του... 1981! Όσο για την «Εφημερίδα της κυβερνήσεως», την «Εξόρμηση», κάλυψε ολόκληρη την πρώτη σελίδα της με το «πρόγραμμα της νίκης» του ΠΑΣΟΚ! Μεταξύ των συνταρακτικών «νέων στοιχείων» του προγράμματος αναφέρονται οι... πρωινές συνεδριάσεις της Βουλής, η «δια βίου (!) εκπαίδευση, με τη συνεχή ανανέωση της γνώσης» και την «υποχρεωτική παρακολούθηση δυο ξένων γλωσσών» (Parlez-vous français? Sprechen Sie deutsch?) και μέτρα για την... καταπολέμηση του νέφους! Λόγια, λόγια, λόγια και «θα», «θα», «θα»... Να μην είπε κανείς στους ανθρώπους αυτούς ότι έχουν χάσει οριστικά την αξιοπιστία τους και ότι ουδείς πλέον τους πιστεύει, ό,τι και να λένε, ό,τι και να γράφουν;

ΣΤΟ ΜΕΤΑΞΥ, η «υπερήφανη ελληνική εξωτερική πολιτική» έκανε και πάλι νερά. Αφορμή το «θέμα Ρασίντ» και η δήλωση του υπουργού Δικαιοσύνης ότι η κυβέρνηση, ύστερα από περίσκεψη πολλή, αποφάσισε να παραπέμψει την όλη υπόθεση στη... νέα κυβέρνηση που θα προκύψει από τις εκλογές. Ο Ι. Σκουλαρίκης προσπάθησε να δώσει την αίσθηση ότι η πολιτική του ΠΑΣΟΚ παραμένει «αγέρωχη», χωρίς να λείπει και κάποιος «αντιαμερικανικός» μαϊντανός, χρήσιμος —όπως πιστεύουν— εν όψει εκλογών. Την αίσθηση αυτή, μάλιστα, ενίσχυσε ο Αμερικανός πρέσβης Ρόμπερτ Κήλυ, ο οποίος επισκέφθηκε τον υπουργό Δικαιοσύνης για να του υπενθυμίσει τη σημασία που αποδίδει η κυβέρνηση των ΗΠΑ στην υπόθεση αυτή...

Η επομένη της 18ης Ιουνίου...

ΟΙ ΟΠΟΙΟΙ σχεδιασμοί και τα όποια «προγράμματα» του ΠΑΣΟΚ δεν ανατρέπουν, όμως, την πραγματικότητα. Και πλήθος ενδείξεων πείθει ότι στις 19 Ιουνίου, ούτε η Νέα Δημοκρατία, ούτε το ΠΑΣΟΚ, θα είναι αυτοδύναμοι. Αυτή είναι και η εκτίμηση του προέδρου του Συνασπισμού Χαρ. Φλωράκη, ο οποίος επέστρεψε από τη Δ. Γερμανία, ύστερα από ένα τριήμερο εγκάρδιων επαφών με τους Έλληνες μετανάστες του Ντύσελντορφ.

Ο Χ. ΦΛΩΡΑΚΗΣ είπε ότι, πέρα από ψευδοδιλήμματα, ο Συνασπισμός επικεντρώνει την προσοχή του στην Κυριακή των εκλογών. Όσο πιο δυνατός βγει ο Συνασπισμός, τόσο πιο αποφασιστικά θα μπορεί να αντιμετωπίζει τις μετεκλογικές εξελίξεις.

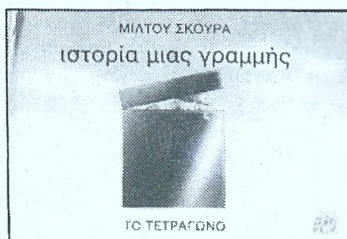
ΑΠΟ ΤΗΝ πλευρά του, ο Λεωνίδας Κύρκος, μιλώντας στην Κοζάνη, σε μια συγκέντρωση που εντυπωσίασε τους πάντες —ακριβώς επειδή ήταν Κοζάνη— με τον όγκο και τον παλμό της, τόνισε ότι ο Συνασπισμός θα έλθει στο κέντρο της πολιτικής σκηνής: «Ταπεινώστε όσους σας ταπεινώσαν, τιμωρήστε όσους θέλησαν να σας εξευτελίσουν» —είπε, σε μια στιγμή, ο γραμματέας του Συνασπισμού, απευθυνόμενος στους σύγκεντρωμένους. Και ολόκληρη η πλατεία αναρρίγησε από πάθος και ενθουσιασμό, μη πλαστικό.

ΚΑΤΑ ΤΑ ΑΛΛΑ, η αντίστροφη μέτρηση, ως τις 18 Ιουνίου άρχισε. Ενώ ένας ολόκληρος κόσμος που «ενεπαίχθη» όσο ποτέ άλλοτε από μια επηρμένη ηγεσία, στρέφεται προς την Αριστερά, με ελπίδα και εμπιστοσύνη.

ΑΝΤΗΝΩΡ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΠΟΛΥΤΥΠΟ»
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ:
Δεσποράτους 131
Αθήνα 115 21, τηλ. 72.49.300

ΜΙΛΤΟΣ ΣΚΟΥΡΑΣ:
Ιστορία μιας γραμμής

Ευρηματική σειρά τριών βιβλίων —Ο Κύκλος, το Τετράγωνο, το Τρίγωνο— που με τα πολύχρωμα και ωραία σχέδια του Μ. Σκούρα βοηθούν τα μικρά παιδιά να κατανοήσουν τον κόσμο των μορφών. Ένα βιβλίο που διασκεδάζει και συγχρόνως διδάσκει.

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ

ΕΛΛΗ ΣΚΟΠΕΤΕΑ: ΤΟ «ΠΡΟΤΥΠΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ» ΚΑΙ Η ΜΕΓΑΛΗ ΙΔΕΑ Όψεις του εθνικού προβλήματος στην Ελλάδα (1830-1880)

Ποιες είναι οι αντιλήψεις για το ελληνικό έθνος και τον προορισμό του;

Αυτό είναι το καίριο ερώτημα που θέτει και ερευνά η ιστορικός Έλλη Σκοπετέα. Βιβλίο ιστορικό όσο και ιδεολογικό, που είναι χρήσιμο για την κατανόηση του νεοελληνικού βίου, έως και της σημερινής συγκυρίας.

ημερο δονκτής

ΤΕΤΑΡΤΗ 3.5 · ΤΡΙΤΗ 16.5

ΤΕΤΑΡΤΗ, 3.5.89

«Καλά θα έκανε ο κ. Σεβερντνάντζε να μην έρθει προεκλογικά στην Ελλάδα», δηλώνουν εκπρόσωποι του Συνασπισμού. Σωστά - η επίσκεψη του σύντροφου Ορτέγκα φθάνει και πείσει.

Η κ. Ντιντή Γιαννοπούλου διαδέχθη την κ. Μ. Παπανδρέου στην ηγεσία της ΕΓΕ —προσωρινά, μέχρις ότου έρθει το πλήρωμα του χρόνου— και η κ. Λιάνη αναλάβει αυτοδικαίως την προεδρία.

Ο κ. Φίλιππος, αδελφός του Γ. Μαύρου, εις ηλικία 68 ετών αρχίζει νέα πολιτική σταδιοδρομία υπό την σημαία της ΝΔ.

Ο κ. Στ. Χασαπίδης θα συνεργαστεί με τον Συνασπισμό. Φασούλι το φασούλι γεμίζουν μόνο τα μικρά σακούλια.

Όπως σωστά είχα προβλέψει προ μηνών, ο αξιόρατος Δημ. Τσοβόλας μέχρι τις εκλογές θα στέλνει μόνο τα εκκαθαριστικά της εφορίας για επιστροφή φόρων. «Δώστα όλα» δεν του είπαν;

ΠΕΜΠΤΗ, 4.5.89

Φοβερή έκρηξη υποθαλασσίου ηφαιστείου στον Ειρηνικό δημιουργεί νέο νησί μήκους 100 και πλάτους 500 μέτρων. Προβλέπεται να ονομασθεί Αντιατλαντίς.

Φαίνεται πως η «Αυγή» και ο «Ριζοσπάστης» θέλουν να έρθει ο Σεβερντνάντζε: είναι οι μόνες εφημερίδες που δεν δημοσιεύουν την περί του αντιθέτου δήλωση του Συνασπισμού.

Στην Κίνα και την Κορέα οι φοιτητές διαδηλώνουν. Στην Ευρώπη αναπαύονται στις μαραμένες δάφνες που κατέκτησαν προ εικοσαετίας οι πρόγονοί τους.

«Καλύτερες νύχτες» υποσχέθηκε στην πρώτη του ανοιχτή προεκλογική συγκέντρωση το ΠΑΚΙ, το κόμμα των τραβεστί.

Ακόμη ένα «φασούλι» για τον Συνασπισμό: η «Σοσιαλιστική Ένωση».

2.500 χρόνια μετά τον Αλκιβιάδη ο Μ. Γλέζος εκστρατεύει στη Σικελία ως υποψήφιος ευρωβουλευτής της «Προλεταριακής Δημοκρατίας».

140.000 υποψήφιοι διεκδικούν 8.000 θέσεις στο δημόσιο. Τις 300 θέσεις της Βουλής θα τις διεκδικήσουν περίπου 1.000. Την σημερινή ευκολότερα γίνεσαι βουλευτής παρά δημόσιος υπάλληλος.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ, 5.5.89

Τ' απόκρυφα του κ. Καπόπουλου και της πρώην συζήγου του Δημήτρη φηγουράζουν πρωτοσέλιδα, προσβάλλοντας την αισθητική μας. Και μη χειρότερα.

Οι επιστημονικοί κύκλοι όλου του κόσμου έχουν αναστατωθεί με την εμφάνιση της Αντιατλαντίδας —κυρίως από το πρωτοφανές γεγονός ότι το πλάτος της είναι μεγαλύτερο από το μήκος της.

Η αποτέφρωση των νεκρών είναι σοβαρός παράγοντας ατμοσφαιρικής ρύπανσης, διαπίστωσε η Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας μετά από έρευνα στη Σουηδία. Ας το ξανασκεφθούν λοιπόν οι εδώ εκσυγχρονιστές που ίδρυσαν την «Οδύσσεια». Τι τους έχουν κάνει τα σκουληκάκια και θέλουν να τους στερήσουν την τροφή τους;

«Τερατούργημα» θα είναι τυχόν συνεργασία ΠΑΣΟΚ - Συνασπισμού δήλωσε ο κ. Μιχ. Στερνή μου γνώση να σ' είχα πρώτη, δάσκαλε που διδάσκες, κτλ.

Ειρήνη, χρόνια πολλά —και ν' αποφεύγεις τις κακές παρέες.

ΣΑΒΒΑΤΟ, 6.5.89

Όλοι οι μανάβηδες της λαϊκής της Καλλιδορίου διαμαρτύρονται για τη σεμνοτυφία του Ημεροδότη που χθες κυκλοφόρησε. Υπόσχεται ότι τα γυμνά θα επανέλθουν

συντόμως — μόλις περάσει η λαίλαπα της ακαλοισθσίας.

Ο Παπανδρέου στα πολυεδρικά Γιάννενα, ο Μητσοτάκης στις μονοεδρικές των Ιονίων, ο Κύρκος στην Κρήτη, ο Γλέζος στις Συρρακούσες αλλά η ΕΔΑ του προτιμά να μείνει στο ΠΑΣΟΚ.

Ιώβ πολύαθλε, Σεραφείμ όσιε, και πάντες οι εορτάζοντες έτη σας πολλά.

ΚΥΡΙΑΚΗ, 7.5.89

Η ΑΕΚ κέρδισε τον Ολυμπιακό και το πρωτάθλημα. Ως συνήθως, φταίει ο διαιτητής.

Ο κ. Παπανδρέου εγκαινιάσει νοσοκομείο στα Γιάννενα. Αχρείαστο να είναι — αλλά μόνο τον εαυτό του σκέφτεται αυτός ο άνθρωπος.

ΔΕΥΤΕΡΑ, 8.5.89

Φτηνά τη γλύτωσε ο Γ. Πέτσος και οι σωματοφύλακές του από παγιδευμένο αυτοκίνητο της «17Ν».

Εντός, εκτός και επί τα αυτά του Συνασπισμού παραμένει ο κ. Λάζαρης, δήλωσε ο κ. Φλωράκης.

«Η πρώτη ανεξάρτητη εφημερίδα από τον Έλβα ως τον Ειρηνικό» κυκλοφόρησε στην Πολωνία με οκτάστυλο Βαλέσα. Κάλλιο αργά, παρά ποτέ.

Ο κ. Κωβαίος ζητά την απόλυση του πασίγνωστου παιδοβούβαλου από την ΤΟ, διότι έδωσε συνέντευξη στο «Έθνος». Οι συντροφικές χατζάρες δεν στομώνουν ποτέ.

Το δολάριο ανεβαίνει στη διεθνή αγορά αλλά οι τιμές στο χρηματιστήριο της Ν. Υόρκης έπεσαν κατά 18 μονάδες. Κανονίστε την πορεία σας. Βόμβα υδρογόνου κοιμάται στον Ειρηνικό, σ' ανοιχτά της Ιαπωνίας. Αρκεί να μην την ανακαλύψει η «17Ν».

Οι στρατιώτες άρπαξαν τις κάλπες στον Παναμά και ο ευνοούμενός τους Κ. Ντούκε δήλωσε πως κέρδισε, επικαλούμενος τις σφυγμομετρήσεις. Ευτυχώς που ενταύθα δεν βγάζουν πρώτο το ΠΑΣΟΚ.

ΤΡΙΤΗ, 9.5.89

Ο κ. Αλευράς συναντήθηκε με τον Α. Παπανδρέου και κέρδισε την πρώτη θέση στο ψηφοδέλτιο Επικρατείας του ΠΑΣΟΚ. Ο κ. Μητσοτάκης συναντήθηκε με τον κ. Πρόεδρο — άγνωστο αν κέρδισε κάτι.

Συνασπισμένοι οπαδοί της μακλουανικής θέσης ότι «το μέσο είναι το μήνυμα» έσπασαν τις τηλεοράσεις τους μπροστά στο υφυπουργείο Τύπου.

Παρ' όλες τις προσπάθειες του κ. Αρσένη, το ΠΑΣΟΚ αρνείται να τον υποστηρίξει στην Κεφαλλονιά.

Μετά μακρά και επίπονη εγκυμοσύνη το Τριμελές Συμβούλιο Εφετών έτεξεν αποφυλάκιση για τον Γ. Λούβαρη έναντι εγγυήσεως 50 εκατ.

12 Μαΐου κλείνει η Βουλή και Πόρισμα από την Εξεταστική Επιτροπή μην περιμένετε - όσοι περιμένετε...

ΑΤΑ 1%, ήτοι 25 δραχμές ημερησίως θα πάρετε. Καιρός να κόψετε το τσιγάρο. Παιδοβούβαλος - Κωβαίος, σημειώσατε 1. Όχι, το διαστημικό λεωφορείο «Ατλαντίς» που επέστρεψε από τους αιθέρες δεν έχει καμιά σχέση με την Αντιατλαντίδα του Ειρηνικού.

ΤΕΤΑΡΤΗ, 10.5.89

Αφού βγήκε ο Γ. Λούβαρης γιατί να μείνει μέσα ο Θ. Τόμπρας; Κατέθεσε λοιπόν κι αυτός αίτηση αποφυλάκισης.

Το «μέσον» κατεστράφη, το «μήνυμα» ζει και βασιλεύει.

Ψευδή τηλεφωνήματα για βόμβες στα δικαστήρια της Αθηνas - αληθινή βόμβα ρήμα-ξε τα δικαστήρια Χαλκίδας.

Στο δημαρχιακό θώκο των Αθηνών τον πολιτευτή κ. Έβερτ αντικατέστησε ο τεχνοκράτης κ. Γιατράκος - με μέθοδο ανάλογη προς τα «ομοιόχρωμα» ψηφοδέλτια του κ. Σαρτζετάκη.

Προεδρικό διάταγμα περί μεταπτυχιακών σπουδών παρουσίασε ο Γ. Παπανδρέου Β'. Όσοι δεν πάρουν σύνταξη, δεν αγοράσουν φτηνό αυτοκίνητο, δεν διοριστούν - θα παρηγορηθούν με ένα διδακτορικό.

Ο γ.γ. του κκι Οκέτο θα πάει στις ΗΠΑ, ο υπουργός Εξωτερικών των ΗΠΑ είναι στη Μόσχα - μην ανησυχείτε όμως, ο Σεβερντάτσε δεν πρόκειται να έρθει εδώ - παρά τις φιλότιμες προσπάθειες της Μελίνας η οποία μετέβη επί τούτου στη Μόσχα.

«Αν δεν έχω αυτοδυναμία, θα ζητήσω νέες εκλογές», δήλωσε ο κ. Μητσotάκης στο Μόναχο όπου παρειπίθημει. Δεν θα προλάβει - ο Έβερτ θα τον έχει καταβροχθίσει.

7 δις πουλήθηκε πίνακας του Πικασό ζωγραφισμένος το 1901. Προφυλάξτε τα τεύχη του Ημεροδότη από τη φθορά. Δεν ξέρετε τι θα γίνει μετά 88 χρόνια.

ΠΕΜΠΤΗ, 11.5.89

Μετά τον «ανηψιό», κασέτα του «μπάρμπα» στον αέρα μέσω του σταθμού «Αντέννα». Ακόμη κι όσοι είχαν γλυτώσει τον εμετό βλέποντας τ' απόκρυφα Καπόπουλου - Λιάνη δεν άντεξαν ακούγοντας τα σώψυχα του κ. Αντιπροέδρου.

Ελλείψει απαρτίας, η παραδοσιακή προεκλογική τροπολογία περί μονιμοποίησης των εκτάκτων δεν εψηφίσθη από το Κοινοβούλιο. Τιποτα όρθιο δεν έμεινε σε αυτόν τον τόπο.

«Ούτε δραχμή δεν πήρε το ΠΑΣΟΚ», κατέθεσε στην Εξεταστική Επιτροπή ο Π. Βακάλης. Οι σύν-τροφοί δεν έφαγαν λοιπόν. Μόνο ο Μεγάλος. Από σήμερα, τέλος τα κουμπιά και τα φραγκοδιφράγκα στα κουτιά των τρόλεϋ. Πρέπει να ακυρώνετε εισιτήριο. Εφ' όσον βέβαια δεν υπάρχει απεργία και κυκλοφορούν τα τρόλεϋ, και εφ' όσον καταφέρετε να μπειτε μέσα...

Ο ΠΑΟ κέρδισε το Κύπελλο από τον Πανιώνιο αλλά ο Σαραβάκος έχασε τις βιτρίνες δυο μαγαζιών του στη Νέα Σμύρνη.

Αναζητεί ακόμη τα 50 εκατ. ο Γ. Λούβαρης. Τόσα λεφτά πέρασαν από τα χέρια του, δεν έβαζε και κάτι στην άκρη.

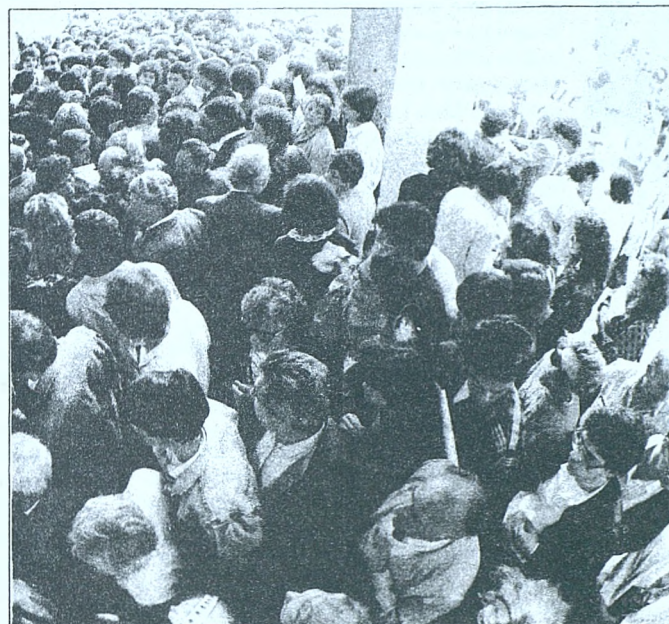
Αποκλειστικό: Η Αντιαντλαντίς δεν προήλθε από έκρηξη

ηφαιστείου, αλλά από έκρηξη της βόμβας υδρογόνου που είχαν χάσει οι ΗΠΑ! Εξ ου και το παράδοξο σχήμα της.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ, 12.5.89

Να εκδοθεί ο Ρασίντ αποφάσισε ο Άρειος Πάγος, να αθωωθούν οι Μπουκουβάλας - Βογιατζή αποφάσισε το Εφετείο. Μια στο καρφί και μια στο πέταλο.

Δεν θα συνεργαστεί με το

Όχι, δεν περιμένουν τρόλεϋ: Διορισμο στον ΟΤΕ περιμένουν.

Συνασπισμό ο Γ.Α. Μαγκάκης. Κρίμα.

Όχι, μην ανησυχείτε. Ο Γ. Λούβαρης συνέλεξε τα 50 εκατ. και κυκλοφορεί πλέον ανάμεσά μας. Προσοχή στα πορτοφόλια σας.

Μετά τους φοιτητές, στο Πεκίνο διαδηλώνουν Μουσουλμάνοι εναντίον των «Κινέζων Ρούσαντι» που προβάλλουν τη θρησκεία τους. Οι κραυγές τους δεν κατάφεραν να καλύψουν τον τριγμό των οστών του Μάο.

Ο 37χρονος Γ. Γουριώτης δολοφονώντας τον πατέρα, τη μητέρα και τη μητριά του έκανε όλους τους φροΐδικούς να χλωμιάσουν από τη ζήλεια τους.

Αρχίζω να υποπτεύομαι πως αν η απεργία των εργαζομένων στους ηλεκτρονικούς υπολογιστές έδωσε τη δυνατότητα στον Τσοβόλα να επιστρέφει φόρους, στον Γ. Παπανδρέου Β' θα επιτρέψει να εισαγάγει όλους τους υποψηφίους στα ΑΕΙ/ΤΕΙ χωρίς Εξετάσεις.

ΣΑΒΒΑΤΟ, 13.5.89

Πραγματική διαδήλωση στη λαϊκή της Καλλιθροϊού: «να μας ζήσουν τα παιδιά», «επιτέλους,

έπρεπε να την πάρει», «χρυσό κορίτσι, της άξιζε», «και με γιούς, κόρες και εγγόνια». Μεχρι και ρύζι μου έδωσαν και ροδοπέταλα για να τους ράνουμε στον Χορό του Χααΐα - που χορεύαν σήμερα το βράδυ ο Βασίλης Ζήσης και η Βικτωρία Παπαδοπούλου στον Άγιο Ισίδωρο του Λυκαβηττού. Ακολούθησε παραδοσιακό ελληνικό γαμήλιο γλέντι όπου, εκτός των νεονύμφων, πρωτοστάτησαν η αθιγγανίς

δήλωσε ότι δεν αποκλείει μετεκλογική συνεργασία με τον Α. Παπανδρέου. Καιρός να προσγειωθεί στην ελληνική πραγματικότητα.

Εξεμέτρηση στο ζην η Εξεταστική Επιτροπή για το σκάνδαλο Κοσκωτά, αντιληφθείσα με πολύ μεγάλη καθυστέρηση το μάταιον της υπάρξεως της. Ζωή σε λόγου μας.

Ο «κόκκινος τσάρος» Γκορμπασόφ έφθασε στο Πεκίνο, για να συναντηθεί με τους ντόπιους μανδαρίνους. Χιλιάδες φοιτητές συνεχίζουν την απεργία πείνας στην Τιεν Αν Μεν.

Όχι μόνο ο κ. Τρίτσος διεγράφη από το ΠΑΣΟΚ αλλά έχασε κιόλας την «ορθόδοξη παράδοση»: θα ιδρύσει κόμμα «ριζοσπαστικό».

ΤΡΙΤΗ, 16.5.89

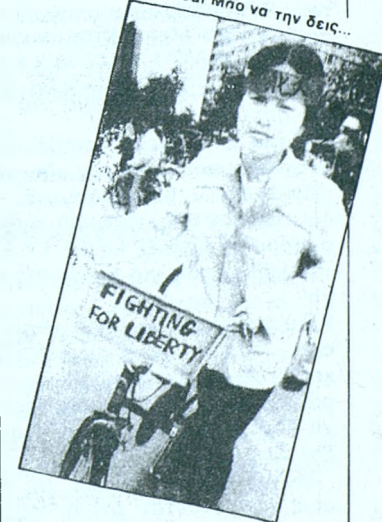
Ο Συνασπισμός διαδηλώνει κατά της ατμοσφαιρικής ρύπανσης στην Αθήνα. Χωρίς αποτελέσματα, διότι οι διαδηλωτές δεν φυσούσαν συντονισμένα. Ίσως τα καταφέρουν καλύτερα οι 97 καλλιτέχνες και λογοτέχνες που με δήλωσή τους καταγγέλλουν την «ατμόσφαιρα σκανδάλων και σήψης».

Ερήμην δικάζεται η Ελλάς στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο για τη γνωστή υπόθεση του «γιουγκοσλαβικού καλαμποκιού». Έρημη χώρα.

Δεν θα μάθουμε ποτέ αν ο κ. Μπακογιάννης υπήρξε κλεπταποδόχος του Κοσκωτά διότι πέρασαν πέντε χρόνια από την εποχή των δοσοληψιών τους και το τυχόν αδίκημα παρεγράφη. Καλή αρχή.

Ο ΙΔΙΟΣ ΠΑΝΤΑ ΗΜΕΡΟΔΗΚΤΗΣ

Πού 'σαι Μάο να την δεις...

Ναργκίς και οι κουμπάροι Χρ. Παπουτσάκης και Εύη Ζήση. Παρευρέθησαν πλήθος φίλοι και εχθροί του Ημεροδότη - κι αυτός που πήρε το κομπολόι του καλά θα κάνει να το επιστρέψει. Αντιθέτως, χλιαρά έγινε δεκτό στην Καβάλα το ζεύγος Λιάνη - Παπανδρέου, - παρά το γεγονός ότι ο Πρώτος δήλωσε ότι θα νομοθετεί στο εξής προσωπικώς και θα μονιμοποιήσει όλους τους έκτακτους.

ΚΥΡΙΑΚΗ, 14.5.89

Οι ευτυχείς Βασίλης και Βικτωρία αναχωρούν για τις Δαλματικές Ακτές - έστω και ένα σκυλί της Δαλματίας να φέρουν επιστρέφοντας, θα γίνει μύλος με τις γάτες των γραφείων.

Στην Κοζάνη ο Α. Κύρκος, στο Καρπενήσι ο κ. Μητσotάκης, στη Ν. Υόρκη 800.000 δολάρια του Κοσκωτά χάριν της Ε. Βλάχου.

Απεργία πείνας φοιτητών στην πλατεία Τιεν-Αν-Μεν με αίτημα τον εκδημοκρατισμό της Κίνας.

Αγώνες Α' Εθνικής σήμερα δεν έχει. Οι φιλαθλοι το έριξαν στο σκάκι στο μπριτζ για να ξεδώσουν.

ΔΕΥΤΕΡΑ, 15.5.89

Άμα τη επιστροφή του εκ Γερμανίας, ο Χ. Φλωράκης

ΑΝΤΙ ΔΕΣΕΙΣ

Το όπλο του Μένιου

Η Κ.Ε. του ΠΑΣΟΚ όπως όλα δείχνουν δεν θα προτείνει την υποψηφιότητα Μένιου, αλλά ούτε και θα τον διαγράψει. Η Κ.Ε. συνήλθε χθες και το ΑΝΤΙ δεν είχε τη δυνατότητα να έχει ρεπορτάζ από το αποτέλεσμα της συνεδρίασης αυτής.

Ωστόσο οι απειλές του Μένιου «αν μιλήσω θα τιναχθεί το κοινοβουλευτικό σύστημα στον αέρα» υπάρχουν και έχουν μείνει. Το μυστικό όπλο του Μένιου φαίνεται να λειτουργεί αποτελεσματικά και προς πάσαν κατεύθυνση.

Όπως είχε αποκαλύψει το ΑΝΤΙ στο προηγούμενο τεύχος, και διαρρέουν άνθρωποι του περιβάλλοντός του το όπλο του Μένιου έχει να κάνει με τα στοιχεία τα οποία διαθέτει ο άλλοτε πανίσχυρος και παντογνώστης Μένιος για «την μεγάλη σε έκταση καλπονοθεία και τις διπλο-τριπλοεγγραφές» που έγιναν το 1985.

Ο τότε υπουργός Εσωτερικών έσπευσε τώρα να διαψεύσει —μέσω «προσκεimenών πηγών» και όχι επωνύμων— ως ανυπόστατες τις πληροφορίες, κάπως καθυστερημένα, μετά το ρεπορτάζ του ΑΝΤΙ.

Το ΑΝΤΙ επιμένει στο θέμα και τις σχετικές πληροφορίες που δημοσίευσε οι οποίες είναι και αξιόπιστες και έγκυρες.

Σημειώνουμε πάντως δυο στοιχεία τα οποία έχουν ήδη επισημανθεί και από το «Ριζοσπάστη»:

1. Παρά τις συνεχείς παρεμβάσεις της αντιπολίτευσης για παράδοση των μαγνητοταινιών των εκλογικών αποτελεσμάτων που υπάρχουν στο υπουργείο Εσωτερικών υπήρξε επίμονη άρνηση από την κυβέρνηση για οποιονδήποτε έλεγχο.

2. Το πρόβλημα των διπλο-τριπλοεγγραφών υπάρχει και τώρα, και δημιουργεί κινδύνους εκλογικής νοθείας. Μέχρι τώρα το υπουργείο δια στόματος Άκη Τσοχατζόπουλου, δηλώνει «αδυναμία» να εξαλείψει το φαινόμενο.

Καταγράφουμε αυτές τις επισημάνσεις, επιμένοντας ότι οι πληροφορίες του ΑΝΤΙ, τις οποίες γνώριζαν ελάχιστα

μόνο πρόσωπα, για το «όπλο του Μένιου» έχουν μεγαλύτερη σημασία απ' ό,τι οι οποιοσδήποτε διαπραγματεύσεις εντός ΠΑΣΟΚ για ...«αναιμακτες» λύσεις και «αυτοκάθαρση».

Τα ΣΕΒη μας...

Α. Παπανδρέου και Κ. Μητσotάκης πέρασαν από κοινού τις εξετάσεις στο Σύνδεσμο Ελληνικών Βιομηχανιών την περασμένη εβδομάδα δίδοντας την ουσία της οικονομικής τους πολιτικής για την επόμενη της 18ης Ιουνίου περίοδο. Ένα δεύτερο σταθεροποιητικό πρόγραμμα λιτότητας είναι το μήνυμα και των δυο απέναντι στις οικονομικές ανησυχίες του ΣΕΒ για τα μεγάλα ελλείμματα του δημοσίου τομέα και τις έμμεσες πολιτικές προτάσεις του για την αντιμετώπισή τους.

«Γνωρίζει ο ΣΕΒ πως θέλουμε άριστη συνεργασία» είπε ο πρωθυπουργός, χρειάζεται «συναίνεση εν όψει των πραγματικών προβλημάτων» συμπλήρωσε ο Κ. Μητσotάκης.

Απέναντι στις απαιτήσεις του ΣΕΒ να υπάρξει βελτίωση του επιχειρηματικού κλίματος εν όψει του 1992 και σταθερότητα της οικονομικής πολιτικής οι δυο ευσεβάστως τους ανήγγειλαν ότι «είναι εδώ» για τη «διαρκή λιτότητα», για τη λύση του θέματος των προβληματικών με την ιδιωτικοποίηση αφού βέβαια έχουν «κοινωνικοποιηθεί» τα χρέη τους από το ΠΑΣΟΚ— για τον προορισμό των κοινωνικών δαπανών, μιας και «τα ελλείμματα του δημοσίου τομέα βρίσκονται σε υψηλό επίπεδο και απειλούν την οικονομία».

Ιδού λοιπόν και το πλαίσιο «του εκσυγχρονισμού του δημοσίου τομέα» που προτείνουν και οι δυο: πολιτική λιτότητας, ιδιωτικοποιήσεων και περιορισμού των κοινωνικών δαπανών. Αυτή είναι η «κόκκινη κλωστή» που δένει την οικονομική πολιτική και των δυο, την οποία φρόντισαν έγκαιρα να την κάνουν γνωστή στο ΣΕΒ.

Κατά τα άλλα οι «συγκρούσεις» στα μαλκόνια ενώπιον των πλαστικών σημαιών, συνεχίζονται. Είναι το αναγκαίο συμπλήρωμα του δικοματισμού που διαφορετικά χάνει τα ιδεολογικά και πολιτικά στηρίγματά του.

Όργιο ρουσφετιών στην Ολυμπιακή

Η Ολυμπιακή Αεροπορία μπορεί να ταιπαιρωρεί το κοινό της, μπορεί να μην πετάει συχνά αλλά από ρουσφέτι έχει ανοίξει διάπλατα τα φτερά της.

Συνωστισμός έξω από το γραφείο του

κ. Ακριβάκης για μια θέση στον ήλιο του ΠΑΣΟΚ. Οι ουρανοί είναι δικοί τους.

Νέα, άγνωστα πρόσωπα —υπάλληλοι με μηνες συμβάσεις που φέρουν την υπόσχεση μελλοντικής μόνιμης «τακτοποίησης» κατά το σύνθημα— κάνουν καθημερινά την εμφάνισή τους σε επαρχιακά και κεντρικά γραφεία της εταιρείας τη στιγμή που το πλεονάζον προσωπικό της υπο-απασχολείται. Έτσι ενώ στη Συγγρού οι υπάλληλοι συνωθούνται χωρίς να έχουν καρέκλα να καθίσουν στους διάφορους περιφερειακούς σταθμούς καταφθάνουν νέα πρόσωπα: προχθές 13 στη Χίο, καθημερινά ανά 5 στη Θεσσαλονίκη κτλ. Τη στιγμή που τα ελλείμματα ανέρχονται ήδη σε 12 δισ. δρχ. με προοπτική να φθάσουν στο ιλιγγιώδες ποσό των 30 δισ. δρχ. στα τέλη του 1989. Σε βάρος των φορολογουμένων, φυσικά. Σε βάρος της ίδιας της έννοιας της δημόσιας επιχείρησης που διασύρει από τους Πασοκικούς ρουσφετολόγους. Ο κ. Ακριβάκης δυναμιτίζει την Ολυμπιακή για να καταλήξει στο τέλος στους Λάτσηδες. Ο ίδιος ελπίζει σε κάποιο έδρανο στη Βουλή και ας ρημάξει η εταιρεία. Αν αυτή η ψευδεπίγραφη «κοινωνική πολιτική» δεν είναι ο καλύτερος τρόπος για να παραδοθεί ο εθνικός αερομεταφορέας στα χέρια της «ιδιωτικής πρωτοβουλίας» που ελλοχεύει τότε οι λέξεις πράγματι έχουν χάσει το νόημά τους σε αυτή τη χώρα.

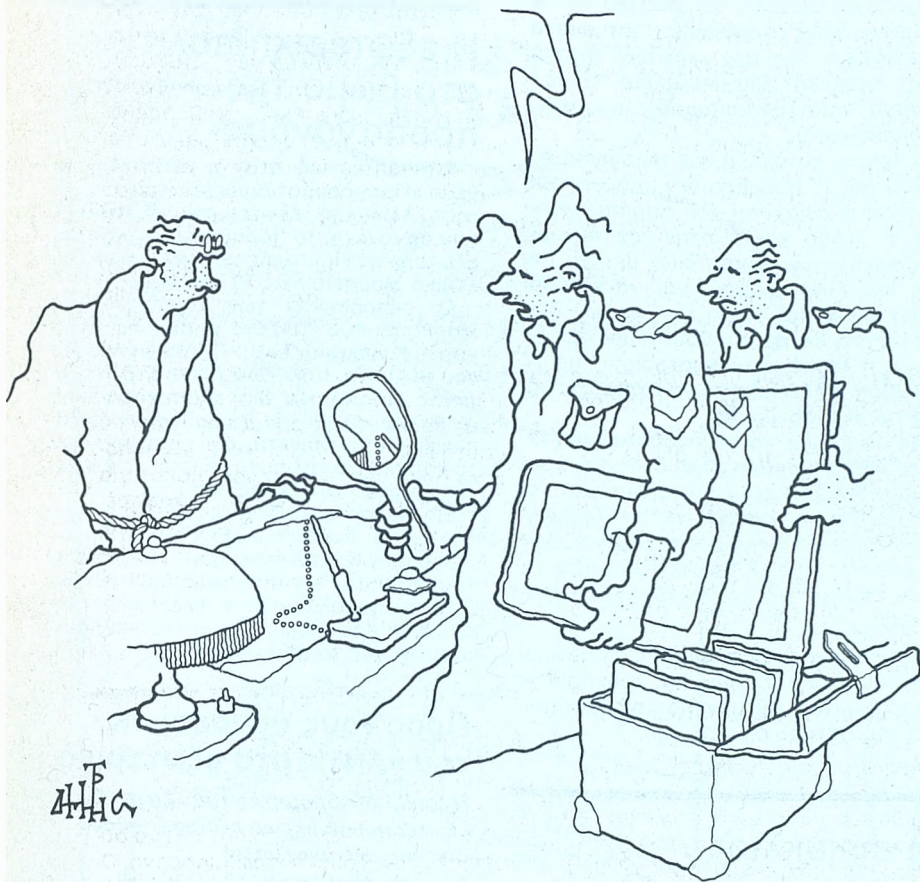
Νεκρανάσταση του Νταβός

Ενώ ο κ. Παπανδρέου ετοιμάζεται να συναντήσει τον Τούρκο πρωθυπουργό Οζάλ, προς τα τέλη του μήνα, στις Βρυξέλλες.

Η φανατική Ισλαμική εφημερίδα GAZETE της Τουρκίας, πανηγυρίζει σε πρωτοσέλιδο άρθρο της, της 14/3/89: «Δεν αφήσαμε τον Έλληνα να μας αρπάξει το τζαμί της Χαφιζέ Οζάλ», ο κληρονόμος του Πατριάρχη (περίπτωση περιουσίας του θανόντος Πατριάρχη Μαξίμου) έχασε τη δίκη (!). (Η υπόθεση αυτή εκκρεμεί τώρα στο εφετείο).

ΤΥΠΙΚΟ ΕΙΝΑΙ ΚΥΡΙΕ ΠΡΟΕΔΡΕ...
ΘΕΛΟΥΜΕ ΑΠΛΩΣ ΝΑ ΡΙΞΕΤΕ ΜΙΑ ΜΑΤΙΑ
ΣΤΟΥΣ ΦΑΘΕΡΦΤΕΣ ΤΟΥ ΑΡΧΕΙΟΥ
ΜΗΠΩΣ ΚΑΙ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΕΤΕ
ΤΟ ΑΦΕΝΤΙΚΟ ΤΟΥ ΚΟΪΚΩΤΑ

λες, σε μια εμφανή προσπάθεια νεκρανάστασης του «πνεύματος του Νταβός», διεξάγονται στην Τουρκία την ερχόμενη εβδομάδα δύο δίκες σχετικά με περιουσίες Ελλήνων ομογενών της Κωνσταντινούπολης.

Η πρώτη περίπτωση αφορά την υπόθεση Τζαννέτου και εκδικάζεται στις 22/5 στο 4ο Πρωτοδικείο Κων/πολης. Η δεύτερη εκδικάζεται στις 24/5 στο Ειρηνοδικείο Πριγκίπου όπου θα εξεταστεί για πολλοστή φορά στα τελευταία έντεκα χρόνια η υπόθεση της περιουσίας Πανά και της κληρονομιάς της Φραγκοπούλου. Και στις δύο περιπτώσεις το τουρκικό δημόσιο επιδιώκει να επιβάλει την αναγκαστική διαχείριση δια μέσου Τούρκου επιτρόπου.

Αυτά για τους αφελείς που πίστεψαν στις «δεσμεύσεις» του Οζάλ και στο «πνεύμα του Νταβός» σπεύδοντας να προσυπογράψουν το πρωτόκολλο προσαρμογής της συμφωνίας σύνδεσης ΕΟΚ

- Τουρκίας του 1963 με «αντάλλαγμα» (φευ) τη διευθέτηση του θέματος των ελληνικών περιουσιών με την άρση του μυστικού και παράνομου τουρκικού διατάγματος του 1964. Σαν να μην έφθαναν όλα αυτά αποκαλύφθηκε και η ύπαρξη ετέρου μυστικού διατάγματος του 6/3706 της 25/5/64 προγενέστερου του 6/3801 της 2/11/64.

Δεν είναι τυχαία η τακτική αυτή του Οζάλ στις παραμονές της συνάντησης των Βρυξελλών. Δεν είναι τυχαίες οι φωνασκίες Τούρκων εκτός των άλλων και για τη μουσουλμανική μειονότητα της Δυτ. Θράκης σε στιγμές έσχατης αδυναμίας της ελληνικής κυβέρνησης.

Ενώ ο δικός μας πρωθυπουργός περι άλλων τυρβάζει οι Τούρκοι αρνούνται να εκπληρώσουν τα δήθεν «συμφωνημένα».

Να δούμε τι άλλους «λαγούς» θα βγάλει απ' το καπέλο του ο κ. Παπανδρέου στις Βρυξέλλες. προς δόξαν της τουρκικής μπέσας και της ελληνικής αφέλειας.

ΚΑΙ ΤΩΡΑ
· ΜΕΧΡΙ ΤΙΣ ΕΚΛΟΓΕΣ ·
ΤΟ «ΑΝΤΙ» ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟ

30 μέρες έμειναν μέχρι τις εκλογές της 18ης Ιουνίου. Ο προεκλογικός πυρετός ανεβαίνει. Η Βουλή έκλεισε. Οι πολιτικοί υπόσχονται. Οι συζητήσεις ανάβουν, παρ' όλο που ο καύσωνας ήρθε φέτος πρώιμος...

Μπήκαμε στην τελική ευθεία. Και το «ΑΝΤΙ» πιστό στις παραδόσεις του αποφάσισε να γίνει μέχρι τις εκλογές, εβδομαδιαίο.

Το «ΑΝΤΙ» πυκνώνει λοιπόν τις εκδόσεις του από την άλλη Παρασκευή, όχι βέβαια για να σας εκθέσει το πρόγραμμα ή τους υποψηφίους του, αλλά για να δώσει στο μέτρο των δυνατοτήτων του επιπλέον ενημερωτικά στοιχεία για τις εκλογές.

Την επόμενη Παρασκευή 26/5 λοιπόν θα κυκλοφορήσει το τεύχος 404 που θα παραμείνει στην κυκλοφορία μέχρι την Πέμπτη 1 Ιουνίου. Μετά το ΑΝΤΙ θα κυκλοφορήσει στις 2 Ιουνίου αλλά και στις 9 και 16 Ιουνίου, δυο μέρες πριν τις εκλογές με επίκαιρη προεκλογική ύλη.

Μην ξεχνάτε λοιπόν ότι για ένα μήνα το «ΑΝΤΙ» θα κυκλοφορεί κάθε Παρασκευή. Και αν δεν το βρίσκετε ειδοποιείστε μας στα τηλέφωνα 72.32.713 και 72.48.240.

Το «Ράδιο-αντίλαλος»

Τελικά η αρμόδια επιτροπή που χορηγεί τις άδειες των τοπικών ραδιοσταθμών αποφάσισε ότι το «Ράδιο-αντίλαλος» δεν πρέπει να αποκτήσει φωνή. Έτσι το «Ράδιο-αντίλαλος», εραστής πάντα της ελεύθερης ραδιοφωνίας και των ερασιτεχνών, όπως ακριβώς και σε άλλες εποχές, μένει χωρίς πομπό, με ανοικτό όμως και τώρα το δέκτη του στις ευαισθησίες του ραδιοφώνου.

Η επιτροπή χορήγησε τις άδειες χωρίς

να γίνουν γνωστά τα κριτήρια με βάση τα οποία έκρινε ότι η μία αίτηση ήταν κατάλληλη και η άλλη όχι, δεν έγινε επίσης γνωστό με βάση ποιο σκεπτικό απορρίφθηκε η αίτηση του «Ράδιο-αντίλαλος», αλλά και άλλων όπως π.χ. ο «Πειρατής». Τουλάχιστον σε μας δεν έφθασε ακόμη καμιά αιτιολογημένη απόφαση απόρριψης της αίτησής μας. Θα την περιμένουμε πάντως για να δούμε τι επιπλέον είχαν σχεδόν όλοι οι άλλοι υποψήφιοι που πήραν άδεια...

Πώς π.χ. επιχειρηματίες χωρίς καμία σχέση με τον έντυπο ή ηλεκτρονικό λόγο ή δισκογραφικές εταιρείες υπό ιδρυση κρίθηκαν και με ποια κριτήρια ικανοί να πάρουν άδεια.

Το να εκφράσουμε τη διαμαρτυρία μας τώρα που έγινε «η θάλασσα γιαούρτι» και πήραν την κουτάλα πολλοί ίσως να είναι χωρίς νόημα. Το να επισημάνουμε όμως τις αντιφάσεις της επιτροπής, τα συμφέροντα που «ρίχτηκαν» στο τραπέζι, το γιατί και πώς η «ελεύθερη ραδιοφωνία» έχει περισσότερο ενδιαφέρον. Και έχει γιατί μετράει η χρήση, ο ρόλος, οι σκοπιμότητες, οι ισορροπίες που παίχθηκαν και σε αυτό το κεφάλαιο.

Για όλα αυτά όμως θα έχουμε το χρόνο και τον καιρό να τα πούμε πιο αναλυτικά. Μέχρι τότε, αλλά και πάντα, γυρίστε το δεικτή του ραδιοφώνου σας. Όλο και κάτι θα υπάρχει που θα ταιριάζει με το δικό σας όνειρο. Ίσως να ανακαλύψετε νέα πράγματα που θα σας κάνουν να αγαπήσετε το ραδιόφωνο ή και να σας κάνουν πλέον απαιτητικούς στις επιλογές σας. Το «Ράδιο-αντίλαλος» πάντως σας εύχεται καλή ακρόαση...

ΥΓ. 1.: Δεν θέλουμε να πιστέψουμε ότι σήμερα υπάρχουν —πολιτικές σκοπιμότητες. Αυτές υπήρχαν στο μαύρο παρελθόν και μπήκαν στο χρονοντούλαπο της ιστορίας. Έτσι μην περάσει από το μυαλό σας ότι στην περίπτωση του «Ράδιο-αντίλαλος» υπήρξαν λόγοι πολιτικής σκοπιμότητας ή και εκδίκησης...

ΥΓ. 2.: Ευχαριστούμε το δημοσιογράφο κ. Τάκη Ψαρίδη για τη χειρονομία του να παραιτηθεί υπέρ του «Ράδιο-αντίλαλος». Δεν μπορούμε τέλος να μην επισημάνουμε τον εύστοχο σχολιασμό της στήλης «Εδώ Ράδιο “Ε”» του Α. Ρουμελιώτη στην «Ελευθεροτυπία» για τα κριτήρια της Επιτροπής και να συμφωνήσουμε μαζί του για την «ντροπή».

Η 17 Νοέμβρη ψηφίζει ΠΑΣΟΚ και Πέτσο

Πολύ μας φώτισε η «επαναστατική» οργάνωση 17 Νοέμβρη» με την προκατασκευασμένη προκήρυξή της 25-4-89 πριν την αποτυχημένη απόπειρα κατά του Γ. Πέτσου. Καλείται ο ελληνικός λαός (ο ο-

ποίος σημειώτεον «δεν έχει καμιά απολύτως δυνατότητα σήμερα να επηρεάσει μέσω των εκλογών έστω και κατ' ελάχιστον τις μελλοντικές πολιτικές εξελίξεις», σύμφωνα με το κείμενο της προκήρυξης) να ψηφίσει λευκό ή να ρίξει άκυρο ή να χρησιμοποιήσει το σήμα ή την ένδειξη της οργάνωσης, ή να κάνει αποχή. Διερωτάται κανείς γιατί η «17 Νοέμβρη» συμμετέχει σε αυτό το «θέατρο των εκλογών», όπως το ονομάζει. Γιατί ανακατεύεται με τους «“αρχικλέφτες” της ΝΔ, τους “κλέφτες” του ΠΑΣΟΚ και “τα κολητήρια” του Συνασπισμού»; (προσέξτε τη διαβάθμιση).

Η λογική κατάληξη της εκλογικής καθόδου της 17 Νοέμβρη δεν μπορεί παρά να είναι η ενίσχυση του παραπαίοντος ΠΑΣΟΚ, αφού κοντά στην πανσπερμία των αρχηγικών κομματιδίων μεταξύ ΠΑΣΟΚ και Συνασπισμού, για να εισπραχθούν έστω και ψυχία των ψήφων διαμαρτυρίας, θα προστεθούν τώρα και τα άκυρα ή λευκά κατά προτροπήν της 17 Νοέμβρη. Θέλει κι αυτή να εισπράξει μέρος της διαμαρτυρίας.

Ας αφήσουμε το γεγονός ότι όσοι ρίξουν λευκό ή άκυρο ψηφοδέλτιο ή όσοι κάνουν αποχή διεκδικούνται αυτόματα από την 17Ν σαν οπαδοί της. Αλλά οι ψηφοί αυτοί είναι στην ουσία χαμένοι. Δεν ενισχύουν παρά το ΠΑΣΟΚ που τρίβει τα χέρια του από την αναπάντεχη αυτή πρόσφορα.

Για να μην σχολιάσουμε περισσότερο το «ιδεολογικό στίγμα» της προκήρυξης και το πολιτικό της μήνυμα: την ηρωοποίηση του Πέτσου δηλαδή.

Οι εγκύκλιοι...

Κείμενο υπέρ του Συνασπισμού της Αριστεράς υπέγραψαν και διακίνησαν δάσκαλοι στην Καβάλα, αλλά αυτό δεν άρεσε στη Διεύθυνση της Εκπαίδευσης και τη Νομαρχία και φρόντισαν να τους «συνετίσουν». Ζήτησαν με δυο εγκυκλίου α) από τους διευθυντές των σχολείων να καρφώσουν ποιοι διακίνησαν το κείμενο και β) από τους ίδιους τους υπογράφοντες να δηλώσουν αν όντως το υπέγραψαν ή να κάνουν «δηλώσεις μετανοίας».

Πράξεις και οι δυο αντιδημοκρατικές που γυρίζουν πίσω σε άλλες εποχές και δεν διαφέρουν από αντίστοιχες της χούντας.

Ο νομάρχης έρριξε το «μπαλάκι» στον Διευθυντή της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, που είναι χουντικός, και δήλωσε «άγνοια», αντί να προωθήσει την άμεση ανάκληση των εγκυκλίων και να καταδικάσει έμπρακτα τέτοιες πρακτικές. Άφησε έτσι να αιωρείται η ιδεολογική τρομοκρατία και ταυτόχρονα νομιμοποίησε αυτή την πρακτική.

Η περίπτωση δεν πρέπει να αντιμετωπισθεί ούτε ως τυχαία, ούτε ως «κρού-

σμα» μεμονωμένο. Και δεν αρκεί μόνο η καταγγελία της για να πάψουν παρόμοιες πρακτικές να υπάρχουν. Όσον αφορά το ρέκτη της «αντιγραφειοκρατίας» νομάρχη κ. Θ. Σεϊτανίδη έστω και εκ των υστέρων καιρός είναι να πάψει να ασχολείται με τις «λεπτομέρειες της γραφειοκρατίας» και να αναφερθεί επί της ουσίας.

Η εξωτερική πολιτική στο βωμό της προπαγάνδας

Απογοητευτική ήταν η συζήτηση με θέμα «Προγραμματισμός και προοπτικές της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής» που οργάνωσε το Ίδρυμα Αμυντικής και Εξωτερικής Πολιτικής (ΕΛΙΑΜΕΠ) στο Πολεμικό Μουσείο στις 10 του Μάη.

Οι εκπρόσωποι των κομμάτων Χρ. Μαρκόπουλος (ΠΑΣΟΚ) υπουργός άνευ χαρτοφυλακίου, Μιχ. Παπακωνσταντίνου (ΝΔ), Ορ. Κολοζώφ (ΚΚΕ), Στρ. Στρατήγης (ΔΗΑΝΑ) και Μιχ. Παπαγιαννάκης (ΕΑΡ), που κλήθηκαν να εκθέσουν τις απόψεις τους φαίνεται ότι παρεξήγησαν το χαρακτήρα της συνάντησης, με φωτεινή εξαίρεση τον εκπρόσωπο της ΕΑΡ.

Εις μάτην οι καθηγητές Θ. Κουλουμπής και Π. Καζάκος καθώς και οι δημοσιογράφοι Κ. Καλλιγιάς και Γ. Καρτάλης προσπάθησαν να προσγειώσουν τη συζήτηση υποβάλλοντας σαφείς και συγκεκριμένες ερωτήσεις για να εκμαιεύσουν δεσμευτικές τοποθετήσεις.

Προς τους συνδρομητές του «ΑΝΤΙ» στο εξωτερικό

Μερικοί συνδρομητές του «ΑΝΤΙ» στο εξωτερικό με άκρως ενδιαφέρουσες οικονομικές αναλύσεις παραπονέθηκαν για το ύψος της ετήσιας συνδρομής σε δολάρια που αυξήθηκε πριν από πολλά τεύχη. Τι να κάνω; Κατέβασα τα κιτάπια μου, έκανα τους λογαριασμούς, συμβουλευτήκα τον κ. Χαλικά για τη διολίσθηση της δραχμής και τις συναλλαγματικές ισοτιμίες και τελικά κατέφυγα, που αλλού, στον κ. Τσοβόλα, που μου είπε: «Δεν άκουσες τον πρωθυπουργό στο Περιστέρι; “ΤΣΟΒΟΛΑ ΔΩΣΤΑ ΟΛΑ!”». Υπενθύμιση λοιπόν κι εγώ στο κλίμα των προεκλογικών παροχών και με βαριά καρδιά αποφάσισα:

● Μείωση της εξάμηνης συνδρομής για την Ευρώπη από 25 δολάρια σε 20 και της ετήσιας από 50 δολάρια σε 40. Για ΗΠΑ-Καναδά-Αν. Ασία-Αυστραλία-Ωκεανία μείωση της εξάμηνης συνδρομής από 28 σε 23 δολάρια και της ετήσιας από 57 σε 45 δολάρια. Το σύνθημά μας, λοιπόν: «Έξω πάνε καλά οι συνδρομητές Μέσα πάμε κακά με τη δραχμή!»!

Ο Αντι-Οικονομικός

15.5.89
ΤΩΝΝΑ
του Γιάννη Ιωάννου

ΚΟΣΚΩΤΑΣ Ο ΑΤΕΛΕΙΩΤΟΣ

Η εκτίμηση ότι ο Κοσκωτάς θα ήταν στο επίκεντρο της εκλογικής αναμέτρησης κρίνεται μετά τις τελευταίες εξελίξεις πολύ μετριοπαθής. Γιατί ο Κοσκωτάς παραμένει στο επίκεντρο όχι μόνον της εκλογικής αλλά και της μετεκλογικής, δηλαδή, στο επίκεντρο αυτής καθ' αυτής της πολιτικής μας ζωής. Ό,τι απέμεινε λ.χ. από τις φλύαρες και εκτενείς συνεντεύξεις του πρωθυπουργού είναι αυτά που είπε περί του σκανδάλου. Η αποπομπή του Μένιου δεν κρίνεται παρά μόνον σε σχέση με το σκάνδαλο. Η ρήξη της Αριστεράς με το ΠΑΣΟΚ θα μπορούσε να ελαχιστοποιηθεί αν η ανάμιξη του κυβερνώντος κόμματος με τον Κοσκωτά δεν ήταν τόσο εμφανής. Η ΝΔ θα μπορούσε να είναι πειστικότερη αν δεν είχαν στελέχη της παράταξης της συμπράξει με τον Κοσκωτά και η ίδια δεν είχε δώσει την αφορμή στο ΠΑΣΟΚ να διακόψει το έργο της εξεταστικής επιτροπής. Μερίδα του Τύπου θα βοηθούσε τον Ανδρέα Παπανδρέου με προθυμία αν δεν είχαν αποκαλυφθεί τα μύρια όσα για την Τράπεζα Κρήτης, τη Γραμμή και τους αχυρανθρώπους του Κοσκωτά μέσα στο ΠΑΣΟΚ και το πρωθυπουργικό περιβάλλον. Η φίμωση της Εξεταστικής Επιτροπής και κάποιες αναμενόμενες για τις επόμενες μέρες εξελίξεις στο έργο της Δικαιοσύνης θα ανατροφοδοτήσουν την περί τον Κοσκωτά φιλολογία. Οι πυκνότερες εκδόσεις του περιοδικού θα μας δώσουν την ευκαιρία να επανερχόμαστε στα κλέη και τα έργα της παρέας Κοσκωτά-Ανδρέα. Στο μεταξύ από τα όσα πέρασαν —ή δεν πέρασαν— από τις στήλες του Τύπου θέλουμε να σταματήσουμε σε μερικά σημεία:

- Στο προηγούμενο τεύχος γράφαμε:

Όταν επέδειξε κάποια από τα «ροζ χαρτιά» του ο Κοσκωτάς, ένας από τους ελεγκτές, συγκράτησε στοιχεία για τρία παραστατικά. Αυτά τα στοιχεία μεταβιβάστηκαν σε πιστωτικά ιδρύματα του εξωτερικού και ήρθε η απάντηση ότι είναι ανύπαρκτα. Τότε πια, ο έλεγχος είχε κάποια «ατού» στα χέρια του. Η καρτράcula του Κοσκωτά ήταν αναπόφευκτη και οι πιέσεις του Μένιου αναποτελεσματικές. Και στις 19/10/88 εκόντες άκοντες οι Μένιος - Ρουμελιώτης - Ακριτίδης - Δασκαλάκης δέχτηκαν να μπει ο επίτροπος. Ο Γ. Κοσκωτάς αναχωρεί για την Παλλήνη. Ο Γιάννης Ρουμπάτης έφτασε από την Παλλήνη στο κεντρικό κατάστημα της Βουκουρεστίου και στις 4.15' το απόγευμα της 19/10/88 τηλεφωνεί από το γραφείο του Κοσκωτά στον τέταρτο όροφο, στο Grosvenor House στον Ανδρέα.

Στο τηλέφωνο ακούστηκε πρώτα η φωνή της Μιμής που πέρασε τη γραμμή στον «Πρόεδρο του Κινήματος». Ο Γ. Ρουμπάτης όλος αγωνία απευθύνεται:

«Πρόεδρε εσύ μου έδωσες εντολή να πάω στον Κοσκωτά. Γιατί επέτρεψες να μπει Επίτροπος; Καταστρεφόμαστε». Το τηλεφώνημα αυτό έγινε με την παρουσία των δύο γραμματέων του Γ. Κοσκωτά, των κ. Μαυρομάτη και Στίγκα.

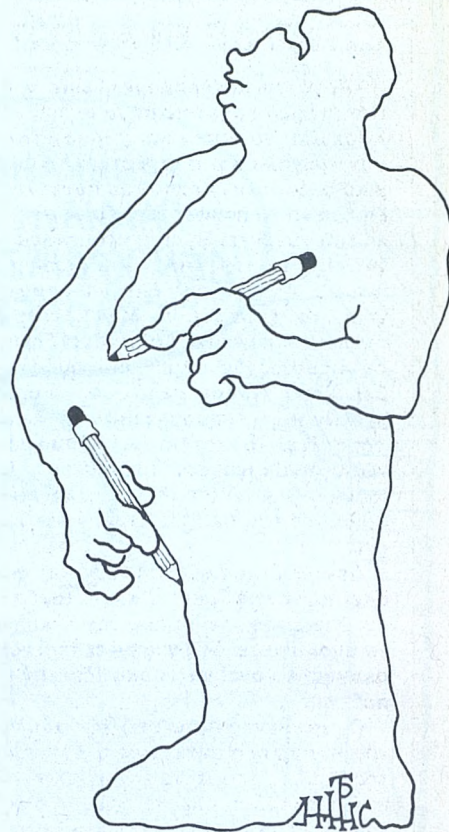
Σήμερα αποκαλύπτουμε τη συνέχεια της συνομιλίας: Ο Ανδρέας απάντησε στο αγωνιώδες ερώτημα του Ρουμπάτη ως εξής: «Θα σου εξηγήσω όταν επιστρέψω στην Αθήνα». Δεν γνωρίζουμε άλλα για τις εξηγήσεις —αν ποτέ έδωσε— του

Ανδρέα στον απεσταλμένο του στην Παλλήνη κ. Γ. Ρουμπάτη. Ο τελευταίος όμως επανεμφανίστηκε τις τελευταίες ημέρες στον Τύπο με δήλωση δικαιολογούμενος ότι πήρε από τον Κοσκωτά πριμ της μεταγραφής του σε συνάλλαγμα. Αλήθεια ποιας μεταγραφής; Από το πόστο του κυβερνητικού εκπροσώπου στο πόστο του συμβούλου του Κοσκωτά όπως τον συνεβούλεψε ο πρωθυπουργός;

Το ενδιαφέρον είναι ότι ο κ. Ρουμπάτης σιώπησε για το διάλογό του με τον Ανδρέα. Θα εξακολουθήσει να σιωπά και αυτήν την εβδομάδα; Εν αναμονή.

- Όταν ο «Ελεύθερος Τύπος» του Σαββάτου 13/5/89, έβγαζε στη φόρα νέο ιδιόγραφο σημείωμα του Κοσκωτά που αφορούσε την υπόθεση της Τράπεζας Κεντρικής Ελλάδος, είδαν το φως δυο «διαψεύσεις»: Η μια του Γιωργάκη και η άλλη του Γ. Παπακωνσταντίνου, ανθρώπου του Γιωργάκη και Επιτρόπου τότε στην Τράπεζα Κεντρικής Ελλάδος. Ταυτόσημες και οι δυο, γενικόλογες και χωρίς να αναφέρουν λέξη «για την ταμπακίερα». Για τον Γιωργάκη έχουμε αναφερθεί και περιττεύει μνεία επί του παρόντος και έως ότου επανέλθουμε. Τον Γιάννη Παπακωνσταντίνου έχουμε να ρωτήσουμε μόνο το εξής:

— Πώς βρέθηκαν στο προσωπικό αρχείο του Γ. Κοσκωτά οι προσφορές των τότε ανταγωνιστών του Αρφάνη-Χιώνη; Έναν-

τι ποιου τιμήματος ο Γ. Παπακωνσταντίνου παρέδιδε τους κλειστούς φακέλους των προσφορών στον μεγαλοπατεώνα; Ήταν «μέσα στο πακέτο της προσφοράς» του Κοσκωτά προς το Καστρί;

- Μετά το θάψιμο της Εξεταστικής η έρευνα περιορίζεται στη Δικαιοσύνη και μόνον. Όπου και θα συντελεστούν διάφοροι συμβιβασμοί. Είναι λ.χ. περιεργό γιατί οι τακτικοί ανακριτές δεν καλούν προς εξέταση τους τόσους και τόσους μάρτυρες που προκύπτουν από τις μέχρι σήμερα καταθέσεις και τα δημοσιεύματα του Τύπου. Η κ. Βλάχου για παράδειγμα ή οι κ. Κουνελάκης και Μπουσμπουρέλης θα είχαν να πουν πολλά για τη «Γραμμή». Η πρώτη από αυτούς θα πρωταγωνιστήσει την επόμενη εβδομάδα γιατί θα πρέπει να δώσει εξηγήσεις για το συνάλλαγμα που εισέπραξε «ως προϊόν εγκλήματος».

- Στις φλύαρες συνεντεύξεις του, ο γνωρίζων το «αφεντικό του Κοσκωτά», Ανδρέας Παπανδρέου δεν κάνει καθόλου μνεία για την τροφοδοσία του Κοσκωτά από τις επιχειρήσεις του Δημοσίου, τις εν πολλοίς αμαρτίες περιπεσούσες ΔΕΚΟ. Όταν ταμίας του Κινήματος «ως πρώτος τη τάξει» ήταν ο Μ. Κουτσόγιωργας το καλοκαίρι του 1988 έγινε μια «γερή τροφοδοσία» στα ταμεία της Τράπεζας Κρήτης προκειμένου τα χρήματα αυτά να γεμίσουν πάμπερς και σάκους.

ΕΣΠΕΥΔΕ ΒΡΑΔΕΩΣ..

«Αργά το καταλάβαμε», είπε ο κ. Παπανδρέου σχετικά με το σκάνδαλο Κοσκωτά, το οποίο και χαρακτήρισε σαν «μεγάλο και πραγματικό οικονομικό σκάνδαλο» σε μια του συνέντευξη. Για να το αναφέρει αμέσως σε άλλη του συνέντευξη ισχυριζόμενος ότι γνωρίζει το «αφεντικό» του Κοσκωτά (υψηλά ιστάμενος Ελληνοαμερικανός). Και έσπευσε να διανθίσει όλα αυτά με νέα υπονοούμενα περί ξένης συνωμοσίας (όχι καμιάς επίσημης κυβέρνησης —προς Θεού— αλλά υπηρεσιών της ή τμήματος αυτών!). Αλλά προσέξτε. Το σχέδιο (!) αποσύρεται τώρα σιγά-σιγά όσο πλησιάζει η 18 Ιουνίου και επίκειται ο εκλογικός θρίαμβος του ΠΑΣΟΚ! Όπερ έδει δεί-ξαι.

Δεν είναι η πρώτη φορά που φάσκει και αντιφάσκει ο κ. Παπανδρέου. Και δικαίως ο Τύπος τον εγκαλεί να αποκαλύψει όσα γνωρίζει περί του σκανδάλου αντί να συσκοτίζει την υπόθεση.

Οχυρωμένος πίσω από την ασυλία του —μία και ο ανακριτής μόνο μέσω της Βουλής μπορεί να τον αγγίξει— ο κ. Παπανδρέου άλλοτε προσποιείται τον ανήξερο κι άλλοτε τον παντογνώστη προσβάλλοντας βανάνα στην νοημοσύνη του ελληνικού λαού. Το έγκλημα υπάρχει. Η τιμωρία θα ακολουθήσει.

Δεν μας εξήγησε όμως γιατί και πώς έγινε η άλλη «γερή τροφοδοσία» τον Φλεβάρη του 1988 όταν ταμίας του Κινήματος ήταν ο ίδιος ο Ανδρέας Παπανδρέου.

● Αλλά από τη λαβίδα του Νόμου πολλοί θα ξεφύγουν. Η κ. Μπιτζούνη που ασχολείται με την πτυχή της εμπορίας όπλων μέσω Τράπεζας Κρήτης (διάβαζε κυρίως Βακάλης και Ανδρέας) το μόνον που έκαμε μέχρις στιγμής ήταν να ελευθερώσει το νομικό σύμβουλο της ΕΒΟ κ. Χαλατσά. Μια λεπτομέρεια: Η δικηγόρος κ. Φιλιπποπούλου σύζυγος του Ιρανού εργολάβου και εμπόρου όπλων Νατζίμπ επισκέπτοταν τακτικά τον Βακάλη στο νοσοκομείο με την ανοχή της ΕΥΠ. Η κ. Φιλιπποπούλου-Νατζίμπ ήταν εξάλλου ο σύνδεσμος Βακάλη και εμπόρων όπλων. Λέγεται ότι «πολλά συμβούλεψε» τον Βακάλη για την αναθεώρηση της στάσης του. Ο σύζυγός της —σύμφωνα με πληροφορίες του ΑΝΤΙ— ξεπουλά την ευρισκόμενη στην Κρήτη εργοληπτική εταιρεία του ΑΤΛΑΣ, γιατί ετοιμάζεται να μεταναστεύσει στο εξωτερικό. Τα «λαβράκια» ξεγλυστρούν.

● Ποιοι όμως είναι οι προστάτες του Βακάλη και πώς ο τελευταίος μετέβαλλε τη

στάση του και υπέβαλε νέο —και αντιφάσκον— υπόμνημα όπου ισχυριζόταν ότι «το ΠΑΣΟΚ δεν πήρε λεφτά από τον Κοσκωτά»; (Το υπόμνημα άρεσε πολύ στην Εξόρμηση και στον Ταύρο και το έκαμαν πρωτοσέλιδο). Ο κ. Παγορόπουλος συντοπίτης και φίλος του δικηγόρου του Βακάλη, κ. Σκλατινιώτη μαζί με τον υπουργό Δικαιοσύνης κ. Γ. Σκουλαρίκη αποτέλεσαν το «τρίο» που βοήθησε τον Βακάλη και τον έπεισε να αναθεωρήσει τη στάση του «εν όψει μάλιστα και της ανάκαμψης του ΠΑΣΟΚ». (Ο Βακάλης νόμιζε ότι επειδή πληθαίνουν στον Κορυδαλλό οι άνθρωποι του ΠΑΣΟΚ, πληθαίνουν και «εκτός»).

● Χαρακτηριστικό της προσπάθειας του Βακάλη να περισώθει και να τα βρει με τους «συντρόφους» του είναι και η συμπαίγνια του με τον φαυλότατο Γ. Πέτσο. Στη δική που εξεδικάζετο την περασμένη Τρίτη με κατηγορο τον Γ. Πέτσο δεν παρουσιάστηκε κανείς από τους δυο. Τα τερτίπια με τη δικονομία προσφέρουν ακόμα κάποιες δυνατότητες αλλά είναι πολλές οι δίκες που θα γίνουν οπωσδήποτε. Μια από αυτές και η δική εναντίον του ΑΝΤΙ που το μήνυσε ο κ. Κουτσόγιωργας. Παρ' όλο που είναι «επείγουσα», οι δικαστικές αρχές ολιγωρούν. Σχετικά με τη δική, είναι και όσα ακολουθούν:

● Ποιος ισχυρίστηκε ότι ο κ. Αντώνης Λιβάνης πολεμά τον Μένιο; Ο κ. Λιβάνης όταν χρειάστηκε, υπερασπίστηκε την τιμή και την υπόληψη του Μένιου ενόρκως και ενώπιον της Δικαιοσύνης. Για του λόγου το αληθές παραθέτουμε όσα κατέθεσε στον ανακριτή όταν εκλήθη μάρτυρας κατηγορίας εναντίον του ΑΝΤΙ —και το α-πεδέχθη καθ' ότι ο Μένιος ήταν στα επάνω του ακόμα και ο διευθυντής του γραφείου του πρωθυπουργού έπρεπε να επιδείξει νομιμοφροσύνη.

Έλαβα γνώση των δημοσιευμάτων του «ΑΝΤΙ» της 11/11/88. Θεωρώ ότι εφ' όσον ο κ. Μπουσμπουρέλης αρνείται ότι όσα αναφέρονται στο περιοδικό ΑΝΤΙ ουδέποτε ελέγχθηκαν από αυτόν για μένα η δήλωσή του είναι αληθής και ακριβής δεδομένης πέραν από την προσωπική γνώμη που έχω για τον κ. Μπουσμπουρέλη της πολιτείας του και στην επαγγελματική του και κοινωνική του ζωή που επιβεβαιώνουν την ειλικρίνειά του (σ.σ. αναφέρεται στην «ακριβότερη πού-τানা»). Επομένως όλα τα αναγραφόμενα στο επίμαχο δημοσίευμα είναι ανακριβή και αποσκοπούν εις το να θιξουν την τιμή και υπόληψη του μηνυτή και την ιδιωτική και πολιτική του υπόσταση. Α-ναμφισβήτητα παρ' όλο ότι είναι γνωστή η χρηστή πολιτεία του μηνυτή (σ.σ. αναφέρεται στον Μένιο) το εν λόγω δημοσίευμα και έθιξε και εκλόνησε είτε σε ό-σους αγάνωσαν είτε το εν λόγω περιο-δικό είτε τις αναδημοσιεύσεις και πάλι την τιμή και την υπόληψη του μηνυτή (σ.σ. και πάλι αναφέρεται στον Μένιο).

Ανυπομονούμε να τα ακούσουμε και στο ακροατήριο. Αλήθεια πότε θα γίνει η εναντίον δική μας;

ΤΟΝΥΛΙΤΟ

ΣΕΙΡΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΨΗΦΙΔΕΣ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΑΡΓΥΡΙΟΥ - ΓΙΩΡΓΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ - ΣΤΡΑΤΗΣ ΤΣΙΡΚΑΣ - ΝΤΙΝΟΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΠΟΥΛΟΣ

Επτά κείμενα για το Νίκο Καββαδία. Συναγωγή άρθρων για τον ποιητή Νίκο Καββαδία.

ΔΑΝΙΗΛ Ι. ΙΑΚΩΒ

Η αρχαιογνωσία του Οδυσσέα Ελύτη. Συστηματική καταγραφή των αρχαιοελληνικών πηγών του Οδυσσέα Ελύτη.

Μ.Ζ. ΚΟΠΙΔΑΚΗΣ

«ΑΡΙΑΔΗΝ». Μια σπουδή στον ερωτικό Σεφέρη.

Προσπάθεια αποκρυπτογράφησης της ερωτικής ποιητικής του Γ. Σεφέρη, μέσα από την προσέγγιση του ποιήματος «Α-ριάδνη».

ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΕΧΑΓΙΟΓΛΟΥ

«Εις την οδόν των Φιλελλήνων» του Α. Εμπειρίκου.

Ανάγνωση φιλολογική και κριτική του ποιήματος και διερεύνηση των μορφών αφή-γησης.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΕΧΑΓΙΟΓΛΟΥ

Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης και πνευματική ζωή.

Συναγωγή κειμένων για το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΛΛΙΟΡΗΣ

Ο γλωσσικός αφελληνισμός. Πέραν του μισοξενισμού και της υποτε-λείας.

Εξέταση του θέματος της συστηματικής χρήσης ξένων λέξεων, οι οποίες παραμέ-νουν έξω από τη μορφολογία της ελληνι-κής γλώσσας.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΕΧΑΓΙΟΓΛΟΥ

«Ο έρωτας στα χιόνια» του Αλ. Παπαδια-μάντη

Υφολογική προσέγγιση του διηγήματος «Ο έρωτας στα χιόνια».

ΑΝΤΕΙΑ ΦΡΑΝΤΖΗ

Ούτως ή άλλως: Αναγνωστάκης, Εγγονό-πουλος, Καχτίσης, Χατζής.

Τέσσερις μεταπολεμικοί συγγραφείς, δυο ποιητές και δυο πεζογράφοι επιλεγμένοι παραδειγματικά αλλά και παρυσιασμέ-νοι με υποδειγματικά διαφοροποιημένες μεθοδεύσεις.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΛΥΤΥΠΟ

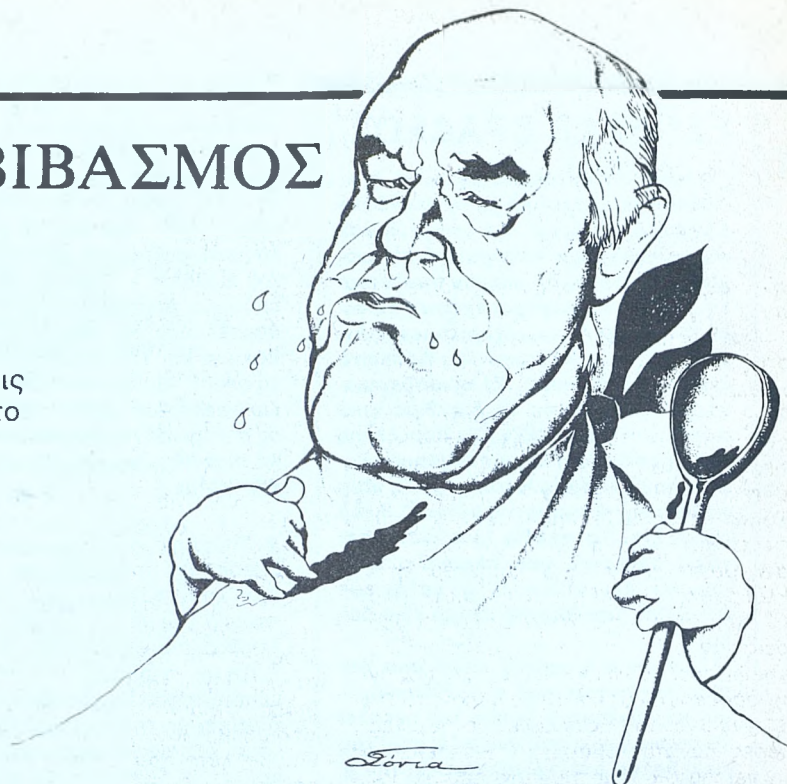
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

Δεινοκράτους 131

Αθήνα 115 21 τηλ.: 7249300

Ο ΜΕΓΑΛΟΣ ΣΥΜΒΙΒΑΣΜΟΣ

Βγήκε αληθινά χαμένος από τις τελευταίες εξελίξεις ο Μένιος Κουτσόγιωργας; Όταν στις αρχές της εβδομάδας το άρθρο αυτό εκαλείτο επειγόντως από το τυπογραφείο, όλα έδειχναν ότι ο άλλοτε ισχυρός ανήρ της κυβέρνησης είχε δεχθεί να «συμβιβασθεί», να μην μετέχει δηλαδή στο ψηφοδέλτιο του ΠΑΣΟΚ για το Νομό Αχαΐας. Πρόθεσή του ήταν όμως να παρεβρεθεί στη Σύνοδο της ΚΕ, για να υπογραμμίσει σε όλους ότι «ο Μένιος είναι εδώ».

Η τάση του Μένιου να αποδεχθεί χωρίς δημόσιες αντιδράσεις τον αποκλεισμό του, ήταν αποτέλεσμα της στάσης του Α. Παπανδρέου: όσοι συνομίλησαν μαζί του την προηγούμενη εβδομάδα, σχημάτισαν την εντύπωση ότι ο αρχηγός του ΠΑΣΟΚ είχε αποφασίσει να θυσιάσει το δεξί του χέρι, προκειμένου να σωθεί τουλάχιστον το αριστερό. Ο Μ. Κουτσόγιωργας διατηρούσε πάντως τις ελπίδες του μέχρι την τελευταία στιγμή: ξέρεi ότι ο πρόεδρος του αλλάζει συχνά αποφάσεις και ότι το φαινόμενο έχει αποθωωθεί τον τελευταίο καιρό, ιδιαίτερα μετά την περιπέτεια του Λονδίνου. Ο τέως αντιπρόεδρος είχε ακόμη την πρόθεση να πάρει το λόγο στη συνεδρίαση της ΚΕ, προκειμένου να τονίσει ότι «δεν υπάρχουν ατομικές, αλλά συλ. γιγικές ευθύνες». Στην κομματική διάλεκτο, ότι δεν θα δεχθεί να χρησιμοποιηθεί ως αποδιοπομπαίος τράγος. Ό,τι έκανε, το έκανε υπακούοντας σε οδηγίες. Και ό,τι πήρε, το πήρε όχι για τον εαυτό του, αλλά για λογαριασμό άλλων ή του κόμματος στο σύνολό του.

Ανεξάρτητα όμως από την υλοποίηση όλων των προηγούμενων προθέσεων, το βέβαιο είναι ότι ο άλλοτε ισχυρός ανήρ της κυβέρνησης δεν έπεσε αμαχητί: στις συναντήσεις που είχε με τους απεσταλμένους του κ. Παπανδρέου, έλαβε την διαβεβαίωση ότι θα είναι υποψήφιος στις μεθεπόμενες βουλευτικές εκλογές. Αν φυσικά όλα πάνε κατ' ευχή, και το ΠΑΣΟΚ κερδίσει ένα ικανοποιητικό ποσοστό και η ΝΔ δεν κατακτήσει την απόλυτη πλειοψηφία και προκηρυχθούν νέες εκλογές το ερχόμενο φθινόπωρο. Μετά από μια παρατεταμένη ακυβερνησία και την ίδια στιγμή που το σκάνδαλο Κοσκωτά θα έχει περάσει σε δεύτερη μοίρα, ποιος θα

επιμένει στον αποκλεισμό του Μένιου, του οποίου η ενοχή —η εξεταστική επιτροπή ήδη διαλύθηκε «ησύχως»— δεν θα έχει αποδειχθεί;

Θα έλεγε κανείς ότι ο Μ. Κουτσόγιωργας πήρε άριστα το τελευταίο διάστημα στην τακτική. Έχοντας να αντιμετωπίσει μια κατηγορία πολύ μεγαλύτερη από αυτήν που οδήγησε έναν Ιάπωνα «συνάδελφό» του στην αυτοκτονία, επεδίωξε κατ' αρχήν να προστατεύσει την αχίλλειο πτέρνα του. Με δάκρυα στα μάτια —όπως είχε κάνει και μια άλλη φορά όταν ο Α. Παπανδρέου σχεδίαζε να τον βγάλει από την κυβέρνηση— παρακάλεσε ένα πρωί τον Φ. Δαμόφλη, δικηγόρο του Γ. Μαντζουράνη, να «μην μπλέξουν η γυναίκα και το παιδί του»: είναι φανερό ότι αν η Αλίκη Κουτσόγιωργα εκαλείτο σε ανάκριση και ασκείτο δίωξη εναντίον της, τότε ο Μένιος Κουτσόγιωργας θα έπρεπε να μιλήσει αμέσως είτε αναλαμβάνοντας προσωπικά την ευθύνη της δωροδοκίας, είτε ισχυριζόμενος ότι τα 2 εκατ. δολάρια δεν προορίζονταν για τον ίδιο. Και στις δυο περιπτώσεις, θα επρόκειτο περί καταστροφής. Ίσως και επειδή ο Μένιος τον «κρατούσε» κάπου αλλού, ο έγκλειστος Μαντζουράνης φρόντισε να προσθέσει ιδιοχειρώς μια σημείωση στην αρχική του κατάθεση, με την οποία ισχυριζόταν ότι «η Αλίκη δεν είχε ιδέα για τα 2 εκατ.». Ήταν μετά από αυτό, που η κυρία Κουτσόγιωργα επέστρεψε στην πατρίδα...

Η ισορροπία του τρόμου

Η δεύτερη φάση της αντιμετώπισης του Μένιου, είναι αυτό που θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως η επίτευξη της «ισορροπίας του τρόμου». Ο πρώην αντιπρόεδρος του κ. Παπανδρέου, φρόντισε να ει-

δοποιήσει τον τελευταίο ότι δεν ήταν διατεθειμένος, αποκλειόμενος από τα ψηφοδέλτια, να καταδικασθεί από τα «κωλόπαιδα» της ΚΕ, αυτά τα οποία ποτέ δεν διέθεταν «τα αρχ...μοιραλίκια» για τα οποία έκανε λόγο στην υποκλαπείσα τηλεφωνική του συνδιάλεξη.

«Δεν μπορώ τα παιδιά μου να αντιμετωπίζουν την κατηγορία ότι ο πατέρας τους είναι κλέφτης», υποστήριξε ο Κουτσόγιωργας. «Είμαι αναγκασμένος να βγω και να πω ότι τα λεφτά δεν ήταν για μένα, ότι απλώς ενεργούσα ως ταμίας του Κινήματος... Και όχι μόνο αυτό. Αλλά για τις ανάγκες του κόμματος, δεν πήραμε λεφτά μόνο από τον Κοσκωτά, αλλά επίσης από τον Καντάφι, τον Αραφάτ ή από άλλες ξένες χώρες». Με τον υπουργό Εξωτερικών Καρ. Παπούλια, ο οποίος κατά περιεργο —αλλά όχι και δυσεξηγήτο με βάση όλα τα προηγούμενα— τρόπο ανέλαβε τις διαπραγματεύσεις ο Μένιος δεν συζητήσε για το «απαρχαίντ» στη Νότια Αφρική, παρά τους σχετικούς ισχυρισμούς του στο «ΑΝΤΙ».

Υποστήριξε ακόμη ότι «είναι μεγάλο πολιτικό λάθος ο αποκλεισμός του γιατί έτσι δικαιώνονται οι θεωρίες της αντιπολίτευσης περί κλεπτών» και ακόμη ότι «θα έπρεπε να τον δικάσει ο λαός στις εκλογές» και αυτό θα έπρεπε να ήταν το επιχείρημα του ΠΑΣΟΚ στις αναμενόμενες κριτικές των αντιπάλων. Όπως ήδη έχει αποκαλύψει το «ΑΝΤΙ» σε όλα τα προηγούμενα προστέθηκε και η απειλή ότι θα απεκάλυπτε τη νοθεία των εκλογών του 1985. Είναι αλήθεια ότι τα ίδια πράγματα είπε και δημοσίως με άλλα λόγια ο Μ. Κουτσόγιωργας, όταν φώναζε στην Εξεταστική Επιτροπή ότι δεν θα γίνει «το μαύρο πρόβατο» και απειλούσε ότι οι τυχόν αποκαλύψεις του θα έβαζαν μπουρ-

του Στέλιου Κούλογλου

Λότο σε όλο το κοινοβουλευτικό σύστημα.

Από την πλευρά του προέδρου του ΠΑΣΟΚ, υποστηρίχθηκε ότι η λογική του «αποθανέτω η ψυχή μου μετά των αλλοφύλων», θα ήταν για όλους καταστροφική, ενώ καθόλου δεν θα απάλλαζε τον Κουτσόγιωργα από τις «ποινικές πλέον ευθύνες που θα είχε να αντιμετωπίσει». Σύμφωνα με άλλες πληροφορίες, υποστηρίχθηκε ακόμη ότι η εμφάνισή του στη συγκέντρωση στο Περιστέρι ήταν «λαθιμένη και βεβιασμένη», γιατί μεταξύ των άλλων προκάλεσε τις αντιδράσεις των «κομματικών»-παραδοσιακών εχθρών του. Λόγω ακριβώς αυτών των αντιδράσεων, αλλά και της ανάγκης το ΠΑΣΟΚ να βγει από τις εκλογές με τις μικρότερες δυνατές αβαρίες, θα έπρεπε να μείνει για ένα διάστημα στο περιθώριο.

Από πλευράς προέδρου του ΠΑΣΟΚ, δόθηκε ακόμη στον τώως αντιπρόεδρο η διαβεβαίωση ότι δεν θα διαγραφεί, αλλά σιωπηρώς δεν θα προταθεί για υποψήφιος σε αυτές τις εκλογές, με τη διαβεβαίωση ότι θα συμπεριληφθεί τις επόμενες, όπως ήδη αναφέραμε. Με δεδομένη την κατηγορία που αντιμετώπιζε και τις αντιδράσεις που υπήρχαν εναντίον του, ο κύριος «δεν δικαιούσθε δια να ομιλείτε» κέρδιζε τις περισσότερες θέσεις που θα μπορούσε να κερδίσει, ελπίζοντας μάλιστα ότι ο πρόεδρός του θα μπορούσε να μεταπείσθει την τελευταία στιγμή.

Ο Μεγάλος Συμβιβασμός

Όμως αυτή η «Μένιος επιτυχία» δεν θα επραγματοποιείτο, αν με ευκαιρία των εκλογικό νόμο δεν είχε προηγηθεί ένας άλλος πολύ μεγαλύτερος συμβιβασμός, μεταξύ της ΝΔ και του ΠΑΣΟΚ αυτή τη φορά. Την ίδια στιγμή που το δίδυμο των ανακριτών που ερευνά το σκάνδαλο Κοσκωτά σε συνεργασία με τον εισαγγελέα κ. Δωρή δεν διστάζει να στέλνει στη φυλακή τον τελευταίο διοικητή κάποιας ΔΕΚΟ, η κυρία Αλίκη Κουτσόγιωργα ούτε κλήθηκε να καταθέσει στον ανακριτή για τα 2 εκατ. δολάρια, ούτε ασκήθηκε δίωξη εναντίον της, παρ' ότι στην περίπτωση αυτή υπάρχει η συγκεκριμένη καταγγελία από τον Γ. Μαντζουράνη.

Θα έλεγε κανείς ότι γίνεται μάλιστα το αντίθετο: σύμφωνα με καταγγελίες του περιβάλλοντος Μαντζουράνη, ο κ. Σκαρλάτος ζήτησε από τις ελβετικές αρχές να του δώσουν στοιχεία για τον προσωπικό λογαριασμό των Κουτσόγιωργα, παρ' ότι γνώριζε εκ των προτέρων ότι θα λάβει αρνητική απάντηση. Από την ίδια πλευρά υποστηρίζεται σχετικώς ότι στον ανακριτή παραδόθηκε η ελβετική νομοθεσία,

σύμφωνα με την οποία στοιχεία μπορούν να δοθούν μόνο γι' αυτούς εναντίον των οποίων έχει ήδη ασκηθεί ποινική δίωξη: διαφορετικά θα γκρεμιζόταν όλο το ελβετικό τραπεζικό σύστημα, το οποίο στηρίζεται ακριβώς στο απόρρητο των καταθέσεων. Και σα να μην έφταναν όλα αυτά, οι εφημερίδες της αντιπολίτευσης μοιάζουν να έχουν ξεχάσει τις κατηγορίες που εκκρεμούν εναντίον του ζεύγους Κουτσόγιωργα, και τις ενέργειες που έπρεπε να γίνουν από πλευράς δικαστικών αρχών.

Ψάξτε όχι για την γυναίκα, αλλά για το ν+1: Στις επαφές που έγιναν μεταξύ ΠΑΣΟΚ-ΝΔ όταν ακόμη ο εκλογικός νόμος συζητείτο στην Βουλή (όπως αυτές μεταξύ του έμπιστου Άκη Τσοχατζόπουλου και του εξίσου έμπιστου Θ. Τσάλδαρη ή των Γ. Αλευρά - Κ. Μητσοτάκη) το ΠΑΣΟΚ «έδωσε» στη ΝΔ το ν+1, διατηρώντας στο τελικό σχέδιο του νόμου τη σχετική διάταξη, για να «πάρει» ως αντάλλαγμα τη διαβεβαίωση ότι ο πρωθυπουργός δεν θα εβάλλετο προσωπικώς «ότι τα πήρε» από τον Κοσκωτά.

Ακόμη και στην τελευταία τηλεοπτική συνέντευξη του με τους 4 δημοσιογράφους, ο αρχηγός της ΝΔ, φρόντισε σε μια σχετική αποστροφή του να μην πάρει θέση, για κάτι το οποίο σύμφωνα με όλες τις δημοσκοπήσεις πιστεύουν τα 70% περίπου των πολιτών, των αναποφασιστών που ενδιαφέρουν τη ΝΔ συμπεριλαμβανομένων: ότι ο Α. Παπανδρέου έχει άμεση συμμετοχή στο σκάνδαλο Κοσκωτά. Ας προστεθεί σε όλα αυτά ότι λίγο μετά την ψήφιση του εκλογικού νόμου, η ηγεσία της ΝΔ τηλεφώνουσε στην ηγεσία της Αριστεράς εκφράζοντας την άποψη ότι ο πρωθυπουργός δεν θα έπρεπε να κατηγορείται προσωπικά ως κλέφτης, γιατί με αυτόν τον τρόπο «βλάπτει ο θεσμός του πρωθυπουργού, ανεξάρτητα από το συγκεκριμένο πρόσωπο που κατέχει σήμερα τη θέση»...

Για την τιμή των όπλων: Η αποχώρηση του κ. Παπανδρέου

Δεν είναι βέβαιο αν στις επαφές ΠΑΣΟΚ-ΝΔ που έγιναν, θίχθηκε και ένα άλλο θέμα το οποίο αφήνεται να διαρρεύσει από πλευράς ΠΑΣΟΚ προς την ίδια νεοδημοκρατική κατεύθυνση: ανεξάρτητα από αυτά που λέγονται προς τα έξω, ούτε ο κ. Παπανδρέου δεν πιστεύει ότι μπορεί να κερδίσει τις εκλογές.

Αντίθετα —διαρρέει— ο αρχηγός του ΠΑΣΟΚ δεν είναι σε θέση να κυβερνήσει, αφού δεν μπορεί να εργασθεί περισσότερο από 3 ώρες την ημέρα, ενώ οι ιατρικές εξετάσεις στις οποίες υπεβλήθη προσφάτως, ήταν λιγότερο ικανοποιητικές από ότι αναμένετο. Δεν μπορεί όμως να είναι πρωθυπουργός, ούτε από πλευράς διανοητικών ικανοτήτων όταν δυσκολεύ-

εται περισσότερο από ποτέ να πάρει την οποιαδήποτε απόφαση, όπως έγινε και με το πρόσφατο ταξίδι την Ελούντα που αναβλήθηκε τρεις φορές έως ότου πραγματοποιηθεί τελικώς. Δεν πρόκειται για την παλιότερη τακτική του κ. Παπανδρέου που παρίστανε ότι συμφωνούσε με όλους, κάνοντας στο τέλος τα δικά του: τώρα δεν έχει δικές του ιδέες και γι' αυτό το λόγο αλλάζει συνεχώς τις αποφάσεις του.

Αντί όμως να έφευγε το Δεκέμβριο όπως του είχε προταθεί, υποστηρίζεται από τους ίδιους κύκλους, προτίμησε να δώσει την τελευταία μάχη για την τιμή των όπλων: από κυνηγημένος, είναι καλύτερα να φύγει κανείς ηττημένος. Αυτό που φαίνεται ουσιαστικά να επιδιώκει ο κ. Παπανδρέου, είναι ένα καλό εκλογικό ποσοστό που θα του επέτρεπε δυο πράγματα.

Πρώτον, μια διαδοχή στο ΠΑΣΟΚ μέσα σε ήρεμες συνθήκες, ώστε να κάνει ο ίδιος την επιλογή του διαδόχου του.

Και έτσι, δεύτερον, μια συνταγμένη υποχώρηση του «σοσιαλιστικού στρατοπέδου» που θα διασφάλιζε και τη δική του υστεροφημία: σε περίπτωση εκλογικού καταποντισμού και διάλυσης του ΠΑΣΟΚ, δεν είναι καθόλου βέβαιο ότι οι κύριες ευθύνες της καταστροφής δεν θα αποδίδοντο στον ίδιο.

Μια μόνο εκδοχή, θα μπορούσε να ανατρέψει το προηγούμενο σκηνικό και εναντίον αυτής της εκδοχής αγωνίζεται ο κ. Παπανδρέου ψηφοθρώνοντας δεξιά και αριστερά. Η κοινοβουλευτική αυτοδυναμία της ΝΔ, θα έβαζε σε δοκιμασία τη συσπείρωση του ΠΑΣΟΚ γύρω από τον αρχηγό του και την πολιτική ασυλία του τελευταίου, καθώς και όλες τις συμφωνίες. Μόνο σε μια τέτοια περίπτωση θα μπορούσε, με βάση το νόμο περί ευθύνης υπουργών, να κινδυνεύσει ουσιαστικά από την Δικαιοσύνη ο κ. Κουτσόγιωργας.

Να λοιπόν γιατί ο τελευταίος δεν πρόκειται να αποκαλύψει τίποτα σήμερα, έστω και αν αποκλεισθεί από τα ψηφοδέλτια. Γιατί ο κ. Παπανδρέου, τις οποίες πράγματι έχει στο οπλοστάσιό του, θα κατέστρεφαν το ΠΑΣΟΚ δίνοντας την αυτοδυναμία στην ΝΔ και συνεπώς τη δυνατότητα να «δικάσει» δια της Βουλής τους υπεύθυνους του σκανδάλου Κοσκωτά. Αν δεν μιλήσω, υπολογίζει ο Κουτσόγιωργας, κανείς δεν ξέρει τι γίνεται, στο μέλλον. Βέβαια ο τώως αντιπρόεδρος του ΠΑΣΟΚ είναι ήδη αρκετά μεγάλος σε ηλικία και θα έχει σε κάθε περίπτωση να αντιμετωπίσει τους αντιπάλους του που θα του υπενθυμίζουν τη δωροδοκία με τη φράση: «εσείς κύριε Κουτσόγιωργα, δεν δικαιούσθε δια να ομιλείτε». Πριν από μερικά χρόνια, ποιος περίμενε όμως, ότι ένας άσπονδος φίλος του, που λόγω της αποστασίας του '65 δεν «δικαιούτο δια να ομιλεί», θα διεκδικούσε σήμερα την πρωθυπουργία της χώρας. □

Η «ΕΠΟΜΕΝΗ ΗΜΕΡΑ» ΤΩΝ ΕΚΛΟΓΩΝ

του Πάνου Παναγιωτόπουλου

Τι θα γίνει, λοιπόν, την επομένη ημέρα των εκλογών; Είναι ίσως η πρώτη φορά τις τελευταίες δεκαετίες που ανακύπτει με τόσο φλέγοντα και επιτακτικό τρόπο το συγκεκριμένο ερώτημα, λόγω ακριβώς του εκλογικού συστήματος με το οποίο θα διεξαχθούν οι εκλογές της 18ης Ιουνίου. Ενόσ συστήματος διασποράς εδρών που πλησιάζει πολύ εκείνο της απλής αναλογικής.

Είναι εύλογο, κατά συνέπεια, γιατί με αφετηρία μια σειρά από εκδοχές για το εξαγόμενο της εκλογικής κάλπης, διαπλέκονται ορισμένα σενάρια πολιτικών εξελίξεων, που αφορούν τη μετεκλογική περίοδο και απασχολούν σήμερα, έστω και ανομολόγητα, όλους τους πολιτικούς σχηματισμούς.

Ας εξετάσουμε πιο συγκεκριμένα τα σενάρια αυτά, των οποίων η απαρίθμηση δεν είναι ενδεικτική αλλά αποκλειστική, εφ' όσον περικλείουν όλα τα πιθανά ενδεχόμενα με βάση τα σημερινά αντικειμενικά δεδομένα:

ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΟ ΠΡΩΤΟ:

Από την κάλη του Ιουνίου προκύπτει αυτοδυναμία της ΝΔ. Είναι σαφές ότι όσο και να θέλει κανείς να είναι αισιόδοξος στην οδό Ρηγίλλης δεν μπορεί να παραβλέψει, ότι με τον παρόντα εκλογικό νόμο, όσο και να ευνοηθεί η ΝΔ από τους νέους συσχετισμούς, η αυτοδυναμία της δεν μπορεί παρά να είναι οριακή. Στην περίπτωση αυτή, που εμπεριέχει το ευκαίριο για τη ΝΔ, η πορεία των πραγμάτων έχει προδιαγραφεί από τον κ. Κων. Μητσοτάκη: Νέες εκλογές, με σύστημα ενισχυμένης αναλογικής, με στόχο να διευρυνθεί η κοινοβουλευτική πλειοψηφία της ΝΔ. Από το σημείο αυτό και μετά είναι σαφές ότι η συντηρητική παράταξη αναλαμβάνει κυρίαρχο ρόλο στις πολιτικές εξελίξεις, επωφελομένη και από τις εκρηκτικές διαστάσεις που θα πάρουν τα διαλυτικά φαινόμενα στο χώρο του ΠΑΣΟΚ.

ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΟ ΔΕΥΤΕΡΟ:

Αυτοδυναμία του ΠΑΣΟΚ. Λίαν αξιόπιστες πληροφορίες από το χώρο του κυβερνώτος κόμματος αναφέρουν ότι ο κ. Α. Παπανδρέου είναι το μοναδικό πρόσωπο στο Κίνημα που διατηρεί την αυτοπάτη της αυτοδυναμίας. Πιστεύει δηλαδή ότι κάτω από τις υπάρχουσες συνθήκες είναι σε θέση το ΠΑΣΟΚ να τερματίσει πρώτο και με τέτοια διαφορά ποσοτών από τη ΝΔ, ώστε να έχει τη δυνατότητα να κάνει κυβέρνηση. Μάλιστα ο πρωθυπουργός δεν μετακινείται από τη συγκεκριμένη πεποίθησή του ακόμη και όταν στενοί συνεργάτες του του επιδεικνύουν τα αποτελέσματα προσφάτων σφυγμομετρήσεων, που δεν είναι καθόλου ενθαρρυντικά για το ΠΑΣΟΚ. «Το ρεύ-

μα των τελευταίων 20 ημερών θα τα ανατρέψει όλα αυτά», είναι η απάντηση που δίνει σε ανάλογες περιπτώσεις.

Ανεξαρτήτως τώρα με το τι πιστεύει ή όχι ο κ. Α. Παπανδρέου είναι σαφές ότι ενώ μας χωρίζουν λιγότερο από 30 ημέρες από την 18η Ιουνίου, κανένας δεν φαίνεται να αμφισβητεί ότι το ΠΑΣΟΚ θα καταλάβει τη δεύτερη θέση, με πρώτη τη ΝΔ.

ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΟ ΤΡΙΤΟ:

Η ΝΔ αναδεικνύεται πρώτο κόμμα, αλλά δεν έχει αυτοδυναμία. Ο κ. Μητσοτάκης παίρνει την εντολή σχηματισμού κυβέρνησης από τον πρόεδρο της Δημοκρατίας. Παρουσιάζεται στη Βουλή και ζητάει ψήφο εμπιστοσύνης. Την ψήφο αυτή είναι ξεκάθαρο ότι θα του την αρνηθούν τόσο ο Συνασπισμός, όσο και το ΠΑΣΟΚ. Στην περίπτωση αυτή μπορούν να γίνουν δυο πράγματα. Ή ορισμένοι βουλευτές του ΠΑΣΟΚ να στηρίξουν την κυβέρνηση της ΝΔ (το «υγιές ΠΑΣΟΚ» για το οποίο είχε μιλήσει παλιότερα ο πρόεδρος της ΝΔ στον Ν. Νικολάου της «Καθημερινής»), ή ο κ. Μητσοτάκης να καταψηφισθεί και να υποχρεωθεί να καταθέσει την εντολή. Ο αρχηγός της ΝΔ προσφάτως μετέβαλε, την άποψη που είχε εκφράσει στο παρελθόν περί συνεργασίας με τους «εντίμους του ΠΑΣΟΚ». Με τις δηλώσεις του στο Μόναχο κατέστησε σαφές ότι θα προσφύγει και πάλι σε εκλογές εάν τα πράγματα εξελιχθούν έτσι. «Για να ξεκαθαριστεί εντελώς η κατάσταση», όπως είπε.

Από τη στιγμή όμως που ο πρόεδρος της ΝΔ θα καταθέσει την εντολή, ο κ. Σαρτζετάκης υποχρεούται, να αναθέσει το σχηματισμό κυβέρνησης στον αρχηγό του δεύτερου κόμματος, δηλαδή, τον κ. Α. Παπανδρέου. Ο οποίος, βεβαίως, θα εξακολουθεί έως εκείνη τη στιγμή να είναι πρωθυπουργός, αφού δεν θα έχει ψηφισθεί από τη Βουλή νέα κυβέρνηση για να της παραδώσει την εξουσία.

Εδώ ακριβώς ανοίγει το πιο ενδιαφέρον κεφάλαιο των μετεκλογικών εξελίξεων. Ορισμένοι από την καθοδηγητική ομάδα του ΠΑΣΟΚ υποστηρίζουν ότι «δεν θα πρέπει το ΠΑΣΟΚ να συρθεί από την Αριστερά» και υπογραμμίζουν ότι η καλύτερη λύση θα είναι προκήρυξη νέων εκλογών το φθινόπωρο. Κάτι τέτοιο όμως, μπορεί να συζητηθεί, στα πλαίσια του προβληματισμού περί του πρακτέου που αναγκαστικά θα αναπτυχθεί στη Χαριλάου Τρικούπη την επαύριο των εκλογών, μόνο όταν η διαφορά του ΠΑΣΟΚ από τη ΝΔ είναι μικρή. Αλλιώς μια νέα αναμέτρηση μπορεί να αποβεί — στην καλύτερη περίπτωση — ανώφελη για το ΠΑΣΟΚ.

Τι άλλο μένει, λοιπόν, παρά η συνεργασία με την Αριστερά... Και εδώ είναι ακριβώς που θα αρχίσει η μεγάλη δοκιμα-

σία για το Συνασπισμό. Εφ' όσον μπορεί να θεωρείται ως δεδομένο ότι ο κ. Α. Παπανδρέου δεν θα διστάσει να προκαλέσει ανοιχτά τις ηγεσίες της ΕΑΡ και του ΚΚΕ, επωφελοόμενος από την έντονη διχογνωμία που θα ξεσπάσει στο εσωτερικό των κομμάτων αυτών.

Τι θα κάνει λοιπόν η Αριστερά; Όταν από τη μια θα εγκλείται από το ΠΑΣΟΚ και από μερίδα των στελεχών της ότι «προδίδει τον κόσμο της» ότι «τινάζει στον αέρα την ιστορική ευκαιρία της συμμετοχής της Αριστεράς στη διακυβέρνηση της χώρας» κλπ. Και από την άλλη θα κινδυνεύει να συγκρουσθεί με τις θέσεις που προεκλογικά έχει διατυπώσει η ηγεσία της για άρνηση οποιασδήποτε συνεργασίας με το ΠΑΣΟΚ του κ. Α. Παπανδρέου «όπως είναι σήμερα». Και εν πάση περιπτώσει, για άρνηση συνεργασίας με τον ίδιο τον κ. Α. Παπανδρέου. Οι λεγόμενοι Πασοκογενείς που συνεργάζονται με το Συνασπισμό και κυρίως ο κ. Απ. Λάζαρης, που όπως λένε στενοί πολιτικοί του φίλοι «δεν έκοψε ποτέ τις γέφυρες του διαλόγου με το ΠΑΣΟΚ», έχουν διαμορφώσει από τώρα μια εναλλακτική πρόταση για να βρεθεί η διέξοδος σε μια ανάλογη περίπτωση: Στήριξη μιας νέας κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ για λίγους μήνες. Με τη συμφωνία να ολοκληρώσει την κάθαρση, να αλλάξει τον εκλογικό νόμο θεσπίζοντας την απλούστερη δυνατή αναλογική και αμέσως μετά να κάνει εκλογές. Το ερώτημα όμως που ανακύπτει είναι αν μπορεί μια τέτοια κυβέρνηση, με τον κ. Α. Παπανδρέου και τα γνωστά πρόσωπα που κυριάρχησαν στον κυβερνητικό χώρο την βετία '81-'89, να καθάρει και να αυτοκαθαρείται...

Η Αριστερά θα κληθεί να απαντήσει στο κρίσιμο αυτό ερώτημα πριν δώσει την αρνητική ή θετική ψήφο της στη Βουλή.

Αν πάντως, προχωρήσει μια τέτοια συμφωνία είναι ξεκάθαρο, ότι αλλάζει για πολλές δεκαετίες το πολιτικό σκηνικό στη χώρα μας και ότι δημιουργούνται πλέον πραγματικές συνθήκες «διαχωριστικής γραμμής» στην πολιτική μας ζωή. Για να ολοκληρώσουμε αυτό το σενάριο, αν και το ΠΑΣΟΚ δεν επιτύχει να σχηματίσει κυβέρνηση, την εντολή θα πάρει ο Συνασπισμός. Γεγονός όμως που — παρά την αυτονόητη ιστορική σημασία του — δεν θα έχει άμεσο πρακτικό αντίκρουσμα.

Από τη στιγμή δε, που και ο Συνασπισμός θα καταθέσει την εντολή θα πρέπει να γίνουν και πάλι εκλογές με το ίδιο σύστημα. Και μετά βλέπουμε... Μέχρι να δούμε όμως ας μην χάσουμε εμείς τα «μπάνια του λαού»!...

Ο ΑΝΔΡΕΑΣ ΕΤΟΙΜΑΖΕΙ ΤΟΝ ΜΕΤΑ-ΑΝΔΡΕΑ

του Δ. Μιχαήλ

Η ΑΠΟΤΥΧΙΑ της συγκέντρωσης στην Καβάλα το περασμένο Σάββατο —η οποία θα γίνει προσπάθεια να αντισταθμιστεί αύριο με την παγκρήτια προσέλευση στο «πράσινο Ηράκλειο»— απέδειξε σε όλη της τη χρεωκοπία την πολιτική και κομματική στρατηγική του ΠΑΣΟΚ. Απέδειξε ότι δεν υπάρχουν παρά μόνο προσωπικές τακτικές, οι οποίες την προεκλογική περίοδο συγκλίνουν σε ορισμένες «κοινές» επιδιώξεις και αυταπάτες.

ΑΠΟ ΕΚΕΙΝΗ του Ανδρέα Παπανδρέου και του Ι. Αλευρά (ο οποίος προσπάθησε μάλιστα να προσφέρει τις καλές του υπηρεσίες στον «καπετάνιο» με την άκαρπη βολιδοσκόπησή του στον Απ. Λάζαρη) έως τον Κ. Λαλιώτη και τον Γ. Γεννηματά.

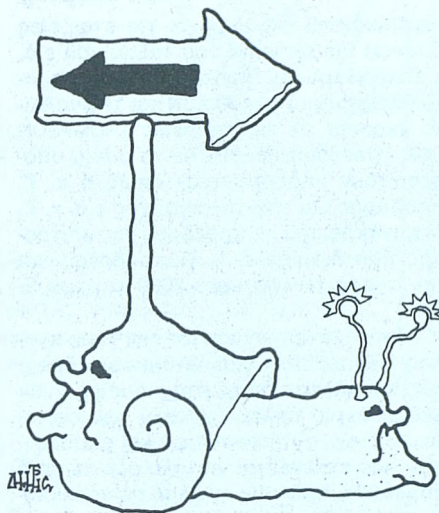
ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ μέσα στο οποίο αναπτύσσονται αυτές οι προσωπικές τακτικές είναι η διαστρέβλωση της αλήθειας και της πραγματικότητας, η μίμηση των μεθόδων του παλαιοκομματισμού και η έλθειση πολιτικού θάρρους.

ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ συμπτωματικό —αλλά ακριβώς αποτέλεσμα της μυωπικής προσωπικής τακτικής— ότι έχουν αυτοφιμωθεί οι άλλοτε «αιρετικοί και αντιφρονούντες» (Κ. Σημίτης, Α. Βερυβάκης, Σ. Ακριτά, Ε. Κουλουμπής, Δ. Βουνάτσος, Κ. Ασλάνης κ.ά.), και ότι οι άλλοτε «εκσυγχρονιστές» και «ευρωπαϊστές», όπως οι Θ. Πάγκαλος και Γ. Παπαντωνίου έχουν μεταβληθεί σε «αυριανιστές» προς άγραν ψήφων στον —συρρικνούμενο— κομματικό χώρο του ΠΑΣΟΚ.

ΑΥΤΗ η αυτοφίμωση των άλλοτε «αιρετικών» σε συνδυασμό με τη δουλική συμπεριφορά των άλλοτε «αριστερών» του Εκτελεστικού Γραφείου (με εξαίρεση, όσο και να φαίνεται απίθανο, τον ελαφρά διαφοροποιημένο τον τελευταίο καιρό κ. Στέφανο Τζουμάκα) έχει οδηγήσει τον αρχηγό της «ΝΔ» Κ. Μητσοτάκη στην τελική του πολιτική επιλογή για την τακτική μάχη κατά του ΠΑΣΟΚ.

ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΑ, ο Κ. Μητσοτάκης σε σύσκεψη με δικούς του επιτελείς (και εξίσου υποτακτικούς) έχει αποφασίσει το τελευταίο δεκαπενθήμερο να προβάλλει έντονα την θεωρία ότι «δεν υπάρχουν υπεύθυνοι και ανεύθυνοι στο ΠΑΣΟΚ», ότι «δεν υπάρχουν έντιμοι και μη έντιμοι, παρά μόνο κατά το βαθμό ενοχής». Κι αυτό προκειμένου να εξισώσει στην κριτική του όλους μέσα στο ΠΑΣΟΚ και να υπονομεύσει οποιαδήποτε διάθεση μετεκλογικής συνεργασίας του ΠΑΣΟΚ με το «Συνασπισμό».

ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ, βέβαια, δεν είναι τι σχεδιάζει ο κ. Μητσοτάκης αλλά ποια επιχειρήματα του προσφέρει η εικόνα των προσωπικών στρατηγικών μέσα στο ΠΑΣΟΚ.

Μια εικόνα, η οποία δεν μπορεί να αποκρύψει τη βαθύτατη φθορά προσώπων, μετά τη φθορά των ιδεών και των αρχών, καθώς λ.χ. ο Πρόεδρος της Βουλής κ. Ι. Αλευράς αποδέχτηκε εύκολα και με πολύ χαμηλά ανταλλάγματα κατά τη γνώμη μας (συμπερίληψη του ανηψιού του στους υποψήφιους του ΠΑΣΟΚ) να λάβει μέρος στην κατάρτιση των συνδυασμών του ΠΑΣΟΚ, δηλαδή να μεταβληθεί σε συνυπεύθυνο, όχι μόνο αυτών αλλά και γενικότερων επιλογών του Ανδρέα Παπανδρέου. Με παρόμοια μικρά ανταλλάγματα προσωπικής τακτικής (όπως εκείνα του κ. Γεννηματά στην Α' Αθηνών και της προσπάθειας του κ. Σημίτη να ενταχθεί στο ψηφοδέλτιο Επικρατείας) ο Α. Παπανδρέου κατορθώνει να τους υποτάξει στο να υπηρετήσουν τη δική του προσωπική —και μόνον— τακτική που είναι, η επιδίωξη της αυτοδυναμίας, καθώς αυτή και μόνο αυτή μπορεί να εξασφαλίσει την αρχηγική επιβίωση του «πρώτου και μεγάλου υπεύθυνου».

ΣΤΗ ΓΟΗΤΕΙΑ των «ανταλλαγμάτων» αυτών φαίνεται να μη μετέχει, με απόφασή του της τελευταίας στιγμής, το μέλος του Ε.Γ. Κώστας Λαλιώτης, ο οποίος γνωστοποίησε στον Α. Παπανδρέου ότι δεν επιθυμεί να τοποθετηθεί σε εκλόγιμη θέση του ψηφοδελτίου Επικρατείας. Ο κ. Λαλιώτης φέρετε τις τελευταίες ημέρες να έχει πεισθεί —και το αντίθετο ήταν ανακοινωθούν οι λίστες θα είναι έκπληξη— ότι μετεκλογικά το παιχνίδι, τουλάχιστον στο χώρο του ΠΑΣΟΚ, δεν θα παιχθεί στη Βουλή αλλά στον κομματικό μηχανισμό και χώρο.

ΓΙΑ ΤΟ ΛΟΓΟ αυτόν ο Κ. Λαλιώτης αποφάσισε —όπως ήταν βέβαιο όταν γράφονταν οι γραμμές αυτές— να παραμείνει «ακραιφνής κομματικός» και να μην καταφύγει στο ανταλλάγμα της βουλευ-

τικής έδρας, όπως έκαναν όλοι οι άλλοι του Ε.Γ. με εξαίρεση το Γ. Σουλαδάκη.

ΤΟ ΒΕΒΑΙΟ πάντως από αυτές τις μικρού βεληνεκούς προσωπικές τακτικές και φιλοδοξίες είναι ότι ο Α. Παπανδρέου κλείνει μια — μια τις εσωκομματικές εστίες τριβών, προκειμένου να δώσει την εντύπωση ενότητας, συσπείρωσης και στιβαρής αρχηγίας κατά την προεκλογική περίοδο. Μια εντύπωση, την οποία έχει ανάγκη περισσότερο από άλλοτε, καθώς δεν μπορεί να πραγματοποιήσει —μετά από σύσταση των γιατρών του— παρά μόνο μια ωριαία δημόσια ομιλία κάθε εβδομάδα και με μεγάλα διαστήματα ξεκούρασης κατά το διήμερο (και ποτέ αυθημερόν) της επίσκεψης στο Ηράκλειο, τη Θεσσαλονίκη και την Πάτρα. Ωστόσο, αυτή η υπηρετήση των προσωπικών στρατηγικών, ενταγμένων στην αρχηγική, που μοιάζει και θα αποδειχθεί ουτοπική και απροσάρμοστη στη σκληρή πραγματικότητα, είναι που έχει οδηγήσει στην ανιαρή επανάληψη των κουρελιασμένων συνθημάτων, στην ασύστολη ρουσφετολογία, στη νεκροφιλία της Ιστορίας, στην άκριτη «υπεράσπιση του κυβερνητικού έργου», εν ολίγοις στην αερολογία.

ΓΙ' ΑΥΤΟ άλλωστε και το τελευταίο δεκάημερο δεν σχεδιάζεται στην Εκάλη —όπως είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε— παρά η νέου τύπου κινδυνολογία (μετά από εισήγηση των Γεννηματά και Κακλαμάνη) για «τους κινδύνους που απειλούν τα εθνικά μας θέματα εάν έλθει η Δεξιά» και η κλιμάκωση της προσωπικής πολεμικής κατά τον Κ. Μητσοτάκη.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ με αυτό το «δίπτυχο» για τις τελευταίες ημέρες πριν από τις 18 Ιουνίου προβλέπεται αφενός η υπεράσπιση της «συνέπειας» του ΠΑΣΟΚ με αναφορές σε συγκεκριμένα έργα, που τελείωσαν ή περατώνονται και αφ' ετέρου με μεγάλη κινητοποίηση του κρατικού μηχανισμού σε πανελλήνια κλίμακα. Εάν αυτή είναι η βασική πολιτική «στρατηγική» προς τα δεξιά υπάρχει και εκείνη προς το «Συνασπισμό» με την προβολή του ερωτήματος «Τι θα κάνετε μετεκλογικά εάν ΠΑΣΟΚ και ΝΔ δεν έλθουν αυτοδύναμοι; Ποιο από τα δύο κόμματα θα σπληνίσετε;». Τακτική, όπως υπολογίζεται, πίεσης προς την Αριστερά και μετατροπής της στη θέση της «τσόντας» του ΠΑΣΟΚ.

ΜΙΚΡΟΕΠΙΛΟΓΕΣ και μικροτακτικές χωρίς κανένα ανανεωτικό στοιχείο, χωρίς αυτοκριτική διάθεση και υπεύθυνη αντιμετώπιση των προβλημάτων που το ίδιο το ΠΑΣΟΚ δημιούργησε ή μεγέθυνε. Τακτική ενός φθίνοντος κομματικού σχηματισμού, χωρίς δυναμική και προοπτικές. □

ΛΟΓΩ ΟΡΙΣΤΙΚΗΣ ΔΙΑΛΥΣΗΣ

του Ρεπόρτερ

Το ντοκουμέντο που αποκαλύπτουμε σήμερα σε διπλανές στήλες αποδεικνύει με τον πλέον αδιαμφισβήτητο τρόπο το ξεπούλημα των εθνικών απορρήτων και του δημόσιου χρήματος επί των ημερών του ΠΑΣΟΚ.

Πρόκειται για τις προδιαγραφές του υψίστης εθνικής σημασίας συστήματος αυτοπροστασίας (ή ηλεκτρονικών αντιμέτρων) των νέων μαχητικών αεροσκαφών της Πολεμικής Αεροπορίας που παρόλο που φέρουν τη μέγιστη ένδειξη ασφαλείας «Εθνικό Απόρρητο» στάλθηκαν πρόσφατα και εν ήδη «φείγ-βολάν» στους Έλληνες αντιπροσώπους ξένων εταιρειών. (Κατά τα άλλα η Πολεμική Αεροπορία και το υπουργείο Άμυνας υποστηρίζουν ότι δεν συνδιαλέγονται με μεσάζοντες).

Οι εν λόγω αντιπρόσωποι έσπευσαν να στείλουν με FAX το άκρως απόρρητο έγγραφο στις ανά τον κόσμο εταιρείες που αντιπροσωπεύουν. Έτσι οι προδιαγραφές για την αυτοπροστασία των τόσο πολυδιαφημισμένων και πολυδάπανων Mirage 2000 και F-16 κατέληξαν στα γραφεία όλων σχεδόν των μυστικών υπηρεσιών και φυσικά της τουρκικής MIT και της αμερικάνικης CIA. Εκπληκτοί οι αρμόδιοι της τελευταίας, επικοινωνήσαν με την Πολεμική Αεροπορία μας και ρώτησαν αφελώς «τι είδους εθνικό απόρρητο είναι αυτό που ταξιδεύει με όλα τα μέσα, FAX ταχυδρομεία, τηλετύπα, σε όλα τα μήκη, και τα πλάτη της γης;».

Η απάντηση που πήραν ήταν ότι «βιαζόμαστε να αγοράσουμε και να εγκαταστήσουμε το σύστημα αυτοπροστασίας». Με άλλα λόγια «κάποιοι» στο υπουργείο Άμυνας βιάζονται να κλείσουν μια ακόμα «μεγάλη δουλειά», κόστους δισεκατομμυρίων, πριν χάσουν τις εκλογές. Και δεν ενδιαφέρονται αν στη «βιασύνη» τους αυτή, οι «ενδιαφερόμενες χώρες», όπως για παράδειγμα η Τουρκία, αποκτήσουν, ανέλπιστα και ανέξοδα, τα απόρρητα μυστικά της άμυνας της Ελλάδας. Να τους χαρακτηρίσουμε; Θα ήταν άσκοπο και μάταιο στο σημείο που φτάσαμε.

Αλλά τι είναι αυτά τα «συστήματα αυτοπροστασίας», ή «ηλεκτρονικά αντίμετρα», ή EW (ηλεκτρονικός πόλεμος); Πρόκειται για ηλεκτρονικά συστήματα που λειτουργία τους είναι να δημιουργούν παρεμβολές στα ραντάρ των εχθρικών αεροσκαφών (των τουρκικών εν προκειμένω), ούτως ώστε να μην είναι εύκολη η εκτόξευση πυραύλων αέρος - αέρος και να ελαχιστοποιούνται έτσι οι απώλειες (των δικών μας αεροσκαφών).

Ανταγωνιστές για την προμήθεια των αντίμετρων που θα τοποθετηθούν στα ελληνικά Mirage 2000 και F-16 είναι το

«αμερικάνικο γκρουπ» με τις εταιρείες General Instruments του ταξιάρχου ε.ά. κ. **Ευαγγέλου** και Raytheon που αντιπροσωπεύεται από την **ΑΧΧΟΝ** και το «γαλλικό γκρουπ» με τις εταιρείες THOMPSON CSF, - Dassault και MATRA το οποίο υποστηρίζουν «παράγοντες» όπως ο κ. **Γ. Λούβαρης** και ο αντιπρόεδρος ε.ά. κ. **Γ. Μαρινάκης** πρώην πρόεδρος της επιτροπής που διόρισε ο Α. Παπανδρέου για την αγορά των Mirages 2000 και των F-16.

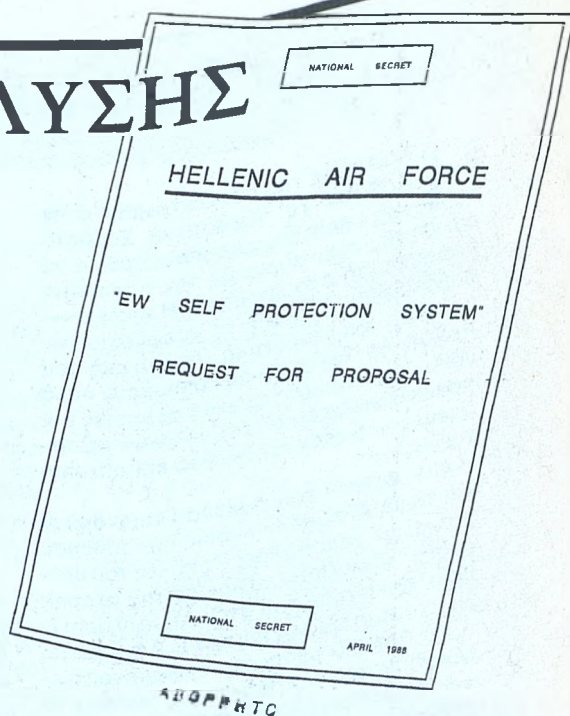
Το κατ' εκτίμηση κόστος της νέας αγοράς, 45 περίπου δισεκατομμύρια δραχμές προκάλεσε όπως ήταν φυσικό έναν ακόμη άγριο πόλεμο μεταξύ των ενδιαφερομένων αντιπροσώπων και μεσαζόντων που επείγονται να «κλείσει» τώρα η συμφωνία, πριν μπει η χώρα σε προεκλογική περίοδο. Γιατί, όμως επείγονται τόσο; Η αλήθεια είναι συγκλονιστική στην... απλότητά της; Κανένα από τα συστήματα που προσφέρονται στην ελληνική Πολεμική Αεροπορία, ούτε το «αμερικανικό» ούτε το «γαλλικό», δεν υπάρχει σε παραγωγή και κανένα δεν έχει δοκιμασθεί στην πράξη.

Το τι θα γίνει τελικά, μπορούμε να το εικάσουμε από την ιστορία του συστήματος «ΔΙΑΣ», των ηλεκτρονικών αντιμέτρων που αγόρασε στο παρελθόν η Ελληνική Πολεμική Αεροπορία για να εξοπλίσει τις δυνάμεις κρούσης της, τα «Φάντομ» και τα A-7.

Ο διαγωνισμός προκηρύχθηκε το 1977 και ύστερα από πολλές... περιπέτειες και παρασκηνιακές διαπραγματεύσεις και πιέσεις προτιμήθηκε το σύστημα της «Κούρας - Άλτερμαν» η οποία ήταν θυγατρική της Raytheon και αντιπροσωπευόταν από την ΑΧΧΟΝ, που συμμετείχε όπως είδαμε και στο νέο διαγωνισμό.

Όταν έφτασαν τα ηλεκτρονικά αντίμετρα στην Ελλάδα αποδείχθηκε ότι δεν λειτουργούσαν και ήταν απλώς «λιλιά», κατά την έκφραση του τότε αρχηγού της Τακτικής Αεροπορικής Δύναμης. Αλλά οι υψηλές επαφές της ΑΧΧΟΝ ευδοκίμησαν για μια ακόμα φορά και η Πολεμική Αεροπορία, αντί να επιστρέψει τα άχρηστα αντίμετρα στην ΑΧΧΟΝ τα ...επισκεύασε και τα τοποθέτησε στα μαχητικά της αεροσκάφη. Τα αποτελέσματα διαπιστώθηκαν πρόσφατα, όταν τα ελληνικά μαχητικά αεροσκάφη δεν μπόρεσαν να αναχαιτίσουν τα τουρκικά F-16. Πώς ήταν δυνατόν άλλωστε οι Αμερικανοί να μας πουλούσαν αντίμετρα για να αναχαιτίζουμε αεροσκάφη δικής τους κατασκευής;

Ύστερα από όλα αυτά προκύπτουν τα εξής ερωτήματα για τον υπουργό Άμυνας κ. Χαραλαμπίδου και τους λοιπούς αρμόδιους:

ΑΠΟΡΡΗΤΟ		
TABLE OF CONTENTS		
PARAGRAPH		PAGE
1.	SCOPE	1
2.	REQUIREMENTS	1
3.	QUALITY ASSURANCE PROVISIONS	3
4.	ACCEPTANCE PLAN	3
5.	PROGRAM RESPONSIBILITIES	3
6.	OFFSET	4
7.	STRUCTURE OF THE PROPOSAL	4
ANNEX 'A'		A-1
ANNEX 'B'		B-1

● Η προηγούμενη εμπειρία του ΔΙΑ δεν διδάξε τίποτα στην ΠΑ, που σπεύδει πάλι να αγοράσει συστήματα αμφιβόλου αποτελεσματικότητας και αδοκίμαστα;

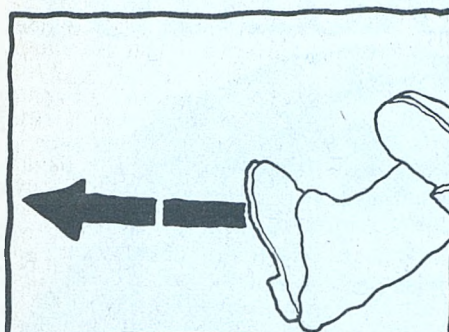
● Γιατί δεν ενημερώνεται η Βουλή γι' αυτή τη νέα αγορά πολύ υψηλού κόστους για τον ελληνικό λαό; Μόνον οι ξένες εταιρείες μπορούν να προμηθεύονται τα «εθνικά απόρρητα»;

● Πώς θα διασφαλίσει η ΠΑ ότι τα συστήματα αυτοπροστασίας που θα αγοράσει θα επαρκούν για το σκοπό που προρίζονται, να αχρηστευθούν δηλαδή τα τουρκικά F-16;

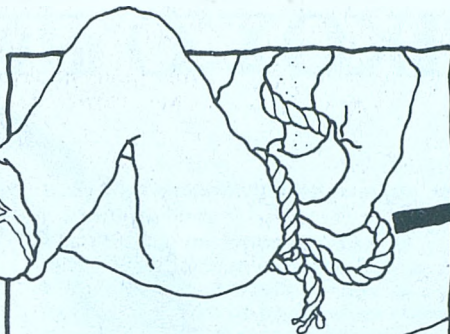
Αλλά ίσως όλες αυτές οι ερωτήσεις να τίθενται μάταια. Θα σημειώσουμε μόνον ότι με τα 45 δισεκατομμύρια της νέας αγοράς η Ελλάδα θα μπορούσε να αποκτήσει 20 καινούργια νοσοκομεία, ή 30 νέες βιομηχανίες, ή να αναβαθμίσει στην κυριολεξία την Ανώτατη Παιδεία. □

Το εκκρεμές του Φουκώ

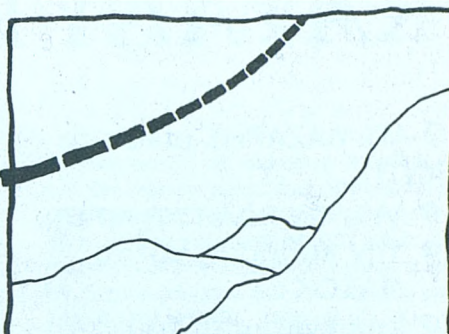
του Δημήτρη Χαντζόπουλου

Ο ΥΠΟΨΗΦΙΟΣ ΑΙΩΡΕΙΤΟ ΣΤΟ ΑΚΡΟ
ΕΠΙΜΗΚΟΥΣ ΝΗΜΑΤΟΣ ΣΤΗΡΙΓΜΕΝΟΥ ΣΤΗ...

...ΒΑΣΗ ΕΛΙΚΟΠΤΕΡΟΥ, ΤΟ ΟΠΟΙΟ ΙΠΠΑΤΟ
ΥΠΕΡΑΝΩ ΟΡΕΙΝΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΚΑΙ ΕΓΡΑΦΕ...

...ΤΙΣ ΠΛΑΤΙΕΣ ΤΑΛΑΝΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΤΑ
ΓΥΡΩ ΧΩΡΙΑ ΜΕ ΙΣΟΧΡΟΝΗ ΜΕΓΑΛΟΠΡΕΠΕΙΑ.

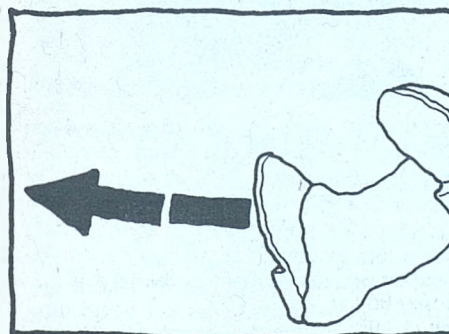
ΚΑΘΟΤΑΝ ΓΙΑ ΛΙΓΟ, ΕΠΙΣΤΡΕΦΕ ΣΤΟ ΚΕΝΤΡΟ
ΜΕ ΤΑΧΥΤΗΤΑ ΑΥΞΑΝΟΜΕΝΗ ΚΑΙ ΜΕΤΑ, ΜΕ...

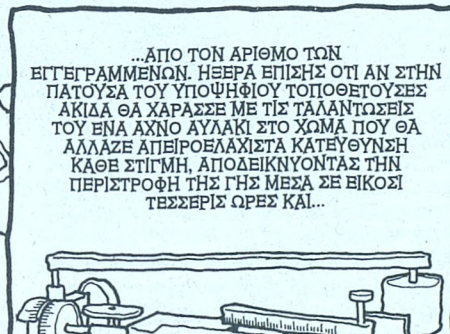
...ΒΛΑΤΤΟΥΜΕΝΗ ΠΑΛΙ, ΠΛΗΣΙΑΖΕ ΤΟ ΕΠΟΜΕΝΟ
ΧΩΡΙΟ. ΗΞΕΡΑ ΟΤΙ Η ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ...

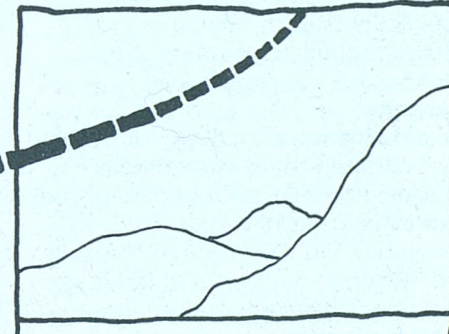
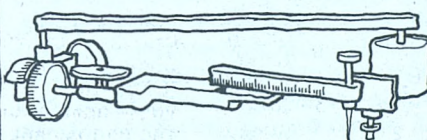
...ΤΑΛΑΝΤΩΣΗΣ ΔΕΝ ΡΥΘΜΙΖΟΤΑΝ ΑΠΟ ΤΗ
ΣΧΕΣΗ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΤΕΤΡΑΓΩΝΙΚΗ ΡΙΖΑ...

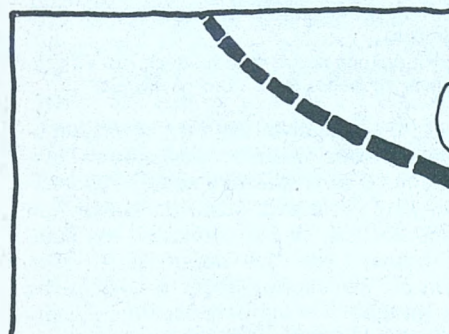
...ΤΟΥ ΜΗΚΟΥΣ ΤΟΥ ΝΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ Σ' ΕΚΕΙΝΟ
ΤΟΝ ΑΡΙΘΜΟ π , ΑΛΛΑ...

...ΑΠΟ ΤΟΝ ΑΡΙΘΜΟ ΤΩΝ
ΕΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΩΝ. ΗΞΕΡΑ ΕΠΙΣΗΣ ΟΤΙ ΑΝ ΣΤΗΝ
ΠΑΤΟΥΣΑ ΤΟΥ ΥΠΟΨΗΦΙΟΥ ΤΟΠΟΘΕΤΟΥΣΕΣ
ΑΚΙΔΑ ΘΑ ΧΑΡΑΞΕΕ ΜΕ ΤΙΣ ΤΑΛΑΝΤΩΣΕΙΣ
ΤΟΥ ΕΝΑ ΑΧΝΟ ΑΥΛΑΚΙ ΣΤΟ ΧΩΜΑ ΠΟΥ ΘΑ
ΑΛΛΑΞΕ ΑΠΕΙΡΟΒΛΑΧΙΣΤΑ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ
ΚΑΘΕ ΣΤΙΓΜΗ, ΑΠΟΔΕΙΚΝΥΟΝΤΑΣ ΤΗΝ
ΠΕΡΙΣΤΡΟΦΗ ΤΗΣ ΓΗΣ ΜΕΣΑ ΣΕ ΕΙΚΟΣΙ
ΤΕΣΣΕΡΙΣ ΩΡΕΣ ΚΑΙ...

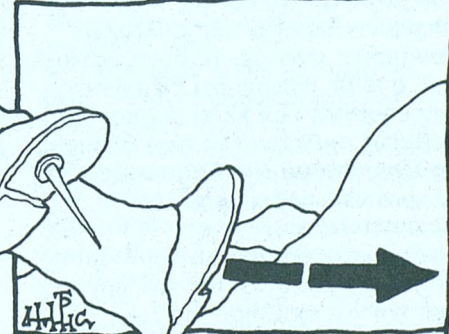
...ΤΗΝ ΠΕΡΙΣΤΡΟΦΗ ΤΟΥ ΥΠΟΨΗΦΙΟΥ ΑΠΟ
ΨΕΜΑ ΣΕ ΨΕΜΑ ΜΕΣΑ ΣΕ ΤΕΣΣΕΡΑ ΧΡΟΝΙΑ.

ΗΞΕΡΑ, ΤΕΛΟΣ, ΟΤΙ ΤΟ ΕΚΚΡΕΜΕΣ ΑΥΤΟ ΑΝ ΔΕΝ
ΥΠΗΡΧΑΝ ΟΙ ΤΡΙΒΕΣ ΤΟΥ ΑΕΡΑ ΚΑΘΩΣ...

...ΚΑΙ ΣΤΟ ΣΗΜΕΙΟ ΕΞΑΡΤΗΣΗΣ ΘΑ
ΤΑΛΑΝΤΕΥΟΤΑΝ ΩΣ ΤΗΝ ΑΙΩΝΙΟΤΗΤΑ.

ΟΛΑ ΤΑ ΗΞΕΡΑ ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΤΟ ΤΙ ΘΑ
ΨΗΦΙΣΩ. ΤΩΡΑ ΒΕΡΩ. ΘΑ ΨΗΦΙΣΩ ΤΙΣ ΤΡΙΒΕΣ.

ΚΑΤΑΛΥΤΙΚΟΣ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ Σ

Ο ΑΠ. ΛΑΖΑΡΗΣ μιλά στο
ΑΝΤΙ

- για την πολιτική κρίση
- την κάθαρση και το ΠΑΣΟΚ
- την ενίσχυση του Συνασπισμού
- την 19η Ιουνίου
- τον Α. Παπανδρέου και τον Κ. Μητσοτάκη
- την προοδευτική παράταξη

Ο κ. Απ. Λάζαρης είναι ίσως από τα πλέον συζητημένα πρόσωπα των τελευταίων μηνών. Τόσο η έγκαιρη αποστασιοποίησή του από το ΠΑΣΟΚ όσο και η συμμετοχή του στο Συνασπισμό της Αριστεράς και της Προόδου προκάλεσε και προκαλεί διαφορετικές εκτιμήσεις μιας και η περίπτωση Λάζαρη συνδέθηκε με τη διεύρυνση του Συνασπισμού και φυσικά με το ρόλο των «πασοκογενών» δυνάμεων.

Μια συζήτηση επομένως εφ' όλης της ύλης με τον κ. Λάζαρη δεν μπορεί παρά να είναι αποκαλυπτική και ενδεικτική των δικών του απόψεων για τη σημερινή πολιτική κατάσταση και την κρίση αλλά και τις προοπτικές και δυνατότητες που ανοίγονται.

Ο κ. Λάζαρης στη συνέντευξη που ακολουθεί διευκρινίζει απόψεις του, αναφέρεται ευθέως στη σημερινή διάταξη των πολιτικών δυνάμεων, αναλύει τα διλήμματα που ο ίδιος θεωρεί ότι θα τεθούν την επομένη των εκλογών και βεβαίως ομιλεί για το πώς βλέπει το Συνασπισμό της Αριστεράς, τη μέχρι τώρα πορεία και τις προοπτικές του.

Αναφέρεται επίσης στην κάθαρση και το ΠΑΣΟΚ δίνοντας τη δική του εκδοχή και εκτίμηση για το χαρακτήρα της, τις ευθύνες του ΠΑΣΟΚ και την προοπτική του κυβερνώντος κόμματος.

ΕΡ.: Κύριε Λάζαρη, είναι μάλλον γενική διαπίστωση, την οποία συμμερίζονται οι πιο πολλοί Έλληνες σήμερα, ότι βρισκόμαστε στο οξύτερο σημείο μιας πολιτικής κρίσης. Πώς νομίζετε ότι μπορούμε να βγούμε απ' αυτή την κρίση;

ΑΠ.: Νομίζω πως εκεί που έχουν φτάσει σήμερα τα πράγματα μια «ιδανική» λύση θα ήταν να μαζεύονταν ολόκληρος ο πολιτικός κόσμος από την Αριστερά μέχρι και τη Νέα Δημοκρατία και να κάνει μια κυβέρνηση που θα αντιμετώπιζε τα εξαιρετικά δύσκολα σημερινά προβλήματα. Ένα πρόβλημα πρώτης προτεραιότητας είναι η κάθαρση. Ένα άλλο πολύ σημαντικό πρόβλημα είναι το οικονομικό, που πολύ φοβούμαι θα χειροτερέψει κατά την προεκλογική περίοδο. Υπάρχουν ακόμα και τα μεγάλα εθνικά θέματα. Νομίζω πως όλα αυτά τα θέματα μπορούν να αντιμετωπιστούν κατά τον καλύτερο τρόπο από το ευρύτερο δυνατό φάσμα πολιτικής συσπείρωσης για ένα χρονικό διάστημα. Είναι αυτό που έλεγα παλιότερα, ότι πρέπει να αφήσουμε τις διαφορές μας και να κάνουμε μια ιδεολογική και πολιτική ανακωχή για λίγα χρόνια, να μπει η χώρα σε κάποιο δρόμο και μετά τις ξαναβρίσκουμε αυτές τις διαφορές.

Δυστυχώς κάτω απ' τις συγκεκριμένες συνθήκες η ιδανική αυτή λύση δεν είναι πραγματοποιήσιμη γιατί οι σημερινοί ηγέτες των δύο μεγάλων κομμάτων δεν μπορούν να καθήσουν στο ίδιο τραπέζι και καθένας διεκδικεί για τον εαυτό του την αποκλειστικότητα να σώσει την Ελλάδα...

ΕΡ.: Θέλω να ξανάρθουμε σε αυτό το σημείο, δηλαδή να αιτιολογήσουμε αυτή την άποψη που διατυπώσατε για την κυβέρνηση, ας πούμε, εθνικής σωτηρίας.

ΑΠ.: Η ουσία είναι το ευρύτερο δυνατό φάσμα.

ΕΡ.: Δηλαδή ποιος είναι ο λόγος που σας κάνει να φθάσετε σε αυτό το σημείο;

ΑΠ.: Ο λόγος είναι ότι αυτή τη στιγμή έχει κλονισθεί η εμπιστοσύνη του ελληνικού λαού στον πολιτικό κόσμο. Και εκείνο που χρειάζεται είναι μια κυβέρνηση που θα έχει, αν είναι δυνατόν, την εμπιστοσύνη όλων των παρατάξεων. Έτσι μπορεί να εξασφαλισθεί ο υπεύθυνος χειρισμός των προβλημάτων με γνώμονα το σημερινό αλλά και το μελλοντικό συμφέρον του τόπου. Για παράδειγμα, το θέμα της κάθαρσης αν αντιμετωπιστεί μονόπλευρα μπορεί να επηρεάσει αρνη-

ΥΝΑΣΠΙΣΜΟΥ ΣΤΙΣ 19 ΙΟΥΝΙΟΥ

τικά τη ζωή του τόπου για πολλά χρόνια. Εδώ πρέπει υπεύθυνα και γρήγορα να ξεκαθαριστούν αυτές οι καταστάσεις και να μην αφήσουμε εκκρεμότητες όπως έχει γίνει με τη δικτατορία.

Το ίδιο ισχύει και με τα άλλα θέματα της οικονομικής ανάπτυξης...

ΕΡ.: Αν ξεχάσουμε τα θέματα της οικονομικής ανάπτυξης, τα εθνικά προβλήματα, τα προβλήματα που έχει να αντιμετωπίσει η Ελλάδα το 1992 και το 2000 και παραμένουμε στο στοιχείο της κήρασης, δηλαδή εσείς θεωρείτε ότι μια κήραση με τη σωστή έννοια του όρου και που να είναι πραγματική κήραση, δεν μπορεί παρά να γίνει μόνο από μια κυβέρνηση στην οποία θα εκπροσωπείται ένα ευρύ πολιτικό φάσμα...

ΑΠ.: Νομίζω πως ναι...

ΕΡ.: Και να μη δουλέψει η κήραση σαν σλόγκαν και σαν τρόπος για να υπάρξουν ρεβανσισμοί και να μην είναι μονομερής η κήραση, διότι έτσι και αλλιώς —ας κάνουμε μια υπόθεση— εάν έχουμε μια κυβέρνηση της Δεξιάς, η κήραση αυτή θα είναι μονομερής. Αυτό εάν θέλετε θα στραφεί μόνο στις ευθύνες που έχει το ΠΑΣΟΚ. Είναι το ίδιο πράγμα που κάνει σήμερα ο Ανδρέας Παπανδρέου. Που δεν είναι κήραση στην πραγματικότητα αλλά μια μονομερής προσπάθεια να ρίξει τις ευθύνες σε όσα στελέχη έχει βρει της Δεξιάς, που είχαν αναμειχθεί σε αυτές τις ιστορίες και να απαλείψει τις ευθύνες ανθρώπων της δικής του παράταξης.

ΑΠ.: Φοβούμαι πάντως ότι αυτό που προτείνω είναι μια ρομαντική λύση που δεν βγαίνει όπως είναι σήμερα διαμορφωμένη η κατάσταση.

ΕΡ.: Σε αυτή την πόλωση, την ασυνεννοησία αυτών των δύο ανδρών του Μητσοτάκη και του Ανδρέα, πιστεύετε ότι έχουν και οι δύο ευθύνη ή ο ένας έχει μια περισσότερη ευθύνη από τον άλλο;

ΑΠ.: Δεν ξέρω ποιος φταίει περισσότερο. Όμως είμαστε μάρτυρες αυτής της διαμάχης και του δονκιχωτισμού. Τα τελευταία χρόνια δεν ακούγαμε τίποτε άλλο στη Βουλή παρά τι έγινε το '65 και το '64 και ποιος ευθύνεται για τη χούντα και ποιος δεν ευθύνεται... Και ο ελληνικός λαός πλέον υφίσταται όλη αυτή την ιστορία της παρελθοντολογίας από το πρωί έως το βράδυ και τα προβλήματα τα σκεπάζουμε συνεχώς. Ουσιαστικά δηλαδή ο καθένας απ' τους δύο προσπαθεί να εξοντώσει τον άλλο πολιτικά και να αποδείξει ότι έφταιξε αυτός. Και μάλιστα για το παρελθόν, όχι μόνο για το παρόν.

Έτσι η μόνη ελπίδα είναι να γίνει κάποιο ξεκαθάρισμα με τις επόμενες εκλογές και να μπουν στην πολιτική σκηνή δυνάμεις και τάσεις που θα εξουδετερώ-

σουν τη σημερινή προσωποποίηση των εξελίξεων.

ΕΡ.: Από αυτή την άποψη μπορούμε να πούμε ότι τα ελληνικά πολιτικά κόμματα είναι παλαιομοδίτικα. Διότι, εντάξει, το ΠΑΣΟΚ ήταν ένα κόμμα αρχηγικό και φάνηκε αυτό, αλλά και η ΝΔ όταν αποφάσισε να εκλέξει έναν αρχηγό δεν τον διάλεξε πάνω σε κάποιες προγραμματικές αρχές. Διάλεξε απλώς τον «αντι-Ανδρέα». Ή δεν είναι έτσι;

ΑΠ.: Μπορεί να είναι και αυτό έτσι όπως λέτε, αλλά εκείνο που έχει σημασία αυτή τη στιγμή είναι ότι βρισκόμαστε μπροστά σε ένα συγκεκριμένο πολιτικό σκηνικό και πάμε για εκλογές.

ΕΡ.: Εδώ να σταθούμε τώρα. Έγινε η διαπίστωση αυτής της κρίσης, είπατε ότι για σας η ιδανική λύση θα ήταν μια παραίτηση αυτή τη στιγμή όλων των πολιτικών κομμάτων από τις ιδεολογικές τους διαφορές...

ΑΠ.: Έτσι. Ανακωχή είπα, αλλά το ίδιο είναι...

ΕΡ.: Αντί να αντιμετωπίζουμε «μεταφυσικά» το θέμα κήραση, δεν πιστεύετε ότι τελικά πέρα από μηχανισμούς και ήθη ευθύνονται και συγκεκριμένα άτομα; Ο Ανδρέας λ.χ....

ΑΠ.: Ασφαλώς ευθύνονται συγκεκριμένα άτομα, αυτό καθέναν το καταλαβαίνει. Ποια όμως άτομα είναι θέμα της δικαιοσύνης και της εξεταστικής των πραγμάτων επιτροπής. Και είναι λυπηρό ότι πάμε σε εκλογές χωρίς να έχει ξεκαθαριστεί τίποτα και όλοι μιλάνε για το σκάνδαλο Κοσκωτά, αντί να γίνεται λόγος για πολιτικές θέσεις και προγράμματα.

ΕΡ.: Με τις ερχόμενες όμως εκλογές τι γίνεται;

ΑΠ.: Εδώ θα έλεγα ότι υπάρχουν τρεις βασικές εναλλακτικές προοπτικές. Μπορούν να υπάρχουν πολλές, αλλά όλες μπορούν να αναχθούν σ' αυτές τις τρεις: Η μία είναι να έρθει αυτοδύναμο ένα κόμμα, η ΝΔ, πράγμα το οποίο δεν το αποκλείω με βάση το συγκεκριμένο εκλογικό νόμο, διότι το ΠΑΣΟΚ δυστυχώς διαμόρφωσε έναν εκλογικό νόμο που δίνει αυτή τη δυνατότητα στο πρώτο κόμμα —και αυτό το πρώτο κόμμα κατά τη γνώμη μου θα είναι η ΝΔ. Ποια είναι η πιθανότητα για μια τέτοια αυτοδυναμία δε γνωρίζω. Εάν αυτό συμβεί, πάλι εξαιτίας του συγκεκριμένου εκλογικού συστήματος, η ΝΔ δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να έχει άνετη κοινοβουλευτική πλειοψηφία. Επομένως θα αναγκασθεί να κάνει αυτό το οποίο άλλωστε έχει πει ο κ. Μητσοτάκης. Θα πρέπει να αλλάξει τον εκλογικό νόμο και φυσικά θα κάνει κάποιο νόμο που θα της ταίριαζε καλύτερα —μάλλον ενισχυμένης αναλογικής— θα ξανακάνει εκλογές, ίσως το ερχόμενο φθινόπωρο και

πάντως χωρίς να περιμένει να γίνουν εκλογές για το θέμα του προέδρου της Δημοκρατίας. Αν οι εκλογές αυτές γίνουν με ένα τέτοιο σύστημα, η ΝΔ θα αποκτήσει άνετη πλειοψηφία και τότε πλέον διαμορφώνεται μια κατάσταση υπέρ της συντηρητικής παράταξης, που θα διαρκέσει για αρκετά χρόνια. Αυτό είναι το ένα ενδεχόμενο. Το άλλο είναι να μην έχει αυτοδυναμία η ΝΔ. Και αυτή η πιθανότητα είναι επίσης σημαντική —και επομένως η εντολή για το σχηματισμό κυβέρνησης να δοθεί στο δεύτερο κόμμα. Θα μπορούσε κανείς να πει ότι δίνεται ουσιαστικά η εντολή στην άλλη παράταξη την προοδευτική. Τότε αυτή η παράταξη, εάν πάρει την εντολή και σχηματίσει κάποια κυβέρνηση, το λογικό είναι να ακολουθήσει τον αντίθετο δρόμο και να φέρει στη Βουλή ένα εκλογικό σύστημα πραγματικής απλής αναλογικής με το οποίο θα δυσχεραίνει ακόμα πιο πολύ στο μέλλον τη δυνατότητα να δοθεί η εξουσία στη συντηρητική παράταξη. Δηλαδή στην πραγματικότητα έχουμε μια πορεία προς τα δεξιά ή μια άλλη σε προοδευτική κατεύθυνση. Εκείνο που θέλω να πω είναι ότι οι μεν επόμενες εκλογές όπως φαίνεται θα ανοίξουν το δρόμο προς τη μία ή προς την άλλη κατεύθυνση, όμως οι μεθεπόμενες (που μπορεί να γίνουν σε μερικούς μήνες αργότερα) θα είναι εκείνες που θα σταθεροποιήσουν την πορεία προς τη μία από τις δύο διαφορετικές κατευθύνσεις. Το τρίτο ενδεχόμενο είναι να μην κάνει κανένας κυβέρνηση και επομένως να ξαναγίνουν σύντομα εκλογές με το ίδιο εκλογικό σύστημα.

Το θέμα είναι πως όταν μιλάμε για «συντηρητική παράταξη» εννοούμε μάλλον μια παράταξη που έχει κάποια ενότητα. Στην περίπτωση όμως της προοδευτικής παράταξης τα πράγματα είναι εξαιρετικά δύσκολα. Η δυσκολία συνίσταται στο ότι...

ΕΡ.: σε ιδεολογικές διαφορές και πολιτικές επιλογές ή αλλού;

ΑΠ.: Υπάρχουν πολλά πράγματα.

ΕΡ.: ... να τα ταξινομήσουμε και να τα ιεραρχήσουμε;

ΑΠ.: Το βασικό θέμα είναι ότι το ΠΑΣΟΚ, που ξεκίνησε με σοσιαλιστικές φιλοδοξίες, έφθασε σε μια εξαιρετικά δύσκολη κατάσταση σήμερα εξαιτίας των σκανδάλων και ιδιαίτερα του σκανδάλου Κοσκωτά, αλλά και της γενικότερης πολιτικής του. Από κει και πέρα η Αριστερά και συγκεκριμένα ο Συνασπισμός έχει μια διαφορετική πολιτική αντίληψη και κρατάει έντονη κριτική στάση απέναντι στο ΠΑΣΟΚ. Μιλάμε λοιπόν για «προοδευτική

παράταξη» αλλά έχουμε δύο πολιτικούς σχηματισμούς μέσα σε αυτή την ευρύτερη παράταξη που βρίσκονται σε αντιπαράθεση. Και το ερώτημα είναι πώς στις 19 Ιουνίου αυτές οι πολιτικές δυνάμεις θα αντιμετωπίσουν το ενδεχόμενο κάποιας συνεργασίας. Αυτό νομίζω είναι το κεντρικό ζήτημα. Γιατί εάν δεν υπάρξει αυτή η συνεργασία πρέπει να καταλάβουμε ξεκάθαρα ότι δεν είναι δυνατόν παρά να ξαναγίνουν αμέσως εκλογές με το ίδιο εκλογικό σύστημα.

ΕΡ.: Για να γίνει μια συνεργασία πρέπει να θέλουν και οι δύο συνεργαζόμενοι...

ΑΠ.: Μάλιστα...

ΕΡ.: ... Από τους λόγους και από τα γραφόμενα στις εφημερίδες, τις δηλώσεις και τις συνεντεύξεις, δεν ξέρω αν συμφωνείτε σε αυτή την τοποθέτηση, το ΠΑΣΟΚ φαίνεται ότι θέλει τη συνεργασία με την Αριστερά, ενώ ο Συνασπισμός δεν έχει αποσαφηνίσει τη θέση του. Είναι έτσι;

ΑΠ.: Φοβούμε πως αυτή τη στιγμή η κατάσταση είναι ακόμα πιο μπερδεμένη. Αυτό φαίνεται καθαρά και από τη συνέντευξη του πρωθυπουργού Ανδρέα Παπανδρέου που διαβάσαμε στα «Νέα» (σημ. σύνταξης: 15 και 16/5) αλλά και από δηλώσεις που έκανε την ίδια μέρα ο Γενικός Γραμματέας του Συνασπισμού Λεωνίδας Κύρκος. Ο μεν πρωθυπουργός δηλώνει καθαρά πως δεν έχει καμία διάθεση μετεκλογικής συνεργασίας, με το Συνασπισμό. «Θα συνεργαστούμε —λέει— για να τους κάνουμε τι; Τι πρόγραμμα έχουν αυτοί, τι έχουν προσφέρει... Η πολιτική τους είναι ακατανόητη για τον ελληνικό λαό κτλ.». Παρόλο που αυτή η δήλωση φαίνεται να στηρίζεται σε κάποια εκτίμηση περί εκλογικής αυτοδυναμίας ή σε λόγους προεκλογικών εντυπώσεων είναι φανερό πως οφείλεται κυρίως σε συναισθηματική αντίδραση για την κριτική στάση του Συνασπισμού απέναντι στο ΠΑΣΟΚ και τον Ανδρέα Παπανδρέου προσωπικά. Απ' το άλλο μέρος ο Λεωνίδας Κύρκος δηλώνει για πολλοστή φορά πως ο Συνασπισμός δεν πρόκειται να έχει καμία μετεκλογική συνεργασία με τον Ανδρέα Παπανδρέου, που είναι ο πρώτος υπεύθυνος για όλα κτλ. Πολύς κόσμος, ανεξάρτητα αν ανήκουν στο ΠΑΣΟΚ, στο Συνασπισμό ή σε άλλους σχηματισμούς του προοδευτικού χώρου, διερωτάται αν υπάρχει επιτέλους κανείς που να ενδιαφέρεται για την ταλαίπωρη προοδευτική παράταξη. Καθένας μπορεί να δει καθαρά το αδιέξοδο στο οποίο οδηγείται με αυτού του είδους την πολιτική η προοδευτική παράταξη σαν σύνολο. Αν αφήσουμε στην άκρη τις υπερβολές περί αυτοδυναμίας του ΠΑΣΟΚ, γίνεται φανερό πως έτσι οδηγούμεθα ξανά σε νέες εκλογές με το ίδιο εκλογικό σύστημα. Αυτές οι εκλογές είναι πολύ πιθανό πως θα ευνοήσουν μάλλον τη συντηρητική παράταξη και μπορεί να οδηγήσουν σ' ένα μα-

κροχρόνιο παροπλισμό της προοδευτικής παράταξης και σε διάσπασή της: σ' ένα μωσαϊκό της αντιπολίτευσης. Θα πείτε είναι κακό αυτό για τον τόπο; Αυτό είναι δύσκολο ερώτημα. Ξέρω μόνο πως θα είναι κακό για την προοδευτική παράταξη που φιλοδοξεί να παίξει αποφασιστικό ρόλο στις εξελίξεις.

Πάντως μια τέτοια πολιτική κάθε άλλο παρά θα βελτιώσει τις προοπτικές του Συνασπισμού. Όσοι λοιπόν απορρίπτουν εκ των προτέρων κάθε μορφή μετεκλογικής συνεργασίας στο χώρο της προοδευτικής παράταξης ας απαντήσουν επιτέλους καθαρά τι άλλο προτείνουν και ποια είναι η διέξοδος. Είμαι ο τελευταίος που θα μπορούσε να αμφισβητήσει πόσο σοβαρά είναι τα προβλήματα μιας τέτοιας συνεργασίας, κάτω από τις σημερινές συνθήκες, αλλά ταυτόχρονα πρέπει να τα ζυγιάσει κανείς όλα και προπάντων να δει καθαρά τις ιστορικές προοπτικές. Αυτές τις προοπτικές δεν μπορεί να τις συγχέει με άλλα πράγματα, ούτε και να τρομάζει από το αναμφισβήτητο προσωπικό κόστος που μπορεί να έχει μια τέτοια συνεργασία. (Για να μην πω πως το κόστος αυτό θα είναι ευθέως ανάλογο με την αδιαλλαξία ορισμένων τοποθετήσεων...).

ΕΡ.: Ανεξάρτητα απ' τη σημερινή θέση Παπανδρέου, υπάρχουν ασφαλώς τάσεις στο ΠΑΣΟΚ για συνεργασία με το Συνασπισμό αλλά και άλλες, όπως του κ. Σημίτη, για συνεργασία με τη δεξιά παράταξη. Εσείς πώς το κρίνετε;

ΑΠ.: Καταρχήν δεν ξέρω αν πρέπει να μιλάμε για «τάση Σημίτη», γιατί δεν ξέρω πραγματικά αν και από ποιον έγινε αυτή η διατύπωση.

ΕΡ.: Πώς κρίνετε πάντως το ενδεχόμενο τέτοιας συμμαχίας και πού μπορεί να οδηγήσει;

ΑΠ.: Για μένα υπάρχουν βασικά δύο παρατάξεις: η προοδευτική με τα γνωστά προβλήματά της και η συντηρητική που έχει καλύτερη συγκρότηση και ενότητα. Αν γίνει μια τέτοια συνεργασία σημαίνει κατάργηση της «διαχωριστικής γραμμής». Η «ιδανική» λύση που πρότεινα στην αρχή, δεν σημαίνει βέβαια κατάργηση της διαχωριστικής γραμμής. Μάλιστα βιάστηκα να τονίσω για ιδεολογική ανακωχή, δηλαδή βάζουμε στην άκρη τις ιδεολογίες μας, αλλά μόνο προσωρινά. Τελικά ο κερδισμένος απ' αυτή τη συνεργασία θα είναι η συντηρητική παράταξη και όχι η προοδευτική χωρίς να είναι καθόλου βέβαιο ότι θα λυθούν κατά τον καλύτερο τρόπο και τα προβλήματα του τόπου. Θα ήταν πραγματικά ουτοπικό να κάναμε τέτοια σχέδια με την Αριστερά στην αντιπολίτευση και με τις συνδικαλιστικές διεκδικήσεις σε έξαρση...

ΕΡ.: Εσείς σαν Απόστολος Λάζαρης εάν είχατε την ευθύνη αυτή τη στιγμή να διατυπώσετε τους όρους συνεργασίας με το ΠΑΣΟΚ τι θα κάνατε;

ΑΠ.: Κοιτάξτε, εγώ θα επιθυμούσα ο Συνασπισμός να είχε τη δύναμη να επιβάλει τις απόψεις του κυριαρχικά στο ΠΑΣΟΚ, οπότε δεν θα υπήρχε κανένα πρόβλημα. Αλλά όπως και να έχουν τα πράγματα, ο Συνασπισμός πρέπει να βάλει τουλάχιστο δύο βασικούς όρους συνεργασίας: ο ένας είναι να ψηφιστεί το ταχύτερο το πραγματικό σύστημα της απλής αναλογικής. Ο άλλος είναι να προχωρήσει άμεσα το θέμα της κάθαρσης για να απαλλαγεί ο τόπος από το καρκίνωμα. Θα χρειαστεί επίσης και μια καταρχήν συμφωνία για τα οικονομικά και ιδιαίτερα για το ακανθώδες θέμα του επόμενου προϋπολογισμού. Βέβαια μπορεί σε μια τέτοια κυβέρνηση να μη λάβει καν μέρος ο Συνασπισμός και να δώσει απλώς κοινοβουλευτική υποστήριξη για ορισμένη χρονική περίοδο. Αυτό είναι θέμα που θα λυθεί στις συγκεκριμένες συνθήκες.

ΕΡ.: Αυτούς τους όρους εσείς πιστεύετε ότι το ΠΑΣΟΚ θα τους δεχόταν;

ΑΠ.: Γιατί να μην τους δεχθεί; Από το πρωί έως το βράδυ μιλάει για κάθαρση. Εκεί θα αποδείξει αν θέλει ή αν δε θέλει την κάθαρση. Επιτέλους, δοκιμασία θα είναι αυτή δεδομένου ότι θα έχουν προχωρήσει ήδη οι διαδικασίες και οι δικαστικές και από την άποψη της εξεταστικής επιτροπής.

ΕΡ.: Ναι. Αλλά βέβαια μπορεί κανείς να έχει πολλές επιφυλάξεις αν το ΠΑΣΟΚ δέχεται αυτούς τους όρους, γιατί οι εξετάσεις που έδωσε μέχρι στιγμής δεν πείθουν ότι θέλει αυτό το πράγμα. Διότι είχε τη δυνατότητα να βάλει την απλή αναλογική. Μάλιστα αντ' αυτού ψηφισε έναν εκλογικό νόμο ο οποίος ευνοεί τη Δεξιά. Και το δεύτερο, για το θέμα της κάθαρσης, πάλι, τα είδατε, μην τα ξαναλέμε τώρα, νομίζω, ότι τουλάχιστο σε αυτό το σημείο συμφωνούμε απόλυτα. Θέλει να την σκαλώσει την κάθαρση.

ΑΠ.: Όσον αφορά το συγκεκριμένο θέμα του εκλογικού συστήματος είναι απλό πράγμα γιατί ή το δέχεται ή δεν το δέχεται. Και εκεί σταματάει η συζήτηση άμα δεν δέχεται.

ΕΡ.: Εγώ λέω τι εξετάσεις έδωσε...

ΑΠ.: Εγώ το δέχομαι αυτό που λέτε, αλλά αν έπαιζε αυτό το παιχνίδι σχετικά με το εκλογικό σύστημα σε αυτή τη φάση, δεν σημαίνει ότι θα ξανακάνει το ίδιο πράγμα για το μέλλον. Δεν είμαι βέβαιος γι' αυτό. Αλλά στο κάτω κάτω της γραφής εάν δεν γίνει δεκτό αυτό το αίτημα δεν μπορούμε να συζητάμε για κανενός είδους συνεργασία. Μια συνεργασία άνευ όρων τη θεωρώ τελείως απαράδεκτη, ούτε για συζήτηση δεν τίθεται. Από την άλλη μεριά, για το θέμα της κάθαρσης, λέει συνεχώς ότι θέλει κάθαρση το ΠΑΣΟΚ και εδώ το θέμα είναι να το αποδείξει εάν θέλει ή δεν θέλει. Αλλά αυτό είναι κάτι που θα αποδειχθεί στην πράξη, στη διαδικασία και στη συνέχεια. Ο Συνασπισμός μπορεί να παίξει το ρόλο του εγυρητού μιας τέτοιας πολιτικής.

ΕΡ.: Και εν πάση περιπτώσει δεν εξαρτάται μόνο και από το λόγο που θα διατυπώσει...

ΑΠ.: Ασφαλώς...

ΕΡ.: Εξαρτάται και από συγκεκριμένα μέτρα και επίσης από την πίεση που θα ασκηθεί από τις άλλες πολιτικές δυνάμεις.

Πάντως οι εκλογές του Ιουνίου στην πραγματικότητα δεν είναι εκλογές στις οποίες τίθενται στον ελληνικό λαό, προγραμματικές διατυπώσεις, το ένα πρόγραμμα είναι καλό, υποσχόμαστε αυτό, θα στρέψουμε προς τα εκεί την ανάπτυξη. Είναι μάλλον εκλογές οι οποίες θα είναι ένα ενδιάμεσο скаλοπάτι για τη λύση του πολιτικού προβλήματος.

ΑΠ.: Είπα απ' την αρχή της συζήτησης ότι είναι δυστύχημα που πάμε για εκλογές και αντί να μιλάμε για προγράμματα και πολιτικές διαφορές μιλάμε για τον Κοσκωτά. Όσο και αν επιχειρούν φιλότιμα τα διάφορα κόμματα να προβάλουν τις προγραμματικές τους θέσεις, αυτές έρχονται σε δεύτερη μοίρα. Οι επόμενες εκλογές θα γίνουν υπό το κράτος αυτών των εντυπώσεων. Θα είναι όμως ένα σταυροδρόμι αποφασιστικής σημασίας γιατί μπορεί να στρέψουν την πολιτική ζωή της χώρας προς τη συντηρητική ή προς την προοδευτική κατεύθυνση. Βέβαια είναι τέτοιο το σημερινό εκλογικό σύστημα που μοιραία θα οδηγηθούμε σε μερικούς μήνες αργότερα σε νέες εκλογές οι οποίες ασφαλώς θα οριστικοποιήσουν την κατεύθυνση που θα δοθεί με τις εκλογές του Ιουνίου. Εκτός, όπως είπαμε, αν δεν πάρει κανείς την πλειοψηφία και ξαναγίνουν σχεδόν αμέσως εκλογές με το ίδιο εκλογικό σύστημα, οπότε ερχόμαστε περίπου στα ίδια.

ΕΡ.: Θέλετε να το αναλύσετε αυτό περισσότερο;

ΑΠ.: Όπως ξέρετε ο Συνασπισμός μιλούσε πάντα για την ανάγκη σχηματισμού συμμαχικών κυβερνήσεων. Φυσικά συμμαχική κυβέρνηση δεν μπορεί να γίνει, νομίζω, με τη ΝΔ. Μπορεί να γίνει μόνο με το ΠΑΣΟΚ, με όλα τα προβλήματα και τις δυσκολίες που υπάρχουν. Αν π.χ. ο Συνασπισμός απέρριπτε χωρίς όρους αυτό το ενδεχόμενο η θέση του δεν θα ήταν πολύ πειστική. Δεν μπορείς δηλαδή να λες δεν με ενδιαφέρει η συμμαχία αλλά προτιμώ να ξαναπάω σε νέες εκλογές, ξέροντας πως έτσι στην καλύτερη περίπτωση ξαναφτάνεις στο ίδιο πρόβλημα.

Αλλά υπάρχει και πιθανότητα να χειροτερέψεις σημαντικά τη θέση σου ακριβώς λόγω αυτής της πολιτικής γιατί υπάρχουν και οι αντίπαλοι που θα την εκμεταλλευτούν. Φυσικά εξυπακούεται πως συνεργασία στον ευρύτερο προοδευτικό χώρο σημαίνει και ειλικρινείς υποδοχή ορισμένων όρων. Αλλά το ζήτημα είναι οι όροι να είναι ρεαλιστικοί και να μην παραγνωρίζουν πως υπάρχει και η «σταθερά» της λαϊκής ετυμγορίας, την οποία ιδιαίτερα τα προοδευτικά κόμματα δεν μπορούν να αγνοήσουν. Γι' αυτό μέσα στον πλουραλισμό των επισήμων απόψεων που έχουν ακουστεί απ' την πλευρά του Συνασπισμού σχετικά με το πρόβλημα της 19 Ιούνη, δεν μπορώ παρά να θεωρώ τις σχετικές απόψεις Φλωράκη που διαβάζουμε στις σημερινές εφημερίδες σαν πιο ρεαλιστικές και πιο σωστές πολιτικά (σημ. σύνταξης: αναφέρεται στις δηλώσεις που έκανε ο πρόεδρος του Συνασπισμού και γεν. γραμματέας του ΚΚΕ κατά την επιστροφή του απ' το Ντύσελντορφ στις 15/5).

ΕΡ.: Πάνω σε αυτή την πορεία του Συνασπισμού, που είναι η συζήτησή μας σήμερα, γιατί δεν είναι το θέμα μας ο Συνασπισμός και οι σχέσεις σας μαζί του, ήταν κυρίως το πώς βλέπετε εσείς τις πολιτικές εξελίξεις και πώς τις εύχεστε μετά τις εκλογές του Ιουνίου... Πάντως τώρα αποτιμώντας τη συνεργασία σας με το Συνασπισμό μέχρι στιγμής θέλετε να διατυπώσετε μια άποψη σχετικά με τη δυναμική που έχει αυτή τη στιγμή και εάν έγιναν κάποια λάθη ή έγιναν μόνο σωστά βήματα και αν αυτά οφείλονται στο Συνασπισμό ή και στους εταίρους του; Δηλαδή όταν λέω Συνασπισμό εννοώ τα δύο βασικά κόμματα της κομμουνιστικής αριστεράς και τους εταίρους τους. Βγάλτε τον εαυτό σας απ' έξω. Επειδή είστε ο πιο νηφάλιος άνθρωπος είστε πάντα λίγο πιο έξω και δίπλα στα πράγματα και μπορεί να έχετε μια κρίση πιο αντικειμενική...

ΑΠ.: Όπως ίσως μπορεί να έχετε υπόψη σας έχω διατυπώσει και δημόσια τις απόψεις μου από το Γενάρη - Φλεβάρη για όλα αυτά τα πράγματα και με κάποια σαφήνεια θα έλεγα και συνέπεια. Δυστυχώς η συνέπεια είναι το μεγάλο ελάττωμά μου. Στην πολιτική χρειάζεται καπου κάπου και λίγη ασυνέπεια. Το ερώτημα είναι αν ο Συνασπισμός έχει αυτή τη δυναμική. Μπήκαμε στην τελευταία ευθεία

για τις εκλογές γι' αυτό θα επιτρέψετε να μην αρχίσω να λέω τα ίδια πράγματα που έλεγα εδώ και καιρό. Δεν χρειάζεται να τα πούμε τώρα. Το θέμα είναι τι γίνεται για τη μεγιστοποίηση της πολιτικής επιρροής του Συνασπισμού. Αυτό είναι το θέμα.

ΕΡ.: Να σας πω κάτι σαν καταληκτήριο. Μάλλον βγαίνει απ' όσα είπατε μέχρι στιγμής. Εσείς δηλαδή θεωρείτε θετικό το ρόλο του Συνασπισμού, θεωρείτε θετικό να υπερψηφισθεί ο Συνασπισμός ή το θεωρείτε ότι είναι ένα ανασταλτικό στοιχείο στις πολιτικές εξελίξεις;

ΑΠ.: Κάθε άλλο. Το αντίθετο. Από την πρώτη κιόλας στιγμή είπα ότι το θεωρώ θετικό...

ΕΡ.: ... και για ποιο λόγο;

ΑΠ.: Διότι οι πολιτικές εξελίξεις θα εξαρτηθούν κυρίως από την πολιτική επιρροή του Συνασπισμού και τη δυναμική που θα έχει. Αυτό το τόνισα από την πρώτη στιγμή. Γιατί το έλεγα αυτό; Γιατί απ' τα πράγματα το ΠΑΣΟΚ βρέθηκε σε μια εξαιρετικά δύσκολη θέση. Ο Συνασπισμός ήταν ιδρύθηκε από ιστορική συγκυρία βρέθηκε ουσιαστικά να παίρνει την ευθύνη της αντιπαράθεσης με τη ΝΔ και την ευθύνη για όλο τον προοδευτικό χώρο, την οποία ήταν τότε δύσκολο να επωμισθεί το ΠΑΣΟΚ.

ΕΡ.: ... απονευρωμένο, αποδυναμωμένο...

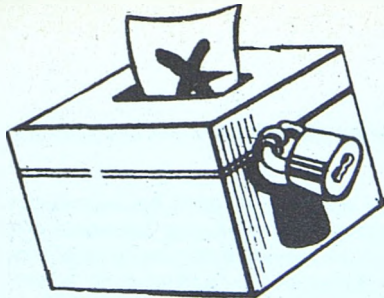
ΑΠ.: ... αυτήν ακριβώς την ιστορική ευκαιρία δεν την εκμεταλλεύτηκε όσο έπρεπε, για να είμαι κάπως μετριοπαθής στην έκφρασή μου, ο Συνασπισμός. Εάν την είχε εκμεταλλευτεί θα μπορούσε να επιβάλει τις απόψεις του και δεν θα είχαμε πρόβλημα τώρα. Όχι μόνο για το Συνασπισμό καθεαυτό, αλλά και για ολόκληρη την προοδευτική παράταξη. Γιατί το θέμα για μένα είναι συντηρητική παράταξη ή προοδευτική παράταξη. Αυτό είναι το σχήμα που θα δουλέψει και στις επόμενες δεκαετίες. Είναι το σχήμα που δουλεύει στην Ευρώπη και δεν βλέπω γιατί να μη δουλέψει και εδώ. Γι' αυτό λοιπόν θεωρώ ότι όχι μόνο θα ήταν θετική και αναγκαία αυτή η ενίσχυση της θέσης του Συνασπισμού αλλά ιστορικά θα ήταν καταλυτικής σημασίας. Ελπίζω οι πολιτικές εξελίξεις από τώρα έως τις εκλογές να βοηθήσουν και να ενισχύσουν αυτή τη θέση. □

Και μετά τον «ΕΤΡΟΥΣΚΟ» τι;
«Ο ΠΕΡΙΠΛΑΝΩΜΕΝΟΣ»

Ζητήστε το από τον βιβλιοπώλη σας...

Τηλ. 36.23.553 - Μαυρομιχάλη 5

ΚΑΛΕΝΤΗΣ

ΚΑΙ ΑΝ ΔΕΝ ΑΠΟΦΑΣΙΣΟΥΝ ΟΙ ΑΝΑΠΟΦΑΣΙΣΤΟΙ...

της Τέτας Παπαδοπούλου

Προεκλογική περίοδος δεν σημαίνει, μόνον, κατακλυσμός πλαστικών διαφόρων χρωμάτων και καταιγισμός ξύλινων ομιλιών. Σημαίνει επίσης και γκάλοπ. Στις αρχές Μαΐου δημοσιεύθηκαν τα αποτελέσματα δυο δημοσκοπήσεων που έγιναν σε πανελλαδική κλίμακα και τα οποία επιβεβαίωσαν κάτι που, λίγο ως πολύ, ήταν αναμενόμενο. Το 15% των ψηφοφόρων δεν εμπιστεύεται κανένα κόμμα! Σχεδόν ο ένας στους έξι εκλογείς είναι είτε αναποφάσιστος είτε πρόκειται να δώσει λευκή ψήφο. Έκτοτε, και σίγουρα ως την παραμονή της 18ης Ιουνίου, αυτό το μικρό αλλά σημαντικό τμήμα του εκλογικού σώματος πιέζεται, ποικιλοτρόπως, να αποφασίσει.

Τα κόμματα έχουν «πέσει» επάνω στους αναποφάσιστους, για να τους «εξηγήσουν», να τους «δια φωτίσουν», να τους προσεταιρισθούν. Άγρια πολιορκία. Ξαφνικά απέκτησαν σημασία και βάρος όσοι δεν συντάσσονται με κάποιον από τους υπάρχοντες κομματικούς μηχανισμούς. Με κομπιούτερ και τεφτεράκια οι υπεύθυνοι της προεκλογικής εκστρατείας των κομμάτων υπολογίζουν, προσθέτουν, αφαιρούν. Ανησυχούν όπως ο βοσκός που διαπιστώνει ότι ορισμένα πρόβατα δεν επέστρεψαν στη στάνη. Αυτό το 15% πρέπει επιτέλους να αποφασίσει.

Αν οι αναποφάσιστοι παραμείνουν αναποφάσιστοι και μπροστά στην κάλη, τότε στις 18 Ιουνίου η Νέα Δημοκρατία δεν θα έχει απόλυτη πλειοψηφία, το ΠΑΣΟΚ δεν θα συγκεντρώσει ένα «αξιοπρεπές» ποσοστό και ο Συνασπισμός της Αριστεράς θα περιοριστεί σε ένα αποτέλεσμα που θα αναλογεί, περίπου, στο άθροισμα της δύναμης του ΚΚΕ και της ΕΑΡ.

Ώριμοι και υγιείς πολίτες

Είναι ενδιαφέρον να παρατηρήσει κανείς με πόση αβρότητα και τακτ... πολιορκούν τα κόμματα τους αναποφάσιστους. Η Νέα Δημοκρατία, το ΠΑΣΟΚ, ο Συνασπισμός της Αριστεράς δεν παραλείπουν να δηλώνουν ότι κατανοούν τον προβληματισμό και την αγωνία τους. Τους χαρακτηρίζουν μάλιστα *ώριμους και υγιείς πολίτες*. Ούτε η παραμικρή αιχμή εναντίον τους. Όταν αναζητούνται ψήφοι, επιστρατεύονται κάθε μορφής κολακειές. Γνωστά πράγματα.

Φυσικά αν δεν διανύαμε προεκλογική περίοδο τα κόμματα θα αντιμετώπιζαν το ζήτημα διαφορετικά. Πριν ένα χρόνο στο ενδεχόμενο ερώτημα, *τι φρονείτε για εκείνους που δεν καλύπτονται από τα προγράμματα και την πρακτική σας, α-*

ποκλείεται να απαντούσαν ότι πρόκειται για *ώριμους και υγιείς πολίτες*. Μάλλον θα έλεγαν πως μια τέτοια στάση *είναι ανεύθυνη και προδίδει αδιαφορία για τα κοινά*. Ως γνωστόν ενδιαφέρεται κανείς για τα κοινά μόνον εφόσον εντάσσεται κομματικά...

Σύμφωνα με τις δημοσκοπήσεις το μεγαλύτερο ποσοστό των αναποφάσιστων (45%) προέρχεται από το χώρο του ΠΑΣΟΚ και των νέων ψηφοφόρων (27%). Οι υπόλοιποι είναι πρώην ψηφοφόροι της Νέας Δημοκρατίας (6%), του ΚΚΕ (4%), του ενιαίου ΚΚΕ εσ. (3%), άλλων κομμάτων (3%). Τέλος το 12% των ερωτηθέντων δεν απάντησε τι είχε ψηφίσει στις προηγούμενες εκλογές.

Τα κόμματα κρίνουν τα αποτελέσματα των φυγγομετρήσεων κατά τα καλά και συμφέροντα. Και θεωρούν, καθένα για λογαριασμό του, ότι θα προσελκύσουν το μεγαλύτερο μέρος των αναποφάσιστων.

Τριτοκοσμικοί, κοσμικοί, υπόκοσμοι

Για το άθλιο κλίμα στο οποίο διεξάγεται ο προεκλογικός αγώνας ασφαλώς ευθύνεται αποκλειστικά το ΠΑΣΟΚ, κυβέρνηση και κόμμα. Εκείνο έδωσε το έναυσμα και τον τόνο. Και μάλιστα, αυτή τη φορά, χωρίς την πολύτιμη συνδρομή του κ. Κουτσόγιωργα ο οποίος... επί του παρόντος κωλύεται. Να λοιπόν που ο πρώην αντιπρόεδρος της κυβέρνησης δεν ήταν αναντικατάστατος. Δόξα τω Θεώ υπάρχουν αρκετοί επίγονοι, εξίσου ικανοί με εκείνον, οι οποίοι «διατηρούν» το ύψος και το ήθος του ΠΑΣΟΚ στα γνωστά του επίπεδα. Πόσο κουράγιο και «επιμονή διαθέτουν» αν σκεφθεί κανείς την πορεία που διένυσε το Κίνημα όλα αυτά τα χρόνια. Στην αρχή ήταν *τριτοκοσμικό*, μετά *κοσμικό* και τώρα, πλέον, οδηγήθηκε στον *υπόκοσμο*. Κάθε σοβαρή συζήτηση περί ΠΑΣΟΚ προϋποθέτει, εδώ που έφθασαν τα πράγματα, μάλλον ποινικούς όρους παρά πολιτικούς.

Εκτός από τις *θαλάσσιες* και *χερσαίες* πράσινες συγκεντρώσεις που αφειδώς προβάλλει η τηλεόραση, ολόκληρο το πρόγραμμα της ΕΡΤ έχει ... αναδομηθεί προκειμένου να βοηθηθεί η προεκλογική «μάχη» του ΠΑΣΟΚ. Καθημερινά μεταδίδονται ντοκιμαντέρ, σήριαλ, κινηματογραφικές ταινίες με θέμα τη δικτατορία του Μεταξά, την Εθνική Αντίσταση, τον Εμφύλιο Πόλεμο, την πολιτική κατάσταση στη μετεμφυλιακή Ελλάδα. Δωρεάν επιδειναι αριστερό προφίλ. Προφανής και διπλός ο στόχος. Αφ' ενός όσοι σκεπτονται να ψηφίσουν τη Νέα Δημοκρατία

ας μην ξεχνούν «τι σημαίνει η Δεξιά»· αφ' ετέρου εκείνοι που τείνουν προς τον Συνασπισμό ή άλλα μικρά αριστερά κόμματα ας μην ξεχνούν ότι και «εμείς αριστεροί είμαστε»...

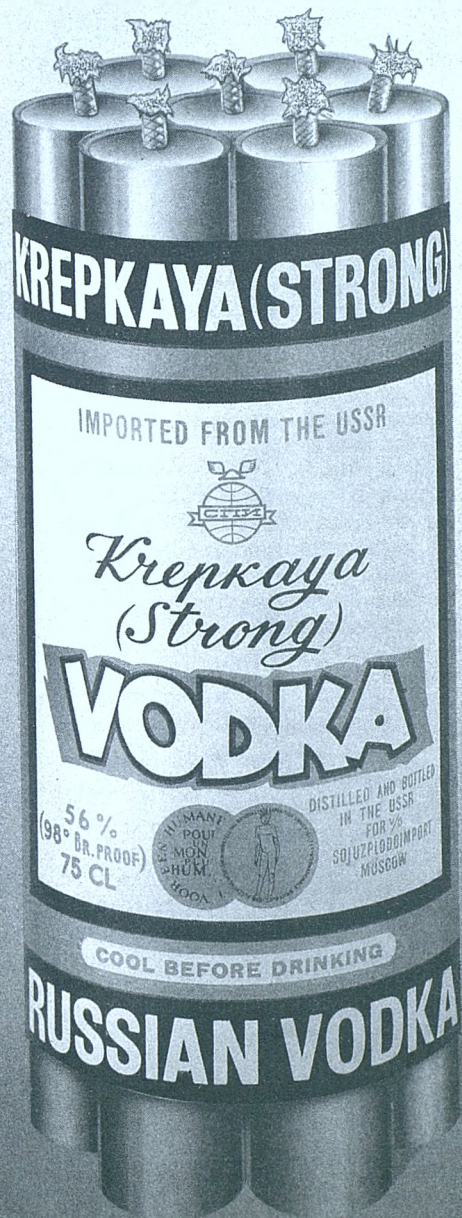
Υπόθεση εργασίας: Πρώτον, όλοι λίγο ως πολύ, παρακολουθούν τηλεόραση, των αναποφάσιστων μη εξαιρουμένων. Δεύτερον, οι αναποφάσιστοι μάλλον δεν είναι διανοητικά καθυστερημένοι ούτε έχουν υποστεί αλλεπάλληλα εγκεφαλικά. Τρίτον, ο ένας στους δυο αναποφάσιστους ψήφισε το ΠΑΣΟΚ το 1985 και με τα μύρια όσα έχουν συμβεί «απομακρύνθηκε» χωρίς ωστόσο να δείχνει προτίμηση, ένα μήνα μόλις πριν από τις εκλογές, σε κανένα άλλο κόμμα. Θεωρεί άραγε το ΠΑΣΟΚ ότι μπορεί να πείσει τους αναποφάσιστους, πρώην ψηφοφόρους του, με αυτή τη χονδροειδέστατη τηλεοπτική προπαγάνδα; Μάλλον προσφέρει υπηρεσίες στα άλλα κόμματα...

Ο κομματικός εγκλωβισμός και η λευκή ψήφος

Άραγε θα πείσουν τους αναποφάσιστους οι πλαστικές πράσινες και οι χάρτινες γαλάζιες φιέστες του ΠΑΣΟΚ και της Νέας Δημοκρατίας; Θα τους πείσει ο Συνασπισμός της Αριστεράς που το ολιγότερο που μπορεί κανείς να του προσάψει είναι ότι στηρίζεται σε ένα από τα σταλινικότερα κομμουνιστικά κόμματα της Ευρώπης; Ή μήπως δεν είναι έτσι; Αφήνουμε κατά μέρος πως μέχρι προ τινος οι επικεφαλής των κομμάτων που αποτελούν το Συνασπισμό —και όχι μόνον εκείνοι— είχαν τόσο μεγάλες ιδεολογικές διαφορές ώστε δεν μπορούσαν ούτε καν να καλημερισθούν...

Ίσως ένα ποσοστό από το 15% των αναποφάσιστων να «επιλέξει» τελικά κάποιο από τα υπάρχοντα πολιτικά σχήματα. Στην ασφυκτικά κομματικοποιημένη ελληνική «πολιτική» ζωή, το επιχείρημα «ας δώσω θετική ψήφο» είναι ισχυρό. Ίσως όμως οι αναποφάσιστοι —ιδίως οι νέοι— να έχουν αποφασίσει να αμφισβητήσουν τα αρχηγικά κόμματα και τις αποστεωμένες ιδεολογίες.

Δεν μένει παρά να δούμε, στις 18 Ιουνίου, πόσοι εννοούν πράγματι ότι έχουν απεγκλωβιστεί και υπερβεί τον κομματικό πατριωτισμό. Και τούτο παρά τις αντίξοες συνθήκες, αφού η λευκή ψήφος, λόγω προφανέστατων σκοπιμοτήτων δεν έχει διασφαλιστεί. Η λευκή ψήφος και *δικαίωμα είναι και πολιτική διάσταση έχει, ιδίως* στις παρούσες συνθήκες. Και είναι *κοσμικό* να την επικαλείται η όποια *τρομοκρατική* 17 Νοέμβρη. Η λευκή ψήφος δεν *βγαίνει* από την κάννη των όπλων. □

* Πιείτε τη ... αλλά η ευθύνη δική σας

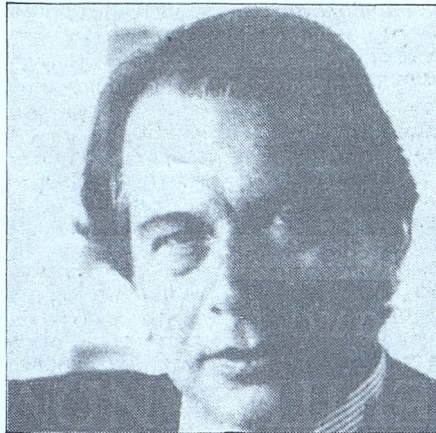
Η ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΗ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ

Σε σημαντικά για την Εθνική Τράπεζα και την Εθνική Οικονομία θέματα αναφέρθηκε ο Διοικητής της Τράπεζας κ. Στέλιος Παναγόπουλος κατά την ομιλία του στη Γενική Συνέλευση των Μετόχων. Είπε συγκεκριμένα, μεταξύ άλλων ο κ. Παναγόπουλος:

Τα τελευταία πέντε χρόνια, η Διοίκηση της Εθνικής Τράπεζας έχει επανηλημμένα αναπτύξει στους μετόχους, την πολιτική που ακολούθησε για την εξυγίανση του χαρτοφυλακίου και των αποτελεσμάτων της Τράπεζας. Το έργο αυτό ήταν κρίσιμο για τη μελλοντική πορεία της Τράπεζας, αλλά συγχρόνως ήταν και ιδιαίτερα επίπονο, επειδή έπρεπε ν' αναπτυχθούν ταχύτατα άλλες πηγές εσόδων.

Η Εθνική Τράπεζα, με τη δική της πρωτοβουλία και με στόχο την εξυγίανση των αποτελεσμάτων της, σταμάτησε σταδιακά, από το 1983, να λογίζει τόκους στα δάνεια και άλλων επιχειρήσεων (εκτός από τις ρυθμίσεις των δανείων των επιχειρήσεων που είχαν υπαχθεί στο νόμο 1386/83), οι οποίες είναι βέβαιο ότι δεν μπορούν, ούτε τώρα ούτε στο ορατό μέλλον, να εξυπηρετήσουν τις δανειακές τους υποχρεώσεις. Οι συνολικές οφειλές των επιχειρήσεων αυτών (μεταξύ των οποίων και οι τεχνικές εταιρίες) προσεγγίζουν σήμερα ποσό της τάξης των 150 (εκατόν πενήντα) δισεκατομμυρίων δραχμών. Έτσι, η συνολική απώλεια από το μη λογισμό τόκων στις οφειλές τόσο των επιχειρήσεων που είχαν υπαχθεί στο Ν. 1386/83, όσο και των άλλων επιχειρήσεων (για τις οποίες ο μη λογισμός τόκων γίνεται με πρωτοβουλία της Τράπεζας) προσεγγίζει σήμερα, σε ετήσια βάση τα 45 δισεκατ. δραχμές.

Η Τράπεζα, κατά τη διάρκεια της περιόδου εξυγίανσης του χαρτοφυλακίου της, ακολούθησε

Ο κ. Σπ. Παναγόπουλος.

συστηματική πολιτική υποκατάστασης της απώλειας εσόδων από το μη λογισμό τόκων. Η πολιτική αυτή περιλάμβανε: δυναμική ανάπτυξη των άλλων (εκτός τόκων) πηγών, συγκράτηση, κατά το δυνατό, του ρυθμού αύξησης των δαπανών, πίεση για την αναπροσαρμογή των επιτοκίων των υποχρεωτικών επενδύσεων της σε έντοκα γραμμάτια σε επίπεδα που να καλύπτουν το κόστος των διαθεσίμων της και ευέλικτη πολιτική επιτοκίων, από την εποχή που δόθηκε η δυνατότητα καθορισμού από την ίδια των επιτοκίων σε ορισμένες κατηγορίες τοποθετήσεων και υποχρεώσεων. Τα αποτελέσματα της πολιτικής αυτής κρίνονται σήμερα απόλυτα ικανοποιητικά, αν ληφθεί υπόψη ότι το σύνολο των απωλειών, από την κατάργηση της τοκοφορίας στα δάνεια των παραπάνω επιχειρήσεων, καλύφτηκε από τα αυξημένα έσοδα που πραγματοποιήθηκαν με την εφαρμογή της εν λόγω πολιτικής.

Είναι φανερό ότι, καθόλη την περίοδο της προοδευτικής εξυγίανσης του χαρτοφυλακίου της Τράπεζας και πολύ περισσότερο σήμερα, που η ολοκλήρωση της ε-

ξυγίανσης αυτής συνεπάγεται απώλεια εσόδων από τόκους, η οποία σε ετήσια βάση προσεγγίζει, όπως ειπώθηκε ήδη, τα 45 δισεκατ. δραχμές, δεν υπήρχαν και δεν υπάρχουν περιθώρια για την αφαίρεση πρόσθετων εσόδων από την Τράπεζα. Παρά ταύτα, με αποφάσεις των νομισματικών αρχών, οι οποίες λήφθηκαν το φθινόπωρο του 1987, ένα σημαντικό τμήμα των υποχρεωτικών καταθέσεων των εμπορικών τραπεζών στην Τράπεζα της Ελλάδος έγινε τελείως άτοκο, ενώ, για το υπόλοιπο τμήμα των υποχρεωτικών αυτών καταθέσεων, μειώθηκε το επιτόκιο κατά 1,5 ποσοστιαία μονάδα. Οι επιπτώσεις στα αποτελέσματα της Εθνικής, από τις πιο πάνω μεταβολές, ήταν μικρές σχετικά στο 1987 (επειδή άρχισαν από το μήνα Σεπτέμβριο), έγιναν δυσβάσταχτες στο 1988 και, εφόσον οι σχετικές μεταβολές διατηρηθούν, θα έχουν ανάλογες επιπτώσεις και στο 1989.

Η κατάσταση επιδεινώθηκε περισσότερο όταν, από 1.1.88, μειώθηκε το επιτόκιο του έντοκου μέρους των υποχρεωτικών καταθέσεων κατά μιάμιση (1,5) ακόμη ποσοστιαία μονάδα. Έτσι σήμερα, από την υποχρεωτική δέσμευση επί των καταθέσεων των τραπεζών, οι 3,5 ποσοστιαίες μονάδες είναι εντελώς άτοκες, ενώ οι υπόλοιπες 4,5 ποσοστιαίες μονάδες της κράτησης έχουν επιτόκιο 12,5%, δηλαδή χαμηλότερο κατά 2 ποσοστιαίες μονάδες από το επιτόκιο καταθέσεων ταμειευτηρίου. Παράλληλα, από 1.1.88, μειώθηκε κατά 2,5 ποσοστιαίες μονάδες και το επιτόκιο για τα διαθέτα υπόλοιπα των εμπορικών τραπεζών, που προορίζονται για τη χρηματοδότηση της βιοτεχνίας. Από τις ρυθμίσεις αυτές, μόνο στο 1988, αφαιρέθηκαν από την Τράπεζα έσοδα που φθάνουν τα 18 δισεκατομμύρια δραχμές.

□□□ **ΝΑΦΘΑΛΙΝΗ.** «Ο Πέτσος πάλι στη ναφθαλίνη», διακήρυσε άσπονδος σύντροφος του «ελέω 17N» ήρωος της Αλλαγής, αξιότιμου κυρίου Γεωργίου Πέτσου. Βέβαια τα πράγματα θα κρίνονταν στην ΚΕ του ΠΑΣΟΚ (διάβαζε Εκάλη) την ώρα που εμείς οδεύαμε προς το τυπογραφείο. Ο άσπονδος σύντροφος δεν το είπε όμως τυχαία. Εγνώριζε τις παλιές επιχειρηματικές δραστηριότητες του κ. Πέτσου, όταν ταπεινός δικηγόρος, δοκίμαζε το επιχειρηματικό δαιμόνιό του με κάποια αντιπροσωπεία ναφθαλίνης. Κακώς. Αν ήταν διορατικός έπρεπε από τότε να αναλάβει την αποκλειστική αντιπροσωπεία των πάνπερς και όχι τώρα που έχει τόσους ανταγωνιστές.

□□□ **ΠΟΛΥΤΑΛΑΝΤΟΣ.** Αλλά ο Γιώργος Πέτσος έχει πολλά ταλέντα. Οι παλαιότεροι από τους αναγνώστες μας θα θυμούνται την παρουσίαση του ποιητή Πέτσου από το ΑΝΤΙ τον Ιούλιο του 1982: Το 1965, λίγο πριν από την α' περίοδο ναφθαλίνης, ο Γ. Πέτσος κυκλοφορούσε ποιητική συλλογή με τίτλο «Ανήφορος». Εκτός από το ποίημα που μυκτηρίζει τις «πόρτες τις αλάδωτες» με αποτέλεσμα «να γρυλίζουν από την σκουριά», ο ποιητής έχει προφητέψει

«Το ξέφωτο της Αλλαγής». (Σ.Σ. τίτλος του ποιήματος). Θαυμάστε μαντικές ικανότητες:

«Δεν θέλω όμως να βλέπω, δε θέλω να θωρρώ, για δεσ κορμιά που πέφτουν, το ξέφωτο κυττούν».

Και συνεχίζει:

«Την αλλαγή, στιγμή στυγνή, την πρόοδο σκοτώνουν, με το μαχαίρι, το βόλι του βασιτισμού, με βασιλιά το δάσος, τέρας του συντηρητισμού».

Οι φιλολογικοί συνεργάτες δεν μπόρεσαν να μας βοηθήσουν στην ακριβή κατανόηση αυτών των στίχων· σημείωναν όμως ότι ο κ. Πέτσος προσπάθησε να περιγράψει την Αλλαγή αλλά εμφανίζει ασυνέχεια στη σκέψη του όταν αναφέρεται στο *τέρας του δάσους* και τον *συντηρητικό βασιλέα* ή *τουμπάλιν*. Εκεί που παρουσίαζε μια ευκρίνεια διατυπώσεως ήταν στις πόρτες που όταν είναι αλάδωτες *γρυλίζουν*. Εξού μετά από λίγα χρόνια προσεχώρησε στην ιδέα του λαδώματος.

□□□ **ΠΑΡΑΤΣΟΥΚΛΙΑ.** Ο βουλευτής της ΝΔ κ. Νίκος Αναγνωστόπουλος αναφέρεται συχνά ως «Κατσιφάρας της Νέας Δημοκρατίας». Γεροντοπαλικάρο, βάφει τα μαλλιά του, σκορπιά χαμόγελα στις κυρίες, είναι κομψευόμενος και βεργολυγερός. Γι' αυτό και τον έβαλε ο Μάκης Τριανταφυλλόπουλος σε κοινή ραδιοφωνική εμφάνιση με τον αυθεντικό *Κατσιφάρα*.

Πρώην προστάτης του αποκαλεί τον τέως γραμματέα του υπουργικού Συμβουλίου «Μαντζουράνα». Έτσι απλά.

□□□ **ΧΟΥΝΤΟΑΓΚΛΙΑΣΜΑΤΑ.** Η είδηση στην «Κυριακή της Ελευθεροτυπίας» ότι η «ΕΠΕΝ» δωροδοκήθηκε με 80 εκατ. από το ΠΑΣΟΚ για να κατέβει στις εκλογές, όσο και αν φαίνεται απίστευτη, είναι μέσα στο «παιχνίδι» που παίζεται. Λέγεται μάλιστα ότι υπήρξε και υπόσχεση από το ΠΑΣΟΚ ότι θα αμνηστευθούν μετά τις εκλογές οι αρχιπταυνόμενες έγκλειστοι του Κορυδαλλού. Στο ίδιο μήκος κύματος κινήθηκε και αντίστοιχη υπόσχεση του Μητσοτάκη να αμνηστευθούν, αλλά αργότερα με την εκλογή προέδρου της Δημοκρατίας το 1990.

Εξού και οι διαμάχες στον Κορυδαλλό και η στάση του Μακαρέζου.

Τι κερδίζει το ΠΑΣΟΚ με την κάθοδο της ΕΠΕΝ; Μια έως τρεις μονάδες που ελπίζει να κόψει η ΕΠΕΝ από τη ΝΔ. Τι χάνει η ΝΔ με την κάθοδο; Πι-

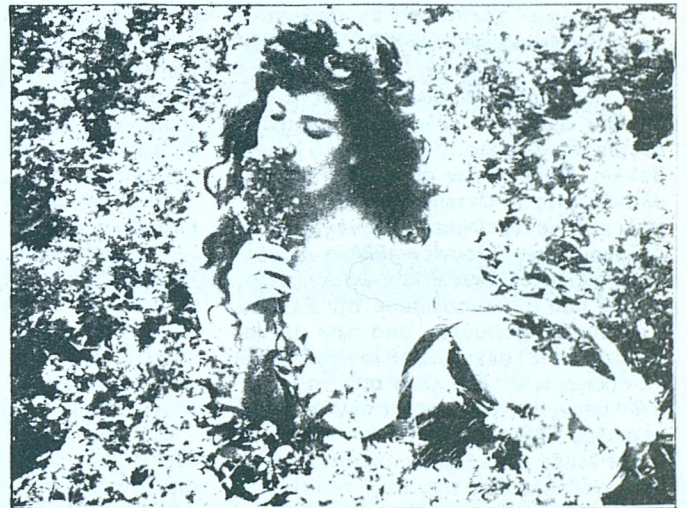
θανόν να τις στοιχίσει την αυτοδυναμία. Τι κερδίζει με τη μη κάθοδο; Ψήφους από τους οπαδούς της ΕΠΕΝ ως το πλέον «συγγενές» κόμμα.

Πολλοί περιμένουν να δουν τι θα γίνει στις λίστες της ΝΔ. Το ίδιο ισχύει αντιστρόφως για το ΠΑΣΟΚ. Τρανταχτά ονόματα χουντικών στις λίστες της ΕΠΕΝ κόβουν ψήφους από τη ΝΔ. Ίδιωμεν που θα οδηγήσουν οι «Κορυδαλλοαγκλισμοί»...

□□□ **ΤΟΠΩΝΥΜΙΑ και προτιμήσεις:** Μια από τις εξηγήσεις της αποτυχίας της συγκέντρωσης στην Καβάλα ήταν, όπως υποστήριξε κομματάρχης της περιοχής, τα *τοπικιστικά αισθήματα*: Αρχικά είχε αναγγελθεί περιοδεία Καβάλα - Δράμα - Ξάνθη. Λόγω ιατρικών εντολών, το πρόγραμμα της περιοδείας περιορίστηκε. «Στεναχωρήθηκαν οι Δραμινοί και δεν ήρθαν»... Οπότε παριστάμενος παρατήρησε: «Δράμα φοβήθηκε, Καβάλα προτίμησε». Βλέπετε ο βίος και η πολιτεία του ΠΑΣΟΚ εισήγαγε νέο λεξιλόγιο στη ζωή μας...

κατά σύσταση της κ. Λιάνης, μαθήτριας του Τσέχου συγγραφέα στα χρόνια της παρισινής θητείας της.

□□□ **ΑΒΑΣΤΑΚΤΗ** ελαφρότητα του αρχηγού: Η συνοδός του διασύρθηκε πριν δεκαπέντε ημέρες, με τα ενσταντανέ της που μοίρασαν *δικοί του φίλοι και σύντροφοι*. Επίσης *δικοί του φίλοι* και σύντροφοι διένειμαν την κασέτα της συνομιλίας *Μένιου - Ψυχάρη* που θα μείνει ως μνημείο της νεοελληνικής βωμολοχίας. Αναπαραγωγή των ενσταντανέ δεν είναι στις παρδόσεις μας αλλά και η αναδημοσίευση της συνομιλίας εκρίθη ακατάλληλη. Είμαστε πουριτανοί και δεν ντρεπόμαστε να το ομολογήσουμε. Αντ' αυτών αναδημοσιεύουμε μια φωτογραφία που μοιάζει της *Μιμής* και δημοσιεύτηκε στο σεμνότυφο «Ποντίκι» και ένα απόσπασμα πραγματείας του Μένιου που δημοσίευσε το «ΒΗΜΑ» του επίσης σεμνότυφου κ. Στ. Ψυχάρη, τον Ιούλιο του '87. Αφήστε την φαντασία και την μνήμη σας να δουλέψουν αχαλίνωτα...

Η φωτογραφία «της γνωστής Αθηναίας» κατά τις διακοπές του Πάσχα...

□□□ **Η ΑΒΑΣΤΑΚΤΗ** ελαφρότητα του είναι. Τίτλος του βιβλίου του Κούντερα που διαβάσε επιτέλους ο Ανδρέας

«Μέσα στην μακρόχρονη ιστορία του ο άνθρωπος κοινωνικοποίησε τα πάντα εκτός από τον εαυτό του. Στόχος μας είναι η δημιουργία των προϋποθέσεων εμφάνισης του κοινωνικού ατόμου, το οποίο απελευθερωμένο από τα δεσμά της ανασφάλειας που προκαλεί ο ανταγωνιστικός χαρακτήρας της Καπιταλιστικής Κοινωνίας, θα οικοδομήσει μια νέα πραγματικά ελεύθερη κοινωνία. Όπου δεν θα υπάρχει εκμετάλλευση του ανθρώπου από τον άνθρωπο».

...Δημοσίευμα στο ΒΗΜΑ την εποχή που ήταν Αδιαφιλονίκητος, ο νυν Αποδιονοματίας.

ΕΥΡΩΕΚΛΟΓΕΣ '89: ΚΑΙ ΟΙ 24... ΘΑ ΕΙΝΑΙ

Ο κόσμος χάνεται και η Ευρώπη...

«Μη σας φανεί περίεργο αν μάθει μια μεγάλη μερίδα πολιτών ότι στις 18 Ιουνίου ψηφίζουμε και για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο από τους δικαστικούς αντιπροσώπους στα εκλογικά τμήματα». Αυτή η διαπίστωση, στελέχους της Αριστεράς, δεν είναι υπερβολική, αν δούμε πώς διαμορφώνεται το προεκλογικό κλίμα. Λίγες μέρες πριν τις εκλογές οι μόνες προσπάθειες που φαίνεται να γίνονται για να υπενθυμίσουν και τις ευρωεκλογές είναι κάποιες συνεντεύξεις ευρωβουλευτών, ορισμένα δημοσιεύματα στον Τύπο και φυσικά τα ευρωψηφοδέλτια. Στα τελευταία άλλωστε «ποντάρουν» και τα κόμματα για να «δώσουν» την ευρωπαϊκή πολιτική τους και όχι σε μια έγκαιρη και σοβαρή προσπάθεια προβολής των απόψεων και θέσεων τους, αν και όλα χρησιμοποιούν υπερβολικά, με πρώτο το ΠΑΣΟΚ, όρους όπως 1992, 2000 και άλλους τέτοιους «μυθικούς» αριθμούς.

Οι ευρωεκλογές της 18ης Ιουνίου είναι οι τρίτες στις οποίες αναδεικνύεται με διαδικασία άμεσης —ή σχεδόν άμεσης— εκλογής η ελληνική αντιπροσωπεία για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Πριν γίνουν οι πρώτες ευρωεκλογές στις 18 Οκτωβρίου 1981 —ήταν πάλι μαζί με τις εθνικές εκλογές— και οι δεύτερες στις 17 Ιουνίου 1984, η «παρθενική» ελληνική 24μελή ευρωβουλευτική ομάδα που αντιπροσώπευε την Ελλάδα στο Ευρωκοινοβούλιο από την 1η Ιανουαρίου 1981 μέχρι τις 18 Ιουνίου '81 είχε προκύψει «αναλογικά» από τα ποσοστά που είχαν τα κόμματα στη Βουλή της περιόδου 1977-1981.

Την 24άδα του εξαμήνου αποτελούσαν 14 ευρωβουλευτές της ΝΔ, 7 του ΠΑΣΟΚ και από 1 είχαν το ΚΚΕ, το ΚΟΔΗΣΟ και η ΕΔΗΚ. Η «αλλαγή» του 1981 τροποποίησε ριζικά τους συσχετισμούς. Το ΠΑΣΟΚ πρώτευσε με 10, η ΝΔ ακολούθησε με 8, το ΚΚΕ πήρε 3 έδρες, το ΚΚΕ εσ. έκανε «ντεμπούτο» με 1 έδρα (και καμιά στο Εθνικό Κοινοβούλιο), το ΚΟΔΗΣΟ συνέχισε με 1, η ΕΔΗΚ έχασε την «ευρωπαϊκή φινέτσα» της, την οποία «κέρδισε» τότε το κόμμα του δοττού πρωθυπουργού της χούντας «προοδευτικού» Σπ. Μαρκεζίνη, στην τρίτη κατανομή.

Ο άνεμος της «αλλαγής» όπως ήταν φυσικό συμπάρεσυρε κομματικούς και προσωπικούς συσχετισμούς στην αντιπροσωπεία μας. Από την προηγούμενη 24άδα έμειναν μόνο 7 παλαιοί. Το σημαντικό στοιχείο των ευρωεκλογών του '81 ήταν η διαφοροποίηση των ποσοστών που πήραν τα κόμματα στις εκλογές για

το εθνικό κοινοβούλιο και τις εκλογές για το ευρωπαϊκό. Η κάλπη για τις ευρωεκλογές λειτούργησε και ως κάλπη «δεύτερης» ψήφου. Το κατά πόσον σε αυτή τη διαφοροποίηση έπαιζε ρόλο και σε ποιο βαθμό η ειδική παράμετρος της πολιτικής των κομμάτων για την ΕΟΚ και την Ευρώπη ή απλώς λειτούργησε η λογική δεν ψηφίζουμε «για τα δικά μας», την εξουσία, δηλαδή, άρα οι ψηφοφόροι εκφράστηκαν πιο «ελεύθερα» μένει προς διερεύνηση, αφού και η αναμέτρηση της 18ης Ιουνίου είναι στημένη στο ίδιο σκηνικό και συνεπώς θα υπάρχει ένα ακόμη στοιχείο προς ανάλυση.

Οι ευρωεκλογές της 17ης Ιουνίου 1984 έγιναν μέσα σε ένα κλίμα έντονης πόλωσης με κύριο στοιχείο το «πρόκριμα» για τις εθνικές εκλογές του 1985 όπου ελάχιστα ήταν η ευρωπαϊκή διάσταση της πολιτικής των κομμάτων. «Κατάντησε τρωικός πόλεμος» είχε πει δυο μέρες μετά τις εκλογές ο Γ. Ράλλης σε μια συνέντευξη του στο ΑΝΤΙ.

Το 1984 όμως δεν κέρδισε κανείς από τους δυο «μονομάχους». Και οι δυο ηττήθηκαν.

Η μεν ΝΔ με αρχηγό τον Ε. Αβέρωφ και σύνθημα τότε την «απαλλαγή» ηττήθηκε ως προς το στόχο της να είναι πρώτο κόμμα —πήρε 38,04% έναντι 41,59 του ΠΑΣΟΚ— με αποτέλεσμα μετά από μια νέα έξαρση της δελφινολογίας και πολλές εσωκομματικές περιπέτειες να φθάσει στην κορυφή της ο Κ. Μητσότακης —ως ο πλέον κατάλληλος «Αντι-Ανδρέας»— για να «ξεπλύνει» προφανώς «την ντροπή της Κρήτης», όπως είχε δη-

λώσει πριν την 17η Ιουνίου 1984, αναφερόμενος στο «πράσινο» νησί, και να υλοποιήσει την αβερωφική γραμμή της «απαλλαγής»...

Το ΠΑΣΟΚ ηττήθηκε και αυτό ως προς την αλαζονική βεβαιότητά του ότι το 48% του '81 θα του επέτρεπε να βάλει τη Δεξιά στο «χρονοντούλαπο της ιστορίας». Τόση ήταν η βεβαιότητά του που μετά από 8 μήνες και 19 ημέρες προχώρησε σε «ιστορικές ρήξεις» τύπου 9ης Μαρτίου για να πετύχει στη δεύτερη τετραετία, της συμπλήρωσης του έργου της «αλλαγής», την ολοκλήρωση ενός σκανδάλου που επιτρέπει σε όλους να μην ξεχνούν ποτέ τις οκταετίες...

Αφήνοντας όμως, προς το παρόν, κατά μέρος τις «χίλιες και μια ... νύκτες» των καλύτερων ημερών της δεύτερης τετραετίας του ΠΑΣΟΚ ας συγκρατήσουμε τρία στοιχεία των ευρωεκλογών του '84, που έχουν σχέση με ότι αποτέλεσαν πρόκριμα για τις βουλευτικές του 1985.

Πρώτον: Τη «συντηρητικοποίηση» όπως ονομάστηκε τότε των αστικών κέντρων σε σχέση με τη «ριζοσπαστικοποίηση» της επαρχίας. Οι δυο τάσεις εμφανίστηκαν και στη συνέχεια σε δύο εκλογικές αναμετρήσεις (βουλευτικές, δημοτικές) και υπάρχουν και τώρα.

Δεύτερον: Τις μετακινήσεις μικρομεσαίων κοινωνικών στρωμάτων με «ελαφρά» απόκλιση προς τη ΝΔ, και

Τρίτον: και σπουδαιότερο τη «σιαμαία» σχέση ΠΑΣΟΚ και λοιπών δημοκρατικών δυνάμεων που ήταν και το κρίσιμο για το Κίνημα ποσοστό που θα του επέτρεπε να διατηρήσει την αυτοδυναμία.

Την επόμενη λοιπόν της 17ης Ιουνίου 1984 οι «μονομάχοι», μέτρησαν τι έχασαν και τι κέρδισαν και κυρίως άφησαν στο «σκοτάδι» την Ευρώπη και άρχισαν να «ονειρεύονται» το «ξημέρωμα» των βουλευτικών εκλογών. Έστειλαν έτσι στην Ευρώπη την 24άδα, που όπως φαίνεται σε διπλανή στήλη έκανε πολλές και καλές προσπάθειες στο «λάκο των λεόντων» και αφού μας επέτρεψαν να ξεποστάσουμε για λίγο μας οδήγησαν με την καθοδήγηση του τιμονιέρη Μένιου, γνωστού τώρα και ως «Ρώσου», στη μεγάλη πορεία για τη μάχη «του ήλιου και του σκότους»...

Ενώ αυτά γίνονταν εδώ, οι «συμπολίτες» μας Ευρωπαίοι ψήφισαν και αυτοί. Διαφορετικά ή σχεδόν σαν εμάς, χωρίς πλαστικές σημαίες, αλλά με άνεργους όπως και εμείς, ανεξάρτητα αν είχαμε σοσιαλιστές ή φιλελεύθερους στην εξουσία. Μετακινήσεις σοβαρές ωστόσο δεν

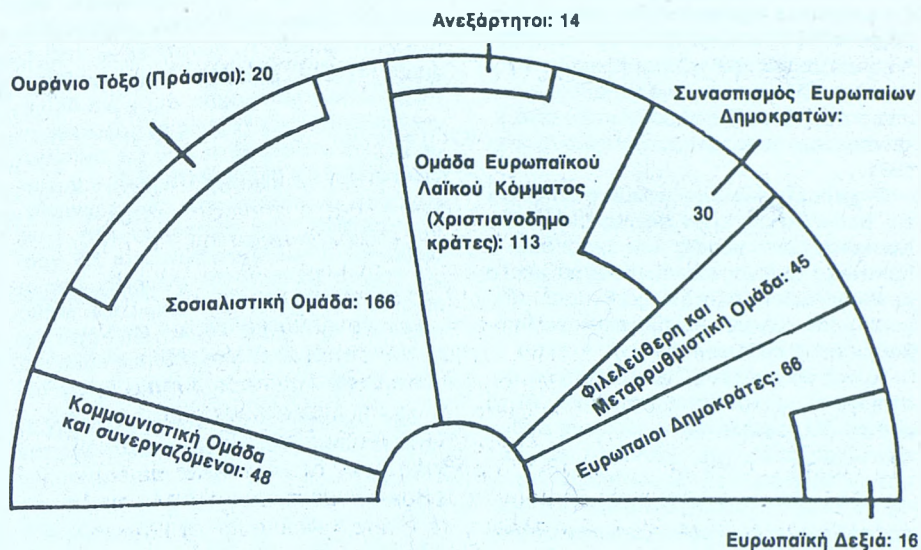
ΑΙ ΥΠΕΡΟΧΟΙ

του Γιάννη Φλώρου

υπήρξαν ούτε εκεί. Ορισμένα όμως αποτελέσματα είχαν σημασία και αξίζει να τα υπενθυμίσουμε:

- Πρώτη φορά στην ιστορία το Κ.Κ. αναδείχθηκε πρώτο κόμμα στην Ιταλία.
- Οι Πράσινοι στη Γερμανία συγκέντρωσαν 8% ποσοστό σημαντικό που είχε σημασία στο βαθμό και το Εναλλακτικό Κίνημα έθιγε το μοντέλο ανάπτυξης.
- Συνεχίστηκε η κρίση της γαλλικής Αριστεράς και επιβεβαιώθηκε η στασιμότητα της Δεξιάς. Εδώ είχαμε και τη μεγάλη έκπληξη. Ο Ζαν Μαρί Λεπέν του Εθνικού μετώπου χρησιμοποιώντας σαν πρώτη πολιτική ύλη το ρατσισμό ξεπέρασε όλες τις προβλέψεις και σαν «απόκοσμο τέρας που ολοένα ανεβαίνει», όπως έλεγε ο ίδιος, ισοβάθμισε ουσιαστικά με το Γ.Κ.Κ.
- Η ξενοφοβία και ο ρατσισμός που τροφοδότησαν τον Λεπέν ευτυχώς δεν είχαν αλλού επιδράσεις. Οι Βρετανοί ψήφισαν ενδιαφερόμενοι «για το νησί τους», ενώ στις άλλες χώρες οι μετατοπίσεις ήταν οριακές χωρίς να αλλάζουν

ΤΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΦΑΣΜΑ ΤΟΥ ΕΥΡΩΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ

Οι ευρωβουλευτές στο Κοινοβούλιο είναι ενταγμένοι σε πολιτικούς «σχηματισμούς» (ομάδες). Οι ομάδες αυτές, όπως φαίνεται και στο σχεδιάγραμμα, δεν σχηματίζονται σε εθνική, αλλά σε πολιτική βάση. Να σημειωθεί ότι το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο συνεδριάζει σε ολομέλεια μία βδομάδα κάθε μήνα (εκτός από τον Αύγουστο) στο Στρασβούργο. Λειτουργούν, επίσης 18 μόνιμες επιτροπές. Στο Κοινοβούλιο δεν εκπροσωπούνται όλα τα πολιτικά ρεύματα της Ευρώπης.

ΘΕΣΜΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΗΣ ΕΟΚ

Συμβούλιο Υπουργών

Θεσμός - κλειδί για τη λήψη αποφάσεων που αφορούν το σύνολο της κοινοτικής πολιτικής. Το Συμβούλιο Υπουργών το αποτελούν υπουργοί των κυβερνήσεων όλων των κρατών - μελών. Κάθε εξάμηνο τα κράτη - μέλη εναλλάσσονται στην Προεδρία του Συμβουλίου. Τώρα προεδρεύει η Ισπανία. Το επόμενο εξάμηνο η Γαλλία.

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο

Σημαντικό πολιτικό φόρουμ, χαράσσει τις κατευθύνσεις της Κοινότητας. Δεν διαθέτει όμως τυπική εξουσία και έτσι οι «επιθυμίες» του πρέπει να εκτελούνται από το Συμβούλιο Υπουργών. Το ΕΣ είναι η συνάντηση —2 φορές το χρόνο— των αρχηγών των 12 κρατών - μελών και κυβερνήσεων με τη συμμετοχή των υπουργών εξωτερικών και του προέδρου της Επιτροπής (Κομισιόν).

Επιτροπή (Κομισιόν)

Αποτελείται από 17 μέλη, διορισμένα α-

πό τις κυβερνήσεις των χωρών. Η θητεία τους είναι τέσσερα χρόνια. Οι επιτροπείς ενεργούν ανεξάρτητα από τις κυβερνήσεις και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο. Παρά την Επιτροπή λειτουργούν είκοσι «Γενικές Διευθύνσεις» με έδρα τις Βρυξέλλες.

Η Επιτροπή έχει εκτελεστικές εξουσίες που συνίστανται στην προώθηση της κοινοτικής νομοθεσίας, στην έκδοση κανονιστικών οδηγιών κτλ. Διαχειρίζεται και τους οικονομικούς πόρους.

Κοινοβούλιο

Αποτελείται από 518 μέλη. Εκλέγονται άμεσα κάθε 5 χρόνια από το 1979. Οι μεγαλύτερες χώρες εκλέγουν 81 και κατά σειρά οι άλλες 61, 24, 18 και το Λουξεμβούργο 4. Για την εκλογή των μελών του Κοινοβουλίου ψηφίζουμε στις ευρωεκλογές.

Οι εξουσίες του Ευρωκοινοβουλίου είναι αυστηρά καθορισμένες. Δεν έχει τη δυνατότητα ψήφισης κανονισμών, αλλά έχει τον τελικό λόγο στον προϋπολογισμό. Μπορεί να απορρίψει τον προϋπο-

λογισμό επί του συνόλου πράγμα που έκανε το 1979, '82 και '85. Με την Ενιαία Πράξη για μια σειρά αποφάσεις χρειάζεται και η σύμφωνη γνώμη του.

Ευρωπαϊκό Δικαστήριο

Ερμηνεύει ευρωπαϊκές συμβάσεις, νόμους, οδηγίες, κανονισμούς κτλ. Αποτελείται από 13 δικαστές που διορίζονται κάθε 6 χρόνια ύστερα από συμφωνία των κρατών - μελών. Μπορεί να ανατρέψει εθνικές δικαστικές αποφάσεις και κανονισμούς που κρίνει ότι βρίσκονται σε αντίθεση με τις διατάξεις του κοινοτικού δικαίου.

Οικονομική και κοινωνική Επιτροπή (ΟΚΕ)

Συμβουλευτικό όργανο. Αποτελείται από 189 αντιπροσώπους των κυριότερων εργατικών συνδικάτων, καταναλωτών, συνεταιριστικών και επαγγελματικών ενώσεων.

τους ήδη διαμορφωμένους βασικούς πολιτικούς άξονες.

Τρίτη και...

Η τρίτη των ευρωεκλογών, αν και μοιάζει αρκετά με την πρώτη της 18ης Οκτωβρίου 1981 δεν είναι ίδια. Και τώρα βέβαια υπάρχει διπλή κάλπη και η δυνατότητα και «δεύτερης» ψήφου, αλλά οι τωρινές συνθήκες διαφέρουν πολύ από εκείνες του «ανατέλλοντος ηλίου» του 1981.

Ο χαρακτήρας της αναμέτρησης για τις βουλευτικές εκλογές, το σκάνδαλο Κοσκωτά και η μορφή που έχει πάρει ο πολιτικός αγώνας σε συνδυασμό με το γεγονός ότι «παίζεται» η εξουσία οδηγούν —αν όχι σε υποτίμηση— σε υποβάθμιση τις ευρωεκλογές.

Το ενδιαφέρον του Τύπου δεν είναι συστηματικό, αλλά αποσπασματικό. Αυτό βέβαια δεν οφείλεται σε έλλειψη ενδιαφέροντος, αλλά στην αδυναμία των κομμάτων να δώσουν την ευρωπαϊκή διάσταση της πολιτικής τους, αλλά και τις σοβαρές ελλείψεις επεξεργασιών που οδηγεί σε αναμασήματα περί '92, πράγμα που και όταν ακόμα γίνεται, να μην αποτελεί γεγονός.

Φυσικό βέβαια είναι —όπως και στα άλλα κράτη-μέλη της ΕΟΚ, να υπερτερούν τα εθνικά-εσωτερικά θέματα, αλλά αυτό δεν δικαιολογεί τη σημασία που δίδεται από τα κόμματα στις ευρωεκλογές ακόμα και αν δεχθούμε ότι οι βουλευτι-

κές εκλογές είναι οι πλέον κρίσιμες της μεταπολιτευτικής περιόδου.

Ένα μήνα πριν τις κάλπες οι πολίτες όχι μόνο δεν γνωρίζουν τι λένε τα κόμματα για το '92, το '93, το 2.000 κ.ο.κ., όχι μόνο δεν έχουν ενημερωθεί για τις συνέπειες —θετικές ή αρνητικές— της ενιαίας αγοράς, όχι μόνο δεν γνωρίζουν τις κοινοτικές διαμάχες, όχι μόνο δεν ενημερώθηκαν για το πώς οι πολιτικές ομάδες και τα κόμματα που τις αντιπροσωπεύουν εδώ βλέπουν τη θέση π.χ. των εργατών, των γεωργών, των τεχνικών, των γιατρών, των δασκάλων κλπ. στις συνθήκες που διαμορφώνονται 2,5 χρόνια πριν το '92 αλλά δεν γνωρίζουν ποιοι είναι οι υποψήφιοι των κομμάτων. Μόνο η ΕΑΡ και το ΚΚΕ εσ. Αν.-Αρ. και αυτοί όχι έγκαιρα πρότειναν υποψήφιους και η ΝΔ τον επικεφαλής του ευρωψηφοδελτίου!

Δεν αναφερόμαστε φυσικά στο αν έχουν και ποιες θέσεις τα κόμματα για την οικονομία, τις κοινωνικές συνέπειες της ενιαίας αγοράς, τις πολιτικές συνέπειες, τον πολιτισμό κλπ. Φυσικά και ακούσθηκαν πάλι όπως επί ΝΔ το '81 οι «νίκες» στην ΕΟΚ, όπως επίσης ανακοινώθηκαν, με τις απαραίτητες «φιοριτούρες», όλες οι κοινοτικές ενισχύσεις χωρίς όμως να υπάρξει κουβέντα για τον κοινωνικό καταμερισμό εργασίας.

Αν μάλιστα πάρουμε σοβαρά υπόψη τη διαβεβαίωση σχεδόν όλων των κομμάτων ότι τα εσωτερικά θέματα έχουν «μπολιαστεί» πλέον με την κοινοτική πο-

λιτική, αφού όπως λένε εκπρόσωποι τους η οποιαδήποτε εσωτερική πολιτική δεν μπορεί παρά να έχει ευρωπαϊκή διάσταση, τότε η υποτίμηση των ευρωεκλογών οδηγεί σε μαύρες σκέψεις για το αν έχουν και εσωτερική πολιτική.

Ένα βήμα πριν το '92

«Η ελληνική παρουσία στην Ευρωβουλή», λέει ο ευρωβουλευτής του ΠΑΣΟΚ κ. **Χρ. Παπουτσής**, «ήταν αναβαθμισμένη σε σχέση με το παρελθόν. Η Ελλάδα», τονίζει, «τα τελευταία 5 χρόνια πρόσφερε πολλές υπηρεσίες και ιδιαίτερα στο Νότο» αναφέροντας ως χαρακτηριστικό παράδειγμα τα διαρθρωτικά ταμεία.

«Η ελληνική παρουσία στο Ευρωκοινοβούλιο ήταν ίσως συγκριτικά αξιολογότερη από πλευράς ασκήσεως επιρροής από ό,τι η αντίστοιχη ελληνική παρουσία στο Συμβούλιο Υπουργών και στην Επιτροπή» μας είπε ο ευρωβουλευτής της ΝΔ κ. **Γ. Αναστασόπουλος**. «Η επιρροή αυτή», τονίζει ο κ. Αναστασόπουλος, «είχε πολιτικά αποτελέσματα τόσο π.χ. στη διαμόρφωση των προγραμμάτων της Κοινότητας όσο και στην εξέλιξη των σχέσεων της Κοινότητας με την Τουρκία».

Φυσικό βέβαια είναι η μεν ΝΔ να υπερασπίζεται τη δουλειά της στο Ευρωκοινοβούλιο το δε ΠΑΣΟΚ στο Συμβούλιο Υπουργών και την Επιτροπή με την επιχειρηματολογία ότι βοήθησαν το κάθε κόμμα από την πλευρά του να διαμορφω-

Στα ξένα...

Οι 24 που «επιλέξαμε» ή μάλλον διάλεξαν τα κόμματα στις προηγούμενες ευρωεκλογές (1984) να μας εκπροσωπούν στο Ευρωκοινοβούλιο είναι:

● Από το ΠΑΣΟΚ (10): **Γ. Μαύρος**, **Π. Αυγερινός**, **Σπ. Πλασκοβίτης**, **Χρ. Παπουτσής**, **Ν. Γαζής**, **Γ. Ρωμαίος**, **Τ. Πανταζή**, **Λ. Λαγάκος** **Ν. Παπακυριαζής**, **Σπ. Κολοκοτρώνης**.

● Από τη ΝΔ (9): **Γ. Τζούνης**, **Ε. Χριστοδούλου**, **Τ. Λαμπρίας**, **Γ. Αναστασόπουλος**, **Μαριέττα Γιαννάκου** - **Κούτσικου**, **Άκης Γεροντόπουλος**, **Κ. Σταύρου**, **Γ. Σαριδάκης**, **Γ. Μπούτος**.

● Από το ΚΚΕ (3): **Ευφραιμίδης**, **Αλ. Αλαβάνος**, **Δ. Δεσύλας**.

● Από την ΕΑΡ (1): **Κ. Φιλίνης** και την ΕΠΕΝ εκπροσωπεί τελευταία ο κυβερνητικός εκπρόσωπος του δοττού —θα τον θυμόσαστε από την εξέγερση του Πολυτεχνείου για να μην ξεχνάμε— **Σπ. Ζουρνατζής**.

Από το ΠΑΣΟΚ συνεργαζόμενοι είναι οι **Γ. Μαύρος** (ανεξάρτητος), **Σπ. Κολοκοτρώνης** (ΕΔΑ, αντικατέστησε τον **Μ. Γλέζο**). Το ΠΑΣΟΚ στο Ευρωκοινοβούλιο ανήκει στη Σοσιαλιστική Ομάδα.

Ο **Γ. Μπούτος** δεν ανήκει στη ΝΔ. Στο Ευρωκοινοβούλιο συνεργάζεται με τους Γκωλικούς. Η ΝΔ ανήκει στην Ομάδα του Ευρωπαϊκού Λαϊκού Κόμματος (Χριστιανοδημοκράτες).

Οι ευρωβουλευτές του ΚΚΕ και ο **Κ. Φιλίνης** στην Κομμουνιστική Ομάδα και τους συνεργαζόμενους.

Το έργο των ευρωβουλευτών την πενταετία που πέρασε είναι σημαντικό. Δεν αναφερόμαστε μόνο στην υποστήριξη των ελληνικών θέσεων στα εθνικά θέματα, αλλά και στα αξιώματα που είχαν και τα οποία στις σημερινές συνθήκες είναι κρίκοι επιρροής στο βαθμό που θα χρησιμοποιηθούν σωστά καθώς και στη συνολική παρουσία της ελληνικής αντιπροσωπείας στο Ευρωκοινοβούλιο η οποία ήταν ουσιαστική.

Αν και ο χώρος δεν επαρκεί για μια εκτεταμένη αναφορά στις δραστηριότη-

τες των ευρωβουλευτών οι δικοί μας συνέταξαν μέχρι τον περασμένο Μάρτιο 53 εκθέσεις που εγκρίθηκαν από την ολομέλεια του Ευρωκοινοβουλίου. Από αυτές 38 συντάχθηκαν από Ευρωβουλευτές της ΝΔ 13 από το ΠΑΣΟΚ 1 από την ΕΑΡ και 1 από την ΕΠΕΝ.

Από αυτές υπενθυμίζουμε —χωρίς αυτό να σημαίνει υποτίμηση των άλλων— την έκθεση του καθηγητή **Δ. Ευρυγένη**, ο οποίος δεν ζει, σχετικά με την άνοδο του φασισμού και του ρατσισμού στην Ευρώπη, τη γενική εισήγηση επί του προϋπολογισμού των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων για το 1986 που έγινε από τον **Γ. Χριστοδούλου**, την έκθεση του **Γ. Σαριδάκη** για τη δεύτερη τραπεζική οδηγία, την έκθεση του **Γ. Ρωμαίου** για τις τιμές των γεωργικών προϊόντων (1988-89), τις εκθέσεις του **Γ. Αναστασόπουλου** για τις μεταφορές, της **Γιαννάκου** - **Κούτσικου** για την καταπολέμηση της φτώχειας, του **Χρ. Παπουτσή** για τα έσοδα και έξοδα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (1987).

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΥΡΩΕΚΛΟΓΩΝ

1981*

1984*

Κόμματα	Ψήφοι	Ποσοστά	Ψήφοι	Ποσοστά
ΠΑΣΟΚ	2.278.030	40,12%	2.477.445	41,59%
ΝΔ	1.779.462	31,34%	2.266.088	38,04%
ΚΚΕ	729.052	12,84%	693.466	11,64%
ΚΚΕ εσ.	300.841	5,29%	203.671	3,42%
ΚΟΔΗΣΟ	241.666	4,25%	47.400	0,80%
ΕΔΗΚ	63.673	1,12%	16.865	0,28%
Φιλελεύθεροι	59.141	1,04%	20.910	0,35%
ΕΠΕΝ	—	—	136.623	2,29%
Προοδευτικοί	111.245	1,95%	—	—

* 1981: Έγκυρα ψηφοδέλτια 5.677.661. 1984: Έγκυρα 5.956.588.

Στον πίνακα φαίνονται τα αποτελέσματα στις ευρωεκλογές του 1981 και 1984. Στις δύο αναμετρήσεις πήραν μέρος επίσης η «Χρ. Δημοκρατία» (1,14% το '81, 0,45% το '84), η ΕΣΠΕ (0,10% το '84), το ΕΚΚΕ (0,11% το '84) η ΕΔΕ, το ΑΣΚΕ, οι ΕΛΕΥΘΕΡΟΙ και η ΕΝΕΚ, το '84. Σύμφωνα με ορισμένους υπολογισμούς μετά το ξεκαθάρισμα των εκλογικών καταλόγων οι ψηφοφόροι ξεπερνούν τους 6.400.000.

θούν συσχετισμοί υπέρ της Ελλάδας.

«Βαδίζοντας προς το 1992 το μέγα πρόβλημα είναι», λέει ο Κ. Φιλίνης, ευρωβουλευτής της ΕΑΡ, «αν υπάρξουν εκτός από την ενιαία αγορά, οικονομική και κοινωνική συνοχή και ανάπτυξη του ενιαίου κοινωνικού χώρου. Και τα δυο σχετίζονται, τονίζει, με την άνοδο του βιοτικού επιπέδου, τα προβλήματα των εργαζομένων, την ανεργία και τις συνθήκες εργασίας. Η επέκταση όμως της ενιαίας αγοράς συνδέεται άμεσα υπογραμμίζει με τον εκδημοκρατισμό της Κοινότητας. Η Δημοκρατία σαν σύνολο στην Κοινότητα υποχωρεί. Ουσιαστικές αρμοδιότητες έχουν τα διορισμένα όργανα και όχι τα εκλεγμένα. Η Ενιαία αγορά οφείλει μόνο τις μεγάλες εταιρείες και στο βαθμό που δεν προχωρήσει η επέκταση, που προϋποθέτει την αντιμετώπιση των ιδίων πόρων (ο προϋπολογισμός της Κοινότητας είναι στο 1,2% του Ακαθαρίστου Εθνικού Προϊόντος των χωρών-μελών), δεν μπορεί να υπάρξει οικονομική και κοινωνική συνοχή».

Το Ευρωκοινοβούλιο, λέει ο κ. Χρ. Παπουτσης, εκλέγεται μέχρι το '94. Τρία χρόνια πριν το '92 και 2 μετά. Καλείται να εξετάσει 200 κρίσιμες οδηγίες και να διατυπώσει τις αντιδράσεις από την ολοκλήρωση της ενιαίας εσωτερικής αγοράς, συνεπώς θα έχει τις δυνατότητες διορθωτικής παρέμβασης. Μια τέτοια παρέμβαση υπογραμμίζει δεν μπορεί να γίνει συμμαχώντας με τον Κολ και την Θάτσερ όπως θα κάνει η ΝΔ.

Δεν υπάρχει αμφιβολία τονίζει ο κ. Γ. Αναστασόπουλος ότι η πορεία της ευρωπαϊκής ενοποίησης συνδέεται με νέες δυνατότητες αλλά και διευρυνση προβλημάτων. Τα προβλήματα δεν εντοπίζονται μόνο στις φτωχές χώρες μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα.

Φυσικό είναι να υπάρχουν ανησυχίες. Εκείνο που δεν είναι φυσικό είναι ότι ενώ υπάρχουν οι φόβοι οι ανησυχίες εμείς να εφησυχάζουμε από τη μια και να μην κάνουμε καμιά προσπάθεια από την άλλη να αντιμετωπίσουμε το '93. Το '92

καταλήγει ο κ. Αναστασόπουλος έχει εκφωνηθεί στον ελληνικό χώρο κατά τρόπο μυστικιστικό. Οι κρατικές υπηρεσίες π.χ. δεν έχουν βγάλει καμιά σοβαρή μελέτη για το '93 που να αναφέρεται στον ανταγωνισμό, την οργάνωση αμυντική και επιθετική για να περιορισθούν τα προβλήματα. Αντίθετα μόνο υποσχέσεις υπάρχουν, αλλά έργο ουδέν.

Οι μέχρι τώρα θέσεις των κομμάτων απέναντι στην Ευρώπη είναι περισσότερο περιγραφικές μιας κατάστασης παρά παρεμβατικές και ουσιαστικές. Κοντολογίς η ΝΔ φαίνεται να έμεινε και να «κόλλησε» στην ιστορική πρωτοβουλία Καραμανλή να βάλει την Ελλάδα στην ΕΟΚ. Η μετέπειτα πορεία γι' αυτήν είναι ακολουθητική των πολιτικών της συμμαχών στην Ευρώπη.

Το ΠΑΣΟΚ ξέχασε ότι έσερνε στο παρελθόν για την ΕΟΚ και εμφανίζεται «βασιλικότερο του βασιλέως». Εκμεταλλεύθηκε για δικό του πολιτικό όφελος τις επιδοτήσεις στον αγροτικό τομέα υποβαθμίζοντας τις δυσμενείς γι' αυτό πλευρές της οικονομικής πολιτικής και μετέτρεψε το '92 σε ένα μύθο αποστερώντας από το κοινωνικό και πολιτικό περιεχόμενο τους όλες τις συγκρούσεις στην Ευρώπη.

Η ΕΑΡ έμεινε στο όραμα της Ευρώπης των εργαζομένων αφήνοντας να δουλέψουν γι' αυτό πολιτικά και να σκεφθούν οι Ιταλοί σύντροφοι, ενώ το ΚΚΕ άρχισε αργά να καταλαβαίνει ότι οι κοινωνικές ανακατατάξεις στην Ελλάδα, στο βαθμό που επηρεάζονται από τα μεγάλα οικονομικά συμφέροντα της Ευρώπης, απαιτείται για να κατανοηθούν και να ερμηνευθούν να ανοίξουμε τα μάτια μας για να δούμε τι συμβαίνει από την Πορτογαλία μέχρι τις Σοβιετικές Δημοκρατίες της Βαλτικής.

Αυτή η αντιφατικότητα της Αριστεράς σε ένα βαθμό επέτρεψε —χωρίς να σημαίνει ότι ευθύνεται για τη χρήση η Αριστερά— στο ΠΑΣΟΚ να χρησιμοποιήσει τις προνομιακές σχέσεις που εξασφάλισε ως κυβέρνηση με την ΕΟΚ για να

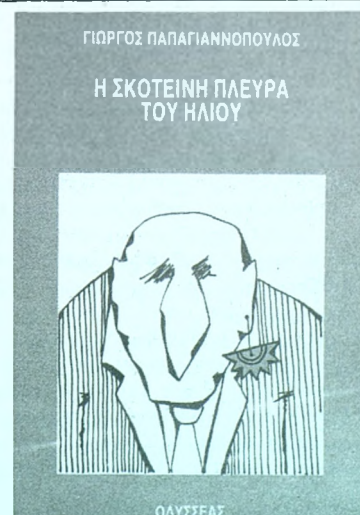
ενισχύει και από εκεί τους πολιτικούς μηχανισμούς διαιώνισής του στην εξουσία.

Αν μάλιστα γυρίσουμε λίγο στο '81 ή το '84 θα δούμε πως οι εθνικές, κοινωνικές, οικονομικές επιλογές σε ευρωπαϊκό επίπεδο, αντί να τεθούν επί τάπητος και επ' αυτών να γίνουν οι συγκρούσεις για να δημιουργηθεί και κάποια υποδομή μπήκαν στην υπηρεσία του δικοματικού παιχνιδιού και του πολιτικού συστήματος που λειτουργεί μετά τη μεταπολίτευση.

Από τον κανόνα αυτόν δεν ξεφεύγουν και οι ευρωεκλογές του Ιουνίου. Περισσότερο συμπληρώνουν το ντεκόρ της εκλογικής διαδικασίας παρά βρίσκονται με την μικρή —έστω— παράμετρό τους μέσα στο πολιτικό παιχνίδι. Με πληροφόρηση ελάχιστη ή στρεβλή, με γνώσεις για το ποια προβλήματα θα αντιμετωπίσει η χώρα το '93 σχεδόν ανύπαρκτες, με προετοιμασία σε κρίσιμους τομείς ερασιτεχνική και το ΠΑΣΟΚ και η ΝΔ θα χρησιμοποιήσουν τις Ευρωεκλογές ως ένα «χαρτί» στον «πόλεμο θέσεων» για τις βουλευτικές εκλογές.

Χαρακτηριστικές είναι οι τοποθετήσεις των Α. Παπανδρέου και Κ. Μητσotάκη στην ετήσια συνέλευση των βιομηχάνων, όπου μιλώντας για τα ελλείμματα και το δημόσιο χρέος, συνέκλιναν και οι δυο στην ίδια κοίτη του ποταμού: στην λιτότητα και τα σκληρά μέτρα μετά τις εκλογές.

Αν λοιπόν δούμε μόνο αυτή την τοποθέτηση —και αφήσουμε κατά μέρος για λίγο τις υποσχέσεις για την κατάργηση του φόρου πολυτελείας των αργυροχόων στα Γιάννενα του Α. Παπανδρέου ή το εξευτελιστικό για πολίτες παιχνίδι με τις προσλήψεις που παίζουν ΝΔ και ΠΑΣΟΚ πριν τις εκλογές— σε σχέση με την ευρωπαϊκή τους διάσταση, τότε όπως λέει και ο λαός, μπορούμε να δούμε «πόσα απίδια χωράει ο σάκκος» για καλύτερες ανάλογα μέρες ή νύχτες, που θα εκτοξεύονται τις υπόλοιπες μέρες από τα μπαλκόνια και τις εξέδρες.

Λαθρεμπόριο ιδεών ο Ανδρέας

Δεν είναι μόνον η κουμπάρια και ο «Ολυμπιακός» που συνδέουν το Γ. Λούβαρη με το Γ. Σιδέρη ο οποίος κατέβαλε την εγγύησή για την αποφυλάκιση του «πρωθυπουργικού φίλου». Παλιές αμαρτίες συνδέουν τους δυο «επιχειρηματίες» και η ξεχασμένη ιστορία που αποκαλύπτουμε σήμερα ίσως οδηγήσει και πάλι κάποιους στον Κορυδαλλό και δώσει την αφορμή να ερευνηθεί ο τρόπος που λειτούργησε η Δικαιοσύνη του κ. Ασημακόπουλου. Αλλά η ιστορία αυτή είναι διδακτική και για τους αφελείς και «επιεικείς» δικαστικούς που άφησαν ελεύθερο το Λούβαρη.

Νέα δίωξη, με κατηγορίες οι οποίες είναι αδύνατον αυτή τη φορά να αμφισβητηθούν, αντιμετωπίζει ο στενός φίλος και συνεργάτης του Ανδρέα Παπανδρέου **Γιώργος Λούβαρης**, λίγες ημέρες μετά την αποφυλάκισή του για «λόγους υγείας».

Σύμφωνα με πληροφορίες του ΑΝΤΙ στη διάθεση των δικαστικών αρχών έχουν έλθει ακλόνητα στοιχεία που αποδεικνύουν ότι ο Γιώργος Λούβαρης ήταν ο εγkéφαλος ενός κυκλώματος που επί χρόνια εξήγαγε παράνομα συνάλλαγμα από την Ελλάδα και εισήγαγε, επίσης παράνομα, χρυσό. Βασικός συνεργάτης του Λούβαρη ήταν ο ποδοσφαιριστής **Γιώργος Σιδέρης** που την περασμένη Παρασκευή —σύμφωνα με δημοσιογραφικές πληροφορίες— κατέβαλε τα 30 από τα 50 εκατομμύρια της εγγύησης για να αποφυλακισθεί ο φίλος του πρωθυπουργού. Στο ίδιο κύκλωμα είναι αναμεμιγμένα και άλλα πρόσωπα γνωστά από τη συμμετοχή τους στα σκάνδαλα της πα-

ΛΑΘΡΕΜΠΟΡΙΟ ΣΥΝΑΛ

σοκικής επταετίας, όπως ο **Γιώργος Τσάτσος**, ο Αιγύπτιος μεγαλέμπορος και συννομιμητής του Ανδρέα Παπανδρέου, **Μουσταφά Αζάμ**, άλλοι Άραβες έμποροι χρυσού και όπλων και πολλοί Έλληνες επιχειρηματίες.

Πρόκειται για την «υπόθεση Σιδέρη» που πριν από λίγα χρόνια απασχόλησε επί ημέρες στον Τύπο και την κοινή γνώμη, αλλά τελικά «θάφτηκε», κατόπιν «άνωθεν υποδείξεων», όπως αποδεικνύεται τώρα.

Στις 5 Δεκεμβρίου 1984 ο παλιός ποδοσφαιριστής του «Ολυμπιακού» συνελήφθη «επ' αυτοφώρω», μαζί με άλλα πέντε άτομα, με την κατηγορία της λαθραίας εξαγωγής συναλλάγματος. Στην έρευνα και τις ανακρίσεις που ακολούθησαν αποδείχτηκε ότι ο Σιδέρης δούλευε για λογαριασμό του Λούβαρη, του Αζάμ και των Τσάτσων της ΑΓΕΤ, οι οποίοι του έδιναν τεράστια ποσά για να τα εξάγει παράνομα από την Ελλάδα και να τα καταθέτει σε ελβετικές τράπεζες.

Οι αποδείξεις σε βάρος του Γιώργου Λούβαρη ήταν τόσο συντριπτικές που εκείνη την ημέρα ο αρμόδιος εισαγγελέας εξέδωσε ένταλμα σύλληψής του. Αλλά ο Ανδρέας Παπανδρέου δεν άφησε να συλληφθεί ο στενός φίλος του και η υπόθεση ύστερα από, λίγο καιρό «θάφτηκε». Εκείνη την εποχή η «αγορά του αιώνα» δεν είχε ακόμα ολοκληρωθεί και ο Γιώργος Κοσκωτάς μόλις ξεκινούσε την επιχειρηματική του δραστηριότητα.

Βαλίτσες: Παλιά ιστορία

Στις 5 Δεκεμβρίου του 1984 οι τελωνειακές αρχές συνέλαβαν στο αεροδρόμιο του Ελληνικού τον **Γιώργο Γιώργα**, ενώ επιχειρούσε να εξάγει παράνομα, σε βαλίτσα με «διπλό πάτο» 25,5 εκατομμύρια δραχμές σε συνάλλαγμα. Η αρμόδια υπηρεσία δίωξης φορολογικών παραβάσεων του υπουργείου Οικονομικών που είχε αναλάβει την υπόθεση, παρακολουθούσε από καιρό το Γιώργα και γνώριζε ότι εκείνη την ημέρα πριν πάει στο αεροδρόμιο είχε παραλάβει τη βαλίτσα από το σπίτι του Γιώργου Σιδέρη, στην οδό Ζαΐμη στο Παλιό Φάληρο.

Ακολούθησαν η σύλληψη του παλιού ποδοσφαιριστή και άλλων τριών συνεργατών του, του ανθυποσημηναγού **Νικ. Μητσάκου**, του απόστρατου αξιωματικού της αεροπορίας και κουνιάδου του Σιδέρη, **Νικ. Παπανικολάου** και του **Δ. Μαρτάκη**.

Στην έρευνα που έκαναν στο σπίτι του Σιδέρη οι δικαστικές αρχές ανακάλυψαν, μεταξύ των άλλων ενοχοποιητικών στοι-

χείων, και το προσωπικό ημερολόγιο του ποδοσφαιριστή, στο οποίο είχε καταγράψει με κάθε λεπτομέρεια ποιοι και τι ποσά του έδιναν για να τα καταθέσει σε συνάλλαγμα στο εξωτερικό.

Στο ημερολόγιο, σελίδες του οποίου αποκαλύπτουμε σήμερα, υπάρχει η ένδειξη ότι τη Δευτέρα 4 Απριλίου 1984, ο Γ. Λούβαρης έδωσε στο Σιδέρη 9.000.000 δραχμές για να τις εξάγει σε συνάλλαγμα στην Ελβετία. Σε μια άλλη σελίδα του ημερολογίου ο Σιδέρης κατέγραψε ότι ο Λούβαρης του έδωσε 10.000.000 και ο πατέρας του Λούβαρη, **Αριστείδης**, άλλα 1.400.000 (ή 14 εκατ.). Εκείνη την εποχή ο Λούβαρης είχε παραιτηθεί από την «κοινωνικοποιημένη» ΑΓΕΤ και όπως μας έχει πει ο ίδιος «προσπαθούσε να βρει δουλειά». Πού βρήκε λοιπόν τα 11.400.000 (ή μήπως 33 εκ.);

Όλα τα στοιχεία οδηγούν στο συμπέρασμα ότι τα χρήματα που έδινε ο Λούβαρης στο Σιδέρη ανήκαν στους Τσάτσους της ΑΓΕΤ, οι οποίοι εκείνη την εποχή εκατηγορούντο για φοροδιαφυγή και παράνομη εξαγωγή κεφαλαίων της εταιρείας στο εξωτερικό.

Άλλωστε, οι καταγραφές του Σιδέρη στο προσωπικό ημερολόγιό του αποδεικνύουν την εμπλοκή στο κύκλωμα λαθραίας εξαγωγής συναλλάγματος του **Γιώργου Τσάτσου** της ΑΓΕΤ, του εξαδέλφου του **Αλέξανδρου Τσάτσου** και του **Μουσταφά Αζάμ**. Ο Αλέξανδρος Τσάτσος είναι ο γνωστός έμπορος όπλων που μαζί με το Λούβαρη και μέσω της εταιρείας ΚΕΣΤΡΕΛ αναμίχθηκαν στην «αγορά του αιώνα» και ευθύνονται για το σκάνδαλο των πυραύλων «Ματζίκ». Ο Μουσταφά (ή Ναζίμ) Αζάμ, ήταν μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της ΑΓΕΤ

Για:	Σιδέρη	2.000.000.
Γ. Λούβαρης:	10.000.000.	
Αρ. Λούβαρη:	1400.000.	

Τα ποσά που έδινε ο Λούβαρης στον Σιδέρη για να εξαχθούν παράνομα και να κατατεθούν στη Γενεύη.

Νο 8	9.000.000
	106.900

Το πρώτο ποσό είναι σε δραχμές. Στον παρανομαστή είναι η αντιστοιχία σε ξένο συνάλλαγμα.

ΛΑΓΜΑΤΟΣ Ο ΓΙΩΡΓΟΣ

του Βασίλη Ζήση

Ο ένας στο μπαλκόνι
κι ο άλλος φυλακή

στην εποχή των Τσάτσων. Πριν από λίγο καιρό το όνομά του έγινε γνωστό σε όλη την Ελλάδα, όταν ο Λούβαρης αναγκάστηκε να ομολογήσει στην Εξεταστική Επιτροπή της Βουλής για το σκάνδαλο Κοσκωτά ότι την εποχή που οι Τσάτσοι βρίσκονταν σε αντιδικία με την κυβέρνηση για το θέμα της ΑΓΕΤ ο Ανδρέας Παπανδρέου συναντούσε τον Αιγύπτιο εκατομμυριούχο στη Ρώμη για να «διευθετηθεί» το θέμα.

Ένταλμα σύλληψης του Λούβαρη

Τα στοιχεία για την ανάμιξη του Γιώργου Λούβαρη στο κύκλωμα λαθραίας εξαγωγής συναλλάγματος του Σιδέρη ήταν τόσο συντριπτικά που οι αρμόδιες δικαστικές αρχές εξέδωσαν την ίδια ημέρα με τη σύλληψη του Γιώργα, ένταλμα σύλληψης και του πρωθυπουργικού φίλου, με την κατηγορία της συνενοχής. Μάλιστα, επειδή οι αρμόδιοι του υπουργείου Οικονομικών δεν μπορούσαν να βρουν τη διεύθυνση του Γ. Λούβαρη, ο διευθυντής του γραφείου του κ. Γερ. Αρσένη (ο οποίος τότε ήταν επικεφαλής του υπουργείου) παρακάλεσε τον αρμόδιο εισαγγελέα υπηρεσίας —ήταν ο κ. Ευθύμιος Στάμος— να περιμένει στο γραφείο του για να βρεθεί η διεύθυνση και να εκδοθεί το ένταλμα.

Η διεύθυνση βρέθηκε γύρω στις 6 το απόγευμα της 5.12.1986 και ο εισαγγελέας διέταξε να συλληφθεί ο Λούβαρης ως «συνένοχος». Αλλά ο φίλος του Ανδρέα είχε στο μεταξύ ειδοποιηθεί και είχε φύγει με όλα τα ενοχοποιητικά στοιχεία. Όπως υποστηρίζουν υπάλληλοι του υπουργείου Οικονομικών που ασχολήθηκαν με την υπόθεση, ο Λούβαρης ειδοποιήθηκε «με τον ασύρματο της αστυνομίας». Είναι γνωστό ότι το Καστρί επικοινωνεί με ασύρματο με την αστυνομία.

Η Εξεταστική Επιτροπή της Βουλής και οι δικαστικές αρχές δεν μπόρεσαν να εντοπίσουν τον Μουσταφά Αζάμ. Ο Σιδέρης πάντως τον εντόπιζε με τα ανά τον κόσμο τηλέφωνα του.

Τις επόμενες ημέρες στα ρεπορτάζ των εφημερίδων δεν αναφέρθηκαν ούτε μια φορά τα ονόματα «Λούβαρης», «Τσάτσοι», «Αζάμ». Ο Ανδρέας Παπανδρέου είχε φροντίσει να καλύψει πλήρως το στενό του φίλο και στις εφημερίδες δεν είχε «διαρρεύσει» τίποτα. Το ημερολόγιο του Σιδέρη «χάθηκε» και αυτό μέσα στην ογκώδη δικογραφία. Όσοι γνώριζαν τις

λεπτομέρειες της υπόθεσης δεν τόλμησαν να αποκαλύψουν τίποτα και οι ευθύνες αποδόθηκαν όλες στο Γιώργο Σιδέρη και τους άλλους τέσσερις που συνελήφθησαν επ' αυτοφώρω μαζί του.

Αλλά ο Γιώργος Λούβαρης δεν άφησε το φίλο του «να πληρώσει» μόνον αυτός. Ο Γιώργος Σιδέρης έμεινε μόνο τρεις μήνες στη φυλακή και στις 13.1.1986 βού-

ΤΟ ΚΥΚΛΩΜΑ

Οι αναγνώστες του ANTI γνωρίζουν την επιμονή του περιοδικού στις σχέσεις Λούβαρη - Τσάτσων - Ανδρέα. Αρχίσαμε να τις καταγράφουμε από τον Οκτώβριο του 1987 και οι μετέπειτα εξελίξεις δικαίωσαν πλήρως την εκτίμηση του ANTI ότι ο Ανδρέας Παπανδρέου χρηματίστηκε από τους Τσάτσους για να μην κοινωνικοποιηθεί η εταιρεία τους, όπως όριζε η «διακήρυξη της 3ης Σεπτεμβρίου». Μεσολαβητής ανάμεσα στους Τσάτσους και τον Ανδρέα ήταν φυσικά ο Γιώργος Λούβαρης, ο οποίος μετά την αναχώρηση των πρώην αφεντικών του στο εξωτερικό, παρέμεινε στην αυλή των Παπανδρέου για να εξελιχθεί στον κύριο μυστικοσύμβουλο του Ανδρέα στις υποθέσεις σκανδάλων. Κρίνουμε σκόπιμο λοιπόν να υπενθυμίσουμε όσα κατά καιρούς γράφαμε για το αμαρτωλό τρίγωνο Ανδρέας - Τσάτσοι - Λούβαρης, μια ιστορία από την οποία άρχισαν όλα.

● Οι σχέσεις Λούβαρη - Ανδρέα χρονολογούνται από το 1981, όταν πλησίασε το περιβάλλον του Καστριού, με εντολή των Τσάτσων και τη συμβολή του Γ. Κατσιφάρα. Οι Τσάτσοι θεωρούσαν ότι στις επόμενες εκλογές ο Ανδρέας Παπανδρέου θα εκλεγόταν πρωθυπουργός και ήθελαν σχέσεις μαζί του για να μην κοινωνικοποιηθεί η προβληματική ΑΓΕΤ. Ο Λούβαρης εξεπλήρωσε με επιτυχία την αποστολή του. Όπως γράφαμε στο προηγούμενο τεύχος, στις 11 Ιουλίου του 1980 συμφώνησε στο Αλιβέρι με τον κ. Μάνο Καφετζόπουλο τον τότε «άνθρωπο» του Ανδρέα να μην κοινωνικοποιηθεί η ΑΓΕΤ, με αντάλλαγμα την οικονομική ενίσχυση του ΠΑΣΟΚ.

● Σε συνομιλία του με το ANTI ο ίδιος ο Λούβαρης παραδέχθηκε ότι οι Τσάτσοι ενίσχυσαν την προεκλογική εκστρατεία του ΠΑΣΟΚ με 200.000.000 δραχμές. Τα χρήματα αυτά δεν έφτασαν ποτέ στα ταμεία του ΠΑΣΟΚ, αλλά χρησιμοποιήθηκαν μόνο από τον Ανδρέα Παπανδρέου, με το πρόσχημα της έκδοσης «δικής του» εφημερίδας.

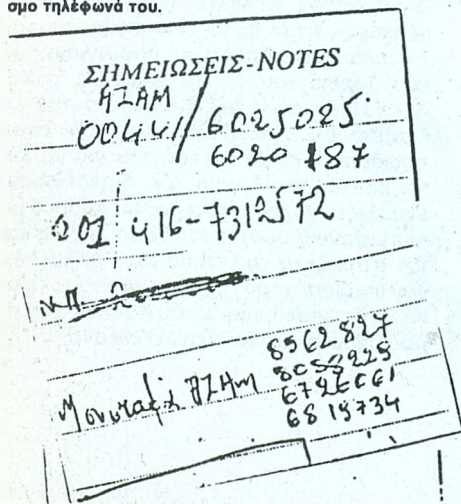
● Στις 18.10.87 το ANTI αποκάλυπτε με ακλόνητα στοιχεία ότι ο άγνωστος μέχρι τότε Γιώργος Λούβαρης παρενέβη κατ' εντολήν του Ανδρέα Παπανδρέου στην «αγορά του αιώνα» και εισέπραξε «μίζα» για την αγορά των πυραύλων «μάτζικ». Εκείνη την εποχή ο Γ. Λούβαρης εργαζόταν στην εταιρεία όπλων ΚΕΣΤΡΕΛ του Αλέξανδρου Τσάτσου, εξαδέλφου όπως αναφέραμε του Γιώργου Τσάτσου της ΑΓΕΤ.

● Σε άλλα ρεπορτάζ έχουμε καταγράψει πώς ο κ. Αρσένης απομακρύνθηκε από την κυβέρνηση ακριβώς λόγω της αντιπαράθεσης του με το κύκλωμα Τσάτσοι - Λούβαρης.

● Την ίδια εποχή με τη σύλληψη του Σιδέρη, ο Ανδρέας Παπανδρέου συναντιόταν μυστικά με το Λούβαρη και τον Αζάμ στη Ρώμη για να διαπραγματευθεί, με τα ανάλογα φυσικά ανταλλάγματα, την απαλλαγή των Τσάτσων από τις κατηγορίες Αρσένη. Οι συναντήσεις του Ανδρέα με τον Αζάμ στη Ρώμη ήταν δυο και στη μια από αυτές παραβρέθηκε και ο διοικητής της Εθνικής Τράπεζας κ. Παναγόπουλος.

● Όταν ο Γιώργος Λούβαρης είχε διορισθεί πρόεδρος της κρατικής ΙΤΣΟ ήταν ταυτόχρονα εξδουσιοδοτημένος από τον Αζάμ να τον εκπροσωπεί σε διάφορες διεθνείς αγοραπωλησίες που αφορούσαν την ΑΓΕΤ. Στόχος των Τσάτσων και του Αζάμ ήταν να εκδιώξουν την κοινωνικοποιημένη ΑΓΕΤ από τις διεθνείς αγορές τσιμέντου και ο Λούβαρης έκανε ό,τι μπορούσε να τους βοηθήσει με τη βοήθεια του τότε υπουργού Βιομηχανίας Γιώργου Πέτσου.

● Ο Γιώργος Λούβαρης ήταν αυτός που είχε αναλάβει να καθοδηγεί τον Κοσκωτά εκ μέρους του Ανδρέα Παπανδρέου και στελέχωσε την Τράπεζα Κρήτης με πρώην ανθρώπους της ΑΓΕΤ, όπως οι αδελφοί Καλούδη.

Books and comics from USA

at very cheap prices

Fiction and non-fiction books

We have thousand titles of books: Novels, scientific books (computer, economy, psychology, biology, history, geography etc.).

Movie classics, rare art books and magazines for collectors.

Rare Comics (Marvel, DC etc.).

ΦΙΛΟΛΑΟΥ 151, ΤΗΛ. 7015292
ΣΤΕΛΙΟΣ ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ

Κυκλοφόρησε ο 25ος και 26ος τόμος του ANTI

γρηγορο και δυναμικο διαβασμα

Το πιο σημαντικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα που θα σας βοηθήσει να διαβάσετε 200 σελίδες σε μια ώρα, να καταλαβαίνετε καλύτερα, να συγκρατείτε περισσότερα και να αξιολογείτε πιο μεθοδικά αυτά που διαβάσετε.

Για δωρεάν ενημερωτικό φυλλάδιο

N. Ευστρατιάδης · Ταξιαρχών 21

124 55 ΑΛΙΜΟΣ

Τηλ.: 9840352, 9830218

λευμα του Συμβουλίου Πλημμελειοδικών τον απάλλαξε από την κατηγορία της παράνομης εξαγωγής συναλλάγματος και τον παρέπεμψε μόνο για ...παράνομη κατοχή πυροβόλου όπλου. Στο εν λόγω βούλευμα αναφέρεται επί λέξει: «Άτομα (Σ.Σ. αναφέρεται στο Γιώργα και τους άλλους) έφευγαν ανά δυο από το αεροδρόμιο για τη Γενεύη και μετέφεραν πάντα την ίδια βαλίτσα χρώματος καφέ, που έπαιρναν από πολυκατοικία του Παλαιού Φαλήρου. Δεν εντοπίστηκε ποτέ όμως από που έφευγε η βαλίτσα» (Σ.Σ. εννοεί από ποιο διαμέρισμα). Αλλά στον 6ο όροφο της εν λόγω πολυκατοικίας κατοικούσε ο Γιώργος Σιδέρης και στον 7ο η πεθερά του. Φαίνεται ότι για «άγνωστους λόγους» οι δικαστικές αρχές περιόρισαν την έρευνά τους για το σημείο αναχώρησης της βαλίτσας στους υπόλοιπους πέντε ορόφους της πολυκατοικίας. Σημειώνουμε ότι παρ' όλο που και ο Τύπος και ο νομικός κόσμος εξέφρασαν έντονες αμφιβολίες για το απαλλακτικό βούλευμα για τον Σιδέρη, ο τότε Εισαγγελέας Εφετών δεν άσκησε έφεση στην απόφαση του Συμβουλίου Πλημμελειοδικών. Ποιος να ήταν άραγε;

Ποιος βοήθησε στη συγκάλυψη;

Η συγκάλυψη της υπόθεσης με εντολή του Ανδρέα Παπανδρέου επιβεβαιώνεται και από το εξής γεγονός: Την ημέρα της σύλληψης του Σιδέρη και των λοιπών, ο τότε υφυπουργός Οικονομικών κ. Δημοσθενόπουλος δήλωσε στον Τύπο ότι «η υπόθεση Σιδέρη μπορεί να μας οδηγήσει σε εταιρείες που βρίσκονται υπό κατηγορία... Ελπίζουμε ότι οι ανακρίσεις θα μας οδηγήσουν στην κεφαλή του κυκλώματος». Ήταν η μια και μοναδική φορά που η πολιτική ηγεσία του υπουργείου Οικονομικών έκανε δηλώσεις για την υπόθεση Σιδέρη.

Οι «εταιρείες υπό κατηγορία» που ήταν φυσικά η ΑΓΕΤ των Τσάτσων, εκείνη την εποχή βρίσκονταν σε δικαστική διένεξη με την κυβέρνηση κατηγορούμενοι για φοροδιαφυγή και φυγάδευση κεφαλαίων στο εξωτερικό. Ο κ. Δημοσθενόπουλος είχε διαβάσει από τους πρώτους το ημερολόγιο του Σιδέρη και όταν έκανε τις δηλώσεις προς τον Τύπο γνώριζε την ανάμιξη των Τσάτσων στο λαθρεμπόριο συναλλάγματος. Γνώριζε επίσης ότι «η κεφαλή» ήταν ο Γιώργος Λούβαρης. Αλλά από το ίδιο βράδυ, αφού μίλησε για λίγο στο «τριψήφιο» τηλέφωνο, δεν ξαναμίλησε για την υπόθεση.

Επικεφαλής του υπουργείου Οικονομικών ήταν τότε ο κ. Γεράσιμος Αρσένης, ο άνθρωπος που ξεκίνησε τη δίωξη των Τσάτσων και απομακρύνθηκε για τον ίδιο λόγο από την κυβέρνηση. Στις 5.12.84 το ημερολόγιο του Σιδέρη έφτασε πρώτα στο ιδιαίτερο γραφείο του κ. Αρσένη. Α-

πό το γραφείο του κ. Αρσένη «έφυγε» και η εντολή για τη σύλληψη του Λούβαρη. «Θέλαμε να συλληφθεί ο Λούβαρης για να αποκαλυφθεί ο ρόλος του και οι ένοχες σχέσεις του με το Καστρί» ισχυρίζονται τώρα «άνθρωποι» του πρώην «τσάρου».

Η επιθυμία του «τσάρου» και των επιτελών του για τη σύλληψη του Λούβαρη έμεινε ευσεβής πόθος επειδή ο Ανδρέας Παπανδρέου δεν άφησε να συλληφθεί ο στενός του φίλος. Αλλά ευθύνες έχει και ο κ. Αρσένης που δεν μίλησε ποτέ για τη σοβαρή αυτή υπόθεση. Ο πρώην «τσάρος» της Εθνικής Οικονομίας δεν αποκάλυψε ποτέ το περιεχόμενο του ημερολογίου του Λούβαρη, ούτε τις λεπτομέρειες που γνωρίζει για τις σχέσεις Λούβαρη - Τσάτσων - Παπανδρέου. Η υπόθεση Λούβαρη - Σιδέρη συγκαλύφθηκε και η κοινή γνώμη δεν ενημερώθηκε ποτέ για το πρώτο μεγάλο σκάνδαλο του ΠΑΣΟΚ — το οποίο επιπλέον συνδέεται άμεσα με το σκάνδαλο Κοσκωτά. Η ανάμιξη του Λούβαρη στο λαθρεμπόριο συναλλάγματος, αντί να αποτελέσει την αρχή της καθάρσης της χώρας και της απαλλαγής της από τον Ανδρέα Παπανδρέου και τους φίλους του, περιορίστηκε σε ένα «επεισόδιο» στη σύγκρουση Παπανδρέου - Αρσένη για την υπόθεση ΑΓΕΤ και την εξουσία.

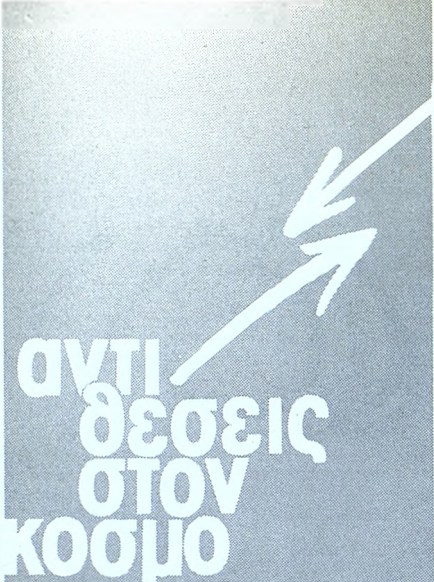
* * *

Το «σκάνδαλο Κοσκωτά» και η εξίσου σκανδαλώδης «αγορά του αιώνα» αποτελούν μόνο δυο «επεισόδια» στις ένοχες σχέσεις του Ανδρέα Παπανδρέου με το Γιώργο Λούβαρη. Η υπόθεση που αποκάλυπουμε σήμερα σε συνδυασμό με όλα όσα έχουν μέχρι στιγμής αποκαλυφθεί για το «μεταφραστή» οδηγούν στο συμπέρασμα ότι ο Γιώργος Λούβαρης πρωτοστάτησε στην ανάπτυξη των σχέσεων του Ανδρέα Παπανδρέου με μια μερίδα του οικονομικού κατεστημένου που θέλησε να πλουτίσει όχι μέσα από την υγιή οικονομική δραστηριότητα, αλλά από την παραοικονομία και τις «μίζες». Ο Κοσκωτάς, ο κ. Κόκκαλης της INTRACOM, οι Τσάτσοι, ο κ. Λιακουνάκος της ΑΧΧΟΝ και του ΚΕΡΔΟΥΣ και άλλα, λιγότερο γνωστά, αλλά εξίσου επίλεκτα, μέλη των «νέων τζακιών», ήταν αυτοί που στηρίξαν τον Ανδρέα Παπανδρέου και δρομολόγησαν την πορεία του. Σε αντάλλαγμα, ο Κοσκωτάς έστειλε στο Καστρί κούτες με «πάμπερς», ο κ. Κόκκαλης έδινε στον πρωθυπουργό το κότερό του για να κάνει βόλτες στο Αιγαίο, ο κ. Λιακουνάκος εξόπλιζε ένα άλλο κότερο του Ανδρέα με ηλεκτρονικά συστήματα ναυσιπλοΐας και τον στηριζε με τα έντυπά του. Άλλοι έδιναν περισσότερα, άλλοι λιγότερα. Τελικά τα δισεκατομμύρια του Κοσκωτά θα αποδειχθούν σταγόνα στον Ωκεανό. □

KIMASTE NEOI
 KAI A/ANAME TOYZ NEOYZ
 NEA ZYNORA

EIMAI DYNATOS
 KAI
 XOPIZ TA NAPKOTIKA

ΑΝΤΙ ΔΕΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

ΠΑΝΑΜΑΣ:

Κρίσιμα εικοσιτετράωρα

Η έκβαση των εξελίξεων στον Παναμά δεν θα καθορίσει μόνο το άμεσο πολιτικό μέλλον της χώρας, αλλά θα επηρεάσει σημαντικά τις σχέσεις των ΗΠΑ με τα κράτη της Λατινικής Αμερικής.

Τα γεγονότα των τελευταίων ημερών αναδεικνύουν δυο ταυτόχρονες αντιπαράθεσεις: Από τη μια πλευρά, οι δημοκρατικές δυνάμεις του Παναμά αγωνίζονται να κατοχυρώσουν την εξουσία που τους έδωσε ο λαός στις προεδρικές εκλογές της προπερασμένης Κυριακής και από την άλλη, οι ΗΠΑ επιχειρούν να ανανεώσουν τον ηγεμονικό ρόλο τους στην περιοχή με καινούρια στρατηγική.

Κεντρικό πρόσωπο στις εξελίξεις είναι ο στρατηγός Μανουέλ Αντόνιο Νοριέγα, εμπνευστής και συντονιστής της βίας και της νοθείας, που σπάρδεψε τις εκλογές στον Παναμά. Ο πρώην πράκτορας της CIA επί αρχηγίας Μπους αρνείται ως τώρα να παραδεχθεί ότι ο υποψήφιος της αντιπολίτευσης συγκέντρωσε το 70% των ψήφων και με σύμμαχο τις ένοπλες δυνάμεις παραμένει γαντζωμένος στην εξουσία. Η αντιπολίτευση οργανώνει διαδηλώσεις διαμαρτυρίας και ο Αμερικανός πρόεδρος καλεί το λαό του Παναμά να ανατρέψει τον τύραννο.

Η γλώσσα φαίνεται κοινή, αλλά οι επιδιώξεις είναι διαφορετικές. Στόχος των δημοκρατικών δυνάμεων του Παναμά είναι να αποτρέψουν την ενεργό ανάμιξη του στρατού στις πολιτικές υποθέσεις, που θα έχει αποτέλεσμα την αιματοχυσία και να εξασφαλίσουν την ομαλή εμπέδωση της δημοκρατικής νομιμότητας. Στόχος των ΗΠΑ είναι να εμφανιστούν ως εγγυήτρια δύναμη της δημοκρατίας, ώστε να αποκτήσουν επιρροή μέσα στις νέες πολιτικές δυνάμεις της χώρας και να εξασφαλίσουν την ανανέωση του ελέγχου της διώρυγας του Παναμά, όταν λήξει η ισχύουσα συμφωνία.

Η δημοκρατική παράταξη στον Παναμά διεξάγει τον αγώνα της με μοναδικό στηρίγμα τον άοπλο λαό και επιδιώκει να διευρύνει το μέτωπο συναίνεσης κατά

του δικτάτορα. Προσπαθεί να διαλύσει από τα μυαλά και των πιο εύπιστων την εντύπωση που έχει προσπαθήσει να καλλιεργήσει ο Νοριέγα, ότι ο ίδιος στέκεται εμπόδιο στα αμερικανικά ιμπεριαλιστικά σχέδια. Επιχειρεί να διαμορφώσει νέους συσχετισμούς δυνάμεων στη χώρα, που θα εγγυώνται τη διεξαγωγή των πολιτικών αντιπαράθεσεων αποκλειστικά στα πλαίσια του κοινοβουλευτισμού. Ακριβώς γι' αυτό οι ηγέτες της συνιστούν στους πολίτες να επιδείξουν σύνεση, αυτοσυγκράτηση και ρεαλισμό, χωρίς βέβαια να παραιτηθούν από τον αγώνα για την ανατροπή του δικτάτορα.

Οι ΗΠΑ δεν νοιάζονται για τις παραβιάσεις των στοιχειωδών πολιτικών δικαιωμάτων στον Παναμά, όσον καιρό αποκαλούσαν «είλικρινή φίλο» τους τον Νοριέγα. Ίσως τον στήριζαν και σήμερα, αν δεν είχε μεσολαβήσει το δημοσίευμα των «Τάιμς», το φθινόπωρο του 1986, που αποκάλυπτε ότι ο Νοριέγα ενθάρρυνε την Κούβα σχετικά με τις αμερικανικές στρατιωτικές δραστηριότητες στον Παναμά. Ακολούθησε η γνωστή καταδίκη του στρατηγού στη Φλόριδα για συμμετοχή σε εμπόριο ναρκωτικών και η ρήξη οριστικοποιήθηκε.

Η εγκατάλειψη της λύσης Νοριέγα όμως, υπαγορεύεται και από τις διαθέσεις των άλλων λατινοαμερικανικών κρατών, που ενώ καταδικάζουν τη νοθεία στον Παναμά, δεν φαίνονται διατεθειμένα να υποστηρίξουν αμερικανική στρατιωτική επέμβαση. Η αποστολή των 1.900 στρατιωτών των ΗΠΑ για ενίσχυση της δύναμης των έντεκα χιλιάδων που διατηρούν στον Παναμά ερμηνεύεται μάλλον ως άσκηση πίεσης στον Νοριέγα να παραιτηθεί, παρά ως προετοιμασία επέμβασης. Ακόμη και οι συντηρητικοί πολιτικοί κύκλοι της Ουάσιγκτον παραδέχονται ότι η πολιτική πυγμής του Ρήγκαν κατέληξε στη γελοιοποίηση της χώρας τους στην περίπτωση της Νικαράγουα και δεν θέλουν να γίνει το ίδιο με τον Παναμά. Αντίθετα πιστεύουν ότι η ενίσχυση της διπλωματικής παρουσίας τους στη Λατινική Αμερική, αν συνοδεύεται από την είσοδο των ΗΠΑ ως παράγοντα δημοκρατικών λύσεων, θα διαϊωνίσει την κυριαρχία τους στον «αυλόγυρό» τους. Γι' αυτό το λόγο ο Μπους προσπαθεί να επαναπροσδιορίσει τη σύγκρουση με τον Νοριέγα ως αντιπαράθεση της δημοκρατίας με τη δικτατορία, αντί για διαμάχη μεταξύ των ΗΠΑ και του Παναμά και γι' αυτό επιδιώκει να εξασφαλίσει την υποστήριξη του Οργανισμού Αμερικανικών Κρατών στην επιχείρηση απομόνωσης του Νοριέγα. Μπορεί να πει κανείς ότι η παρουσία του δικτάτορα στην πραγματικότητα εξυπηρετεί τα σχέδια των ΗΠΑ στη Λατινική Αμερική.

Η απάντηση στη νέα στρατηγική του Λευκού Οίκου δεν μπορεί να είναι άλλη από την πολιτική που ακολουθούν σήμερα οι Σαντινίστας. Μόνο με την επεξεργασία ρεαλιστικών πολιτικών προγραμμάτων ανάπτυξης και κοινωνικών αλλαγών μπορούν οι δημοκρατικές δυνάμεις των λατινοαμερικανικών χωρών και βέβαια του Παναμά, να αποκρούσουν τη νέα ιμπεριαλιστική επίθεση εναντίον τους.

Παντελής Μούτουλας

ΕΥΡΩΠΗ:

«Κλειδί» ο Τρίτος Κόσμος

Στα τέλη του 1989 αναμένεται να ανανεωθούν για τέταρτη φορά οι συμφωνίες LOME που αποτελούν μια προνομιακή σχέση «συνεργασίας για την ανάπτυξη» των χωρών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας με τις χώρες ΑΚΕ (Αφρική, Καραϊβική, Ειρηνικός). Οι συμφωνίες αυτές παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την ευρωπαϊκή Αριστερά γιατί, όντας καθρέφτης του γενικότερου προβλήματος των σχέσεων Βορρά - Νότου, παρουσιάζουν ταυτόχρονα μερικές ιδιοτυπίες ή μάλλον πρωτοτυπίες σε σχέση με άλλα συμφωνία: το γεγονός ότι συνδέουν ένα σύνολο κρατών του Βορρά, την Ευρωπαϊκή Κοινότητα, με αυτές τις χώρες του Νότου, που λίγα χρόνια πριν ήταν αποικίες των πρώτων· την εκπεφρασμένη βούληση των μερών να συνεργαστούν για την ανάπτυξη μέσα από τον αμοιβαίο σεβασμό της εθνικής κυριαρχίας τους· τα όργανα με τα οποία υλοποιούνται οι συμφωνίες, μερικά από τα οποία, όπως π.χ. «ο διάλογος πάνων στις πολιτικές», το Stabex, το Sysmin, κλπ. εξασφαλίζουν, θεωρητικά τουλάχιστον τον πολιτικό διάλογο ανάμεσα στους συμβαλλόμενους χωρίς αυτός να εξαρτάται από τις παροχές της Ευρωπαϊκής Κοινότητας προς τις χώρες ΑΚΕ.

Πρέπει, ωστόσο, να σημειωθεί ότι στην πραγματικότητα δεν υπάρχει ακόμα ευρωπαϊκή πολιτική συνεργασία με τις χώρες ΑΚΕ αλλά μεμονωμένες εθνικές πολιτικές. Στα πρόθυρα του 1992 οι εσωτερικοί ανταγωνισμοί στην Ευρώπη όχι μόνο παραμένουν αλλά αλλάζουν σε συνάρτηση με τις σχέσεις που καλλιεργεί κάθε ευρωπαϊκό κράτος με τους αντίστοιχους εταίρους του της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού.

Ένα άλλο πρόβλημα είναι η αοριστία των στόχων της συνεργασίας. Η «συνεργασία για την ανάπτυξη», που θεωρείται λόγος ύπαρξης των συμφωνιών LOME, στηρίζεται σε μερικά στερεότυπα που, όπως κάθε στερεότυπο, δεν είναι αυτονόητα. Η κρίσιμη κατάσταση του Τρίτου Κόσμου, για παράδειγμα, και η «αναγκαιότητα να αναπτυχθεί» έχει συμβάλει, ανάμεσα σε άλλους λόγους στο να μένουν αναπάντητα μερικά καιρία ερωτήματα: Τι είναι η ανάπτυξη και ποιοι οι στόχοι της; Είναι το δυτικό μοντέλο ανάπτυξης εξαγωγίμο στις χώρες του Τρίτου Κόσμου; Με άλλα λόγια μπορούμε να επικαλούμαστε ακόμα την παγκοσμιότητα του δυτικού παραγωγικο-οικονομικού συστήματος; Τι ανάπτυξη για την Ευρώπη ώστε να γίνουν δυνατές νέες σχέσεις Βορρά-Νότου;

Τελικά, η «συνεργασία για την ανάπτυξη» προσκρούει στο πρόβλημα της κρίσης. Οι συνηθισμένες οικονομικές προσεγγίσεις, που είναι και οι επικρατέστε-

ρες στις εθνικές και διεθνείς «πολιτικές», έχουν από καιρό δώσει αποδείξεις της ανεπάρκειάς τους στο να εξηγήσουν την πολυπλοκότητα και την «πρωτοτυπία» της σημερινής κρίσης, η οποία ούτε μόνο οικονομική είναι (και ακόμα λιγότερο οικονομική κλασικού τύπου), ούτε όμοια για τους διάφορους κοινωνικο-ιστορικούς σχηματισμούς. Απέναντι σε αυτήν την «πρωτοτυπία» της κρίσης οι εθνικές και κατά συνέπεια οι διεθνείς πολιτικές δεν έχουν να προτάξουν παρά μόνο την κενότητα των παραδοσιακών στεροτύπων.

Είναι πλέον φανερό ότι η «συνεργασία» με τον Τρίτο Κόσμο είναι ο καθρέφτης των προβλημάτων της ίδιας της Ευρώπης και ότι τίποτε θετικότερο δεν μπορεί να γίνει για τις χώρες αυτές εάν δεν υπάρξουν ριζικές αλλαγές στην κοινωνική και πολιτική δομή των ιδίων των ευρωπαϊκών χωρών.

Σοφία Μάπα

ΜΕΓΑΛΗ ΒΡΕΤΑΝΙΑ

Επέτειος της Μάγκι και προοπτικές των εργατικών

Μετά φανών και λαμπάδων εόρτασε στις 4 Μαΐου τη δέκατη επέτειο στην πρωθυπουργία η **Μάργκαρετ Θάτσερ** διανύοντας ήδη την τρίτη κατά σειρά πρωθυπουργική της θητεία, ρεκόρ για Βρετανό πολιτικό του 20ού αιώνα και ρεκόρ που θα το ζήλευαν πολλοί στις δυτικές κοινοβουλευτικές χώρες. Ακόμα και η γαλλική «Λίμπερασόν» της αφιέρωσε ιδιαίτερο ένθετο για την επέτειο της ενώ ο παγκόσμιος Τύπος και ιδιαίτερα ο δυτικός της επεφύλαξε περιοπτη μεταχείριση στις σελίδες του.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η διακυβέρνηση Θάτσερ μεταμόρφωσε ριζικά το πολιτικό και κοινωνικό τοπίο της Βρετανίας στη διάρκεια μιας δεκαετίας όπου κυριάρχησαν οι νεο-συντηρητικές λύσεις του νεο-φιλελευθερισμού, ψευδώνυμο μιας νέας καπιταλιστικής ώθησης σε βάρος σημαντικής μερίδας της κοινωνίας.

Η αλαζονεία και ο αυταρχισμός της εξουσίας χαρακτήρισαν στην ουσία την πολιτική θητεία της Θάτσερ πέραν από τα «οικονομικά επιτεύγματα» για τα οποία επαιρείται.

Η επέτειος ωστόσο σκιάστηκε από την εκπληκτική νίκη που επέτυχε το Εργατικό Κόμμα της αξιωματικής αντιπολίτευσης σε επαναληπτικές εκλογές, σε εκλογική περιφέρεια της Ουαλλίας, πράγμα που συνδυαζόμενο με τη μειωμένη δημοτικότητα της Θάτσερ σε αυτή την περίοδο, δημιούργησε κύμα δικαιολογημένης αισιοδοξίας στους Εργατικούς.

Πνέοντας προς την κατεύθυνση των προσανατολισμών της ευρωπαϊκής Αριστεράς ο ηγέτης του Εργατικού Κόμματος **Νηλ Κίννοκ** αναθεώρησε δραστικά την οικονομική πολιτική του κόμματος και εγκατέλειψε τις θέσεις περί μονομερούς αφοπλισμού κερδίζοντας συντριπτική πλειοψηφία στην εκτελεστική επιτροπή του κόμματος. Σε δυσχερή θέση βρέθηκε η παραδοσιακή αριστερή πτέρω-

γα του κόμματος. Το αστέρι του **Τόνυ Μπεν** έχει σχεδόν σβύσει.

Απομένει φυσικά να πειστεί το συνέδριο του κόμματος που συνέρχεται κάθε χρόνο το φθινόπωρο και το οποίο τελικά θα εγκρίνει ή θα απορρίψει τις αναπροσαρμογές και την αναθεώρηση των πολιτικών του κόμματος σε κείρια σημεία εσωτερικής και εξωτερικής πολιτικής. Κι ακόμα περισσότερο απομένει να αποδειχθεί στις κάλπες αν οι προσαρμογές αυτές της πολιτικής και η εγκατάλειψη παραδοσιακών θέσεων της Αριστεράς θα επιτρέψουν στο κόμμα να καταλάβει αρκετό από το κεντρικό έδαφος ώστε να αποκτήσει την πλειοψηφία.

Σε αυτή την περίπτωση οι μέρες της Θάτσερ φαίνονται μετρημένες. Για τα ευρωπαϊκά σοσιαλιστικά κόμματα που βρέθηκαν στην αντιπολίτευση λόγω της επικράτησης των συντηρητικών - δεξιών κομμάτων η επιλογή είναι πάντα δύσκολη: εμμονή στις αρχές και παραμονή επ' αορίστου στην αντιπολίτευση ή αναθεώρηση και προσαρμογή με προοπτική την επάνοδο στην εξουσία; Η επιλογή της δεύτερης οδού δε γίνεται πάντως χωρίς εσωκομματικούς κλυδωνισμούς και χωρίς διάρρηξη μιας πολιτικής κουλτούρας που χαρακτήρισε και κράτησε σε συνοχή στη μεταπολεμική περίοδο την Αριστερά στην Ευρώπη.

ΠΟΛΩΝΙΑ:

Η εφημερίδα της Αλληλεγγύης

Η πρώτη νόμιμη αντιπολιτευτική εφημερίδα στην Ανατολική Ευρώπη, για πάνω από σαράντα χρόνια, εκδόθηκε στη Βαρσοβία από την «Αλληλεγγύη» στις 8 του Μάη.

Η 8σέλιδη εφημερίδα σε σχήμα ταμπλόιντ έχει τίτλο *Gazeta Wyborcza* (εκλογική εφημερίδα) τυπώθηκε σε 150.000 φύλλα με προοπτική τα 500.000 φύλλα στις επόμενες μέρες. Επικεφαλής της εφημερίδας είναι ο Άνταμ Μίχινικ, ηγετικό στέλεχος της Αλληλεγγύης. Η έκδοση της εφημερίδας, που ακολουθεί τη μετώδοση του πρώτου νόμιμου ραδιοφωνικού προγράμματος της «Αλληλεγγύης» στα τέλη του Απριλίου, θα πωλείται από τα κρατικά καταστήματα, κατόπιν της συμφωνίας που έγινε πριν δυο μήνες σχετικά με τις πολιτικές μεταρρυθμίσεις στη χώρα μεταξύ της «Αλληλεγγύης» και των κομματικών αρχών.

Το πρώτο φύλλο της εφημερίδας είναι ολόκληρο σχεδόν αφιερωμένο στις βουλευτικές εκλογές που θα διεξαχθούν στις 4 Ιουνίου, περιέχοντας σύντομα βιογραφικά σημειώματα των 261 υποψηφίων που υποστηρίζονται από την «Αλληλεγγύη».

Στο πρωτοσέλιδο άρθρο του ο **Βαλέσα** τονίζει ότι «δεν υπάρχει ελευθερία χωρίς την Αλληλεγγύη». Το περιεχόμενο της εφημερίδας πέρασε φυσικά από την κρατική λογοκρισία, αλλά δεν έγινε γνωστό αν και σε ποια έκταση έδρασε ο μαρκαδόρος των λογοκριτών.

ΓΕΡΜΑΝΙΑ:

Ρωγμές στο NATO

Οργισμένη φαίνεται η κυβέρνηση του Αμερικανού προέδρου Μπους με τη στάση του Καγκελάριου της Δυτ. Γερμανίας Κολ στο θέμα του μικρού βεληνεκού πυρηνικών όπλων και προμηνύεται θύελλα κατά τη διάσκεψη κορυφής του NATO στις Βρυξέλλες στις 29-30 Μαΐου.

Η κρίση στη Συμμαχία δεν είναι καθόλου τεχνητή. Ο «οικονομικός γίγας» αλλά «πολιτικός νάνος» της Ευρώπης, η Δυτική Γερμανία, διεκδικεί και διαφωνεί με τους Ατλαντικούς πάτρωνες, πράγμα ακατανόητο πριν από μερικά χρόνια.

Ο Κολ δικαιολογημένα ανήσυχει. Η δημοτικότητα του είναι πεσμένη και του χρόνου έχει να αντιμετωπίσει εκλογές. Η κοινή γνώμη δε θέλει πυρηνικά όπλα στο έδαφος της Γερμανίας και ο Κολ σύρεται αναπόφευκτα σε θέσεις του Σοσιαλδημοκρατικού Κόμματος της αντιπολίτευσης και των Πρασίνων. Αλλά πέρα από αυτό η παραμονή των αμερικανικών τακτικών πυρηνικών όπλων στο γερμανικό έδαφος δεν εξυπηρετεί κανένα στρατηγικό σκοπό. Η ενδεχόμενη χρήση τους θα καθιστούσε τη Δυτ. Γερμανία ένα απεραντο νεκροταφείο γιατί τα όπλα αυτά έχουν μικρό βεληνεκές. Λέγεται χαρακτηριστικά στη Βόννη ότι «όσο μικρότερο το βεληνεκές των όπλων αυτών τόσο πιο πεθαμένος ο Γερμανός».

Ο Κολ επιμένει ότι δεν πρέπει να ληφθεί καμία απόφαση για τον εκσυγχρονισμό των όπλων αυτών (αμερικανικοί πυραυλοι τύπου Lance) από τη διάσκεψη κορυφής του NATO τουλάχιστον μέχρι το 1992 κι ότι θα πρέπει να αρχίσουν αμέσως συνομιλίες μεταξύ των υπερδυνάμεων σχετικά με την τύχη των πυραύλων παράλληλα με τις διεξαγόμενες διαπραγματεύσεις για τη μείωση των συμβατικών όπλων.

Οι Αμερικανοί συνεπικουρούμενοι από την πιστή κ. Θάτσερ αντιτίθενται ιδιαίτερα ως προς το σκέλος των διαπραγματεύσεων και φοβούνται ότι η κατάργηση των όπλων αυτών θα τινάζε στον αέρα ολόκληρο το στρατηγικό δόγμα του NATO.

Δυνατότητες βεβαία συμβιβασμού υπάρχουν για να διατηρηθεί η «ενότητα της Συμμαχίας» και να αποφευχθεί βαθύ ρήγμα στο NATO. Ωστόσο οι ασκοί του Αιόλου έχουν ανοίξει. Υπό το φως των ραγδαίων εξελίξεων στις σχέσεις Ανατολής - Δύσης τα συμβαίνοντα στις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης, την ενίσχυση της πολιτικής φωνής της Ευρωπαϊκής Κοινότητας έχουν θέσει πολλά ερωτηματικά για το μέλλον του NATO.

Το πρόβλημα της άμυνας και ασφάλειας της Ευρώπης και των σχέσών της τόσο με τις ΗΠΑ όσο και με την ΕΣΣΔ έχει πλέον μπει στην ημερήσια διάταξη. Βρισκόμαστε σε κατάσταση νέων προβλημάτων και διερεύνησης δυνατότητων και προσανατολισμού που αργά αλλά σταθερά αλλάζουν τον πολιτικό χάρτη της Ευρώπης και τη θέση της στο διεθνές σύστημα.

Γι' αυτό και η διάσκεψη του NATO αναμένεται με τεράστιο ενδιαφέρον.

ΕΠΙ
σημαί
νουμε

ΦΡΑΓΜΑ ΣΤΗ ΣΗΨΗ

Μέσα στη γενική κρίση αξιών και θεσμών που μαστίζει τους τελευταίους μήνες τη χώρα και ενώ το κυβερνών κόμμα συνεχίζει να θυσιάζει και το τελευταίο ίχνος αξιοπιστίας στον βωμό του ασύστολου λαϊκισμού, 97 επώνυμοι εκπρόσωποι της διανόησης υψώνουν την φωνή τους για να καταγγείλουν «την έκπτωση της πολιτικής αρετής από τον αυταρχισμό της υπόλογης εξουσίας» την «παραβίαση των κανόνων του πλουραλισμού» και «τον ταπεινωτικό εθισμό στον οποίο μεθοδευμένα οδηγείται ο λαός».

Η υπόθεση Κοσκωτά έχει, από καιρό υπερβεί τα όρια του «απλού» σκανδάλου και έχει εξελιχθεί σε φαινόμενο σήψης και εκμαυλισμού κάθε πτυχής της πολιτικής κοινωνικής και πολιτιστικής μας ζωής. Η υποβάθμιση του πολιτικού λόγου σε υπερφίαλες προεκλογικές εξαγγελίες παροχών και η αποφυγή του διαλόγου αποτελούν τα κύρια χαρακτηριστικά της σημερινής εξουσίας, που μέσα στο προεκλογικό πανικό προβάλλει απροκάλυπτα το αληθινό της πρόσωπο.

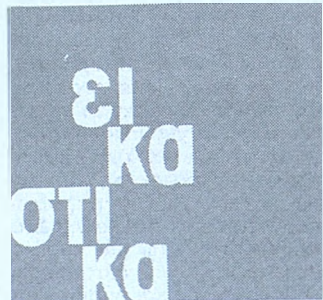
Το αίτημα για κάθαρση δεν περιορίζεται πλέον στα στενά πολιτικά πλαίσια ούτε αποτελεί απλά και μόνον αντικείμενο της δικαστικής εξουσίας.

Η φωνή διαμαρτυρίας των 97 διανοουμένων, έρχεται την κατάλληλη στιγμή να εκφράσει την αποστασιοποίηση του σκεπτόμενου πολίτη από τον εκχυδαισμό των αξιών και την βέβηλη σπίλωση της δημοκρατίας.

Ας μην αφήσουμε λοιπόν τους εαυτούς μας να παρασυρθούν από το κλίμα της σήψης.

Η αποστασιοποίηση από τα τεκταινόμενα και η έμπρακτη συμβολή μας στην κάθαρση είναι και δικό μας καθήκον.

Και είναι καιρός να το συνειδητοποιήσουμε.

Ιστορία της Τέχνης

Δημήτρης Δεληγιάννης - Μαριλένα Ζ. Κασσιμάτη: Το Τετράδιο με τους Αφορισμούς του Μπουζιάνη, εκδ. Ν. Βότση, Αθήνα 1988, (93 σελίδες, 30 μαυρόασπρες φωτογραφίες, 16 έγχρωμες εκτός κειμένου).

Χάρη σε δυο νέους ιστορικούς της τέχνης αποκτούμε

μία πολύτιμη προσθήκη στην πενιχρή βιβλιογραφία για τον Γιώργο Μπουζιάνη, που δεν αριθμεί παρά 4-5 τίτλους βιβλίων από τους οποίους οι δυο σημαντικότεροι είναι του φιλόσοφου και αισθητικού καθηγητή Γιώργου Μουρέλου, προσωπικού φίλου του Μπουζιάνη.

Πρώτη φορά δημοσιεύεται ολόκληρο το κείμενο των «Αφορισμών» και των «Απόψεων» που τους ακολουθούν. Γράφηκαν από τον Μπουζιάνη στα γερμανικά και αποτελούν ένα σύνολο εγγραφών όχι συστηματικά ημερολογιακών —οι πιο πολλές δεν έχουν καν χρονολογία— αλλά σκέψεων και παρατηρήσεων που καλύπτουν, ανάκατες μια περίοδο κάπου 15 χρόνων (από το 1929 περίπου ως το 1944). Κατά καιρούς εκτός από τις μνείες για την ύπαρξη των κειμένων αυτών, έχουν δημοσιευθεί αποσπάσματά τους. Δέκα «Αφορισμοί» στη Λειψία το 1930, στην Ελλάδα το 1962 καμιά 25αριά εγγράφους από την Αλεξάνδρα Κόττου-Γραικίωτη, το 1965 από

επιτάθηκαν μετά την επάνοδό του στην Αθήνα το 1935 με το φθόνο των κατεστημένων ομότεχνών του, με τον πόλεμο, με την Κατοχή, από όπου έβγαине εξουθενωμένος ψυχικά και υλικά, όπως μαρτυρεί η τελευταία εγγραφή του τετραδίου.

Οι «Απόψεις» έχουν διαφορετικό ενδιαφέρον. Μας δείχνουν τις αντιδράσεις του σε διάφορους ξένους ομότεχνούς του, και ιδίως στους ζωγράφους των οποίων έργα είδε στο Παρίσι, όπου έμεινε 1929-31, με έξοδα του γκαλερίστα του της Λειψίας. Έχουν έναν αέρα αυθορμησίας και γνησιότητας. Είναι πρώτες και τελευταίες εντυπώσεις. Σπάνια επανέρχεται σε έναν καλλιτέχνη, αφού διατυπώσει την αρχική του κατάφαση ή απόρριψη. «Ο Μποννάρ αντιπαθητικός... ο Ρουώ μου αρέσει... ο Ρενουάρ μπορούσε να κάνει πολλά, καλύτερα να μπορούσε λιγότερα, ο Κορό σωστός...» κτλ. Για τον Πικάσο έχει δυο εγγράφους (τη μια ακυρωμένη), όχι απορριπτικές, αλλά κάπως αμήχα-

Ο Μπουζιάνης γύρω στο 1920, μαζί με τον γιό του στο Μόναχο.

τον υπογράφοντα (21 εγγράφους), και το 1975 μία από τον Γ. Μουρέλο.

Το χειρόγραφο όπου συνεχονται «Αφορισμοί» και «Απόψεις» στο ίδιο τετράδιο, είναι σημαντικότερο, όπως τονίζει και ο Δημ. Δεληγιάννης, ευρέτης του, που το παρουσιάζει κι έχει τη γενικότερη επιμέλειά του.

Οι «Αφορισμοί» αναφέρονται κυρίως στον εσωτερικό κόσμο του Μπουζιάνη, με φιλοσοφικούς και αισθητικούς στοχασμούς, δείχνοντάς μας πόσο ευαίσθητος και τυραννισμένος ήταν, ακόμα κι όταν δεν τον πίεζαν τα εξωτερικά γεγονότα. Όλες οι δυσκολίες

νες. Στον Μανέ επίσης επανέρχεται με ενθουσιασμό. Για τον Γκωγκέν είναι αδιάστατα επαινετικός, για τον Βαν Γκοχ γίνεται λυρικός. Για τον Γκρέκο ενθουσιώδης. Οι κρίσεις είναι συγκινητικές γιατί είναι απόλυτα προσωπικές και ειλικρινείς, αποδίδοντας ζωηρά το σοκ της πρώτης γνωριμίας.

Αν τα κείμενα είναι για τους πολλούς αποκαλυπτικά, για όσους νομίζουν ότι τον γνωρίζουν είναι συγκλονιστικά. Φωτίζουν διαπεραστικά τον εσωτερικό κόσμο ενός ζωγράφου που γυρεύει με το έργο του να δώσει τη βαθύτερη ουσία ενός γυμνού γυναικείου κορμιού, ενός τοπίου, ενός αντρικού πορτρέτου.

Μπουζιάνης : Τοπίο στο Αίγινα (1929), υδατογραφία 30X48 εκατ.

Η μεταγραφή, μετάφραση από τα γερμανικά και ο σχολιασμός του χειρογράφου είναι έργο της Μαριλένας Κασιμάτη. Η μετάφραση υιοθετεί λύσεις που είναι φυσικά και μη συμπίπτουν πάντα με τις δικές μου (σε μια περίπτωση διορθώνει μια παρανόηση μου) όμως δεν χάνεται πουθενά το γενικό νόημα του πρωτότυπου. Η μεταγραφή από το χειρόγραφο, που δεν παρουσιάζει σοβαρές δυσκολίες, δεν είναι όσο μεθοδική θα περίμενε κανείς από επιστήμονα.

— Από τη σελ. (του χφ.) 12 λείπει ολόκληρη εγγραφή 10 γραμμών - φυσικά και στη μετάφραση.

— Αντιστρέφονται παράγραφοι στη μετάφραση (σελ. 18 χφ.) ή μεταφέρονται αλλού δίχως εξήγηση (από σελ. χφ. 35 στη σελ. 12).

— Από τη σελ. χφ. 36 παραλείπεται στη μετάφραση η ουσιώδης χρονολογία «Δεκέμβριος 1944» στην εναγώνια επίκληση με την οποία κλείνει το χειρόγραφο «καλώ όλα τα στοιχεία να με βοηθήσουν...».

— Ενώ μεταφράζονται γραμμές διαγραμμένες (σελ. 21 χφ.) πραγματικά σημαντικές - αλλού (σελ. 26 χφ.) παραλείπονται.

— Ενώ σημειώνονται, ορθά, με sic μερικοί από τους παρατονισμούς ή τα λάθη σε ονόματα που κάνει ο Μπουζιάνης, δεν σημειώνεται (σελ. 22 χφ.) καθόλου ότι ο αναφερόμενος χωρίς sic μεταξύ Bannard (sic) και Flamink (sic) «MATTHIEN ... πραγματική προσωπικότητα» είναι προφανώς ο MATISSE, μοναδική μνεία του από τον Μπουζιάνη.

Τέλος, κρίμα που δε συσχετίζονται στο περιβάριο της μεταγραφής οι εγγραφές με τον αριθμό σελίδας του χφ. όπου βρίσκεται η καθεμία, ώστε να μπορεί ακριβώς ο (γερμανομαθής τουλάχιστον) αναγνώστης να ανατρέχει

στο γερμανικό πρωτότυπο στις πολύ καθαρές φωτογραφίες του χειρογράφου που παραθέτονται.

Πρόκειται πάντως για παραδρομές που, αν έλλειπαν, θα αύξαινε ακόμα παραπάνω η αξία μιας εργασίας που αποτελεί ουσιώδη συμβολή στη γνώση της ζωής και του έργου ενός από τους πιο μεγάλους Έλληνες ζωγράφους του αιώνα μας.

Στην εισαγωγή του, ο Δημ. Δεληγιάννης προσθέτει δυο σελίδες για ένα «χαμένο» Σημειωματάριο με φωτογραφίες έργων του Μπουζιάνη κολλημένες σε φύλλα από τον ίδιο «που ανακαλύψαμε πρόσφατα». Ας ελπίσουμε ότι θα δημοσιεύσει ολόκληρο και αυτό το ντοκουμέντο σύντομα.

Το βιβλίο κλείνει με 2 μαυρόασπρες και 16 καλές έγχρωμες φωτογραφίες από ισάριθμα έργα του Μπουζιάνη που «εντόπισε» ο Δεληγιάννης στη Γερμανία και πρώτη φορά δημοσιεύονται εδώ. Μερικά φαίνονται ιδιαίτερα αξιόλογα.

Γιολάντα Χατζή: «Έλληνες Ζωγράφοι -19ος αιώνας. Οδηγός για Παιδιά», εκδ. ΚΕΔΡΟΣ, Αθήνα 1988.

Πρώτο στο είδος του στην Ελλάδα, πολύτιμο βοήθημα για παιδιά, αλλά και χρήσιμο για όσους διδάσκουν «τέχνη». Δεν προσδιορίζει όμως η συγγραφέας τι ηλικίας «παιδιά». Μιλάει για «Ελληνόπουλο», «μεγαλύτερης ηλικίας παιδιά», «μικρότερης ηλικίας παιδιά» και γράφει πως «η ιδέα παιδικού οδηγού για την Ελληνική ζωγραφική... ξεκίνησε από την ανάγκη να γνωρίσω στη μικρή μου κόρη τη ζωγραφική και το μαγικό της κόσμο».

Η κόρη της, όσο γνωρίζω, δεν έχει κλείσει ακόμα τα 10. Εικάζω λοιπόν ότι προορίζει το βιβλίο της για παιδιά από

10 ως 16 χρονών, δηλαδή, χονδρικά ως την 3η Γυμνασίου. Μόνο άλλωστε σε τέτοιας, κάπως πιο ώριμης ηλικίας παιδιά θα μπορούσαν να γίνουν κατανοητές λέξεις όπως «συμβατικά», «ανιστόρητα», «ρωπικά πράγματα», «παρακμιακά».

Οι ερωτήσεις είναι εύστοχες. Διεγείρουν και δοκιμάζουν την παρατηρητικότητα μικρών και ...μεγάλων. Ίσως θα μπορούσαν να έλλειπαν μερικές που προχωρούν σε πιο θεωρητικές πλευρές της τέχνης, καθώς μάλιστα είναι και υποκειμενικές. Η σειρά των ερωτήσεων στα «Κάλαντα» του Λύτρα (σ. 19) είναι υποδειγματική. Μερικές παρατηρήσεις:

1. Τα πολλά υποκοριστικά δε χρειάζονται, ιδίως για παιδιά.
2. Το «τουρμπάν» της γυναίκας στην «Καταστροφή των Φαρών» του Γύζη (σ. 26) είναι μάλλον κόκκινη σφίχτοδεμένη μαντίλα.
3. Η μηλιά στο έργο του Λεμπέση (σ. 48) είναι φανερά στο γειτονικό κήπο.
4. Αν η «Ζωή Καμπάνη» του Κουνελάκη (σ. 54) είναι η «γυναίκα του ζωγράφου» τότε δεν είναι η μεσαία γυναίκα που απεικονίζεται στη σελ. 52 ή αντίστροφα.
5. Ο Συμ. Σαββίδης πέθανε το 1927.
6. Ο Νικ. Κουνελάκης (με ένα λ) γεννήθηκε το 1829.
7. Ο Ολοφέρνης, πατέρας της Ιουδήθ, ήταν άρχοντας της πόλης Βετούλίας, (και όχι Βεττούλης).
8. Στην σελ. 17 δεν θα χρειαζόταν υπέρμετρη παρατηρητικότητα όποιο παιδί κοιτάξει την εικόνα, για να διαπιστώσει ότι ο άγνωστος αριστερά στο πρωτότυπο διαψεύδει την περιγραφή ότι «ακουμπάει το δεξί χέρι στο μέρος της καρδιάς». Κάνει ακριβώς το αντίθετο, και σηκώνει το δεξί ψηλά. Το ίδιο κι ένας άλλος στο βάθος.

Η εκτύπωση των χρωματιστών σε όλο το βιβλίο είναι το μόνο ουσιαστικό κουσούρι του και δεν ευθύνεται γι' αυτό η συγγραφέας. Επικρατεί ένας τόνος ροδαλός στις περισσότερες απεικονίσεις που αλλοιώνει ολότελα τις χρωματικές σχέσεις. Ούτε θα έπρεπε να αλλάζουν τα χρώματα από το πλήρες έργο ως τις λεπτομέρειές του. Του Ιακωβίδη π.χ. παραθέτονται 4 έργα με 8 λεπτομέρειες και, δίχως υπερβολή, κάθε απεικόνιση έχει διαφορετική απόχρωση. Αφήνουμε φυσικά κατά μέρος την απόκλιση από το πρωτότυπο ως τη φωτογραφία.

Στη δεύτερη έκδοση του βιβλίου, που εύχομαι να χρειαστεί γρήγορα, είναι απαραίτητο ο ΚΕΔΡΟΣ να προσέξει το πρόβλημα αυτό. Ιδιαίτερα ατυχής από την άποψη αυτή είναι η επιλογή του έργου του Σαββίδη «Σπουδή Χρώματος» (σ. 45) όπου όλες οι λεπτές αποχρώσεις του πρωτότυπου αφομοιώνονται σε ένα γενικό κίτρινο τόνο.

Το βιβλίο της Γιολάντας Χατζή πρέπει να χρησιμοποιηθεί ευρύτατα, από όλα τα παιδιά, ιδίως εκείνα που πηγάζουν στην Πίνακοθήκη είτε μόνα, είτε με την τάξη τους. Με τα «κουίζ» και τα παιχνίδια του ξυπνά και καλλιεργεί όχι μόνο την παρατηρητικότητα αλλά και την ικανότητα για καλλιτεχνική στάθμιση παιδιών και ...μεγάλων.

Χάρης Καμπουρίδης: «Η Ελληνική Ζωγραφική του 20ού αιώνα στη Δημοτική Πίνακοθήκη της Ρόδου», εκδ. Δημ. Πίνακοθήκης Ρόδου και Εμπορικής Τράπεζας 1988.

Καλοτυπωμένος οδηγός μιας πολύ αξιόλογης συλλογής που έχει συγκροτηθεί σε Δημοτική Πίνακοθήκη «από τις αρχές της δεκαετίας του 1960» και έκτοτε συμπληρώνεται, με φωτισμένο τρόπο, αν κρίνουμε από τον οδηγό που απεικονίζει και τα πιο πρόσφατα αποκτήματά της. Το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό της συλλογής είναι πως περιέχει μόνο έργα του 20ού αιώνα δηλαδή, της σύγχρονης μας τέχνης, και μόνο ζωγραφικής. Αντιπροσωπεύονται σε αυτήν όλοι σχεδόν οι σημαντικότεροι Έλληνες ζωγράφοι (183), που εργάστηκαν από το 1900 ως σήμερα —πολλοί (81) είναι πάντα σε δράση— με έργα αντιπροσωπευτικά της παραγωγής τους.

Ο Οδηγός έχει κι άλλο προσόν. Περιέχει συνοπτική περιγραφή της εξέλιξης της νεοελληνικής τέχνης, από τις αρχές της ως σήμερα, του κριτικού και ιστορικού της τέχνης Χάρη Καμπουρίδη. Όλα τα κείμενα είναι μεταφρασμένα στα αγγλικά - όχι πάντα άψογα.

Ο πλούτος και το εύρος της συλλογής επιτρέπει στον Χ.Κ. να εικονογραφήσει το κείμενό του με συχνά αξιόλογα έργα όλων σχεδόν των ζωγράφων που μνημονεύει, και πάντως όλων όσοι αντιπροσωπεύονται στη συλλογή. Στο κείμενό του έχω μια κυρίως παρατήρηση να διατυπώσω μεθοδολογίας και ουσίας, και

σε αυτήν πάνω θα επιμείνω κάπως εκτενέστερα.

Με την έγνοια μιας απλούστευσης για χάρη του «γενικής παιδείας φιλότεχνου», έπειτα από μίαν, αρχική προεπαναστατική 4 αιώνων περίοδο «τηλεσκοπημένη» (όπως θα έλεγαν οι Άγγλοι) κάπως παραμορφωτικά από τον 16ο αιώνα (Δομ. Θεοτοκόπουλος και Μιχ. Δαμασκηνός) ως τον 19ο (Γερ. Πιτζαμάνος και Παύλος Προσαλέντης), προσδιορισμένη με αρκετό «φλου», ο Χ.Κ. αποπειράται να εφαρμόσει τη μέθοδο της ταξινόμησης και μελέτης των καλλιτεχνών κατά γενιές. Αλλά είναι μέθοδος που βοηθάει σε κοινωνίες όπου η κοινωνική διαστρωμάτωση και η ιστορικοοικονομική εξέλιξη δεν έχουν υποστεί τα ριζικά επανειλημμένα σκαμπανεβασμάτα της ελληνικής κοινωνίας από το 1830, που άρχισε ουσιαστικά να διαμορφώνει μια σχετική παιδευσιακή ενότητα μετά το 1922. Έτσι η προσπάθεια του Χ.Κ. καταλήγει σε μια μηχανιστική κάπως ομαδοποίηση ζωγράφων αποκλειστικά κατά χρόνο γέννησης μέσα σε χρονικά διαμερίσματα προσδιορισμένα από γεγονότα της ελληνικής πολιτικής ιστορίας, διαμερίσματα που δεν πλησιάζουν καν την κοινή παραδεγμένη μέση διάρκεια μιας γενιάς (30-33 χρόνια).

Έτσι, ξεκινώντας από την «ιδρυση του ελληνικού κράτους» που την τοποθετεί λανθασμένα στο 1833, ο Χ.Κ. κατανέμει τη νεοελληνική ζωγραφική σε έξι μεγάλες περιόδους (γενιές;) διάρκειας μεταξύ 12 και 22 χρόνων, ώστε να συμβαδίζει η εξέλιξη της με τα ιστορικο-πολιτικά γεγονότα της νεότερης ελληνικής καθ' αυτό ιστορίας, ως εξής: 1821 («κήρυξη επανάστασης») ως 1843 («πρώτο Σύνταγμα»), 1844 ως 1862 («τέλος βασιλείας Όθωνα»), 1863 («Σύνταγμα και Ένωση Επτανήσιων») ως 1881 («προσάρτηση Θεσσαλίας»), 1882-1897 («καταστροφικός ελληνοτουρκικός πόλεμος»), κι έπειτα ως το 1909 («Γουδί»), από και ως το 1922 («τέλος ελληνοτουρκικού πολέμου») κι από το 1923 ως το 1940 («Ελληνο-ιταλικός πόλεμος»).

Άσχετα από το γεγονός ότι το ελληνικό κράτος ιδρύθηκε το 1830 πριν δηλαδή, έλθει ο Όθων, ομολογώ ότι δεν βλέπω η έξωθεν του Όθωνα, η προσάρτηση της Θεσσαλίας, η ήττα του 1897, ή το Γουδί να έχουν οποιαδήποτε επίπτωση στη διαμόρφωση της ελληνικής ζωγραφικής. Οι μόνες

ιστορικο-πολιτικές περιόδους που βλέπω να μπορούν κάπως να συσχετισθούν σαν συνέπειες ή επιπτώσεις από το ιστορικο-κοινωνικό γίνεσθαι είναι:

Πρώτη: Από το 1830 ως το 1922 (Μικρασιατική Καταστροφή) κατά την οποία συγκεντρώνονται στο συρρικνωμένο αλλά παγιωμένο πια ως προς την περιοχή του ελληνικού βασιλείου και σωματικά και σαν παιδευσιακές οντότητες όσοι επιζούν από τους πολέμους και διωγμούς της Τουρκίας, της Βουλγαρίας, πάλι της Τουρκίας, της Ρωσίας, από την Ένωση της Επτανήσου (διαλυτική για την ιονική παιδευση και τέχνη που απορροφούνται μετά το 1863 από τον μωραϊτικο-στερεοελλαδικό επαρχιωτισμό), και από ατομικές, αυτόβουλες επιστροφές στο «πάτριον έδαφος» ταλαντούχων καλλιτεχνών της διασποράς (π.χ. Μαλέας από Κωνσταντινούπολη), Παρθένος από Αίγυπτο, Φωκάς από Ρουμανία κ.ά.).

Δεύτερη: Από το 1923 ως το 1945-50 (δηλ. Καταστροφή, Προσφυγιά, Κινήματα, Βενιζέλος, Μεταξάς, Παγκ. Πόλεμος, Κατοχή, Εμφύλιος) όπου λειτουργεί μια διαδικασία εσωστροφής προσπάθειας αυτογνωσίας και αναζήτησης ταυτότητας (ελληνικότητας), αλλά και αφομοίωσης όλων των ποικίλων ταλέντων και επιτευγμάτων, όλου του εικαστικού πλούτου του εγγενούς στις ντόπιες καλλιτεχνικές ιδιοφυΐες ή σε αυτές που «επιστρέψανε», και

Τρίτη: Από το 1950 ως σήμερα (διαρκεί ακόμα) με σοβαρή τομή τη δικτατορία. Θα την έλεγα πολύ σχηματική περίοδο (εκ)συγχρονισμού ή ενημέρωσης της ελληνικής τέχνης με την ευρωπαϊκή, μέσα από το παιδευσιακό πάρε-δωσε, από την παλινδρομική κίνηση Ελλήνων καλλιτεχνών προς και από τη Δύση. Μαζί με όσους έμειναν στην Ελλάδα, αυτοί συμβάλανε στη διαμόρφωση του σημερινού προσώπου της ελληνικής τέχνης και σε ορισμένες περιπτώσεις της διεθνούς ή «κοσμοπολίτικης» τέχνης όπως την είπαν, δίχως να αλλοτριωθούν από τις ρίζες τους. Δεν αναφέρω παραδείγματα - είναι γνωστά και προφανή.

Η προσπάθεια του Χ.Κ. καταλήγει σε παράδοξους και αντι-επιστημονικούς συγχρωτισμούς: στη «γενιά» 18 χρόνων 1863-1881 αναφέρει ότι ανήκουν (από το τυχαίο γεγονός ότι γεννήθηκαν στα χρόνια αυτά) 7 ζωγράφοι (Παρθέ-

νης, Μαλέας, Φωκάς, Θεόφιλος, Ροΐλος, Θωμόπουλος, Μαθιόπουλος) από τους οποίους οι τρεις γεννήθηκαν και εκπαιδεύθηκαν έξω από την Ελλάδα, όπου ήλθαν μεγάλοι, ένας είναι αυτοδίδαχτος, τρεις γεννήθηκαν στην Ελλάδα, βγήκαν από την ΑΣΚΤ, κι έπειτα σπούδασαν έξω, στο Μόναχο, στην Ιταλία, στο Παρίσι. Προέλευσή τους κοινωνική από τα πιο ακραία στρώματα της κοινωνίας. Αποτέλεσμα: η τέχνη τους να μην έχει κανένα κοινό σημείο, ούτε να μπορεί να καταταχθεί σε μια ενιαία «σχολή» ή τάση. Μόνον οι δυο από τους τρεις σημαντικότερους έπαιξαν ρόλο διαμορφωτικό της σημερινής μας τέχνης. Ανάλογα παράδοξα παρουσιάζονται και οι άλλες «γενιές» του Χ.Κ. Κρίμα που αυτή η καλοπροαίρετη αλλά όχι χωνεμένη προσπάθεια απλούστευσης ή σχηματικοποίησης καταλήγει σε σύγχυση που μειώνει τη χρησιμότητα του κατά τα άλλα πολύ κατατοπιστικού κειμένου του Χάρη Καμπουρίδη.

Αλέξανδρος Ξύδης

● *Εγκαινιάσθηκε την Τετάρτη 17 Μαΐου στο Μουσείο Μπενάκη, με αφορμή τον εορτασμό της Διεθνούς Ημέρας των Μουσείων, ειδική έκθεση με θέμα την «Συντήρηση Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης». Την έκθεση που θα διαρκέσει μέχρι τις 29 Μαΐου, διοργανώνει το ελληνοικό τμήμα του Διεθνούς Συμβουλίου Μουσείων (I.C.O.M.).*

● *Ομαδική έκθεση γλυπτικής παρουσιάζεται στον «Αστρολάβο», (Ανδρούτσου 138, Πειραιάς), με έργα των: Αρμακός, Γεωργιάδης, Δικέγλου, Μέγκαλα, Μέλλιου, Μουστάκα, Πανουργιά, Παπαγιάννη, Παπαδοπεράκη, Παπασιώκη, Παρμακέλη, Ρόκου και Χρυσόχοϊδη. Η έκθεση θα διαρκέσει μέχρι τις 29 Μαΐου.*

● *Έργα Μπατίκ εκθέτει η Σωτηρία Αλεξιάδη στο Πνευματικό Κέντρο του Δήμου Αγίας Παρασκευής (Αγίου Ιωάννου 588) μέχρι τις 22 Μαΐου.*

● *Ο Μαροκινός ζωγράφος Σαλίμ Μπουλίν, ο οποίος ζει και εργάζεται στην Ελλάδα από το 1987, παρουσιάζει την πρώτη του ατομική έκθεση, μέχρι τις 27 Μαΐου στην Γκαλερί Εύμαρος (Φωκίδος 26, Αμπελόκηποι).*

● *Μέχρι τις 2 Ιουλίου εκθέτει γλυπτά του στην Εθνική Πινακοθήκη (Β. Κωνσταντίνου 50) ο Ανδρέας Παπαχρήστου.*

● *Το έργο του Γιώργου Βακιρτζή, σε όλη του την πορεία, παρουσιάζεται η Εθνική Πινακοθήκη.*

● *Έργα γλυπτικής - κεραμικής, του Ινδού Ραβί Σανκάρ Πατνέκ εκθέτει μέχρι τις 27 Μαΐου η γκαλερί «Εγγονόπουλος» (Δεινοκράτους 53).*

ΑΡΧΙ ΤΕΚΤΟ ΝΙΚΗ

Άκαμπτη ή μεταβλητή αρχιτεκτονική;

Πρέπει η αρχιτεκτονική που σχεδιάζουμε να έχει ενσωματωμένη την ικανότητα να μεταβάλλεται μέσα στο χρόνο; Με άλλα λόγια, χρειάζεται να «προβλέπουμε» τις μελλοντικές της εξελίξεις, ώστε να είναι σε θέση να τις υποδεχτεί χωρίς σοβαρές αβαιρίες;

Πρόβλημα παλιό και πάντα επίκαιρο, παίρνει στην Ελλάδα μια ιδιαίτερη χροιά —ιδίως σε μια εποχή όπως η σημερινή. Με τις εκλογές να πλησιάζουν, είναι πασίγνωστο ότι φουντώνει ένα άλλο αντάρτικο: τα αυθαίρετα. Αν ξεχάσει κανείς τους νομικιστικούς δαιδάλους και τις ρητορείες για «λαϊκή στέγαση» (που ίσχυε το 1950-60 αλλά όχι πια το 1989), το «πρόβλημα» μπορεί να πάρει και αυτή τη διάσταση. Δηλαδή, της ανάγκης συνεχούς προσαρμογής της χτισμένης αρχιτεκτονικής σε νέες ανάγκες και νέες (οικονομικές) δυνατότητες.

Δεν νομίζω πως χρειάζεται να αναλυθεί η στενή σχέση της ντόπιας οικονομίας με το «έθιμο» του πανωψηκώματος. Εκείνο όμως που χρειάζεται σχολιασμό είναι το κατά πόσο οι αρχιτέκτονές μας είναι σε θέση να «καταλάβουν» τους μηχανισμούς αυτής της προσθετικής διαδικασίας και να σχεδιάσουν μια αρχιτεκτονική «φιλική» προς πιθανές αλλαγές. Σίγουρα υπάρχει μια «ρομαντική» πλευρά στο θέμα (που σκόπιμα θα παραβλέψω)· προτιμώ να αναφερθώ στις καθαρά «πρακτικές» πλευρές του ζητήματος.

Για ποιες αλλαγές μιλάμε; Ίσως για προσθήκη δωματίων (κυρίως κοιτώνων) ανάλογα με την αύξηση των μελών της οικογένειας. Ίσως και για ένα «απλό» τζάμωμα, που κλείνει μέρος μιας άχρηστης πια βεράντας για να το αποδώσει στον κλειστό χώρο της κατοικίας. Αλλά —γιατί ό-

χι;— και μερικές αλλαγές που επιβάλλονται στο εσωτερικό του χώρου, καθώς η οικογένεια ζει το σπίτι και προσπαθεί να διορθώσει αρχικές αβλεψίες. Για εκείνους που αντιμετωπίζουν απόλυτα «παγωμένες» διατάξεις χώρων, το μόνο που μένει συχνά είναι να αλλάζουν κατά διάστημα τη θέση των επίπλων τους, για λόγους ίσως περισσότερο ψυχολογικούς.

Η τόσο γνωστή mania που πιάνει όσους αγοράζουν διαμέρισμα πριν τελειώσει και του «αλλάζουν τα φώτα» στις προσαρμογές, έχει να κάνει με αυτό που λέμε εδώ. Γιατί με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, το ζητούμενο είναι η δυνατότητα προσαρμογής και αυτό δεν υπάρχει τρόπος να καθοριστεί εξαρχής, ούτε με ακρίβεια, ούτε τελεσίδικα. Παρ' όλη την προπαγάνδα για «τέλεια» σπίτια που «δένουν» με τους χρήστες τους, αργά ή γρήγορα θα έρθει η στιγμή που η αρμονία θα διαταραχθεί, και τότε τι κάνουμε;

Η ως τώρα τρέχουσα τακτική από την πλευρά των αρχιτεκτόνων ήταν μάλλον η μακάρια αδιαφορία. Από τη στιγμή που το «όραμα» μετατρέπεται σε «κτίσμα», ο αρχιτέκτονας παύει να ασχολείται με την υπόθεση. Θα το φωτογραφίσει για πιθανή δημοσίευση ή έστω για ανάμνηση, και μάλιστα πριν «αρχίσει να του το χαλάει» ο χρήστης. Στο χέρι του τελευταίου είναι να κάνει τα υπόλοιπα, χρησιμοποιώντας λιγότερο ή περισσότερο νόμιμα μέσα. Αποτέλεσμα, οι «καταστροφές από άγνοια» (βλ. π.χ. έργα του Τάκη Ζενέτου). Ποιος όμως ευθύνεται για αυτά τα δυσάρεστα αποτελέσματα; Πότε άραγε «τελειώνει» το έργο της αρχιτεκτονικής;

Για μένα, εδώ ισχύει το σοφό «ο πελάτης έχει πάντα δίκιο»: όχι μόνο πρέπει να του εξασφαλίσουμε την πλήρη εξάντληση του συντελεστή δόμησης (γιατί αυτό είναι απόλυτα συνεπές με ισχύουσες συνθήκες) αλλά να τον πείσουμε πως μπορεί να σπάσει τις επενδύσεις του (το δίλημμα είναι κοινό και στον κ. Εφωπλιστίδη και στην κ. Φουκαρού) στην οικοδομή με βάση τωρινές ανάγκες και μελλοντικές προβλέψεις. Όσο για την αρχιτεκτονική που θα προκύψει, ε ως μην ανησυχούν οι Κασσάνδρες, δεν πρόκειται να είναι χειρότερη (ή καλύτερη) από αυτή που βλέπουμε γύρω μας!

Δημήτρης Φιλιππίδης

Για τη δισκογραφία της σοβαρής ελληνικής μουσικής

Στο τέλος του μηνός Απριλίου —και με την ευκαιρία των εκδηλώσεων του πρώτου φεστιβάλ Μουσικής Βαλκανικών Χωρών— λειτουργήσε στο «Παλλάς» έκθεση σχετική με τη δισκογραφική παρουσία των Ελλήνων συνθετών.

Βέβαια για την εν λόγω έκθεση δεν έχουμε να αναφέρουμε κάτι το ιδιαίτερο, μια που η παρουσίαση αυτή περιοριζόταν, στην κάλυψη των εκατέρωθεν της εισόδου του Παλλάς εξωστών, από ένα περιορισμένο αριθμό εξωφύλλων δίσκων.

Τα θλιβερά συμπεράσματα και η απογοήτευσή μας προέρχονται όμως από την πραγματικότητα και από τα στοιχεία που δίνει ο «Κατάλογος τρέχουσας δισκογραφίας της σοβαρής ελληνικής μουσικής» μια έκδοση (1987) του ελληνικού πολιτιστικού γραφείου για την Ένωση Ελλήνων Μουσουργών (με ένθετο συμπληρωματικό κατάλογο για την περίοδο 1988-89) που σκοπός του είναι η καλύτερη πληροφόρηση του κοινού για την υπάρχουσα δισκογραφία.

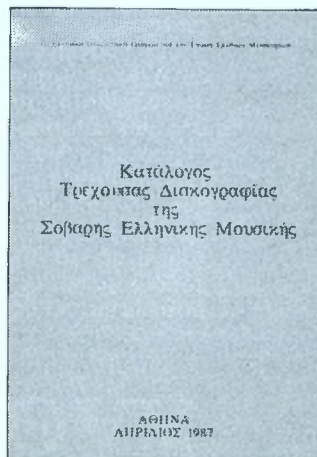
Πραγματικά στον πρόλογο του καταλόγου αυτού των 80 περίπου υπαρχόντων δίσκων τονίζονται οι μεγάλες ελλείψεις που υπάρχουν. Θεωρούμε όμως ότι είναι θέμα ευαισθησίας να τονίσουμε κι εμείς το απαράδεκτο της απουσίας έργων, συνθετών που όχι μόνο δημιουργήσαν αυτοί που ονομάζουμε ελληνική μουσική αλλά την έκαναν και διεθνώς γνωστή.

Αλλά ας πάρουμε τα γεγονότα με μια σχετική χρονολογική σειρά, αρχίζοντας από τη λεγόμενη «Επτανησιακή σχολή» του περασμένου αιώνα.

Μια «σχολή» που πλησιάζει βέβαια, περισσότερο την ιταλική μουσική, μια που από αυτή αντλεί την έμπνευσή της, μα που βρίσκεται στο μεταίχμιο της δημιουργίας ελληνι-

κής μουσικής. Κυριότεροι εκπρόσωποί της, ο Ν. Μάντζαρρος, ο Σπ. Σαμάρας, ο Π. Καρρέρ, ο Σπ. Ξύνδας, ο Εδ. Λαμπελέτ. Από τα έργα όλων αυτών, που πέρα από την καλλιτεχνική τους αξία, είναι αδιαμφισβήτητη η παιδευτική τους σημασία, και που μόνο για καθαρά ιστορικούς λόγους θα έπρεπε να έχει γίνει πιο πλατιά γνωστό το έργο τους, δισκογραφικά έχουμε μόνο δυο δείγματα. Σπ. Σαμάρας: Ρέα (όπερα) και Ολυμπιακός ύμνος, και κάτω από τον τίτλο «Επτανησιακή μουσική» την Σινφονία αρ. 6 του Ν. Μάντζαρου και χορούς του Π. Καρρέρ και Ν. Λαμπελέτ.

Το «κενό» αυτό, και η λήθη που περιβάλλει τα έργα της ελληνικής μουσικής, εντείνεται όσο προχωράμε χρονικά, αναδεικνύοντας την πνευματική μας φτώχεια. Είναι γνωστό με τι φροντίδα περιβάλλουν άλλοι λαοί το έργο παλιών συνθετών —έστω και ελάσσονας σημασίας— για ιστορικούς λόγους (πρόσφατο παράδειγμα οι εκδόσεις που έγιναν με την ευκαιρία των 200 χρόνων από τη γαλλική επανάσταση).

Είναι γνωστή ακόμα η πληθώρα των εργασιών που επιχορηγούνται, για ...λεπτομέρειες πάνω σε έργα του Μπαχ από τους Γερμανούς.

Και σαν απάντηση σε όλα αυτά έχουμε να αντιπαραστήσουμε και εμείς, τη δισκογραφική ανυπαρξία των περισσοτέρων συνθετών της «εθνικής μας σχολής» και μετέπειτα.

Μουσουργοί όπως οι Αιμ. Ριάδης, Λεβίδης, Γ. Σκλάβος, Γ. Πονηρίδης, Θ. Καρυωτάκης, Σολ. Μιχαηλίδης, Λ. Ζώρας, Μ. Παλάντιος, που με το ταλέντο τους έδωσαν ώθηση στη μουσική του τόπου μας και πρόσθεσαν το δικό τους προσωπικό ιδίωμα στην τέχνη της μουσικής, δεν υπάρ-

χουν, μένοντας άγνωστοι και αποκομμένοι από το κοινό.

Και όσο για τους πιο γνωστούς μεταξύ των οποίων, αυτοί που έβαλαν τα θεμέλια κατά κάποιο τρόπο της ελληνικής μουσικής, οι «πατριάρχες» της όπως αποκαλέσθηκαν Μαν. Καλομοίρης και Μαρ. Βάρβογλης η αποτύπωσή τους στο βινύλιο είναι ποσοτικά εξαιρετικά φτωχή σε σχέση με την σημασία και τον όγκο του έργου τους.

Ας αναλογιστούμε πως από τις 5 όπερες του Καλομοίρη, μόνο το «Δαχτυλίδι της μάνας», 2 συμφωνίες του, (Συμφωνία της Λεβεντιάς, Συμφωνία των Ανίδων και Καλών Ανθρώπων) καθώς και ένας αριθμός από έργα για πιάνο ή φωνή και πιάνο, ή αρχήστρα κυκλοφορούν. Αξίζει να αναφερθεί ότι αρκετοί από τους δίσκους του εν λόγω συνθέτη έχουν εκδοθεί με επιχορήγηση του Συλλόγου Μ. Καλομοίρης.

Του Μ. Βάρβογλη «Σονάτα για πιάνο» και «Ποιμενική σουίτα» ενώ του Αντ. Ευαγγελάτου μόνο η «Βυζαντινή μελωδία» για ορχήστρα εγχόρδων έχουν εκδοθεί.

Ενώ από το έργο συνθετών της αυτής ή μεταγενέστερης εποχής υπάρχουν μάλλον ενδεικτικά αποσπάσματα του έργου τους —κυρίως για πιάνο— των Γ. Κωνσταντινίδη, Δ. Δραγατάκη, Γ. Παπαϊωάννου, Πετρίδη, Γ. Σισιλιάνου, κ.ά.

Δεν θέλουμε να επεκταθούμε σε διαχωρισμούς των μουσουργών του αιώνα μας γιατί είναι κάπως επισφαλείς, σχετικά με τις μουσικές τάσεις που ακολουθούν.

Θα τονίσουμε μόνο την έλλειψη που υπάρχει πάνω στα έργα του Ν. Σκαλκώτα ενός από τους σημαντικότερους συνθέτες του αιώνα μας και του δωδεκαφθογγισμού σε παγκόσμιο επίπεδο, που λίγα από τα έργα του κυκλοφορούν, και μόνο πέντε από τους περίφημους χορούς του.

Ο κατάλογος αυτός συμπληρώνεται ακόμα με τις συνθέσεις των πιο σύγχρονων Χρ. Χάλαρη, Μ. Αδάμη, Ν. Μαμαγκάκη, Ι. Ξενάκη, Χ. Βρόντου και την απουσία των συμφωνιών του Γ. Χρήστου και των περισσότερων έργων του.

Ακόμα υπάρχει ένας σημαντικός αριθμός συνθέσεων, του δημοφιλούς από ελαφρότερο τομέα μουσικής, Μ. Θεοδωράκη.

Φυσικά σε αυτή την ενδεικτική κυρίως παρουσίαση που επιχειρήσαμε αφήσαμε από έ-

ξω αρκετούς «απαρουσία-
στους» αξιόλογους δημιου-
ργούς.

Όπως ουσιαστικά δεν ανα-
φέραμε τίποτα για τους δι-
σκους που υπάρχουν με έργα
για κιθάρα, ή άλλων που κι-
νούνται στο χώρο της «ηλε-
κτρονικής» μουσικής· άλλω-
στε και εδώ η πραγματικότη-
τα δεν είναι καλύτερη.

Συνοπτικά θα θέλαμε να α-
ναφερθούμε στην κατάταξη
αυτών των δίσκων. Υπάρχουν
2 όπερες, 16 δίσκοι με μεγά-
λες ορχήστρες (οι ηχογραφή-
σεις είναι σχεδόν αποκλειστι-
κά ξένων συμφωνικών), 8 δι-
σκοι για οργανικό σύνολο, ε-
νώ ο μεγαλύτερος αριθμός εί-
ναι με έργα για πιάνο.

Είναι βέβαια γνωστό πως η
μουσική μας παιδεία δεν είναι
αντάξια ενός λαού που θέλει
να λέγεται πολιτισμένος.

Όπως επίσης γνωστές εί-
ναι και οι περιπτώσεις δη-
μιουργών που τους αναγνωρί-
σαμε πολύ αργότερα απ' ότι
στο εξωτερικό.

Το τραγικό όμως είναι πως
οι περισσότεροι από τους
συνθέτες που αναφέραμε εί-
χαν πιστέψει και παλέψει για
την πολιτιστική ανάπτυξη του
τόπου μας, και τουλάχιστον η
πολιτεία θα έπρεπε να εκτιμή-
σει προσεκτικότερα το έργο
τους.

Αφού αναφερθούμε ακόμα
στην καλή χειρονομία του υ-
πουργείου Πολιτισμού, με
την επιχορήγηση και επιμέ-
λεια δυο εκδόσεων θα τελειώ-
σουμε εκράζοντας τον ευσε-
βή πόθο, το υπουργείο Πολι-
τισμού να εντείνει τις προ-
σπάθειές του για την κάλυψη
των τραγικών ελλείψεων που
υπάρχουν σε αυτό τον τομέα
της πολιτιστικής μας πραγμα-
τικότητας.

Νεκτάρης Μητρόπουλος

**Ελληνικός
κινηματογράφος:
Γηράσκω
αεί γηρασκόμενος**

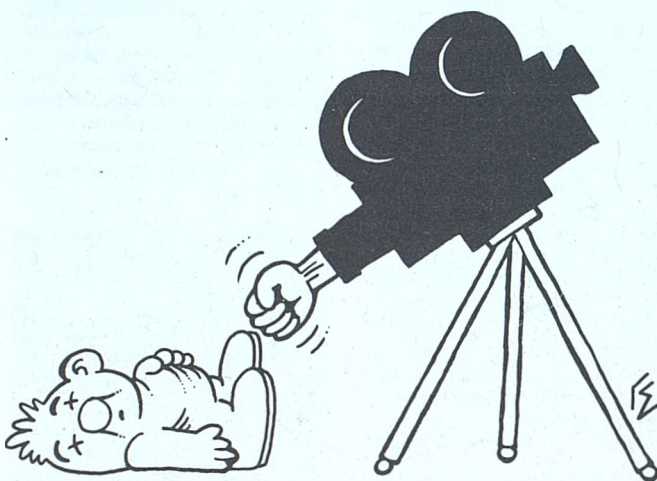
Δεκατρείς ταινίες χρηματο-
δοτεί το Ελληνικό Κέντρο Κι-

νηματογράφου για την επόμε-
νη περίοδο. Αν προσθέσουμε
και τις τέσσερις τηλεταινίες
για την παραγωγή των ο-
ποίων έγινε συνεννόηση με
την ΕΡΤ, καθώς και τη χρημα-
τοδότηση τεσσάρων κινημα-
τογραφιστών για να ξαναγρά-
ψουν τα σενάρια που είχαν υ-
ποβάλει (!) προαλείφεται μια
κινηματογραφική συγκομιδή
για την ερχόμενη περίοδο
πληθωρική. Τι γίνεται όμως
με την ποιότητα και, κυρίως,
με την ανάγκη ανακάλυψης ε-
νός προσώπου για τον κινη-
ματογράφο, που θα ανοίγει
προοπτική για το μέλλον;

Η επιλογή των ταινιών που
θα χρηματοδοτηθούν χαρα-
κτηρίστηκε από τη φράση
«μια απ' τα ίδια». Ο κινηματο-
γράφος που προκρίνεται εί-
ναι ο ίδιος, όπως τόσα χρόνια

ψώνιο τους για την τέχνη
τους, μπορούν να αναταρα-
χθούν τα νερά του βάλτου.
Τέτοιοι δημιουργοί είναι οι
μόνοι που δεν έχουν ανάγκη
την πιστοποίηση της εμπορι-
κότητας προκειμένου να πα-
ράγουν έναν προσωπικό λό-
γο. Τέτοιοι δημιουργοί, επι-
πλέον, είναι οι μόνοι που μπο-
ρούν να υποσχεθούν τη δια-
φορά: στις αισθητικές επιλο-
γές, στην προβληματική,
στον τρόπο παραγωγής.

Αντ' αυτού προτιμήθηκαν
για μια ακόμη φορά, τα γερα-
σμένα «γκανιάν». Όσοι βαδι-
ζουν την πεπατημένη της σι-
γουριάς. Όσοι χρόνια τώρα
μοιράζονται την πίτα που
προϋποθέτουν οι κινηματο-
γραφικοί θεσμοί: οι φίρμες, οι
γνωστοί, οι συνδικαλιστές.
Όσοι συνέβαλαν να γεράσει

τώρα: των μεγάλων φιλοδο-
ξιών και των αδιεξόδων. Ο κι-
νηματογράφος της αισθητι-
κής και της εμπορικής καθίζη-
σης. Ο κινηματογράφος που
αναχαράζει όσα μέχρι σήμε-
ρα τον συντηρούσαν στη μιζέ-
ρια του, που επαφίεται στους
«δοκιμασμένους», στους ε-
παγγελματίες και στους συν-
δικαλιστές.

Το ΕΚΚ δεν τόλμησε ούτε
αυτή τη φορά. Δεν τόλμησε
να τα βάλει με τα κατεστημέ-
να. Δεν τόλμησε να σταθεί α-
ναλυτικά στην ελληνική κοι-
νωνία και στις αντιφάσεις
της, δεν τόλμησε να απεμπλα-
κεί από τον εφησυχασμό, να
στηρίζονται οι επιλογές του
στους «ανθρώπους της δου-
λειάς». Κι όμως. Είχε την ευ-
καιρία. Τα τελευταία χρόνια
περίτρανα αποδείχτηκε ότι
μόνο αν στηριχτεί στην προ-
σωπική «τρέλα» ανθρώπων
που πάνω κι από την επαγγελ-
ματική τους ευταξία υποθε-
τούσαν την πίστη τους, το

ο κινηματογράφος, καθένας
με την προσωπική ιδιοτυπία
του, την αδιάφορη ιδιαιτερό-
τητά του, την άρνηση του ρί-
σκου, την απόταξη της «τρέ-
λας» την εξουδετέρωση των
«τρελών» με τη ρετσινιά της
γραφικότητας και του περι-
θωρίου. Προτιμήθηκαν οι γε-
ρασμένοι «εντός»...

Στα κινηματογραφικά μας
πράγματα δεν φαίνεται κα-
νείς απ' τους ιθύνοντες να δι-
δάσκεται από το παρελθόν.
Όλοι μαζί —καθένας μό-
νος— αρκούνται στη «σούπα»
της υπαρκτικής επιβεβαίωσης,
όλοι μετέρχονται των πρακτι-
κών που θα τους εξασφαλι-
σουν το κομμάτι της πίτας και
όλα φαντάζονται φυσικά, μια
που ο λιγοστός δημοσιογρα-
φικός θόρυβος που θα σκω-
θεί θα 'χει το πολύ πολύ να
κάνει με τη χρηματοδότηση
της ταινίας του Παύλου Τά-
σιου (που η πρότασή του είχε
απορριφθεί παμψηφεί από το
γνωμοδοτικό συμβούλιο του

ΕΚΚ), με τη χρηματοδότηση
του παντελώς άγνωστου Νί-
κου Κορνήλιου (είναι εξο-
φθαλμα προκλητικό να προ-
κρίνεται κάποιος, ελέω του
κράτους κινηματογραφιστής,
ο οποίος δεν έχει δώσει δείγ-
μα γραφής, ούτε με ταινία μι-
κρού μήκους) είτε του εκ Γερ-
μανίας αφικνουμένου Τάκη
Τουλιάτου, με την επιδότηση
τέλος τεσσάρων κινηματο-
γραφιστών για να... διορθώ-
σουν τις επισημανθείσες αδε-
ξιότητες των σεναρίων τους.

Μ' αυτά και μ' αυτά, το γε-
γονός ότι η κρατική επιχορή-
γηση κινηματογραφικών ται-
νιών προϋποθέτει μια συναλ-
λαγή, που συντελείται σε μια
πλήττουςα, γερασμένη πραγ-
ματικότητα, δεν φαίνεται να
εκπληρώσει κανέναν. Πολύ φο-
βόμαστε ότι δεν εξέπληξε ού-
τε και την Αντουανέτα Αγγε-
λίδη η οποία διαμαρτυρήθηκε
εντόνως στο όνομα του «δια-
φορετικού» κινηματογράφου
που κάνει και ο οποίος δεν ε-
κτιμήθηκε από την επιτροπή
κρίσης του ΕΚΚ.

ΥΓ.1. Το ΕΚΚ, φαίνεται συνε-
χίζει να ζει στα σύννεφα. Δεν
παραδειγματίζεται, όσα πα-
ράταιρα κι αν έχει προξενή-
σει. Για να δούμε, πώς θα δι-
καιολογηθεί η παραγωγή της
ταινίας του συνδικαλιστή Νί-
κου Αντωνάκου, ο οποίος όλο
κι όλο έχει σκηνοθετήσει μια
μόνο ταινία, παραγωγή της
πάλαι ποτέ Φίνος Φίλμς, ο ο-
ποίος πήρε τη χρηματοδότη-
ση επίσης «απ' το παράθυρο»,
κι ο οποίος σε συνέντευξη
που έδωσε στο στρατιωτικό
περιοδικό της ΚΝΕ «Θητεία»
δήλωσε ότι, κάνοντας μια ται-
νία για τη δικτατορία, ενδι-
αφέρεται να πλάσει ανθρώ-
πους - μοντέλα κοινωνικών
πρακτικών; Μα, που ζούμε τε-
λοσπάντων;

ΥΓ.2. Προβλήματα αντιμε-
τωπίζει, μαθαίνουμε, κι ο σκη-
νοθέτης Πατρής Βιβάνκο, ο ο-
ποίος διέλυσε τη συνεργασία
του με το διευθυντή φωτο-
γραφίας Γιώργο Αρβανίτη. Ο
τελευταίος τον κατηγορήσε
με πολύ βαρείς χαρακτηρι-
σμούς για να πάρει την απα-
ντήση ότι θέλησε να υποκατα-
στήσει το σκηνοθέτη στη δου-
λειά του. Μολονότι τα γυρί-
σματα συνεχίζονται, με νέο
διευθυντή φωτογραφίας, το
Γ. Δασκαλοθανάση, μέσα σε
αντιεξόρτητες, δεν θα 'πρεπε
το ΕΚΚ, με την πρακτική του
και τις συμβάσεις που υπο-
γράφει να προλαμβάνει αυτή
την «ανθρωποφαγία», η οποία
μόνο προς όφελος του κινη-
ματογραφικού έργου δεν
μπορεί να αποβεί;

Αλλά τι ζητάει τώρα;

Ηλίας Κανέλλης

Οι Εκδόσεις «Δωδώνη»

μετά από 8 χρόνια παρουσίας τους στα Γιάννινα
ως βιβλιοπωλείο – χαρτοπωλείο,
μεταφέρονται λόγω ιδιοχρησίας.

- Στο καινούργιο κατάστημα **ΜΙΧΑΗΛ ΑΓΓΕΛΟΥ 27**, σ' έναν τριόροφο, φωτεινό και άνετο χώρο, θα βρείτε πάλι το δικό σας ζεστό περιβάλλον και την ίδια φιλική διάθεση που γνωρίσατε 8 χρόνια τώρα.
- Λόγω της μεταφοράς μας, θα λειτουργούν τμήματα με μεγάλες προσφορές, στο κατάστημα της οδού **Βλαχλείδη 8**, μέχρι τον Ιούνιο. Επισκεφθείτε μας. Θα έχετε την ευκαιρία να κάνετε αξιόλογες αγορές από το στοκ που διαθέτουμε.
- Ουδεμία σχέση έχουμε με άλλο βιβλιοπωλείο το οποίο χρησιμοποιεί τον ίδιο τίτλο.

Εκδόσεις – Βιβλιοπωλείο «Δωδώνη»
Ασκληπιού 3, Αθήνα

Εκδόσεις – Βιβλιοπωλείο «Δωδώνη»
Μιχαήλ Αγγέλου 27, Γιάννινα

Τα δικά σας βιβλιοπωλεία
28 χρόνια κοντά σας

τα από όλα αυτά. Ο Νίκος συγκρουόταν με τη σκηνή και το ρόλο, και είναι αυτό που τον έκανε τόσο διαφορετικό. Κάθε φορά που ο Νίκος Σκυλοδήμος έβγαине στη σκηνή ήξερες ότι θα δινόταν μια μάχη, που την περίμενες, και την παρακολουθούσες με θαυμασμό και αγωνία.

Θαυμασμό, γιατί η σύγκρουση αυτή υποχρέωνε και τις δυο πλευρές —και τον ηθοποιό και το ρόλο— να εκτεθούν, και εκτιθέμενοι να αποκαλύψουν πτυχές άγνωστες, όχι όμως ως ολοκληρωμένη κατασκευή, ως οικοδόμημα, αλλά εν δυνάμει —ατιθάσσευτες. Και αγωνία, γιατί ήξερες ότι η έκβαση αυτής της σύγκρουσης μπορούσε να είναι καταστρεπτική για τον ηθοποιό.

Αυτό που λέω ίσως να ακούγεται εκ πρώτης όψεως πεζό, γιατί ο κάθε ηθοποιός συγκρούεται με το ρόλο του στην περίοδο των δοκιμών. Μα ώσπου να λήξει η περίοδος αυτή, και η παράσταση να φτάσει στο κοινό, ο ηθοποιός έχει ήδη βρει ένα *modus vivendi* με το ρόλο του, που συνήθως καταλήγει στην υποταγή του ηθοποιού. Γιατί κυρίαρχο στοιχείο παραμένει πάντα ο ρόλος, που ο ηθοποιός καλείται να «ερμηνεύσει» ή να «υπηρετήσει» ή να «εγσαρκώσει». Ίσως είναι σκληρό, μα όπως και να το κάνουμε η σχέση είναι σχεδόν πάντα μια σχέση αφέντη-δούλου. Εδώ στηρίζεται και το δέος του ηθοποιού για το ρόλο, δέος που οι συγγραφείς το γνωρίζουν, και το εκμεταλλεύονται εν ψυχρώ.

Μα για το Νίκο Σκυλοδήμο η σύγκρουση αυτή δεν έληγε ποτέ στις πρόβες. Την συνέχιζε και την ανέπτυσσε πάνω στη σκηνή. Η σκηνική παρουσία του ήταν συνηφασμένη με μια άρνηση υποταγής, και με μια πρόκληση απέναντι στο ρόλο. Κι αυτή η πρόκληση, από την πλευρά του ηθοποιού, ωθούσε το ρόλο να ξεδιπλωθεί, και να αποκαλύψει όλα του τα μυστικά κι όλα του τα εφόδια. Ο Νίκος αντιστεκόταν στη σχέση αφέντη-δούλου. Και οι άνθρωποι που αντιστέκονται είναι από τη φύση τους ηγετικές φυσιογνωμίες, έστω και αν δεν γίνονται πάντοτε ηγέτες. Ίσως αυτό να εξηγεί την ηγετική παρουσία του Νίκου Σκυλοδήμου πάνω στη σκηνή. Και αυτή η διαρκής σύγκρουση, που άρχιζε από την πρώτη μέρα των δοκιμών και διαρκούσε ως την τελευταία παράσταση, ανάλωνε όλες του τις δυνάμεις και δεν του άφηνε αποθέματα για τις συγκρούσεις έξω στην πραγματική ζωή. Γι' αυτό και στη ζωή του ήταν τόσο ευάλωτος, τόσο αδύναμος να αντισταθεί. Και πάλι όμως δεν είμαι βέβαιος. Ίσως οι συγκρούσεις στην πραγματική ζωή να μην τον ενδιέφεραν καθόλου, να θεωρούσε ότι δεν άξιζε τον κόπο να αναλώνει εκεί τις δυνάμεις του για να αντιστέκεται και να αποδυναμώνει τη σύγκρουσή του στη σκηνή.

Το τραγικό στη μοίρα του ηθοποιού είναι ότι ο ρόλος νικάει πάντα. Ο ηθοποιός κάποια στιγμή θα υποχωρήσει, θα φύγει —είτε πρόκειται για το τέλος της παράστασης ή των παραστάσεων, είτε πρόκειται για αποχώρηση λόγω φυσικής φθοράς— ο ρόλος όμως θα είναι πάντα εκεί, και θα περιμένει άλλους αντιπάλους για να μετρηθεί μαζί τους. Μοιραία, λοιπόν, ο ηθοποιός καταλήγει να επιδιώξει στο τέλος των δοκιμών έναν συμβιβασμό με το ρόλο, ή τουλάχιστον τη συνύπαρξη: γιατί γνωρίζει την έκβαση της μάχης, ξέρει ότι αυτή είναι εξαρχής χαμένη, ότι ο αντίπαλος είναι πιο ανθετικός από αυτόν, καθ' ότι αθάνατος. Ο Νίκος τα ήξερε όλα αυτά μα δεν υποχωρούσε. Αντίθετα οδηγούσε τη σύγκρουση στο έσχατο της σημείο. Η μόνη αναφορά που μπορεί να γίνει, είναι στον τραγικό ήρωα που κι αυτός επιμένει να συγκρούεται με τους θεούς και τη μοίρα του, ενώ ξέρει ότι η τύχη του είναι προκαθορισμένη, και ότι στο τέλος τον περιμένει η καταστροφή. Το ερώτημα είναι: αφού ο Νίκος γνώριζε το τέλος, γιατί επέμενε στη σύγκρουση;

Ας θυμηθούμε πάλι τα λόγια του Σαίξπηρ: «Θέλοντας να ζήσω, ανακαλύπτω ότι επιζητώ τον θάνατο, κι επιζητώντας τον θάνατο ανακαλύπτω τη ζωή». Ή για να το πούμε με τα λόγια του Ευαγγελιστή Ματθαίου, τον οποίο παραφράζει ο Σαίξπηρ: «ος γαρ αν θέλη την ψυχὴν αὐτοῦ σώσαι, ἀπωλέσει αὐτήν: ος δ' ἀπώλεσεν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐνεκεν ἐμοῦ, εὐρήσει αὐτήν» (Κατὰ Ματθαῖον ιστ' /25). Ίσως αυτά τα λόγια του Σαίξπηρ να αποτελούν το κλειδί της συμπεριφοράς του Νίκου. Ο Νίκος επιζητούσε το θάνατο πάνω στη σκηνή γιατί ήξερε ότι μόνο έτσι θα ανακάλυπτε τη ζωή — ήξερε πως όποιος χάνει την ψυχή του «ένεκεν του ρόλου» θα την ξαναβρεί. Αντίθετα όταν δεν έπαιζε θέατρο ήταν άρρωστος, ψυχικά καταρρακωμένος, «νεκρός». Ακριβώς επειδή θέλοντας να ζήσει «επιζητούσε τον θάνατο». Αυτή η καθημερινή αντιμετώπιση του θανάτου με σκοπό την ανακάλυψη της ζωής καθιστούσε το Νίκο άτρωτο απέναντι στον θάνατο, και εντός και εκτός σκηνής. Κι εδώ έρχεται ο Σαίξπηρ να προσθέσει άλλη μια φράση — εκείνο το «*Let it come on*», «*Ας έρθει λοιπόν*» (ο θάνατος). Ο Κλαύδιος, που λέει τα λόγια αυτά στο έργο του Σαίξπηρ, σώζεται τελικά από τον θάνατο με την παρέμβαση του Βικέντιου, του Δούκα της Βιέννης. Ο Νίκος Σκυλοδήμος δεν μπορούσε να σωθεί. Όχι επειδή δεν υπήρχε δούκας για να τον σώσει, αλλά επειδή η δική του πίστη στο αξίωμα ήταν πολύ πιο γνήσια: δεν έπαψε ποτέ να επιζητεί το θάνατο για να ανακαλύψει τη ζωή. Και συνέχισε αυτή την αναζήτηση ως την έσχατη συνέπειά της.

ΔΑΙΔΑΛΟΣ - Ι. ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΜΕΛΕΤΕΣ

J.-P. VERNANT-P. VIDAL-NAQUET

Μύθος και τραγωδία
στην αρχαία Ελλάδα
Μετάφραση: ΣΤ. ΓΕΩΡΓΟΥΔΗ

M.L. WEST

Κριτική των κειμένων
και τεχνική των εκδόσεων
Μετάφραση: Γ. ΠΑΡΑΣΟΓΛΟΥ

ΘΕΟΦ. ΒΕΓΚΟΥ

Οί Προσωκρατικοί

ΕΡ. ΚΑΨΩΜΕΝΟΥ

Τό κρητικό ιστορικό τραγούδι

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΚΑΡΟΛΟΥ ΤΖΟΝΣΟΝ

Μετάφραση: ΦΩΤΗ ΚΟΝΤΟΓΛΟΥ
Οί φημισμένοι κουρσάροι

P.A. ΣΤΗΒΕΝΣΟΝ

Μετάφραση: ΦΩΤΗ ΚΟΝΤΟΓΛΟΥ
Τό νησί μέ τό θησαυρό

ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ «ΤΙ ΞΕΡΩ;»
(«QUE SAIS-JE?») —

PIERRE ALBERT

Ό Τύπος

M.-F. GUYARD

Ό συγκριτική γραμματολογία

PIERRE GUIRAUD

Ό σημειολογία

GASTON BOUTHOU

Ό ιστορία της κοινωνιολογίας

ΑΡΣΑΚΗ 6, 105 64 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ. 3233271

ΒΙΒΛΙΟ

Εργαστήριο και πολιτική

**Η Μαντώ Αραβαντινού
γράφει για την «Αναφορά
περιπτώσεων» του
Αλέξανδρου Σχινά**

Το Δεκέμβριο του '66, η προηγούμενη «Αναφορά περιπτώσεων» αναγνωρίστηκε αμέσως σαν ένα ιδιότυπο και σημαντικό επίτευγμα της λογοτεχνίας μας. Αυτό ακριβώς και μάλιστα σε μεγαλύτερο βαθμό είναι τώρα και η διευρυμένη επανέκδοσή της. Μια κριτική μου τότε, ανάμεσα σ' εκείνες που πρόλαβαν να δημοσιευτούν πριν από το πραξικόπημα γι' αυτό το βιβλίο, είχε τιτλοφορηθεί «Η λογοτεχνία της αμφισβήτησης». Ήταν μια προσπάθεια ένταξης των κυριότερων κειμένων του

σε διεθνή σύγχρονα ρεύματα, με έξαρση ενός κύριου χαρακτηριστικού τους: την αμφισβήτηση της δυνατότητας να συλληφθεί και να αποδοθεί η πραγματικότητα με ενιαίο και τελεσίδικο τρόπο. Τώρα που η «Αναφορά περιπτώσεων» αποτελείται μόνο κατά το ένα τρίτο από τον παλιό εαυτό της και περιέχει πολύ πιο ποικίλο υλικό δεν θα γίνονταν να καλυφθεί μόνο έτσι. Αυτό το υλικό είναι τόσο πλούσιο και πολύμορφο ώστε κάθε προσπάθεια για την αναγωγή του σε έναν κοινό παρανομαστή θα κατέληγε σε ελάχιστα πληροφοριακές γενικεύσεις, όπως: εφευρετικότητα, πρωτοτυπία, τόλμη. Γι' αυτό θεωρώ προτιμότερη την υπόδειξη μερικών από τις πολλαπλές τεχνικές που εφαρμόζονται σε αυτό το βιβλίο.

Μια από τις χαρακτηριστικότερες είναι οι αλλαγές της εικόνας και του νοήματος της οικείας μας πραγματικότητας με μετατοπίσεις της σκοπιάς και υπολογισμένες αλλοιώσεις της διατύπωσης. Η τεχνική αυτή μας αφινιδιάζει από την αρχή κιόλας της πρώτης ενότητας, με τον τίτλο «Περιπτώσεις κατασκευής κόσμων». Σε μικτό ύφος πλαστού μεταφυσικού δοκιμίου και συνταγών κατασκευής, παρέχονται «δείξεις» για τη

χρησιμοποίηση της φαντασίας μας και μας υποβάλλεται ότι τα προϊόντα της, αν και προέρχονται από αυτόν τον κόσμο, δεν ανήκουν σε αυτόν. Είναι εντελώς άλλοι, ριζικά διαφορετικοί, πρωτόπλαστοι κάθε φορά κόσμοι που συνυπάρχουν ισότιμα μαζί του.

Μια υποβολή που ισοδυναμεί με αποκάλυψη. Και τι κερδίζουμε με αυτό τον απατηλό πολλαπλασιασμό των κόσμων; Ότι ακριβώς μας προσφέρει με κάθε τρόπο η αυθεντική τέχνη: Μια νέα θέαση αυτού του κόσμου. Ο Σχινάς το επιτυγχάνει εδώ με αυτόν τον τρόπο που θα χαρακτηριζα εκφραστική διάθλαση: Το μολύβι του μισοβυθίζεται σε ένα ποτήρι νερό, φαίνεται σαν σπασμένο και δείχνει προς άλλη κατεύθυνση.

Με ανάλογες μεθόδους που —που, αν και φαίνονται κάποτε σαν λεκτικό και διανοητικό παιχνίδι, εφαρμόζονται με αυστηρότητα επιστημονικού εργαστηρίου— επιτυγχάνονται και σε αυτή και στις δυο άλλες ενότητες μετατροπές της εικόνας και μεθερμηνείες του νοήματος της πραγματικότητας.

Τα αφηγήματα της δεύτερης ενότητας με τον τίτλο «Περιπτώσεις εμπλοκής του Εγώ μέσα στο Άλλο» είναι

μια σειρά από προσπάθειες ερμηνείας της παρουσίας του ατόμου μέσα στον κόσμο που διεξάγονται με την «καφκική» σύμβαση μιας διαβολικής κάθε φοράς παραβολής. Π.χ.: Αν αντιλαμβανόμαστε τον κόσμο σαν μια τεράστια ταχυδρομική διαδικασία, η ζωή μας θα ήταν μια χαμένη επιστολή ή, αν βλέπαμε τον κόσμο σαν ένα πολυσύχναστο θέρετρο, η ζωή μας θα ήταν ένα ναυάγιο εμπρός στα μάτια των άλλων, που δεν μπορούν να μας σώσουν ή, αν ο κόσμος συμπυκνωνόταν σε μια πόλη που πολιορκείται από έναν ανύπαρκτο εχθρό, η ζωή μας θα ισοδυναμούσε με έναν μάταια ηρωικό πόλεμο.

Ενώ οι ήρωες αυτών των αφηγημάτων συμβολίζουν γενικότερα τον άνθρωπο, εμφανίζονται συγχρόνως σαν μεμονωμένοι αφηγητές σε πρώτο πρόσωπο που η μοίρα τους καθορίζεται από μια αρχική παρεξήγηση αυτού που συμβαίνει γύρω τους. Ο μόνος γνώστης μιας υπέρτατης νομοτέλειας και σκοπιμότητας όλων αυτών παραμένει απρόσιτος —η «Ταχυδρομική Εξουσία» στην «Επιστολή», το «Λιμεναρχείο» στο «Ναυάγιο», το «Επιτελείο» στον «Πόλεμο». Θυμάμαι ότι ο Σχινάς διάβαζε αποσπάσματα παλαιών τέτοιων αφηγημάτων σε

Οι Εκδόσεις «Αωδώνη»

μετά από 8 χρόνια παρουσίας τους στα Γιάννινα ως βιβλιοπωλείο — χαρτοπωλείο, μεταφέρονται λόγω ιδιοχρησίας.

- Στο καινούργιο κατάστημα ΜΙΧΑΗΛ ΑΓΓΕΛΟΥ 27, σ' έναν τριόροφο, φωτεινό και άνετο χώρο, θα βρείτε πάλι το δικό σας ζεστό περιβάλλον και την ίδια φιλική διάθεση που γνωρίσατε 8 χρόνια τώρα.
- Λόγω της μεταφοράς μας, θα λειτουργούν τμήματα με μεγάλες προσφορές, στο κατάστημα της οδού Βλαχλείδη 8, μέχρι τον Ιούνιο. Επισκεφθείτε μας. Θα έχετε την ευκαιρία να κάνετε αξιόλογες αγορές από το στοκ που διαθέτουμε.
- Ουδείς σχέση έχουμε με άλλο βιβλιοπωλείο το οποίο χρησιμοποιεί τον ίδιο τίτλο.

Εκδόσεις — Βιβλιοπωλείο «Αωδώνη»
Ασκληπιδίου 3, Αθήνα

Εκδόσεις — Βιβλιοπωλείο «Αωδώνη»
Μιχαήλ Αγγέλου 27, Γιάννινα

Τα δικά σας βιβλιοπωλεία
28 χρόνια κοντά σας

Έκδόσεις Στιγμή

ΖΩΟΔΟΧΟΥ ΠΗΓΗΣ 91-93, ΑΘΗΝΑ 114 73
τηλ. 36.44.064

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΤΟΥ

Θανάση Βαλτινοῦ

**ΣΤΟΙΧΕΙΑ
ΓΙΑ ΤΗ ΔΕΚΑΕΤΙΑ ΤΟΥ '60**

μυθιστόρημα

ΜΠΛΕ ΒΑΘΥ ΣΧΕΔΟΝ ΜΑΥΡΟ

νουβέλα

Τρίτη έκδοση

ΕΤΟΙΜΑΖΕΤΑΙ

ΤΡΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΜΟΝΟΠΡΑΚΤΑ

μυθιστόρημα

Δεύτερη έκδοση

έναν στενό φιλικό κύκλο, αμέσως μετά τη θητεία του στην περίοδο του Εμφυλίου, όταν έζησε έντονα αυτή την οδυνηρή αποξένωση από το περιβάλλον του. Για την καθυστέρηση της δημοσίευσής τους δεν ευθύνεται ίσως μόνο ο ίδιος.

Κάποιες δοκιμαστικές δημοσιεύσεις του τότε δεν κατανοήθηκαν καθόλου. Για μας πάντως σήμερα είναι σαν να γράφτηκαν χθες. Τα δυο εκτενέστερα ιδιαίτερα είναι ένα απόκτημα για τη λογοτεχνία μας.

Μια άλλη τεχνική που εφαρμόζεται ήδη σε αυτά τα αφηγήματα αξιοποιείται στο έπακρο στην τρίτη ενότητα, με τον τίτλο «Περιπτώσεις από το ελάχιστο ως το τίποτα». Η τεχνική των αναπάντεχων αλληλοσυνδέσεων, Περιθωρικά εκ πρώτης όψεως επείσοδια αποκτούν λίγο αργότερα απροσδόκητες σημασίες, καταστρώνονται σχέδια παραπλάνησης που οδηγούν συνεχώς σε εκπλήξεις. Στο «Κόκκινο φως» η αναγνωστική ανάσα κόβεται κάθε τόσο με τη μεταφορά των βιωμάτων που νομίζαμε πως ανήκαν στον «ήρωα» στη ζωή άλλων. Στο «Ενώπιον πολυβολητού», το ενδεικτικότερο πεζογραφικό επίτευγμα αυτής της ενότη-

τας, αναγγέλλεται και συγχρόνως αποκρύπτεται με κάθε είδους αλληλοσυνδέσεις εκείνο το σημαντικότερο σημαντικό φινάλε.

Υποδεικνύω ακόμα επί τροχάδην μερικές από τις τεχνικές που αξιοποιούνται ιδιαίτερα σε αυτή την ενότητα: Τη συρρίκνωση της υπόθεσης σε μια καθημερινή λεπτομέρεια — μια συρρίκνωση που φτάνει ως την ανυπαρξία σε εκείνη τη συγκλονιστική «Περίπτωση μηδέν». Τη διεξοδική μικροσκοπήση, με όλους τους τρόπους, από όλες τις σκοπιές, μέσα σε έναν υπέρμετρα ελαστικοποιημένο χώρο και χρόνο. Την αδιάκοπη εναλλαγή όλων των εκφραστικών τρόπων, όλων των στυλιστικών επιπέδων — αλλά αυτό καλούπολογισμένα σύμφωνα με μια βαθύτερη αναγκαιότητα της αφήγησης και ποτέ σαν επίδειξη ή σαν παιχνίδι με τις δυνατότητες του ύφους. Την «αντικειμενικότητα» της απαριθμησης δεδομένων, που μοιάζει να διεξάγεται πέρα από τα ανθρώπινα σύνορα — από έναν απρόσωπο αφηγητή στο «Κόκκινο φως», από μια «ηλεκτρονική αφηγηματική συσκευή» στο «Ενώπιον πολυβολητού», από έναν απανταχού παρόντα συμπαντικό μηχανισμό στην «Περίπτωση μηδέν». Μια υ-

περμαθηματική ψυχρότητα, που διαπερνάται όμως παντού από ολόθερμα ανθρώπινα μηνύματα.

Το μόνο που δεν χρειάζεται να υποδειχθεί είναι πως ο κυριότερος ήρωας αυτού του βιβλίου είναι η ελληνική γλώσσα.

ΜΑΡΙ ΚΑΡΝΤΙΝΑΛ

Πισωβελονιά

Μετάφραση: Τούλα Τόλια

Εκδόσεις Κέδρος, Αθήνα 1989

Η Μαρί Καρντινάλ είναι μια από τις σημαντικότερες εκπροσώπους της σύγχρονης γυναικείας πεζογραφίας. Η γραφή της, έντονα περιγραφική καθορίζεται στο τελευταίο της μυθιστόρημα «Πισωβελονιά» από την αντίθεση μεταξύ λυρισμού και ρεαλιστικής, σχεδόν καθημερινής αφήγησης προσαρμοζόμενη κάθε φορά στο εκάστοτε πρόσωπο.

Παρ' όλα αυτά επιτυγχάνει να διατηρήσει τον εξομολογητικό χαρακτήρα του είδους

αυτού της λογοτεχνίας — χαρακτηριστή ημερολογίου — δημιουργώντας έτσι μια άμεση επαφή με τον αναγνώστη.

Η «ευελιξία» αυτή της γραφής αποδόθηκε με ιδιαίτερη δεινότητα και στη μετάφραση, παρά τους κάποιους γαλλισμούς.

Στην «Πισωβελονιά» η συγγραφέας αφηγείται την πορεία μιας πενήνταχρονιας γυναίκας προς την αυτογνωσία και την παράλληλη ανεξαρτητοποίηση της από την οικογένειά της.

Μέσα από μια συναρπαστική εναλλαγή «πραγματικού» και «φανταστικού» εκτυλίσσεται η πλοκή του έργου, αναδύοντας τις ενοχές της μητέρας-συζύγου και τέλος την απελευθέρωσή της από αυτές σε μian ενδιαφέρουσα αντιπαράθεση με τον μύθο της Κλυταιμνήστρας, που παίρνει μια νέα διάσταση ειδικά από την πλευρά της γυναίκας.

ΝΕΛΣΟΝ ΜΑΝΤΕΛΑ

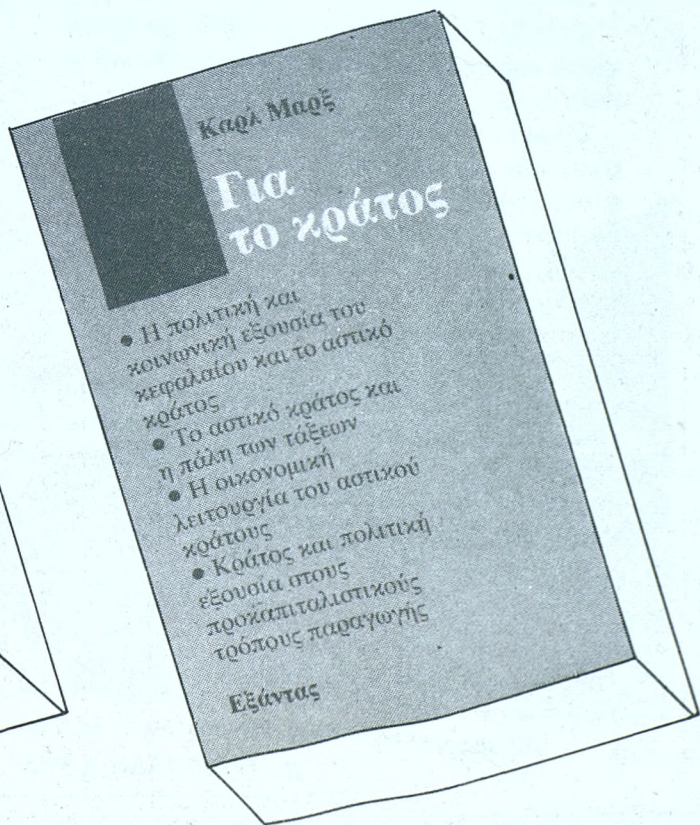
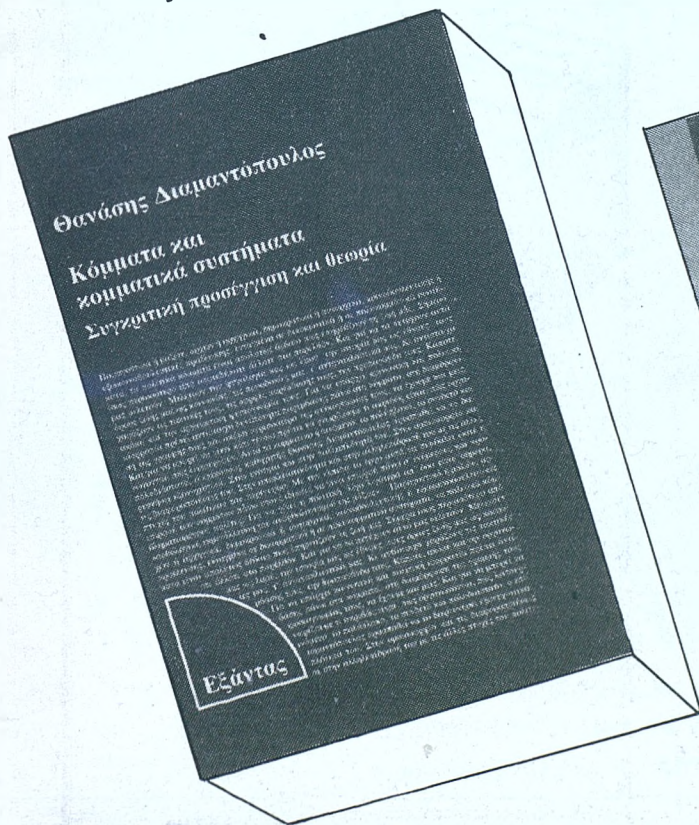
Το απαρχαίνω

Μετάφραση: Ελένη Αστερίου

Εκδόσεις Ηρόδοτος, Αθήνα 1989

Ο Νέλσον Μαντέλα, κύριος κατηγορούμενος στις δίκες των Νοτιοαφρικανών πατριωτών στα 1962 και 1964, υπερασπίστηκε ο ίδιος τον εαυτό του. Στο βιβλίο αυτό περιλαμβάνονται οι δυο αγορεύσεις

Εκδόσεις ΕΞΑΝΤΑΣ

του, στις οποίες περιγράφει την ιστορία του Αφρικανικού Εθνικού Κογκρέσου και αποκαλύπτει τη διαδικασία από την οποία πέρασαν διαδοχικά οι ηγέτες του, από την νομιμόφρονα αντιπολίτευση στην απεργία και από την απεργία στο σαμποτάζ.

ΤΟΜΑΣ ΜΑΝ
Τρεις νουβέλες
Μετάφραση: Γιάννης Κοιλής
Εκδόσεις Κριτική, Αθήνα 1989

Το βιβλίο περιλαμβάνει τρεις νουβέλες γραμμένες σε διαφορετικές περιόδους του έργου του συγγραφέα. Ήρωές τους είναι χαρακτηριστικές μικροαστικές οικογένειες, στιγμές από τη ζωή των οποίων περιγράφει ο Μαν επικεντρώνοντας την προσοχή του σε θέματα —κοινά στο έργο του— όπως η ευτυχία, ο έρωτας και ο θάνατος.

ΙΤΑΛΟ ΚΑΛΒΙΝΟ
Η μέρα ενός εκλογικού αντιπροσώπου
Μετάφραση: Τόνια Τσιτσοβίς - Radin
Εκδόσεις Κριτική, Αθήνα 1989

Στο διήγημα αυτό, γραμμένο στα 1963, παρουσιάζεται η πολιτική σκηνή της Ιταλίας

και το πολιτικό μάρκετινγκ στην πιο ακραία μορφή του.

Ο ήρωας, μέλος κόμματος της αριστεράς είναι εκλογικός αντιπρόσωπος σε ένα εκκλησιαστικό ίδρυμα για «ανθρώπους με ειδικά προβλήματα», όπου η πλήρης εξάρτησή τους από τη διεύθυνση τους καθιστά εύκολα θύματα της πιο στυγνής πολιτικής εκμετάλλευσης.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ
Η απόλυτη σιωπή όταν το χιόνι δολοφονούσε τον κήπο
Εκδόσεις Δόμος, Αθήνα 1989

Δείγμα γραφής:
«Δεν έχω πει άλλο τίποτα από λόγια που λησμονήθηκαν
δεν έχω κάνει ούτε μια πράξη που θα μπορούσε ν' αγαπηθεί
ένα τρανό απολογισμό κατάφερα τη ζωή μου από ανία, επαναλήψεις και θάνατο».

ΓΙΑΝΝΗΣ ΡΙΤΣΟΣ
Ποιήματα (1958-1987)
Τόμος Θ'
Εκδόσεις Κέδρος, Αθήνα 1989

Με την ευκαιρία των 80 χρόνων του Γιάννη Ρίτσου κυκλοφόρησε ο ένατος τόμος

με έργα που ως τώρα κυκλοφορούσαν σε χωριστά βιβλία, αλλά, και συλλογές ανέκδοτες στην Ελλάδα.

Μερικές από τις ανέκδοτες συλλογές που έχουν όμως κυκλοφορήσει στο εξωτερικό είναι: «Ένας Πίνακας με μικρές πινελιές» (Ρουμανία 1959), «Αρχαίο Φρούριο» (Ναύπακτος 1966), «Μοναχικά σχέδια» (Τσεχοσλοβακία 1962).

ΚΡΗΤΗ
Ιστορία και Πολιτισμός
Σύνδεσμος Τοπικών Ενώσεων Δήμων και Κοινοτήτων Κρήτης, Κρήτη 1987, 1988

Η συνεχής και πολυτάραχη πορεία της Κρήτης ανά τους αιώνες και ο πολιτισμός που επιτεύχθηκε από τα προϊστορικά χρόνια μέχρι σήμερα, αποτύπωσαν ένα από τα πιο πλούσια και εκτενή τμήματα της ιστορίας στον ελληνικό χώρο. Η πολυμορφία και οι διαστάσεις του αποτέλεσαν ίσως και τα βασικότερα εμπόδια μέχρι σήμερα στην πραγματοποίηση μιας συστηματικής καταγραφής του.

Το κενό αυτό έρχεται να καλύψει το δίτομο έργο «Κρήτη, Ιστορία και Πολιτισμός», που εκδόθηκε με πρωτοβουλία

Η ΖΑΛΗ ΤΩΝ ΤΑΞΕΩΝ

των Τοπικών Ενώσεων Δήμων και Κοινοτήτων Κρήτης και υπό την επίσημη επιμέλεια του Ν. Παναγιωτάκη.

Πρόκειται για τη μοναδική σε διεθνές επίπεδο ολοκληρωμένη προσπάθεια συγκέντρωσης και πραγμάτευσης των σελίδων αυτών της ιστορίας για την επίτευξη της οποίας συνεργάστηκαν 16 ειδικοί και διακεκριμένοι επιστήμονες.

Ο μεγάλος αριθμός των συνεργατών δεν στάθηκε ωστόσο εμπόδιο στη δημιουργία μιας ενιαίας απλής μορφής στη γραφή, που έρχεται να συμπληρώσει την αρτιότητα του επιστημονικού λόγου και να κάνει το έργο προσιτό και στον μη ειδικό αναγνώστη.

ΟΙ ΜΠΛΕ ΟΔΗΓΟΙ

ΟΙ ΜΠΛΕ ΟΔΗΓΟΙ είναι η πυξίδα για όποια χώρα ταξιδεύετε σε όποια εποχή και για όποιο λόγο.

Είναι οι πιο έγκυροι ταξιδιωτικοί οδηγοί στον κόσμο. Περιέχουν στοιχεία Γεωγραφίας, Αρχαιολογίας, Ιστορίας, Φιλολογίας, Γλώσσας, Πολιτισμού και καθημερινής ζωής.

Είναι οι οδηγοί ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ για κάθε χώρα και κάθε πόλη και αποτελεί πολύτιμη πηγή γνώσεων ακόμα και όταν δεν ταξιδεύετε.

ΟΙ ΜΠΛΕ ΟΔΗΓΟΙ σας ξεναγούν υπεύθυνα και μεθοδικά ώστε να αξιοποιείτε καλύτερα το χρόνο σας. Περιέχουν χάρτες, σχεδιαγράμματα, αναλυτικά δρομολόγια, πίνακες και ΜΙΚΡΟ ΛΕΞΙΚΟ για κάθε χώρα.

ΟΙ ΜΠΛΕ ΟΔΗΓΟΙ
οι προσωπικοί σας ξεναγοί

ΟΙ ΜΠΛΕ ΟΔΗΓΟΙ
(Les Guides Bleus)
του Γαλλικού οίκου
Hachette

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΟΙ ΤΟΜΟΙ
ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Εκδόσεις ΓΙΑΛΛΕΛΗ. Αποκλειστική διάθεση ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΥΡΙΟΠΟΥΛΟΣ & ΣΙΑ Ο.Ε.

ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΛΗ 3. ΤΗΛ.: 36.41.249, 36.41.120

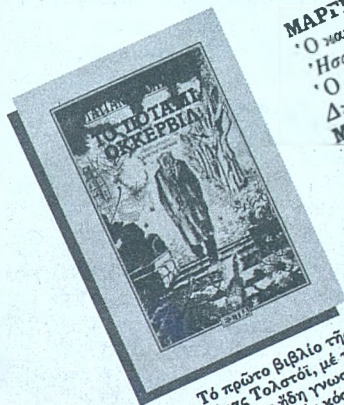
ΣΕΙΡΑ ΞΕΝΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ

Ο θερμόαιμος Ταρταρίνος
και οι σπαρταριστές του
περιπέτειες στη Βόρειο
Αφρική. Άλφονσος
Ντωντέ σε μετάφραση
Παπαδιαμάντη.

Ετοιμάζονται:

Γάλλος ριζοσπάστης του
παρασμένου αιώνα, ο
Οκτάβ Μιρμπώ άρρηγείται
μιά συνταρακτική εμπειρία
στην Κίνα.

Τό πρώτο βιβλίο της
Τατιάνας Τολστόι, μέ τό
όποιο έγινε ήδη γνωστή
σ' όλο τόν κόσμο.

ΜΑΡΓΚΑΡΕΤ ΝΤΡΑΜΠΛ,
Ο καταράκτης, μετάφρ. Νανά
Ησαΐα • **ΤΟΜΑΣ ΜΠΕΡΝΧΑΡΤ**,
Ο άνηψός του Βιτρικενστάιν, μετάφρ.
Δημήτρης Βάρσος • **ΚΑΜΙΛΟ**
ΜΠΟ-Ι-ΤΟ, Αίσθημα (Sensu), μετάφρ.
Στέλλα Θεοδοροπούλου • **Τ.Ε. ΛΩΡΕΝΣ**,
Επτά στύλοι της σοφίας, μετάφρ. Εύαγγελία
Κιζήλου • **ΤΖΩΝ ΦΩΟΥΛΣ**, Μία συνέντευξη,
εισαγ. - επιμ. - μετάφρ. Φαίδων Ταμβακάκης
ΤΖΩΝ ΦΩΟΥΛΣ, Εβέννος Πύργος, μετάφρ.
Φαίδων Ταμβακάκης • **ΜΑΡΓΚΑΡΕΤ ΑΤΤΟΥΝΤ**,
Η ιστορία της πορφυρής δούλης, μετάφρ. Παύλος
Μάτεσις • **ΤΕΟΝΤΟΡ ΦΟΝΤΑΝΕ**, Έφη Μπρίστ, μετάφρ.
Άγγελος Παρθένης • **ΚΛΩΝΤ ΣΙΜΟΝ**, Η πρόσκληση,
μετάφρ. Καίτη Δρόσου • **ΜΑΓΔΑ ΖΑΜΠΟ**, Το ελάφι,
μετάφρ. Γαλάτεια Σαράντη • **ΡΟΜΠΕΡ ΝΤΕΣΝΟΣ**,
Ποήματα, μετάφρ. Βερονίκη Δολακούρά • **ΑΛΕΝ**
ΓΚΙΝΣΜΠΕΡΓΚ, Ημερολόγια, μετάφρ. Σπύρος Μεϊμάρης
ΝΤΟΝ ΝΤΕΛΙΛΟ, Λευκός θόρυβος, μετάφρ. Πέτρος
Άρπατζόγλου, Καίτη Παπανικολάου.

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ
“ΕΣΤΙΑΣ”

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ “ΕΣΤΙΑΣ”
Ι.Α. ΚΟΛΛΑΡΟΥ & ΣΙΑ Α.Ε.
ΣΟΛΩΜΟΣ 60 - 106 72 ΑΘΗΝΑ
ΤΗΛ. 361.5077 - 363.7324

Εγώ, ο Τραμπάκουλας

ή τα Κλυννοσκεπτάσματα του ελληνικού χώρου

του Τάκη Θεοδωρόπουλου

Κάθε φορά και πιο προωθημένος, κάθε φορά και πιο ξεσαλωμένος. Κάθε φορά, γύρω στο Πάσχα, που ο Χάρρυ Κλυνν εμφανίζεται με την καινούρια του εργασία, μια περίεργη κίνηση δημιουργείται σε ολόκληρη την επικράτεια. Ένα ρεύμα συναίνεσης συμπαρασύρει όλους όσους καταφέρουν να επιβιώσουν από τα εγκεφαλικά και τα εμφράγματα —συνέπειες της πολυφαγίας των ημερών— ή να ξεφύγουν από την εκατόμβη των αυτοκινητοδρόμων— θυσία στη φασίζουσα εγωπάθεια της καθημερινότητας του ελληνικού χώρου.

Είτε με DATSUN, είτε με BMW, το κοινό του Χάρρυ Κλυνν τρέχει να τον ακούσει. Στις γκριμάτσες του, στο παραλήρημά του, πραγματοποιείται μια κοινωνική συναίνεση που καμιά πολιτική δεν μπορεί να την εκφράσει, και κανένας θεσμός δεν μπορεί να την περιλάβει. Ο λόγος του εθνικού γελωτοποιού πάσχει από α-

κράτεια. Όλοι και όλα γελοιοποιούνται, όλοι και όλα ανακατεύονται και ανακατεύουν με αποτέλεσμα ένα γέλιο που μοιάζει περισσότερο με βιασμένο ξαλάφρωμα και σίγουρα ελάχιστη ευφορία εμπνέει. Ένα γέλιο που με τον κυνισμό του κολακεύει ό,τι πάει να απωθήσει. Βρίζοντας, ουρλιάζοντας, βογγώντας ή μουγκρίζοντας το δύσμοιρο ανθρωπάκι, ενσαρκώνει έναν ελληνισμό που υιοθετεί για την επιβίωσή του όλες τις δυνατός στοματικές δραστηριότητες εκτός από το λόγο - που μετατρέπεται κι αυτόν ακόμη το λόγο σε μια ακόμα στοματική δραστηριότητα ανάμεσα στις άλλες.

Ας μην ξεχνάμε το περίφημο εκείνο «γκράτσια Κοσκώτα», το κοσκωτικό σύνθημα, που προσδιόρισε περισσότερο από οτιδήποτε άλλο την αντίδραση της «αγνής λαϊκής ψυχής» απέναντι στο μεγαλοαπατεώνα. Τι σήμαινε το «γκράτσια Κοσκώτα» που ακούστηκε στα γήπεδα

και τις πλατείες της επικράτειας - πέρσι τέτοια εποχή αν δεν κάνω λάθος. Τι κρυβόταν πίσω από την επιφανόμενη ειρηνεία της επανάληψης; Κατά κύριον λόγο αποδοχή, αποδοχή της δύναμης που πρεσβεύουν τα δισεκατομμύρια, αποδοχή του θαύματος.

Ο Κοσκωτάς δεν κατάφερε σε καμιά στιγμή να πείσει πως είναι μια αξιοσέβαστη οικονομική δύναμη σε κοινωνικό έρεισμα - κι αυτό παρά τη συμπαράσταση των νεοτζακιτών φίλων του. Κινδύνευσε όμως να γίνει κάτι σαν λαϊκός ήρωας, κι αυτό όχι μόνο χάριν στον Ολυμπιακό, αλλά και τη συνδρομή της μυθοπλαστικής ικανότητας του εθνικού μας γελωτοποιού, του κ. Χάρρυ Κλυνν.

Ο τελευταίος Χάρρυ Κλυνν, αυτός που μόλις κυκλοφόρησε, είναι σίγουρο πως δεν διαθέτει πολλά από τα πλεονεκτήματα των προηγούμενων - οι οποίοι έβγα-

ζαν γέλιο ακόμη και σε όσους απωθούσε το φαινόμενο. Ο γελωτοποιός, περισσότερο ξεσαλωμένος από ποτέ, με λεκτικές γκριμάτσες περισσότερο αδιάτακτες από ποτέ μοιάζει να κυνηγάει μια πραγματικότητα που είναι ήδη γελοιογραφημένη. Κοινώς ακούγεται λαχανιασμένος. Η ειδησεογραφία των τελευταίων μηνών τον έχει προ πολλού ξεπεράσει.

Παρ' όλα αυτά μένει το ύφος. Το ύφος της βεβαιότητας πως το πόνημα, εκτός από εμπορική επιτυχία, θα αποτελέσει και γεγονός που θα βρει τη θέση του στη σειρά των «πολιτικών» επεισοδίων που αποτελούν την πολιτική ζωή της χώρας. Ο κ. Κλυνν και οι συνεργάτες του γνωρίζουν πως το ανθρωπάκι που έχουν κατασκευάσει έχει κατακτήσει ένα δικαίωμα που μοιάζει πια αδιαμφισβήτητο: το δικαίωμα του να αρθρώνει έναν λόγο που άμα τη εκφορά του καταγράφεται ως λόγος κριτικής του δημόσιου βίου της χώρας. Ή μάλλον, καλύτερα, ό,τι πει και ό,τι κι αν κάνει εγγράφεται ως λόγος κριτικής των δημοσίων μας πραγμάτων. Το «ανόητον» παράγει νόημα πολιτικό εκεί που οι πολιτικές τοποθετήσεις μοιάζουν να έχουν χάσει πια το νόημά τους.

Πίσω από τον κ. Χάρρυ Κλυνν υπάρχει ως γνωστόν μια ολόκληρη στρατιά επιθεωρησιογράφων και ηθοποιών που άλλοι με περισσότερο και άλλοι με λιγότερο ταλέντο ασκούν λίγο ως πολύ το ίδιο λειτουργήμα, το λειτούργημα του εθνικού μας τιμητή. Στην Ελλάδα της δεκαετίας του '80 μπορεί να μην συμμετέχουν οι στοχαστές στη δημόσια ζωή, ο λόγος της κοινωνικής κριτικής όμως αρθρώνεται από γελωτοποιούς και επιθεωρησιογράφους - και ορισμένα από τα «αποπαίδια» τους, κάτι «ντισκ τζόκεϋ» της Ελεύθερης Ραδιοφωνίας. Αυτοί αναδιαμορφώνουν ανά πάσαν στιγμή τα δεδομένα της δημόσιας ζωής μας ως έναν αχταρμά πολιτικού κυνισμού, καταναλωτικής ανεγκέφαλης μανίας, όπου τα πάντα εξισώνονται, τα πάντα ισοπεδώνονται μπροστά στην μια και μοναδική υπέρτατη ανάγκη, τη μοναδική αξία που επιβεβαιώνεται θλιβερά επαναλαμβανόμενη: Να την βρω «Εδώ και Τώρα».

Να την βρω «Εδώ και Τώρα». Δεν είναι καθόλου τυχαίο ότι ο κ. Κλυνν σε αντίθεση με άλλους λαϊκούς ήρωες και κωμικούς χαρακτήρες, είναι σαφώς και εξαρχής πολιτικοποιημένος. Η λαϊκή ψυχή που δεν φοράει πια τσαρούχια αλλά σαγιονάρες και δεν μαγειρεύει πια με τεντζερέδες αλλά με χύτρες ταχύτητας, ζητάει και την πολιτική της δικαίωση. Από αυτήν την άποψη ο Χάρρυ Κλυνν βρίσκεται στους αντίποδες ενός άλλου λαϊκού ήρωα, του Θανάση Βέγγου. Εκεί που ο Βέγγος τρώει σφαλιάρες, ο Κλυνν τις δίνει. Εκεί που ο Βέγγος τρέχει λαχανιασμένος για να γλιτώσει ή για να επιβιώσει, ο Κλυνν κάθεται χορτάτος μπροστά

στην τηλεόραση και τη βρίσκει κοροϊδώντας την Αλέξισ στη «Δυναστεία». Εκεί που ο Βέγγος αναζητεί την ηθική δικαίωση συνομιλώντας με τα πρωτογενή υλικά της «λαϊκής ψυχής» — αυτό το «συνάνθρωποι» που λέει κάθε τόσο είναι αρκετά εύγλωττο — ο Κλυνν απαιτεί την άμεση πολιτική ικανοποίηση.

Τι έχει συμβεί από τον Βέγγο στον Χάρρυ Κλυνν; Σίγουρα πολλά έχουν αλλάξει. Και η πάλαι ποτέ μικροαστική αυλή, το πάλαι ποτέ καταφύγιο της λαϊκής ψυχής στη δεκαετία του εξήντα — εκεί που άνθισε ο ελληνικός κινηματογράφος, εκεί που δικαιώθηκε το τραγούδι του Θεοδωράκη και οι λοιπές δημοκρατικές δυνάμεις της τέχνης μας — έχει εκραγεί. Τα υλικά της έχουν διασπαρεί — εξού και το παραληρηματικόν του λόγου του Κλυνν — χωρίς βέβαια να έχουν απαλλαγεί από τις εμμονές τους. Η επιμονή, για παράδειγμα, του εθνικού μας γελωτοποιού στη σκατολογία — λεκτική ή απλώς ηχητική — δεν είναι τίποτε άλλο από την έκρηξη των απωθμένων του μικροαστικού πουριτανισμού.

Η «λαϊκή ψυχή» γαλουχημένη στους ασβεστωμένους τοίχους, τους βασιλικούς στη γλάστρα, στο σκηνικό της Δραπετσώνας, σίγουρα έχει περάσει στην ιστορία. Τα υλικά της έχουν μεταλλαγή σε όνειρα πολυτελείας, σε ατέρμονες συζητήσεις περί ποδοσφαιρικών ανωνύμων εταρειών και πανευρωπαϊκών κυπέλλων και σε μετρητά που επενδύονται παράυτα σε οριζόντιες ιδιοκτησίες. Υλικά, που, μαζί με τα παραδοσιακά της φαντάσματα — τις ανιστόρητες εκδοχές περί εμφυλίου, τον μπαμπούλα της Δεξιάς — και κυρίως με μια φυλετική σχεδόν αντιμετώπιση της ευρωπαϊκής μας ένταξης βρήκαν την πολιτική τους δικαίωση στο λαϊκισμό του κ. Παπανδρέου.

«Δεν υπάρχουν θεομοί. Υπάρχει μόνον ο λαός», δήλωσε ο τελευταίος στην Κοζάνη.

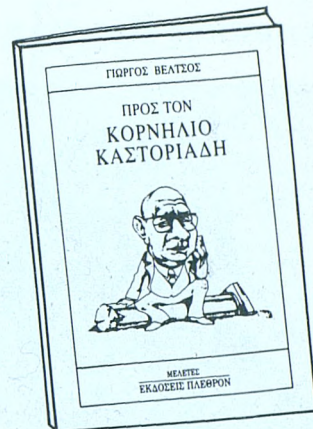
«Δεν υπάρχει τίποτε. Υπάρχω μόνο εγώ», δηλώνει χρόνια τώρα ποικιλοτρόπως ο κ. Χάρρυ Κλυνν. Εγώ, αυτό το ταλαίπωρο ανθρωπάκι, που μπορεί να γελάτε μαζί μου γιατί δεν εκφράζομαι σωστά, γιατί είμαι τραμπάκουλας και προγλωσσικός, όμως εγώ, αυτός ο τραμπάκουλας ο προγλωσσικός είναι αυτός που θα σας κρίνει. Γιατί είμαι αυτός που είμαι. Γιατί είμαι ο λαός.

Σίγουρα από αυτήν την άποψη ο Χάρρυ Κλυνν πέτυχε αυτό που πολλοί «προοδευτικοί» καλλιτέχνες επιδιώκουν μετά μανίας τόσα χρόνια. Να εκφράσει με την τέχνη του το τραγελαφικόν συλλογικό «εμείς», το «εμείς» που λυμαινεται το παρόν του ελληνικού χώρου.

Γιατί λησμονήσα να σημειώσω πως κι εγώ πιστεύω, όπως και τόσοι άλλοι, πως έχουμε να κάνουμε με ταλαντούχο καλλιτέχνη. □

Έκδόσεις Πλέθρον

Σειρά: ΜΕΛΕΤΕΣ
ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ

ΓΙΩΡΓΟΣ ΒΕΛΤΣΟΣ
ΠΡΟΣ ΤΟΝ
ΚΟΡΝΗΛΙΟ ΚΑΣΤΟΡΙΑΔΗ

Βιβλιοπωλείο-Εκδόσεις:
Μασσαλίας 20Α, 106 80 Αθήνα
τηλ.: 36.41.260 - 36.45.057

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΤΟ ΧΑΜΟΓΕΛΟ ΤΗΣ ΤΖΟΚΟΝΤΑΣ

Ένας υποψήφιος δήμαρχος πεθαίνει σε μια δεξίωση. Ο θάνατος είναι τυχαίος ή πρόκειται για έγκλημα; Ένας δημοσιογράφος ερευνά την υπόθεση.

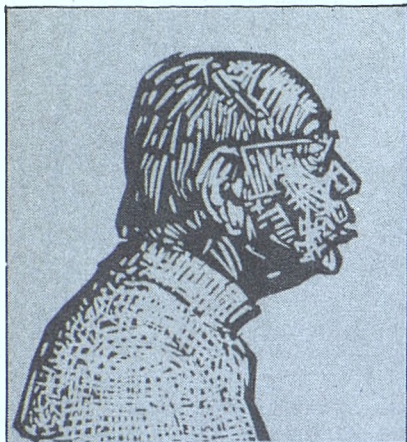
ΤΟ ΚΛΕΙΔΙ
Π.Α. ΛΙΑΝΗ & ΣΙΑ ΕΕ
Σόλωνος 94

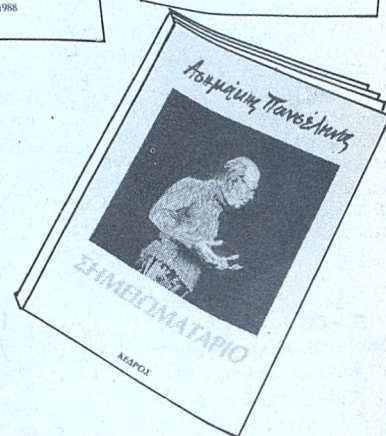
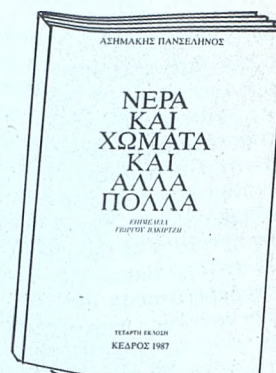
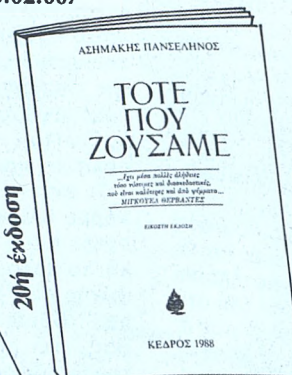
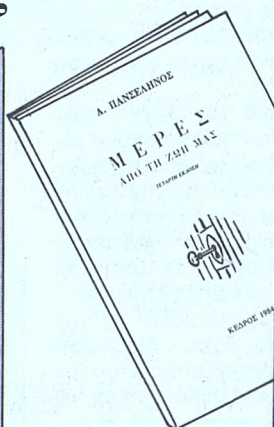
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΕΔΡΟΣ

Γ. Γενναδίου 3, τηλ. 36.02.007

Ασημάκης Πανσέληνος

**ΜΕΡΕΣ ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΜΑΣ
ΤΟΤΕ ΠΟΥ ΖΟΥΣΑΜΕ
ΝΕΡΑ ΚΑΙ ΧΩΜΑΤΑ
ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΠΟΛΛΑ
Η ΚΙΝΑ Η ΔΙΚΗ ΜΟΥ
ΤΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑΡΙΟ**

Αλεξης Πανσέληνος

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΕΔΡΟΣ

Γ. Γενναδίου 3, τηλ. 36.02.007

Το πρώτο βιβλίο του
ΑΛΕΞΗ ΠΑΝΣΕΛΗΝΟΥ
τέσσερις νουβέλλες
ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΜΕ ΣΚΥΛΟΥΣ

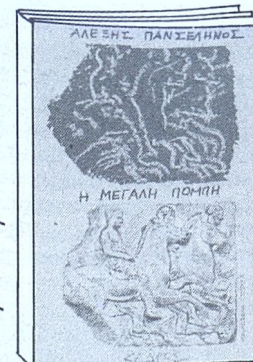
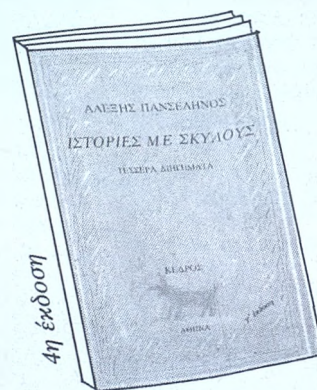
Μια εντυπωσιακή είσοδος
στο χώρο της νέας
ελληνικής πεζογραφίας.

Η ΜΕΓΑΛΗ ΠΟΜΠΗ

Β' Κρατικό Βραβείο Μυθιστορήματος 1985

Η περιπέτεια ενός
φανταστικού και ενός
πραγματικού ήρωα...
Δυο ιστορίες που γίνονται
μία...

Ένα μυθιστόρημα
ιστορικής φαντασίας και η
ιστορία ενός νεαρού
σύγχρονου Αθηναίου που
συναντά τα φαντάσματα
των αναγνώσμάτων του.

δια λογος

ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ

● Με αφορμή άρθρο στο ANTI, ο Δήμαρχος Ηρακλείου κ. Μ. Καρέλλης μας γράφει:

Φίλε κ. Διευθυντά
Στο 399 τεύχος σας δημοσιεύσατε ένα άρθρο του Αρχαιολόγου κ. Γρηγόρη Κωνσταντινόπουλου, το περιεχόμενο του οποίου δεν πολυκατάλαβα για να είμαι ειλικρινής, εκτός από τις παραγράφους που αφορούσαν είτε το λαό του Ηρακλείου είτε εμένα προσωπικά — και γι' αυτές η επαφή μου δεν υπήρξε απολύτη.

Και ο μεν αρθρογράφος σας κ. Γ. Κωνσταντινόπουλος, προς τιμήν του, επανորθώνει με κάποιο τρόπο τη θέση που πήρε για μένα, (με τις κατηγορίες ότι εισώπησα όταν ο Παττακός εγκρέμιζε το Ναό του Σωτήρα, στο Ηράκλειο) πληροφωρώντας τους αναγνώστες σας ότι για λόγους αντικειμενικούς δεν μπορούσα να μιλήσω.

Τον ευχαριστώ για την επανόρθωση, που αποτελούσε χρέος του εξάλλου σημειώνω όμως ένα υπολανθάνοντα «ρατσισμό»: με άκρα συγκατάβαση — αυτό υποδηλώνει η φράση του «από οποιοδήποτε χώρο κι αν αγωνίζονται για την πρόοδο του τόπου μας» — δέχεται ότι μπορεί να υπάρχει κάποιος αγωνιστής ή συνεπής δημοκράτης που να ανήκει σε ιδεολογικούς χώρους πέρα από τους δικούς του ή τους δικούς σας.

Σε ένα άλλο σημείο του άρθρου θα μου επιτρέψετε, όμως, να σταθώ.

Σε εκείνο που λειδωρεί το λαό του Ηρακλείου και την ηγεσία του, εν προκειμένω την Δημοτική του Αρχή, γιατί πρωτοστάτησαν σε εκείνη την μεγαλειώδη εκδήλωση εναντίον της «περιφοράς» λεπτεπίλεπτων και εξαιρετικά ευαίσθητων σε οποιαδήποτε ταλαιπωρία εκθεμάτων του Αρχαιολογικού μας Μουσείου.

Ήσαν οι Αρχαιολόγοι Νικόλαος Πλάτων και Στέλιος Αλεξίου μεταξύ των άλλων εκείνοι που μας είχαν πληροφορήσει ότι η περιφορά των

εκθεμάτων αυτών θα ήταν επώδυνη, επικίνδυνη και, ίσως, μοιραία.

Και εδώ θα πρέπει να προσθέσω ότι πολλοί από τους σημερινούς αρχαιολογούντες ή δημοσιογραφούντες δεν είναι σε θέση να αγγίξουν ούτε τους μύαντες των υποδημάτων των δυο κορυφαίων αρχαιολόγων και πνευματικών ανθρώπων που είχαν επί πλεον άμεση γνώση του αντικείμενου, ως χρηματίσαντες διευθυντές του Αρχαιολογικού Μουσείου Ηρακλείου.

Και ακόμα: ο έσχατος των χωρικών της Κρήτης, των Ελλήνων χωρικών, διαθέτει μεγαλύτερη ευαισθησία στα θέματα του Πολιτισμού, απ' ό,τι το σύνολο των περί τον πολιτισμόν τριβάζοντων σε διάφορα κεντρικά, αρχαιολογικά ή μη, συμβούλια του γαργαντούα της τέως κλεινής πρωτεύουσας.

Με συγχωρείτε για την επαρχιώτικη έπαρση.

Μανόλης Καρέλλης
Δήμαρχος Ηρακλείου

ΑΘΕΡΑΠΕΥΤΗ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟΜΑΝΙΑ

● Στον Ημεροδότη του τεύχους 397 (10.3.89) γράφτηκε το εξής σημείωμα:

Τα ποντίκια φεύγουν πρώτα από το σκάφος: ο αντιπρόεδρος, λογοκλόπος και μεγαλοπασόκος τον καλό καιρό κ. Γ. Πανούσης αποχώρησε από το Κίνημα...

Με αφορμή αυτό, ο κ. Πανούσης, αναπληρωτής καθηγητής στη Νομική Σχολή Θράκης, μας τιμήσε με την παρακάτω επιστολή:

Αγαπητέ κύριε διευθυντά, σχετικά με σχόλιο του ΑΛΑΛΙΑΖΜΕΝΟΥ ΝΕΟΥ ΗΜΕΡΟΔΗΚΤΗ (ANTI, τ. 397, 10 Μαρτίου 1989, σ. 7) που αναφέρεται σε μένα, θέλω να σας ενημερώσω ότι από το ΠΑΣΟΚ αποχώρησα πριν 4 μήνες (στις 11.11.88, σύμφωνα και με το συνημμένο φωτοαντίγραφο της «Ελευθεροτυπίας» 12.11.88) και ότι η θητεία μου ως Αντιπρόεδρος έληξε το Μάη του 1987.

Ως προς τους χαρακτηρισμούς που μου αποδίδει ο ΗΜΕΡΟΔΗΚΤΗΣ νομίζω ότι εκτός από υβριστικούς, άμετροι και αβάσιμοι είναι και άδικοι. Χωρίς να γνωρίζει «πρόσωπα» και χωρίς να εμβαθύνει σε «πράγματα», παρασυρθείς —καλόπιστα— από την αδρόνεια του παρελθόντος ή τον υπερβάλλοντα ζήλο του παρόντος, κατέληξε σε ατυχή συμπεράσματα.

Ελπίζω σύντομα να βρούμε όλοι την ψυχραιμία μας γιατί το εύλογο πάθος για καθαρή μπορεί να μετατραπεί σε άλογο φανατισμό, χωρίς διά-

Εκδόσεις ΔΩΡΙΚΟΣ

Μαυρομυχάλη 64, Τηλ. 36.29.675

ΜΕΝΕΛΑΟΥ ΛΟΥΝΤΕΜΗ
- Ο Δαίδαλος
- Ο Θησέας
- Ο Ίκαρος
- Ο Ηρακλής

ΑΝΔΡΕΑ ΛΕΝΤΑΚΗ
- Είναι η γυναίκα κατώτερη από τον άντρα ή πώς κατασκευάζεται η γυναίκα
- Παλατινή Ανθολογία

ΕΛΒΙΝ ΠΡΑΤΣ & ΤΖΕΪ. ΠΑΡΡΥ
- Πώς θα ενισχύσετε την αυτοπεποίθηση του παιδιού σας

ΛΙΛΙΚΑΣ ΝΑΚΟΥ
- Για μια καινούργια ζωή
- Τ' ανθρώπινα πεπρωμένα
- Ξεπάρθενη
- Η ζωή του Σεμελβίαις
- Ζαν Ζωρές

ΕΡΙΧ ΜΑΡΙΑ ΡΕΜΑΡΚ
- Η αψίδα του θριάμβου
- Αποχαιρετισμός στα όπλα

ΜΑΡΓΚΕΡΙΤ ΝΤΙΡΑΣ
- Ήρεμη ζωή

ΜΕΡΣΕ ΠΟΝΤΟΡΕΝΤΑ
- Η πλατεία των διαμαντιών

ΑΓΚΟΥΣΤΙΝ ΓΚΟΜΕΖ-ΑΡΚΟΣ
- Άνα Νον

ΚΑΡΛΟ ΣΓΚΟΡΛΟΝ
- Η τελευταία κοιλάδα

ΧΕΡΜΑΝ ΕΣΣΕ
- Ντέμιαν

ΤΕΑ ΜΠΕΚΜΑΝ
- Σταυροφορία των παιδιών

ΙΑΝ ΤΕΡΛΟΟΥ
- Πώς να γίνεις βασιλιάς

ΣΕΛΜΑ ΛΑΓΚΕΡΛΕΦ
- Το θαυμαστό ταξίδι του Νίλς Χολγκερσον (τ.2)

ΤΖΑΙΗΜΣ ΚΑΡΓΟΥΝΤ
- Ο Γκρίζλυ

ΡΟΥΝΤΟ ΜΟΡΙΤΣ
- Ιστορίες του δόσους

ΚΡΗΤΗ: Ιστορία και πολιτισμός

ΜΙΣΕΛ ΜΑΣΟΝΟ-ΤΙΕΡΙ ΖΟΛΙ
- Οι 1000 πρώτες μέρες της ζωής

Εκδόσεις ΑΠΟΣΠΕΡΙΤΗΣ

Ερεσσού 9, Τηλ. 36.04.161

ΑΛΜΠΕΡ ΚΑΜΥ
- Η πανούκλα
- Ο Ξένος

ΜΑΞΙΜ ΓΚΟΡΚΙ
- Η Μάνα
- Στα ξένα χέρια

ΜΠΕΤΥ ΣΜΙΘ
- Ένα δέντρο μεγαλώνει στο Μπρούκλιν

ΙΟΥΛΙΟΥ ΒΕΡΝ
- Δεκαπεντάχρονος πλοίαρχος
- Μιχαήλ Στρογκόφ
- Ροβήρος ο κατακτητής
- Ο κυρίαρχος του κόσμου
- Ο φάρος στην άκρη του κόσμου
- 20.000 λεύγες κάτω από τη θάλασσα
- Τα 500 εκατομμύρια της Μπεγκκούμ
- Το αστέρι του νότου
- Από τη γη στη Σελήνη
- Γύρω από τη Σελήνη
- Ο Πύργος των Καρπαθίων
- Ταξίδι στο κέντρο της γης
- Πέντε βδομάδες με αερόστατο
- Τα παιδιά του πλοιάρχου Γκραντ

- Το μυστηριώδες νησί
- Ο γύρος του κόσμου σε 80 μέρες
- Σχολή Ροβινσώων
- Το Αιγαίο στις φλόγες
- Πλωτή πολιτεία
- Μαύρες Ινδίες
- Δράμα στη Λιβονία
- Ο υπέροχος Ορενόκος
- Το μυστικό του Βίλχελμ Στόριτζ
- Περιπέτειες Κινέζου στην Κίνα
- Το εναέριο χωριό
- Χωρίς πάνω και κάτω
- Ο πιλότος του Δούναβη
- Βορράς εναντίον Νότου

ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ
- ΣΙΑΠΕΡΑ
- Το σκάκι (τ.2)

ΒΙΛΧΕΛΜ ΡΑΤΧ
- Άκου ανθρωπάκο
- Η δολοφονία του Χριστού
- Ο αιθέρας, ο θεός, και ο διάβολος

ΣΤΑΝΤΑΛ
- Το κόκκινο και το μαύρο
- ΛΟΥΪΤΖΙ ΠΙΡΑΝΤΕΛΛΟ
- Ο Μακαρίτης Ματτία Πασκάλ

κριση και χωρίς όρια.

Είμαι σίγουρος για τη δημοσίευση του σημειώματός μου αυτού στη στήλη του περιοδικού σας «Διάλογος» — αν και το σημαντικότερο είναι ο διάλογος να προηγείται των «προβολισμών».

Φιλικά
Γ. Πανούσης

Υ.Γ. Επειδή εξακολουθώ να εκτιμώ το περιοδικό σας θα μου επιτρέψετε μια πολιτική ερώτηση: αν με τέτοιο τρόπο επιχειρείτε να «στιγματίσετε» όσους αποστασιοποιούνται από τα τεκταινόμενα, μήπως τους εγκλωβίζετε ακόμα περισσότερο;

Ο Ημεροδότης απαντά

Πράγματι, ο κ. Πανούσης αποχώρησε από το ΠΑΣΟΚ τον περασμένο Νοέμβριο — τα «ποντίκια» διέγνωσαν πολύ πριν από μας ότι το σκάφος βυθίζεται. Το ζήτημα όμως δεν είναι αυτό: ο κ. Πανούσης δεν είναι, δυστυχώς, ούτε ο πρώτος, ούτε ο τελευταίος που διαθέτει επαρκή όσφρηση για να αντιληφθεί ποιες πολιτικές κινήσεις θα ευνοήσουν την καριέρα του. Το ζήτημα βρίσκεται στο «εύλογο πάθος για κάθαρση» που, πράγματι, αυτό παρεκίνησε το κακεντρεχές σχόλιο του *Ημεροδότη*. Και το πάθος μας προήλθε από το γεγονός ότι ο κ. Πανούσης συνεχίζει ανενδοίαστα, προκειμένου να επιτύχει ακαδημαϊκή και κοινωνική ανέλιξη, όχι μόνο να πραγματοποιεί την κατάλληλη στιγμή τις αναγκαίες προσαρμογές στον επικρατέστερο πολιτικό άνεμο — αλλά και να συνεχίζει τις *λογαλοκλήρες* για τις οποίες έχει ήδη καταγγελθεί, προ ετών, από το περιοδικό «Πολίτης».

Αναφερόμαστε στο «άρθρο» του κ. Πανούσης με τίτλο «ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ, Για μια οριστική απεξάρτηση από τις φαρμακευτικές ουσίες» που δημοσιεύτηκε στο περιοδικό «Απόψεις» (τ. 97, Μάρτιος 1985, σελ. 8-18). Από τις 10 σελίδες του άρθρου οι 5 είναι επί λέξει αντιγραφή και συρραφή αποσπασμάτων από άρθρα και εισηγήσεις του ψυχιάτρου, διευθυντή της «Ιθάκης», Φ. Ζαφειρίδη, οι 3 είναι αποσημειώσεις (με παραπομπές ακόμη και στον... Καρατζαφέρη, την *Επιθεώρηση Χωροφυλακής*, το... Reader's Digest). Μένουν 2 σελίδες δικές του — για την ακρίβεια 2 σελίδες οι οποίες δεν γνωρίζουμε από πού έχουν αντιγραφεί.

Πιο συγκεκριμένα, ο κ. Πανούσης αντιγράφει από:

α) Άρθρο του Φ. Ζαφειρίδη που δημοσιεύτηκε στο «Αντί» (τ. 241, 8.7.83, σελ. 42-44) με τίτλο «Τοξικομανία».

β) Εισήγηση του ίδιου στο «1ο Πανευρωπαϊκό Συμπόσιο για καινοτομικές θεραπείες τοξικομανών» (30.3.-2.4.84).

γ) Εισήγηση, ξανά του Φ. Ζαφειρίδη, στο «Πανευρωπαϊκό Συνέδριο Αγωγής Υγείας» (6-10.10.84).

δ) Κείμενο του ίδιου με τίτλο «Πρόταση για την οργάνωση της θεραπείας των τοξικομανών στην Ελλάδα» (Αύγουστος 1982).

Είναι αδύνατο φυσικά να ανα-

δημοσιεύσουμε το άρθρο που δημοσιεύθηκε στις «Απόψεις» με την υπογραφή του κ. Πανούση και ένα προς ένα τα αντίστοιχα κείμενα που αντιγράφει. Παραθέτουμε ενδεικτικά αποσπάσματα:

Η μεθαδόνη είναι η μόνη φαρμακευτική ουσία που χρησιμοποιείται ακόμα και σήμερα στη θεραπεία των εξαρτημένων από ηρωίνη. Τις θεραπευτικές εφαρμογές της μπορούμε να χωρίσουμε χονδρικά:

- Στην αντιμετώπιση των σωματικών συμπτωμάτων της στέρησης μέσα σε ειδικά κέντρα σωματικής αποτοξίνωσης, και

- Στα «Προγράμματα συντήρησης ή υποκατάστασης με Μεθαδόνη» (Methadone Maintenance Program). Η πρώτη εφαρμογή της δεν αμφισβητήθηκε ποτέ από κανέναν από όσα ξέρω, ενώ σοβαρά προβλήματα δημιουργήσαν τα «Προγράμματα συντήρησης».

Τα προγράμματα αυτά προτάθηκαν και εφαρμόστηκαν για πρώτη φορά στις ΗΠΑ το 1963 από τους Dole και Nyswander. Βασίζονται στην υποκατάσταση της ηρωίνης, από την καθημερινή χορήγηση μεθαδόνης σε ειδικά κέντρα, που παράλληλα παρέχουν μια ψυχολογική και κοινωνική υποστήριξη.

Τα προγράμματα μεθαδόνης στόχευαν σύμφωνα με τις αρχικές εξαγγελίες των εμπνευστών τους:

- Στην ελάττωση της εγκληματικότητας,

- Στην κοινωνικοποίηση των τοξικομανών, και,

- Σε μια τελική φάση στη θεραπεία τους (βαθμιαία διακοπή της χορήγησης μέσα σε δύο το πολύ χρόνια).

Παράλληλα αναμενόταν μια δευτερογενής θετική επίπτωση, ο περιορισμός δηλαδή της μαύρης αγοράς της ηρωίνης.

Κανένας από τους αρχικούς στόχους δεν επιτεύχθηκε. Σήμερα κανείς πια δεν μιλά σοβαρά για θεραπεία. Η διακοπή της χορήγησης μετά δυο χρόνια από την έναρξη, αποδείχτηκε ευσεβής πόθος. Κάθε προσπάθεια διακοπής ακολουθούσε αύξηση της θνησιμότητας: 2-3 φορές μεγαλύτερη από εκείνη της ηρωίνης (Chapel 1974). Ουτοπική φάνηκε ακόμη η αναμενόμενη θετική επίπτωση στη μαύρη αγορά της ηρωίνης, που όχι μόνο δεν ελαττώθηκε αλλά αυξήθηκε με ταχύτερους ρυθμούς. Παράλληλα δημιουργήθηκε μια νέα μαύρη αγορά εξίσου προσοδοφόρα, η μαύρη αγορά της μεθαδόνης. Η κοινωνικοποίηση και η ελάττωση της εγκληματικότητας είναι οι μόνοι από τους αρχικούς στόχους που συζητούνται και σήμερα. Οι χρήστες που παραμένουν τελικά στα προγράμματα Μεθαδόνης δείχνουν μια αυξημένη τάση για κοινωνικά αποδεκτή συμπεριφορά, ενώ η εγκληματικότητα στην ίδια κατηγορία ελαττώνεται σε ποσοστό 30-50%. Αυτό όμως δεν δείχνει τίποτα άλλο από το ότι η εγκληματικότητα που σχετίζεται με την εξεύρεση της τοξικής ουσίας είναι ένας αποφασιστικός παράγοντας στην κοινωνική συμπεριφορά των εξαρτημένων ατόμων.

Φ. Ζαφειρίδης
Αντί, 8.7.83

Η μεθαδόνη είναι η μόνη φαρμακευτική ουσία που χρησιμοποιείται ακόμα και σήμερα στη θεραπεία των εξαρτημένων από ηρωίνη. Τις θεραπευτικές εφαρμογές της μπορούμε να χωρίσουμε:

- στην αντιμετώπιση των σωματικών συμπτωμάτων της στέρησης μέσα σε ειδικά κέντρα σωματικής αποτοξίνωσης και

- στα «Προγράμματα συντήρησης ή υποκατάστασης με Μεθαδόνη» (Methadone Maintenance Program). Η πρώτη εφαρμογή της δεν αμφισβητήθηκε από κανέναν από όσα ξέρω, ενώ σοβαρά προβλήματα δημιούργησαν τα «Προγράμματα συντήρησης».

Τα προγράμματα αυτά προτάθηκαν και εφαρμόστηκαν για πρώτη φορά στις ΗΠΑ το 1963 από τους Dole και Nyswander. Βασίζονται στην υποκατάσταση της ηρωίνης, από την καθημερινή χορήγηση μεθαδόνης σε ειδικά κέντρα, που παράλληλα παρέχουν μια ψυχολογική και κοινωνική υποστήριξη.

Τα προγράμματα μεθαδόνης στόχευαν σύμφωνα με τις αρχικές εξαγγελίες των εμπνευστών τους:

- στην ελάττωση της εγκληματικότητας³³,

- στην κοινωνικοποίηση των τοξικομανών³⁴, και

- σε μια τελική φάση στη θεραπεία τους (βαθμιαία διακοπή της χορήγησης μέσα σε δύο το πολύ χρόνια).

Κανένας από τους αρχικούς στόχους δεν επιτεύχθηκε. Σήμερα κανείς πια δε μιλά σοβαρά για θεραπεία. Η διακοπή της χορήγησης μετά δυο χρόνια από την έναρξη αποδείχτηκε ευσεβής πόθος. Η κοινωνικοποίηση και η ελάττωση της εγκληματικότητας είναι οι μόνοι από τους αρχικούς στόχους που συζητούνται και σήμερα. Οι χρήστες που παραμένουν τελικά στα προγράμματα Μεθαδόνης δείχνουν μια αυξημένη τάση για κοινωνικά αποδεκτή συμπεριφορά, ενώ η εγκληματικότητα στην ίδια κατηγορία ελαττώνεται σε ποσοστό 30-50%. Αυτό όμως δεν δείχνει τίποτα άλλο από το ότι η εγκληματικότητα που σχετίζεται με την εξεύρεση της τοξικής ουσίας είναι ένας αποφασιστικός παράγοντας στην κοινωνική συμπεριφορά των εξαρτημένων ατόμων.

Γ. Πανούσης
Απόψεις, Μάρτιος 1985

Ο τοξικομανής είναι ένα άτομο με διαταραγμένη συναισθηματική λειτουργία, με αξεπέραστα προβλήματα στην ανθρωπινή επικοινωνία και σχέση, και με ανεκπλήρωτες συναισθηματικές ανάγκες που στις περισσότερες φορές ανιχνεύονται στα παιδικά του χρόνια. Οι ανεκπλήρωτες ανάγκες, τα αδιέξοδα και οι εσωτερικές συγκρούσεις, προκαλούν στον τοξικομανή φοβερό πόνο και άγχος.

Έτσι, η προσφυγή στη λήψη της ναρκωτικής ουσίας δεν μπορεί παρά να θεωρηθεί σαν μια μορφή αυτοθεραπείας. Σε αυτή τη μορφή αυτοθεραπείας το φάρμακο είναι συνήθως ένα από τα σκληρά ναρκωτικά, συνηθέστατα η ηρωίνη, που με την αναληφτική της δράση, ακόμα και σε ψυχικό επίπεδο, φέρνει το ποθητό αποτέλεσμα.

Η έλλειψη αυτοεκτίμησης, αυτοπεποίθησης και εμπιστοσύνης προς τον ίδιο τον εαυτό και φυσικά στους άλλους, είναι χαρακτηριστικά του τοξικομανή. Η κοινή γνώμη πιστεύει λαθεμένα ότι ο τοξικομανής είναι άτομο που κατακτά τον εύκολο ευδαιμονισμό, στην πραγματικότητα οι ναρκομανείς είναι άτομα που δεν ευχαριστηούνται με τίποτα στη ζωή τους. Δεν απολαμβάνουν τις απλές καθημερινές χαρές της ζωής, και το μόνο που τους απομένει είναι το κυνήγι της επόμενης δόσης, που θα τους φέρει σε κάποια ισορροπία με τα προβλήματά τους και τον εαυτό τους.

Φ. Ζαφειρίδης
(Οκτώβριος 1984)

ΤΟΝΕΛΟ

ΣΕΙΡΑ: «ΦΙΛΟΣΟΦΟΣ ΛΟΓΟΣ»

ΑΝΑΞΙΜΑΝΔΡΟΣ
ΚΑΙ ΟΙ ΑΠΑΡΧΕΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΚΟΣΜΟΛΟΓΙΑΣ
CHARLES
KAMIN

ΦΑΝΕΡΩΣΗ ΜΗΡΕ
ΒΟΛΤΗΣ, 1982

ΠΡΟΚΛΟΥΣ
ΣΤΟΙΧΕΙΩΣΕΙΣ
ΘΕΟΛΟΓΙΚΗΣ
ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ
F.R. DOUGLAS

ΦΑΝΕΡΩΣΗ ΜΗΡΕ
ΒΟΛΤΗΣ, 1982

Ο τοξικομανής είναι ένα άτομο με διαταραγμένη συναισθηματική λειτουργία, με αζεπέραστα προβλήματα στην ανθρώπινη επικοινωνία και σχέση και με ανεκπλήρωτες συναισθηματικές ανάγκες. Οι ανεκπλήρωτες συναισθηματικές ανάγκες και οι εσωτερικές συγκρούσεις προκαλούν στον τοξικομανή φοβερό αδιέξοδο²⁴. Έτσι η προσφυγή στη λήψη της ναρκωτικής ουσίας δεν μπορεί παρά να θεωρηθεί σαν μια μορφή αυτοθεραπείας.

Η έλλειψη αυτοεκτίμησης, αποτοποίησης και εμπιστοσύνης προς τον ίδιο του τον εαυτό και φυσικά στους άλλους, είναι χαρακτηριστικά του τοξικομανή. Παρ' όλο ότι η κοινή γνώμη πιστεύει ότι ο τοξικομανής είναι άτομο που κατακτά τον εύκολο ευδαιμονισμό, στην πραγματικότητα οι ναρκομανείς είναι άτομα που δεν ευχαρισιούνται με τίποτα τη ζωή τους²⁵. Δεν απολαμβάνουν τις απλές καθημερινές χαρές της ζωής και το μόνο που τους απομένει είναι το κυνήγι της επόμενης δόσης που θα τους φέρει σε κάποια ισορροπία με τα προβλήματά τους και τον εαυτό τους.

Γ. Πανούσης
(Μάρτιος, 1985)

● Ο κ. Πανούσης αντιγράφει επί λέξει χωρίς να παραπέμπει — οι υποσημειώσεις που υπάρχουν σε αυτά τα αποσπάσματα αναφέρονται σε άλλες, άσχετες εργασίες προφανώς για να δίνουν την απαραίτητη «επιστημονική» πινελιά στο συμπλήρωμα του κ. καθηγητή, πρώην αντιπρυτάνεως, πρώην συμβούλου, πρώην μεγαλοπασόκου — πάντα αντιγραφέα. Μόνο μια φορά αναφέρει αοριστίως «βλ. σχετικά ενημερωτικά έντυπα με επιμέλεια Φ. Ζαφειρίδη» όταν αρχίζει να περιγράφει (αντιγράφοντας — για την ακρίβεια κόβοντας και κολλώντας) το θεραπευτικό πρόγραμμα της «Ιθάκης».

Δεν θα συνεχίσουμε. Επιμένουμε ότι οι χαρακτηρισμοί του *Ημεροδότη* δεν ήταν «υβριστικοί, άμετροι και αβάσιμοι» — και κυρίως δεν ήταν «άδικοι». Τώρα για το αν «εγκλωβίζεται» ακόμα περισσότερο στον μονόδρομο των αντιγραφών ο κ. Πανούσης τι να κάνουμε εμείς; Είναι φανερό ότι χρειάζεται να υποβληθεί σε ειδικό θεραπευτικό πρόγραμμα για απεξάρτηση από την αντιγραφομανία...

ΑΜΟΙΒΕΣ ΣΤΗΝ ΕΡΤ

● Από τον Α. Παπαδόπουλο πήραμε το γράμμα που ακολουθεί - παρατηρήσεις σε άρθρο, απόψεις αλλά και

ενημέρωση για το ύψος αμοιβών:

Κύριε Διευθυντά,
Στο τελευταίο (402) τεύχος του «Αντί» δημοσιεύθηκε ένα κείμενο του «Ρεπόρτερ» με τίτλο «Η σκανδαλιέρα ΕΡΤ». Σε αυτό το κείμενο, κάτω από τον υπότιτλο «Εν αρχή ην το χρήμα», διαβάζω: «Άλλο παράδειγμα σκανδαλώδους ευνοϊκής μεταχείρισης σε προσκεϊμένους του ΠΑΣΟΚ: στις 3/11/88, ο γ.δ. της ΕΡΤ/ΑΕ κ. Δ. Παλαιοθόδωρος υπέγραψε την 105 σύμβαση με την εταιρία «Ντι εντ Ντι - Τηλεοπτικές Παραγωγές, Διαφημίσεις» της κ. Δέσποινας Πανταζοπούλου, για την παραγωγή και προβολή της σειράς «Εν αρχή ην ο λόγος», αντί του ποσού των 3.910.500 δραχμών το επεισόδιο. Τα κείμενα της εκπομπής και την παρουσίαση ανέλαβε ο γνωστός οπαδός της διακήρυξης της 3ης του Σεπτεμβρίου κ. Λευτέρης Παπαδόπουλος, αντί του ποσού των 400.000 δραχμών για κάθε επεισόδιο 60 λεπτών της ώρας και συνολικά 5.200.000 δρχ. Η τέχνη στην υπηρεσία της Αλλαγής.

Πρέπει να αυτοσυστηθώ, καθώς φαίνεται, στον «Ρεπόρτερ» σας, αφού δεν φρόντισε να κάνει τις συστάσεις ο σύμβουλος έκδοσης του περιοδικού σας κ. Δημ. Κακαβελάκης, που με γνωρίζει από 30ετία, αλλά και σεις, που θα θυμόσαστε, υποθέτω, ότι είμαι ένας από τους 6-7 δημοσιογράφους, κείμενα των οποίων δημοσιεύθηκαν στο πρώτο και τελευταίο τεύχος του «Αντί» που κυκλοφόρησε στην περίοδο της δικτατορίας.

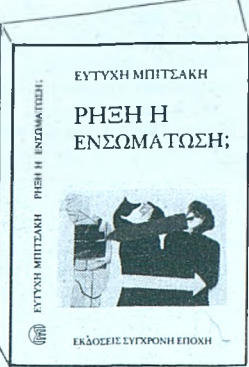
Α. Λοιπόν, κύριε «Ρεπόρτερ»: 1) Είμαι 31 χρόνια επαγγελματίας δημοσιογράφος. Η πορεία μου: Αθλητικό ρεπορτάζ, ελεύθερο, βοηθός αρχισυντάκτη, αρχισυντάκτης (5 χρόνια), χρονογράφος (10 χρόνια), σε μεγάλη αθηναϊκή εφημερίδα. Σε αυτή την εφημερίδα, με διόρισε και με κρατάει το ΠΑΣΟΚ. 2) Γράφω τραγούδια, από το 1963. Και τα περισσότερα, γίνονται «σουξέ». Προφανώς, γιατί με βοηθάει, και σε αυτό, το ΠΑΣΟΚ. 3) Έχω βγάλει 5 βιβλία. Και τα 5 έχουν εξαντληθεί. Το ένα, μάλιστα, με στίχους μου, έχει κάνει 8 εκδόσεις (24.000 αντίτυπα). Είναι βέβαιο, ότι και εδώ έχει βάλει το χέρι του το ΠΑΣΟΚ. 4) Έχω ανεβάσει τρία θεατρικά έργα, με καταπληκτική επιτυχία και έχω συνεργασθεί, στον κινηματογράφο και το θέατρο, με τη Λαμπέτη, τον Αγγελόπουλο, το Βούλγαρη,

ΝΕΟ ΒΙΒΛΙΟ από τη

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ

Ευτύχη Μπιτσάκη
ΡΗΞΗ Ή ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ;

Συμβολή στον δημιουργικό διάλογο των δυνάμεων της Αριστεράς και της προόδου.

Εκδόσεις Τηλ. 3640 713, 3623 649

ΙΣΠΑΝΙΚΟ ΣΠΟΥΔΑΣΤΗΡΙΟ

ΕΝΤΑΤΙΚΑ ΘΕΡΙΝΑ ΤΜΗΜΑΤΑ

ΑΘΗΝΑ

1 Ιουνίου — 31 Ιουλίου

ΙΣΠΑΝΙΑ

1 Ιουλίου — 31 Ιουλίου

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ - ΕΓΓΡΑΦΕΣ

Σόλωνος 34 • Τηλ. 3608055 - 3606882

(Καθημερινά 9.00 - 12.00 και 17.00 - 20.00)

τη Μελίνα κλπ. Όλα αυτά βέβαια, εξαιτίας του ΠΑΣΟΚ.

Β. Στην εκπομπή «Εν αρχή ην ο λόγος», έκανα την έρευνα, την παρουσίαση και το μοντάζ και έγραψα και το σενάριο. Επίσης, είχα την ευθύνη της επιλογής τραγουδιών και τραγουδιστών. Γι' αυτή τη δουλειά, επειδή είμαι «προσκειμένος του ΠΑΣΟΚ» (το σωστό είναι, «προσκεείμενος στο ΠΑΣΟΚ») ο Γιάννης Νεγρεπόντης, που έπαιρνε από αυτή την εκπομπή, 100.000 δραχμές, για ένα τρίλεπτο σχόλιο; Και είναι «προσκεείμενος στο ΠΑΣΟΚ» επίσης, ο τηλεσκηνοθέτης Β. Βλαχοδημητρόπουλος (καλύπτει τις προεκλογικές συγκεντρώσεις του Μητσotάκη) που έπαιρνε, από την ίδια εκπομπή, 250.000 δρχ. στην αρχή και 300.000 δρχ. κατόπιν, ύστερα από δική μου απαίτηση, από την παραγωγή, για κάθε επεισόδιο; Έτσι φαίνεται...

Γ. Για την εκπομπή «Εν αρχή ην ο λόγος», η ΕΡΤ πλήρωνε, εντολή του ΠΑΣΟΚ, στην παραγωγή μου, 3.910.000 δρχ. το επεισόδιο. Το ίδιο, όμως, αστρονομικό ποσό, πλήρωνε προ διετίας (4.000.000 για την

ακρίβεια) και στον παραγωγό της εκπομπής του Σαββόπουλου «Ζήτω το ελληνικό τραγούδι». Και διπλάσιο, ακριβώς, ποσόν (8 εκατομμύρια) το επεισόδιο συμφώνησε να δώσει η ΕΡΤ, για 7 εκπομπές, εορταστικές, του Σαββόπουλου. Κι ακόμη, η ΕΡΤ πλήρωσε 10 εκατομμύρια, για το πρόγραμμα του Χατζιδάκι στο «Ζουμ» (Πρωτοχρονιά του '88). Είναι σίγουρο, επομένως, ότι και ο Χατζιδάκις και ο Σαββόπουλος, είναι κρυφοπασόκοι...

Δ. Ας ρωτήσει ο «Ρεπόρτερ», πόσο πληρώνει η ΕΡΤ τις εκπομπές (μουσικές) του Μικρούτσικου, του Κασαρού, του Κραουνάκη κλπ. Είμαι βέβαιος, ότι αν βάλει κάτω τους αριθμούς, θα ανακαλύψει και άλλους ευνοούμενους από την ΕΡΤ κρυφοπασόκους...

Ελπίζω κύριε διευθυντά, ότι ύστερα από όλα αυτά, θα συγχαρείτε τον «Ρεπόρτερ» σας, για το σκάνδαλο που αποκάλυψε, σε σχέση με την εκπομπή μου. Πείτε του, όμως, παρακαλώ, και τούτο: στην τηλεόραση, πρωτοβγήκα επί «ΝΔ», στην εκπομπή «Να η ευκαιρία». Κι αυτή την εκπομπή, επειδή είμαι «γνωστός οπαδός της διακήρυξης της 3ης του Σεπτέμβρη», την

έκοψε το ΠΑΣΟΚ, μόλις ανέλαβε την εξουσία.

Φιλικά *Λευτ. Παπαδόπουλος*
Αθήνα 11/5/89

ΓΙΑ ΤΑ Τ.Ε.Ι.

● Ο σπουδαστής των ΤΕΙ Στ. Φλαμουρόπουλος με αφορμή σχόλιο για τα ΑΕΙ και ΤΕΙ (στο τχ. 393 γράφει μεταξύ άλλων τα εξής:

Όχι μόνο δεν υπολείπουν τα ΤΕΙ όπως γράφατε αλλά λειτουργούν τέλεια στην υπηρεσία της εξουσίας της αστικής τάξης και στο χρώμα που «δίδει» το ΠΑΣΟΚ σ' αυτή.

Και να γιατί: φτιάχτηκαν τα ΚΑΤΕΕ απ' τη χούντα; Όλοι δέχονται την άποψη ότι τα ΚΑΤΕΕ έγιναν με τη λογική της αποθήκης ενός μεγάλου ποσού, ανέργων. Έτσι τα πανεπιστήμια παρέμειναν προσιτά σε νέους από εύπορα κυρίως οικονομικά στρώματα.

Έτσι, αρχίζει η ιδέα των ΤΕΙ, όχι από τους εγκεφαλικούς γραφειοκράτες της κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ, αλλά από τους ανεγκέφαλους γεροϊδεολόγους της αστικής τάξης επί ΝΔ και συνέχισαν. Κι ας θυμηθούμε, το Νόμο 576, και τις μεγάλες κινητοποιήσεις των σπουδαστών, με την τελί-

κά ανατροπή του.

Στη συνέχεια γίνεται αναφορά στην κρίση του συνδικαλιστικού κινήματος, απ' την αρχή της δεκαετίας μας, που συνυπεύθυνοι σύμφωνα με τον αναγνώστη μας είναι:

● Η Δεξιά με τη συνέχιση της τρομοκρατικής εξάρθρωσης και τα κυνηγητά της χούντας των αριστερών δυνάμεων (των πέρα του ΚΚΕ).

● Το ΠΑΣΟΚ με την αστική νομιμοποίηση, του σπουδαστικού συνδικαλισμού, τη σχολιοποίηση των ΤΕΙ με το άνοιγμα της πόρτας στο χαφιεδισμό και την τρομοκρατία εκ μέρους του αντιδραστικού απολιθωμένου καθηγητικού κατεστημένου.

● Η «ΚΝΕ» με τη διασπαστική της μεθοδολογία στο σπουδαστικό συνδικαλισμό.

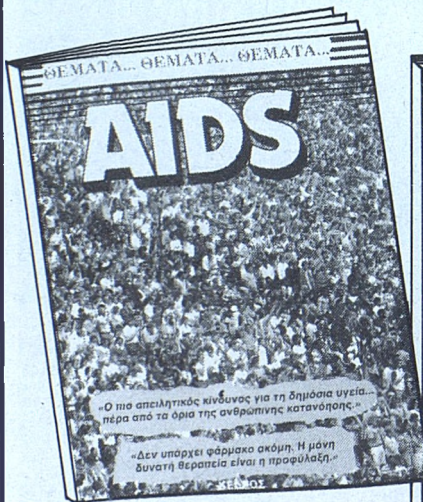
Και καταλήγει για τα ΤΕΙ:

Έτσι δημιουργήθηκε ένα καθεστώς εντατικοποίησης και αποπροσανατολισμού των νέων, που θα προέρχονταν πλέον μόνο από τα οικονομικά εύπορα στρώματα των μικροαστών. Ένας εκπαιδευτικός μηχανισμός ιδεολογικής και φυσικής γήρανσης ενός πληθυσμού νέων, που δεν θα μπορεί να βάλει σε κίνδυνο και να αμφισβητήσει την αστική εξουσία. Με λίγα λόγια

Εκδόσεις Κέδρος Γ. Γενναδίου 3 – Τηλ. 36.02.007

- AIDS • ΗΡΩΙΝΗ • ΠΥΡΗΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑ
- ΤΟΞΙΚΑ ΑΠΟΒΛΗΤΑ • ΟΞΙΝΗ ΒΡΟΧΗ

• Μια σειρά βιβλίων που θίγει φλέγοντα προβλήματα που απασχολούν σήμερα τον πλανήτη μας.

• Βιβλία αντικειμενικά, υπεύθυνα, γραμμένα με τέτοιο τρόπο ώστε να γίνονται εντελώς κατανοητά από αυτές τις κρίσιμες ηλικίες που σηματοδοτούν το μέλλον, την πορεία και την εξέλιξη μιας κοινωνίας.

- Για παιδιά από 10 χρόνων και πάνω.

προετοιμάζουν τα ΤΕΙ ένα εργατικό δυναμικό έτοιμο και φτηνό, για την αγορά του '92 και τις απολιτικές (απλο)ενισχυμένες εκλογές του αστικού κοινοβουλίου.

Αυτά τα λίγα ως μικρή ενημέρωση, απ' το χώρο των ΤΕΙ και το μαραζομένο σπουδαστικό κίνημα, έτσι ως ανησυχία, για οποιαδήποτε εκτίμηση, που θα 'πρεπε να γίνει και να πηγάζει απ' την ιστορική και σύγχρονη πραγματικότητα.

Φλαμουρόπουλος Στράτος
Σπουδαστής

ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟ-ΚΡΙΤΙΚΗ

● Καθυστερημένα δημοσιεύουμε την επιστολή του αναγνώστη μας Κ. Σπανόπουλου για τις συζητήσεις στο ΑΝΤΙ-ΦΕΣΤΙΒΑΛ '89 με θέμα την Οικολογία. Γράφει σημειώνοντας τις εξής παρατηρήσεις ο αναγνώστης μας.

Αγαπητό, ΑΝΤΙ, Σίγουρα τα έχεις τετρακόσια (και κάτι παραπάνω), σου ευχόμαστε να τα διπλασιάσεις και να τα τριπλασιάσεις. Μαζί με τις θερμότερες ευχές μας δέξου και τις παρατηρήσεις μας, πάντα στα πλαίσια της καλόπιστης κριτικής και του ειλικρινούς διαλόγου.

Μέσα λοιπόν στα πλαίσια

του ΑΝΤΙ-ΦΕΣΤΙΒΑΛ '89 που διοργανώσες, υπήρχε και μια ενότητα με οικολογικά θέματα χωρισμένη σε τρεις συζητήσεις. Φυσικά, στην απόλυτη επιλογή σου ήταν οι ομιλητές που επέλεξες, γνωστοί για την κατάρτισή τους.

Όμως, αυτό δεν σε απαλλάσσει από το γεγονός του ότι σε καμιά από τις τρεις συζητήσεις δεν κλήθηκαν να παρευρεθούν, πολύ περισσότερο και να πάρουν μέρος στις συζητήσεις, Οικολογικές Οργανώσεις, αν και υπήρχαν διάφορα ταμπλώ με υλικό τους στο χώρο του ΑΝΤΙ-ΦΕΣΤΙΒΑΛ '89.

Θα μπορούσατε λοιπόν να καλέσετε:

Κάποιες Οικολογικές Κινήσεις, αν όχι από ευρύτερες περιοχές, τουλάχιστον από την Αθήνα ή την Αττική.

Την υπό ίδρυση αλλά λειτουργούσα Οικολογική Ομοσπονδία που αποτελείται από 22 οργανώσεις σε πανελλαδικό επίπεδο.

Ακόμη, μερικά από μια πλειάδα και πανδεσία περιόδικων Περιβαλλοντικών-Οικολογικών-Εναλλακτικών, που κυκλοφορούν.

Τέλος, χωρίς να θέλουμε να θίξουμε προσωπικά κανέναν ομιλητή, από το θέμα

«Οικολογία-Θέσεις και Πράξεις των Κομμάτων», θεωρούμε λάθος που δεν κλήθηκε η Οικολογική Εναλλακτική Ένωση Πολιτών, που για πρώτη φορά και με καθυστέρηση δέκα χρόνων από την υπόλοιπη Ευρώπη, κατεβαίνει φέτος στις εκλογές συμμετέχοντας στους θεσμούς.

Έτσι, το ακροατήριο αρκέστηκε να ακούσει μονόλογους των εκπροσώπων των κομμάτων που είχαν κληθεί και που τελευταία έχουν φορέσει ένα μεγάλο οικολογικό χαμόγελο. Να περιμένουμε δυο ώρες μέχρι να αρχίσει η συζήτηση, να ακούμε απαντήσεις σε προκατασκευασμένες ερωτήσεις, γνωστές από πριν στους ομιλητές. Και το λυπηρό, να μην έχουμε τη δυνατότητα να υποβάλουμε ερωτήσεις, φεύγοντας με ένα μεγάλο κενό, τόσο από το περιεχόμενο όσο και την έλλειψη διαλόγου μετά τη συζήτηση.

«Προς το παρόν... αυτά...» και πάντα με τις καλύτερες ευχές μας.

Φιλικά

Κωστής Σπανόπουλος

Σ.Σ. Πρόθεση του ΑΝΤΙ δεν ήταν να κάνει μια οικολογική συνάντηση, αλλά ένα κύκλο συζητήσεων για οικολογικά θέματα. Το πρώτο

Η ΖΑΛΗ ΤΩΝ ΤΑΞΕΩΝ

θα ήταν πολύ ενδιαφέρον, αλλά θα έπρεπε σε αυτή την περίπτωση όλες οι εκδηλώσεις του ΑΝΤΙ-ΦΕΣΤΙΒΑΛ '89 να αφιερωθούν σε αυτό. Επιλέγοντας το δεύτερο προσπαθήσαμε να δώσουμε ένα έναυσμα για μια συζήτηση για την οικολογία η οποία αφορά και τις οικολογικές οργανώσεις, και τους πολίτες και τα κόμματα.

Ήταν φυσικό επομένως να μην είναι δυνατή η εκπροσώπηση όλου του φάσματος των οικολογικών κινήσεων και εδώ η κριτική του κ. Σπανόπουλου είναι, αν όχι κακόπιστη, άδικη. Το αν πέτυχαν το στόχο τους οι συζητήσεις είναι άλλο θέμα.

Τέλος, όσον αφορά το διάλογο μετά τις συζητήσεις μάλλον ο αναγνώστης έχει φτάσει στο άλλο άκρο θεωρώντας τα όλα προκατασκευασμένα. Απλώς η χαλαρότητα τέτοιων συζητήσεων σε παρόμοιες εκδηλώσεις δεν επιτρέπει ποτέ την εξάντληση όλων των ερωτημάτων που έχει το κοινό.

ΟΕΚΛΩΓΗ

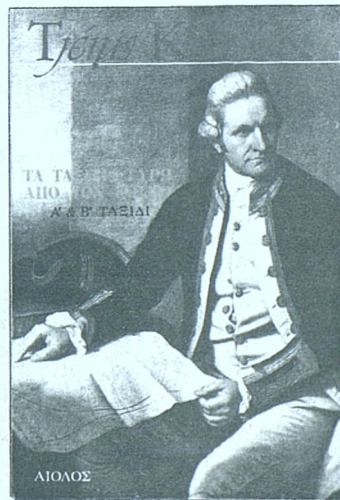
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ
καρσολη & δημητρίου 12
152 32 χαλανδρι
τηλεφ. 68.13.222
ΚΩΝΣΤ. ΑΓΓ. ΒΛΑΧΟΣ

Θέμι του μηνι
Έλληνες συγγραφείς
του 1988

Βιβλία
Ελληνική & Ξένη
Λογοτεχνία
Εκδόσεις Τέχνης
Θέατρο-Κινηματογράφος
Χαραχτικά-Αφίστες

ΚΟΥΤΙ ΤΗΣ ΠΙΝΔΑΡΑΣ
Βυρώνος 9 - Πλάκα
Τηλ 3222334 - ΑΘΗΝΑ

ΑΙΟΛΟΣ Τρέις ΚΟΥΚ

**ΤΑ ΤΑΞΙΔΙΑ ΓΥΡΩ
ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ**
ΕΚΔΟΣΕΙΣ-ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ
Σόλωνος 114, 106 81 Αθήνα, ☎ 363.02.14

μεσα στην ενημε ρωση

● Ποιος ισχυρίστηκε ότι ο Τύπος στην Ελλάδα είναι α-πολιτικός; Όσο ο καιρός περ-νά τα στρατόπεδα ξεκαθαρί-ζουν. Ο Τύπος επηρεάζει αλ-λά και επηρεάζεται. Για το δεύτερο: οι προσεκτικοί ανα-λυτές της κυκλοφορίας των ε-φημερίδων παρατήρησαν ότι δείκτης της στασιμότητας του ΠΑΣΟΚ είναι το «κάθισμα» του πασοκικού τύπου το τε-λευταίο δεκαπενθήμερο. Στην Χαριλάου Τρικούπη ση-μειώθηκε με θλίψη το γεγο-νός και συνδυάστηκε με την πενιχρή συγκέντρωση της Καβάλας. Δυο σφυγμομετρή-σεις που κατέληξαν στο ίδιο μελαγχολικό συμπέρασμα.

● Δημοσιογράφοι εθελον-τές: Ο Γιώργος Γεννηματάς ε-πεδίωξε να πλασάρει το «προφίλ» ενός φέρελμ, σκε-πτόμενου, προοδευτικού πο-λιτικού, ό,τι τελοσπάντων έ-λειπε από τον τόπο. Ίσως κιό-λας θα μπορούσε να ολοκλη-ρώσει αυτήν την εικόνα. Αλλά έμπλεξε με κακές παρέες. Δί-πλα στο γίγαντα της οφθαλ-μαπάτης, ο Γιώργος μετεξελι-χθηκε σε ξεσκολλημένο πα-λαιοκομματικό. Τι να πρωτο-θυμηθούμε τώρα. Αλλά μιας και η στήλη ασχολείται περ-ί τα δημοσιογραφικά —και για να συμπληρώνει και τα ένη-μα που δικαιούται στην ΕΣΗΕΑ— οφείλουμε να σας πληροφορήσουμε ότι βασικός ρεπόρτερ του Κουρή είναι ο κ. Γιώργος Γεννηματάς. Πολ-λά από τα «αποκλειστικά» εί-ναι δική του προσφορά. Όχι λοιπόν Άντριον Τομπριστ ή αλ-λά και Μυρρινιστή, ο «Ιακω-βίνος» της Αλλαγής.

● Μатаιώνεται μάλλον ορι-στικά ο εγκαίνιασμός του τη-λεοπτικού καναλιού των εκ-δοτών: που είχε προγραμματι-στεί για τις 5 Ιουνίου. Οι Μπόμπολας και Τεγόπουλος δεν ενέδωσαν στο αίτημα του Ανδρέα για προβολή και της Μιμής (εκτός της Αλλαγής). Ο κ. Μαρούδας τους εμήνυσε ό-τι το εγχείρημα αναβάλλεται.

● Ο Κουρήs πάντως ετοιμά-ζεται για το δικό του κανάλι.

Πριν λίγες ημέρες έκαμε δε-λεαστικές προσφορές σε στε-λέχη για πρόσληψη και ισχυ-ρίστηκε ότι έχει εξασφαλίσει τον τεχνικό εξοπλισμό και τις λειτουργικές ανάγκες.

● Κακώς ο κ. Μπρισίμ ανα-φέρεται ως ικανός οπερατέρ. Γιατί συχνά λειτουργεί και ως σκηνοθέτης. Στην Καβάλα λ.χ. σε συνεργασία με τους συγκεντρωσιάρχες μετακι-νούσαν τα πλήθη από την πλατεία προς τις παρόδους, γίνονταν οι σχετικές λήψεις και στη συνέχεια η μεταφερό-μενη μάζα πήγαινε στο παρα-δίπλα δρομάκι. Πελαστές τους κατάντησαν τους καημέ-νους τους οπαδούς.

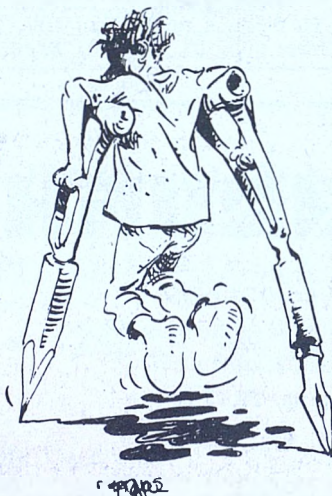
Πάσα διάφευση, δεκτή κ. Μπρισίμ.

● Κοινοποιήθηκε ευρύτατα η διαμάχη Κωβαίου-Χαντζάρα που κατέληξε στον κατεξου-τελισμό του πρώτου (και την γελοιοποίηση του δεύτερου και της Αλλαγής). Όσοι είχαν τις πρωτοβουλίες γνωρίζαν τον Κωβαίο πολύ καλά. Από χαρακτήρα ο κ. Γενικός είναι φοβισιάρης και ευθυνόφο-βος. Είναι γνωστό ότι στη δι-κτατορία φοβόταν τόσο τα ε-κρηκτικά που και μόνον η ανα-φορά τους έκανε τον αγωνι-στή Κωβαίο να μεταβαίνει στο διπλανό δωμάτιο.

● Επανερχεται στις αγκά-λες του ΠΑΣΟΚ το περιοδικό ΕΝΑ. Μετά την άκαρπη προ-σπάθεια του κ. Π. Ζερίτη για την επανέκδοσή του, το Δ.Σ. της «Γραμμής» τα ρύθμισε και να, εμφανίστηκε ο γνωστός εκδότης πάσης πασοκικής δραστηριότητας κ. Μοάτσος σαν επίδοξος συνεχιστής. Διευθυντής ο πάντοτε —επί Κοσκωτά και επί προσπά-θειας Ζερίτη— αμετακίνητος Γιάννης Βλαστάρης. Στις εγ-καταστάσεις της «Γραμμής» στην Παλλήνη τυπώνεται επί-σης και η «Εξόρμηση». Το αί-μα νερό δεν γίνεται.

● Παράπονα και όχι αδικώς εξέφραζε τόνον καιρό ο Πρό-εδρος του ΕΣΚ κ. Γερ. Αρρέ-νης και καυτηρίαζε την μερο-ληπτική εις βάρος του συμπε-ριφορά της κρατικής ΕΡΤ. Α-κόμα και στις συνεδριάσεις του Κοινοβουλίου η κάμερα τον προσπερνούσε. Τα πράγ-ματα όμως άλλαξαν. Τώρα με την προσέγγιση του πρώην «τσάρου» προς το ΠΑΣΟΚ δεν έχει πια κανένα παράπονο. Συνεντεύξεις μέχρι και στο Τέταρτο πρόγραμμα ο κ. Αρ-σένης. Είναι μεγαλόθυμη η Αλλαγή αλλά πρέπει πρώτα ο ιθαγενής να της το αναγνωρί-σει.

● Ανεπαρκέστερες χαρακτη-ρίσαν τις ρυθμίσεις για το δια-κομματικό έλεγχο της τηλεό-ρασης τα κόμματα της αντιπο-λίτευσης. Πάντως η 5μελής διακομματική επιτροπή (ΠΑ-ΣΟΚ, ΝΔ, Συνασπισμός, ΔΗ-ΝΑ, κι ένας από τα άλλα κόμ-ματα) αναλαμβάνει το έργο της στις 18/5. Η Επιτροπή θα ελέγχει τα δελτία ειδήσεων και τις ενημερωτικές εκπομ-πές και θα παρεμβαίνει στο υ-πόλοιπο πρόγραμμα αν κρίνει ότι επηρεάζει το πολιτικό κλί-μα. Σε περίπτωση διαφωνίας με τους διευθυντές της ΕΡΤ τα μέλη της διακομματικής θα έ-χουν το δικαίωμα να ασκή-σουν βέτο. Οι ρυθμίσεις αυ-τές συμφωνήθηκαν σε συνάν-τηση των εκπροσώπων των κομμάτων με τον κ. Μαρούδα στις 16/5, στην ουσία καθορί-στηκε επίσης και ο τηλεοπτι-κός χρόνος που αναλογεί σε κάθε κόμμα. Μετά από έντονη παρέμβαση του Συνασπισμού ανοιχτό παρέμεινε το θέμα της τηλεοπτικής εμφάνισης της χουντικής ΕΠΕΝ. Ο κ. Μα-ρούδας «δεσμεύτηκε» να εξε-τάσει το θέμα.

● Η υπόθεση της «Αθηναϊ-κής» δεν λέει να κλείσει. Αν και ο κάτοχος του τίτλου Γ. Α-ποστολόπουλος αντιμετωπι-ζει σοβαρά προβλήματα με την ανάμειξη του στο σκάνδα-λο Κοσκωτά, άρχισε και πάλι να δέχεται πιέσεις —στις ο-ποιες φαίνεται ότι ενέδωσε— προκειμένου να μπει στη μά-χη για την Αλλαγή, άλλο ένα φύλλο με μια διαφορετική γεύση. Φυσικά ούτε ο Κουρήs ούτε ο Καρατζαφέρης βλέ-πουν με καλό μάτι την προο-πτική επανέκδοσης της «Αθη-ναϊκής» φοβούμενοι ότι θα τους κόψει φύλλα.

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60
115 21 Αθήνα
Τηλ. 72.32.713 — 72.49.300
72.48.240

- Εκδότης:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δεινοκράτους 131
115 21 Αθήνα
- Διαφημίσεις:
ΑΛΕΚΑ ΣΗΜΑΝΤΗΡΑ
- Γραμματεία-Λογιστήριο:
ΤΑΣΙΑ ΡΟΥΜΠΟΥ
- Σελιδοποίηση, Μοντάζ:
ΤΑΣΙΑ ΛΕΒΟΝ
ΜΑΡΙΑ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ
- Φωτοστοιχειοθεσία —
Αναπαραγωγή φιλμς:
«ΠΟΛΥΤΥΠΟ»
Δεινοκράτους 131
Τηλ. 72.49.300
- Εκτύπωση:
«ΝΕΟΣ ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ» Α.Ε.
Θέση Μαριόδα Μαντρίγκο
Παλλήνη Αττικής
Τηλ. 66.65.081-66.68.424

- Κάθε ενυπόγραφο άρθρο
εκφράζει τις απόψεις του
συγγραφέα του.
- Χειρόγραφα δεν επιστρέ-
φονται.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Εσωτερικού

Εξαμ. 1.650 δρχ. ·
Ετήσια 3.300
Ετήσια Οργανισμών,
Τραπεζών, κτλ.: 10.000 δρχ.
Φοιτητική ετήσια: 2.800

Εξωτερικού

Ευρώπη · Μεσογ. χώρες:
εξάμηνη: δολ. 20
ετήσια: δολ. 40
Η.Π.Α. · Καναδάς · Αν. Ασία ·
Αυστραλία · Ωκεανία:
εξάμηνη: δολ. 23
ετήσια: δολ. 45

- Εμβάσματα, επιταγές:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δημοχάρους 60
115 21 ΑΘΗΝΑ

ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ: δρχ. 150
ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: δρχ. 250

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

- Για τα βιβλιοπωλεία
της Αθήνας:
Περιοδικό «ΑΝΤΙ»
Δημοχάρους 60
τηλ.: 72.32.713 - 72.48.240
- Για τα βιβλιοπωλεία
Β. Ελλάδας:
Κέντρο του βιβλίου.
Α. Πουλουκτάς και Σία Ε.Ε.
Λαοσάνη 9,
Τηλ. (031) 285.857
54 622 Θεσσαλονίκη

ΕΙΣΑΙ Η ΔΙΓΛΩΣΣΗ ΦΟΡΗΤΗ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΓΡΑΦΟΜΗΧΑΝΗ ΚΑΙ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΤΗΣ ΚΕΙΜΕΝΟΥ BROTHER AX-45;

- ΜΕ ΟΘΟΝΗ 160 ΧΑΡΑΚΤΗΡΩΝ
(ΣΕ 2 ΓΡΑΜΜΕΣ)
- ΜΕ 3 ΑΥΤΟΜΑΤΕΣ ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ:
1) ΚΑΤΑ ΓΡΑΜΜΑ
2) ΚΑΤΑ ΛΕΞΗ (WORD OUT)
3) ΚΑΤΑ ΓΡΑΜΜΗ (LINE OUT)
- ΜΕ ΜΝΗΜΗ 13 Κ (ΚΑΙ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ
ΕΠΕΚΤΑΣΗΣ ΚΑΤΑ 16Κ)
- ΜΕ ΕΥΘΥΓΡΑΜΜΙΣΗ ΣΤΟ ΔΕΞΙ
ΠΕΡΙΘΩΡΙΟ

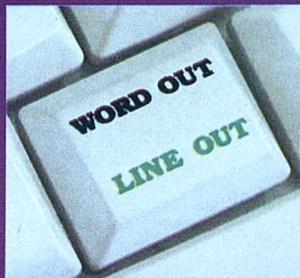
και πολλά ακόμα πλεονεκτήματα που
κάνουν μία φορητή ηλεκτρονική
γραφομηχανή, την BROTHER AX-45 να
ξεπερνάει σε πολλές λειτουργίες και τα
COMPUTER!

BROTHER AX-45, 115.000 δραχ.*

BROTHER AX-35, 95.000 δραχ.*
Οθόνη 40 χαρακτήρων. Μνήμη 6Κ,
υπόλοιπα χαρακτηριστικά παρόμοια με
της AX-45

BROTHER AX-15, 63.000 δραχ.*
Όπως οι AX-35 και AX-45
αλλά χωρίς οθόνη, μνήμη και
ευθυγράμμιση στο δεξί
περιθώριο.

* Συν Φ.Π.Α.

ΛΕΓΕ ΜΕ
ΚΑΙ
COMPUTER!

πάνω από την
brother
υπάρχουν μόνο τα δάχτυλά σας!
ΓΕΝΙΚΗ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑ
ΝΤΑΚΟΣ ΑΕ

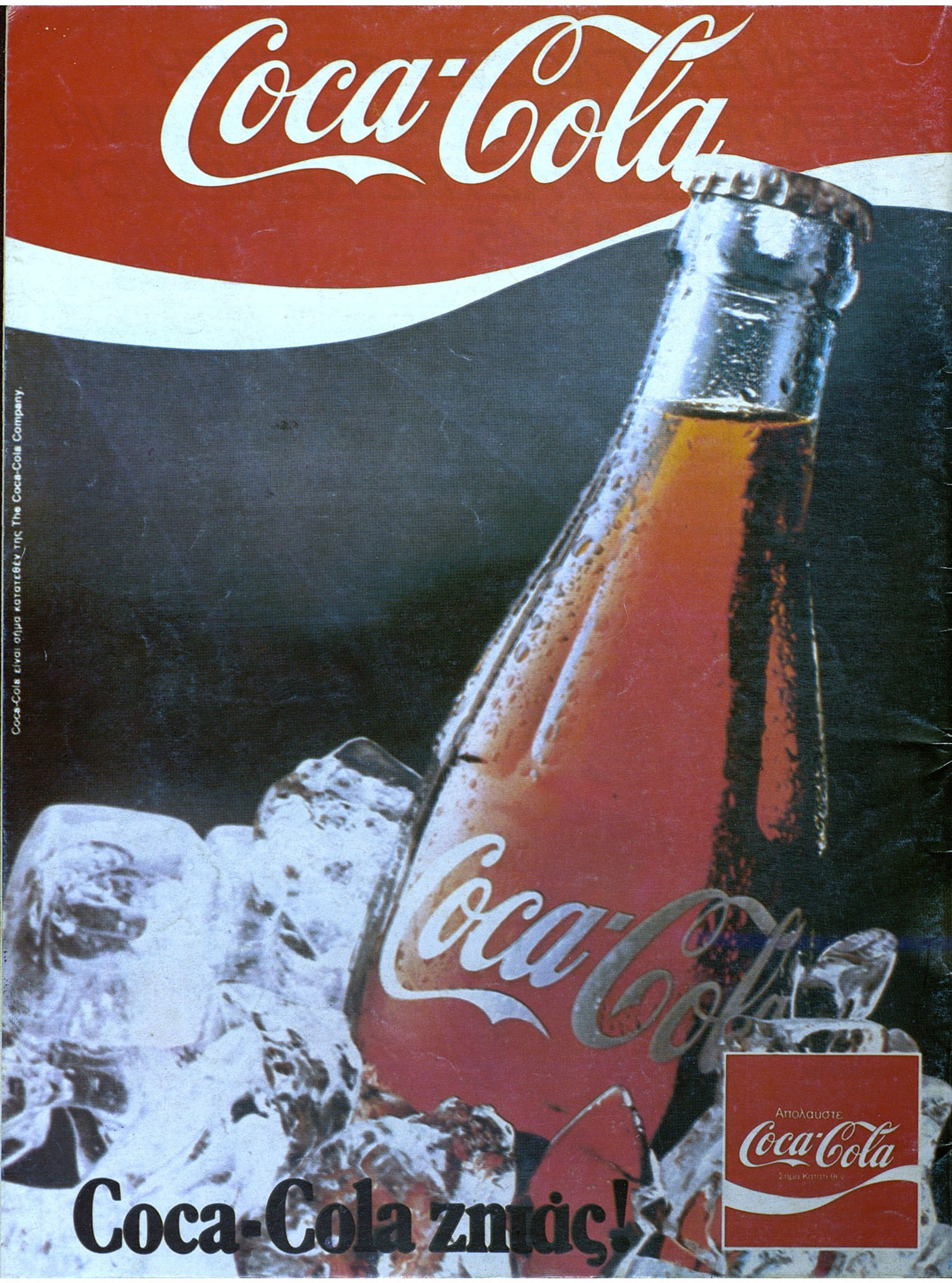
ΑΘΗΝΑ: Μαραθωνομάχων 2 (κόμβος Βουλιαγμένης-Αιόλου)-164 52 Αργυρούπολη
ΤΗΛ. ΚΕΝΤΡΟ: 99.35.403 (5 γραμ.) 99.35.512 (5 γραμ.) - FAX: 99.35.481. Τ.Λ.Χ.: 22.21.93
ΘΕΣ/ΝΙΚΗ: ΤΕΧΝΙΚΗ Α.Ε. Καρ. Ντιπλ 11-τηλ.: 22.17.67, 22.42.66-FAX: 27.41.30
και σε εξουσιοδοτημένα καταστήματα μηχανών γραφείου σ' όλη την Ελλάδα.

Διαστάσεις & Βάρος AX15/35/45
40,4 x 35 x 12,5 εκατ., 5 κιλά

Επίσημη γραφομηχανή
των Ολυμπιακών Αγώνων και το 1988

Coca-Cola

Coca-Cola είναι σήμα κατατεθέν της The Coca-Cola Company.

Coca-Cola

Coca-Cola zmiás!

